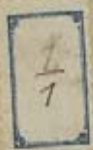

LOGICA

1
1

LOGICA PAVLI VENETI.

QVAM VIR ILLE SVI TEMPORIS
facile primus pari breuitate; ac perspi-
cuitate conscripsit.

ADDIDIMVS ANNOTATIONES
ad marginem, tabulas, figuras, eaq; omnia
diligentissime emendauimus.

32462

Angeli de alcala

VENETIS

Apud Marcum Antonium Bonibellum. 1597.

AVLI VENETI EREDITANI,

LOGICA PARVA.

Onspiciens librorum quorundam magnitudinem tedium constituendi in animo studentium, necnon & aliorum nimiam breuitatem, quib. nulla ferre est annexa doctrinam. Ideo volens medium retinere vtriusque sapiens naturam extremis impendium vile construxi inuenientibus pluribus diffusum tractatibus.

Quorum in primis summularum tradit noticiam.

Secundus suppositionum declarat materiam.

Tertius consequentiarum ostendit doctrinam,

Quartus terminorum vim instruit priuatiuam,

Quintus ligandi regulam docet obligatiuam,

Sextus insolubilia soluendi dat artem & viam.

Septimus contra primum obicit solutione addit responsuū,

Octauus tertium fortificat per rationem argumentatiuam.

Quia ergo doctrina quaecumq; a communiōri vtriusque Philosophi in proemio phylisumit exordiu, ideo tractatus

terminum sic definiens incipit a priori.

De diffinitione termini, & eius diuisione. Cap. I.

Erminus est signum orationis constitutiuum. vt pars

propinqua eiusdem. & ly homo, ly alia nocenter di-

tur propinqua, quia oratio habet partes propinquas &

remotas, propinqua vocatur dictio remota vocatur li-

tra vel syllaba, dictio igitur, & non litera, vel syllaba est

terminus. Prima diuisio est ista. Terminum quidā est se-

gnificatiuus, quidā non. Terminus per se significatiuus

est ille qui per se sumptus nihil representat, vt ly homo,

animal. Terminus non per se significatiuus est ille,

A 1 qui

2. ethi. 6.
5. & 5.
eth. 6. 6.

r. con. 4.
Diffinitio
termini.
pro qua
uide 1 et
Boe. in 1.
de diffi-
rento. co.
2. & in 1.
de syllo-
gismo. Se-

ciendū ita
eo ethi. 6.
logiam et
ius uide
c. ma. 1.
25.

TRACTATUS

qui per se sumptus nihil representat, vt ois, nullus, quod
2. *Diuis.* libet, quicunq; alter, & conuuliles. Secunda diuisio est ista
pro qua Terminorum quidam significat naturaliter, & quidam ad placitum
nide 1. p. r. Terminus naturaliter significans est ille qui apud
ver. 2. 1. eiusdem est representatiuus, sicut ly homo, aial in me
et ipsum Terminus ad placitum significans est ille, qui non apud
Par. 1. lo. ois eiusdem est representatiuus sicut ille terminus
ma. in 1. in voce vel in scripto, quia apud nos significat hominem
par. f. 3. sed apud alias nationes nihil significat vt sunt greci
3. *Diuis.* & hebrei. Tertia diuisio est ista. Terminorum quidam est
De hac thegorematicus, & quidam syncathegorematicus. Terminus
de latinus syncathegorematicus, est ille, qui tñ p se qñ alio
in lo. ma. propriū significatum. vel ly hō siue. n. ponitur in orō
f. 2. c. 2. f. siue extra, semper significat hominem. Terminus syncath
58. f. 3. 4. gorematicus est terminus habēs officiū, qui p se sup
diuisio 3. nullus est significatiuus, vt signa distributiuā. vt ois nū
vide pa. luy, & signa particularia, vt aliquis, alter, & propositio
lo. ma. fo. nes, & aduerbia, & coniunctiones. Signa nāq; distribut
19. 40. 4. na habēt officiū, quia determināt distributiuā, vniuer
lia vniuersaliter, & particularia particulariter. Prepos
itiones determināt sub certo casu. Aduerbia verbū
coniunctiones habēt coniungere terminos vel orō
Quarta diuisio est ista. Terminorum quidam est primæ im
positionis, & quidam secundæ intentionis. Terminus primæ im
positionis, est terminus metalis significans nō terminū. i. rē qñ
non est terminus dato qñ esset, sicut ly hō, significat hō
& Placitorum nullus pōt esse terminus. Terminus secundæ
intentionis est terminus metalis significans solū
do terminū, vel propositionē, vt illi termini metales, i. qñ
4. *Diuis.* men, verbū participiū, propositio, oratio, & hmoi. Qu
nid Bo. in 2. diuisio est ista. Terminorum quidam est primæ im
positionis, quidam secundæ. Terminus primæ im
per. 1. terminus vocalis, vel scriptus significans non terminū
prin. vt ly homo, & ly aial, in voce vel in scripto. Terminus
autem secundæ impositionis est terminus vocalis, vel
scriptus significans solummodo de terminum, vel pro
positionē, vt illi termini vocales, vel scripti nomen
bum, participium, & hmoi. Sexta diuisio est ista. Ter
minorum

SVMMLARVM.

2. *Diuis.* norum quidam sunt incomplexi, & quidam complexi
Terminus incomplexus vocatur dictio, vt ly lapis, ly li
gnum, Sed terminus complexus est oratio vt homo al
bus, Sor. & Pla. Deum esse, & eiusmodi.

De nomine.

Cap. II.

Q Via de nomine, & verbo ex quibus oratio compo
nitur, & propō logicus principaliter cōsiderat, ideo
de his restat diffinitionis assignare. Nomen est termi
nus significatiuus sine tempore cuius nulla pars aliquid
significat separata, vt homo. In ista diffinitione ponitur
terminus loco, generis, quia omne nomen est terminus,
& non econuerso dicitur significatiuus, quia termini nō
significatiui non sunt nomina. apud logicum, licet be
ne apud grammaticum. vt omnis, nullus, & similia. Ter
tio dicitur sine tempore, ad differentiam verbi & parti
cipij, quæ significant cum tempore. Quarto ponitur cu
ius nulla pars aliquid significat, separata ad differentiam
orationis, cuius partes significant separata.

De verbo.

Cap. III.

V Erbum est terminus tpaliter significatiuus & extre
mū vniuersū, cuius nulla pars aliquid significat se
parata vt currit, vel disputat. Et dicitur tpaliter si
gnificatiuus, ad differentiam nois quod significat sine nō
tempore. Secundo dicitur, & extremum vniuersū ad
differentiam participij quod significat cum tempore,
sed non vniuersū suppositum cum opposito sicut verbū ce
terę autē particulę ponuntur sicut in diffinitione nois.

De oratione.

Cap. IIII.

O Ratio est terminus significatiuus, cuius aliqua pars
aliquid significat separata, vt hō albus, Deū esse. Vt a pte na
tima particula ponitur ad differentiam nois & verbi, quo
rū partes nō significat separata. Orationū alia pfecta, rare per
alia imperfecta. Orō perfecta est illa, q̄ pfectū sententiam ge
nerat in aīo auditoris ut homo currit. Oratio imperfe
cta est illa, quę imperfectū sententiam generat in aīo audi
toris vt hō albus, Deū esse. Notādū quod tres sunt spēs
orationis perfecta, quia orationum perfectarū alia indi
catoria, vt homo currit, alia imperatiua, vt doce Ioan
es. 4.

TRACTATUS

acem alia optatiua, vt vtiā essēmus bonus logicus.

De propositione.

Cap. V.

Diffini-
tio 1. pe-
rie. 2. s.

De diuisi-
one in
lo. m. fol.
181. co.

4. Dubiū.
Solutio.
Quid su-
biectum
q. predi-
catū, &
quid co-
pula.
2. diuisio
pōt colligi
ex 1.
parte ha-
bet co. 2.
3. Diuisi-
Diffusi-
ua de
hac ma-
teria vi-
de in lo.
m. a. fol.
138. v.
que ad
fo. 167.
secunde
parit.

Propositio est oratio indicatiua, verum vel falsum
gnificans, vt homo currit ponitur orō loco generis, q
ois propositio est oratio & non econuerso, Secundo d
citur indicatiua, quia sola indicatiua est propositio, no
autem imperatiua, nec optatiua. Vltimo annectitur, ve-
rum, vel falsum significans, propter tales orationes so-
tes potest. Plato incipit, quæ non sunt propositiones
obstante quod sint indicatiuæ. quia non significant ve-
rum nec falsum, cum sint orationes imperfectæ.

De diuisione propositionum.

Cap. VI.

Diuisiones sub propositione cōtētas sequitur num-
tare. Prima est illa, propositionum alia categorica
alia hypothetica: propositio categorica est illa quæ
bet subiectū prædicatū, & copula tanquā principales pa-
res sui. vt hō est aīal. Subiectū est ly hō, prædicatū ver-
ly aīal. copula illud verbum est, qā coniungit subiectū
cū prædicato. Et si dicatur hō currit est propō cathego-
rica, & nō hēt prædicatū. Dicitur qd hēt implicitū præ-
dicatū, videlicet ly currit qd patet, i resolūdo illud ve-
bum currit, in sum, es, est, & suū participiū. Subiectū est
de quo aliquid dicitur, vt hō. Prædicatū vero qd dicitur
de altero, vt aīal. Sed copula semper est verbum substanti-
uum, sum, es, est. De proportionē hypothetica postea-
rius dicetur ad cuius differentiā ponitur illa particula
principales partes sui, quia principales partes hypothe-
ticæ non sunt subiectum & prædicatū, sed plures catho-
goricæ, vt infra dicetur. Secunda diuisio est ista, Proposi-
tionum categoricarum alia affirmatiua, alia negatiua.
Propositio categorica affirmatiua est illa, in qua verbū
principale affirmatur, vt hō currit. Propō categorica
negatiua est illa, in qua verbū principale negatur, vt hō
non currit. Tertia diuisio est ista, Propositionū cathego-
ricarū alia vera, alia falsa. Propō categorica vera est il-
la, cuius primariū & adequatū significatū est verum vt
tu es hō. hęc. n. est vera. tu es hō, quia te esse hominē est
verū. Voco significatū primariū & adequatū propōnis
quod

SVMMLARVM.

4

quod est simile orationi infinitiue vel coniunctiue illius, q. Diuisi-
vnde te esse hominē, vel quod tu es homo, dicitur signifi- vide i lo.
catum primariū & adequatū illius, tu es hō exterā aut mā. a. fo.
significata. vt te esse aīal, te esse substantiā & hominē, sunt 167. v.
significata secundaria, & penes illa non dicitur, propo- que ad fi.
tio vera nec falsū. Propositio categorica falsa est illa, tu 172.
ius primariū & adequatū significatū est falsum, vt tu es
asinus. Quarta diuisio, propositionū categoricarum alia
possibilis, alia impossibilis. Propositio categorica possibi-
lis est illa, cuius primariū & adequatū significatū est
possibile, vt tu curris. Propositio categorica impossibi-
lis est, illa, cuius primariū & adequatū significatū
est impossibile, vt homo est asinus. Quinta diuisio, Pro-
positionum categoricarum alia necessaria, alia contin-
gens. Propositio necessaria est illa, cuius primariū & ade-
quatū significatū est necessariū, vt Deus est. Propositio
contingens est illa, cuius significatū primariū & ade-
quatū est cōtingens, vt tu es homo. Et voco significa-
tū cōtingēs illud quod indistinctē pōt esse verum vel
falsum. Sexta diuisio, Propositionū categoricarum alia
alicuius quantitatatis, alia nullius. propositio categorica
alicuius quantitatatis est illa, quæ est vniuersalis, particu-
laris, indefinita, vel singularis. propō vniuersalis est illa, 6. diuis.
in qua subiicitur terminus cōis signo vniuersali deter- vide 1.
minatus, vt oīs hō currit. Terminum cōem voco in præ- priorum
senti nomen appellatiuum & pronomē pluralis numeri. prim.
Signa vniuersalia sunt ista, omnis, nullus, quilibet vnus. Idem in
quisque vterque neuter, quaslibet, quantuslibet, & hu- 7. tra. hu
iusmodi. Propositio particularis est illa, in qua subijci- ius in c.
tur terminus cōis signo particulari determinatus, vt ali- 1. & in
quis homo disputat. Signa particularia sunt ista, aliquis lo. m. a. fo.
quidam, alter, reliquis, & hmoi. Propositio indefinita est 107. col.
illa, in qua subiicitur terminus communis sine aliquo 4.
signo, vt homo est animal. Propositio singularis est illa, 4.
in qua subiicitur terminus discretus, vel terminus com-
munis cum pronomine demonstratio singularis nomen
ri. Exemplum primi sort. currit. Exemplum secundi. ille
homo disputat. Voco autem terminum discretum, vel
A 4 singu-

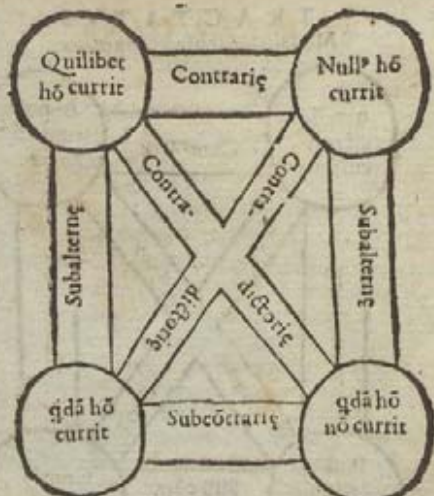
TRACTATUS

singulari, nomen proprium, aut pronome demonstratiui singularis numeri: vt iste, istud. Ex quibus sequitur illa quæ est categorica nullius quantitatis. Et dicitur quod illa, quæ non est vniuersalis, nec particularis, nec indefinita, nec singularis, vt exclusiua, & exceptiua, & reductiua, videlicet tantum homo currit, omnis homo præter for. mouetur, omnis homo in quantum homo est animal. Iuxta primam secundam & ultimam diuisiones ponitur iste versus. Quæcūq; vel hy Qualis, ne, vel af v. Quanta, par, in, fin. Prima pars sic intelligitur, quod ad interrogationem de propositione factam per Quæ respondetur categorica, vel hypothetice. Secunda autem asserit quod ad interrogationem factam per Qualis respondetur affirmatiua vel negatiua. Sed in tertia denotatur quod ad interrogationem factam per Quanta respondetur, vniuersalis, particularis indefinita, vel singularis, & hoc secundum exigentiam propositionis propositæ.

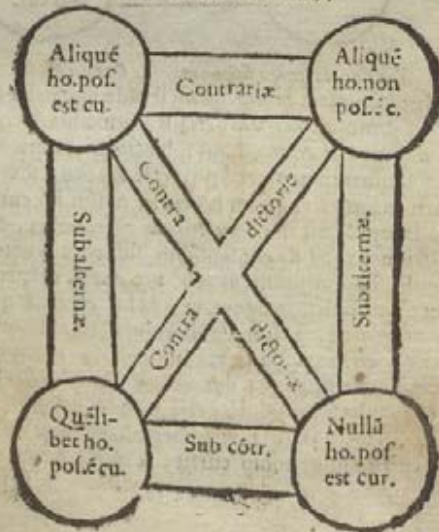
De duabus alijs propositionum diuisionibus. Cap. VII.

PRæter supradictas diuisiones dux alie declarantur. Prima est ista. Propositionum categoricarum alia de inesse, alia modalis. Propositio categorica de inesse est illa, in qua non ponitur aliquis modus vt homo currit. Propositio categorica modalis est illa, in qua ponitur aliquis modus, vt possibile est for. currere. Modi autem sunt sex scilicet possibile, impossibile, necessarium, contingens verum, & falsum. Secunda diuisio. Propositionum modalium, quodam est in sensu diuiso, & quodam in sensu composito. Propositio modalis in sensu diuiso est illa, in qua modus mediat inter accusatiuum casum, & verbum infinitiui modi, vt fortem possibile est currere. propositio modalis in sensu composito est illa, in qua modus totaliter præcedit, vel similiter subsequitur, vt Deum esse est necessarium, impossibile est hominem esse asinum. Ex his diuisionibus originantur tres figure. Quartum prima dicitur de inesse. Secunda modalis de sensu diuiso, se habens ad modum. Tertia modalis de sensu composito sed à cæteris disperata. Quarum declarationes habet in exemplo hic posito.

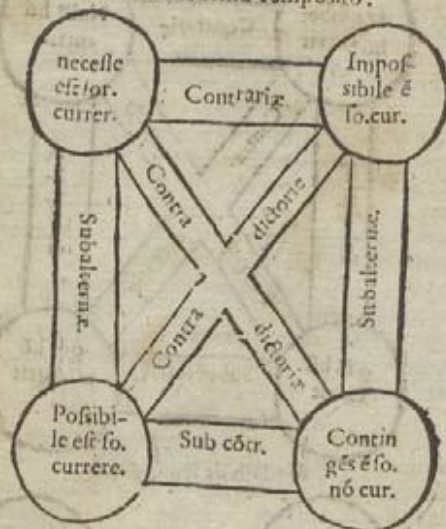
Figura

Modalis de sensu diuiso.

TRACTATUS
Modalis de sensu composito.

De figuris propositionum. Cap. VIII.

Prima
reg.

Sint igitur tam primæ quam secundæ figuræ hæc genera-
les. Prima est ista. Vniuersalis affirmatiua & vniuersa-
lis negatiua de consimilibus subiectis prædicatis & copu-
lis supponentibus præcisè pro eodè, vel pro eisdè sunt cõ-
trarie in figura. vt qlibet hõ currit, nullus hõ currit. Secun-
da regula est ista. Particularis affirmatiua, & parti-
cularis negatiua de consimilibus subiectis prædicatis & copu-
lis supponentibus præcisè pro eodè, vel pro eisdè
sunt subcontrarie in figura. vt qdã hõ currit, & quidã
hõ non currit. Tertia regula vniuersalis affirmatiua &
particularis negatiua, vel vniuersalis negatiua, &
particularis affirmatiua. de consimilibus subiectis prædicatis
& copulis supponentib. præcisè p eodè, vel p eisdè, sũt
contradictoria in figura, vt qlibet hõ currit, & quidã hõ
non currit, nullus homo currit, & quidã homo currit,

Quar-

SVMMLARVM. 6

Quarta regula, vniuersalis affirmatiua & particularis
affirmatiua, & vniuersalis negatiua & particularis ne-
gatiua, de consimilib. subiectis prædicatis & copulis sup-
ponentib. præcisè p eodè vel p eisdè sunt subalternæ in fi-
gura, vt qlibet hõ currit, & quidã hõ currit, nullus hõ
currit, & quidã hõ non currit. Et prædictis sequitur q
ille non sunt contrarie, ois hõ currit, nullus hõ currit.
nec ite contradictoria, ois hõ currit, quidã hõ non cur-
rit, nec ite subalternæ, ois hõ currit, quidã homo cur-
rit, quia termini non supponunt præcisè pro eodem
vel pro eisdem. In vna. n. subiectum supponit pro vero
que sexu. In alia verò pro masculino tantum.

De natura propositionum. Cap. IX.

Sicut quatuor regulis licentur propositiones in figu-
ra, ita quatuor alijs regulis ipsarum cognoscitur lex
seu natura. quorum prima est ista. Non est possibile duo
Contraria esse simul vera, sed simul falsa. Prima pars pa-
ter inductiue in omnib. sed a probatur quoniam ista sũt si-
mul falsa, quilibet hõ est albus, nullus hõ est albus, &
ista similiter: ois aial est hõ, nullum aial est hõ. Sed a regu-
la est ista, non est possibile duo subcontraria esse simul
falsa, sed simul vera. Pater para prima i. singulis discur-
rẽdo sed a pbatur, quoniam ista sũt simul vera, aliquis hõ
est albus, aliquis homo non est albus. & aliquod animal
est homo, aliquid animal non est homo. Tertia regula
est ista. Non est possibile duo contradictoria esse simul
vera, vel simul falsa, patet ista regula discurrendo per sin-
gula contradictoria. Quarta regula est ista. Si vniuersalis
est vera, sua particularis, vel indefinita sibi subalternæ,
est vera, sed non econuerso. Vnde si hæc esset vera, qui-
libet homo est albus, hæc similiter esset vera, aliquis
homo est albus, sed non econuerso, quia iam de facto
hæc est vera, aliquis homo est albus, & non ista, qui-
bet homo est albus, eodem modo dico de negatiuis.

De equipollentijs. Cap. X.

Aquipollentiarum tres sunt regulæ, quarum prima
est ista. Negatio preposita facit equipollere suo con-
tradictorio, unde non quilibet homo currit, equivalet
isti,

TRACTATUS

Prima isti aliquis homo non currit. Et ista, nonnullus hō, currit, *reg. vide* æquivaler isti, aliquis homo currit. Secunda regula est *pro his* ista Negatio postposita facit æquipollere suo contrario *tracta* præbatur, nam isti, quilibet homo non currit æquipolleret isti, nullus homo currit & ista, nullus hō nō currit æquipolleret isti quilibet homo currit. Tertia regula est ista. Ne *ma. a. f.* gatio præposita & postposita facit æquipollere suo subalterna. *114. v. 93* terno, unde hæc nō quilibet homo non currit, æquipolleret isti, aliquis homo currit. Et ista, nonnullus homo non currit æquipolleret isti, aliquis hō non currit. Vnde versus.

Secunda. Pre, contradic. post contra præ postque subalter. Hæc regula non solum deservit primæ vel secundæ figure, immo & tertiæ. Et uoco ibi negatione præpositam quando coniungitur modo siue modus precedat siue sequatur & postpositam quando coniungitur verbo infinitiui modi. Exemplum primi, non possibile est for. currere, vel for. currere non est possibile. Exemplum secundi possibile est for. non currere, vel for. non currere est possibile. Hæc ergo, nō necesse est for. currere, æquivaler isti, contingens est for. non currere, per primā regulā & hæc necesse est for. non currere, æquivaler isti, impossibile est for. currere, per secundam regulam, Et ista non necesse est for. nō currere, æquivaler isti, possibile est for. currere per tertia regula ita dicatur & de ceteris quibuscūq.

De conversione. Cap. XI.

Diffinitio **C**onversio est transpositio subiecti in predicatum, & econverso, ut homo est animal, animal est homo. Et *conversio* *nis, p. hoc* hæc dividitur in conversionem simplicem, per accidens *vide m. 7* & per contrapositionem. Conversio simplex est transpositio subiecti predicatum, & econverso, manente eadem *tra. huius* *6. 4. &* in qualitate & quantitate, ut nullum animal currit, nullum *lo. ma. a. f.* currens est animal. Conversio per accidens est transpositio subiecti in predicatum & econverso manente eadem *122. v. 7.* *que ad* qualitate, sed mutata quantitate, ut omnis homo est animal, aliquod animal est homo. Conversio per contrapositionem est transpositio subiecti in predicatum, & econverso, manente eadem qualitate & quantitate, sed mutatis terminis finis in terminos, infinitos, ut quoddam animal

SVMMLARVM.

animal non currit, quoddam nō currens non est non animal. Ut sciatur que propositionum his conversionib. conuertatur, ponuntur isti versus Feci, simpliciter conuertitur eua per acci. Asto, per contra, sic sit conversio tota. In quib. ponuntur quatuor litteræ vocales, a, e, i, o. A, significat, vniuersalem affirmatiuam. E, vniuersalem negatiuā. I, particularem vel indefinitam affirmatiuam. O, particularem vel indefinitam negatiuam. Cum ergo dicitur feci simpliciter, i, vniuersalis negatiua, & particularis affirmatiua conuertuntur simpliciter. Conuertitur eua per acci, i, vniuersalis negatiua & vniuersalis affirmatiua conuertuntur per acci. Asto, per cōtra, i, vniuersalis affirmatiua & particularis vel indefinita negatiua conuertuntur per cōtrapositionē, datū cōuersionū simplex est vtilior, q, a vniuersaliter si cōuersa est vera, conuertens est vera, & econuerso, sed nō est ita in cōuersione per acci. vel per cōtrapositionem nā in cōuersione per acci. cōuersa est falsa, ut omne animal est homo, & conuertens vera, videlicet homo est animal. In cōuersione vero per cōtrapositionē est cōuersa vera: & cōuertens falsa. Nā hæc est vera, aliqua rosa nō est substantia, nulla rosa existēte, & tamē hæc est falsa, aliqua non substantia non est non rosa, qua suum contradictorium est verum videlicet omnis non substantia non est non rosa. Contra id quod dictum de cōuersione simplici arguitur. Primo hæc est vera nullus homo est mulier, & hæc est falsa nulla mulier est homo igitur regula falsa. Secundo hæc est vera, nullus cecus videt ens, & hæc est falsa, nullum ens videt cecum, ergo &c. Tercio, hæc est vera, nulla domus est in homine & hæc est falsa, nullus hō est in domo, ergo &c. Ad primū dicitur, q, illa non est sua conuertens, sed ista, nulla mulier est aliquis homo, q, a dēt esse consimilis limitatio in conuertente & in cōuersa. Ad secundum dico, quod non sit de subiecto predicatum, quia non est predicatum ly ens, sed ly videns ens, & sic conuertitur, ergo nullum videns ens est cecum. Ad tertium dicitur similiter, quod ista non est conuertens eius, sed ista nullum ens in homine est domus, vel ista, in pullo homine est domus,

TRACTATVS

De propositione hypothetica. Cap. XI.

Propositio hypothetica est illa quæ habet plures categoricas coniunctas p notā cōditionis, copulationis, disiunctionis, vel alicui illarū æquialēre, vt tu es hō, & tu es aīal. Tres igitur sunt spēs hypotheticarū nō æquiuales in significando. videlicet cōditionalis, copulatiua, & disiunctiua. Aliæ vero vt localis, cālis, & tēpālis nō sūt hypotheticæ, sed categoricæ. Propositio cōditionalis est illa in qua coniunguntur plures categoricæ per notā cōditionis, vt, si tu es hō, tu es aīal. Propōitū cōditionaliū alia affirmatiua, alia negatiua. Propositio cōditionalis affirmatiua est illa in qua affirmatur notā cōditionis, exēplū positum est. Cōditionalis negatiua est illa in qua notā cōditionis negatur, vt, non si tu es hō, tu es asinus. Et hæc semper, pbatur p affirmatiua. Ad veritatē cōditionalis affirmatiuæ requiritur & sufficit q oppositū consequentis repugnet antecedenti, vt, si tu es hō, tu es aīal. Hæc vera est, quia ista repugnat, tu es hō, & tu non es aīal. Antecedēs vocatur illa, ppositio q immediate sequitur notā cōditionis consequens vero est alia. Ita q tu es hō, est antecedens & tu es aīal, est consequēs. Ad falsitatem cōditionalis affirmatiuæ requiritur, & sufficit q oppositū cōsequētis stet cum antecedente, vt si tu es hō tu sedes. Hæc autē stant simul tu es hō, & tu non sedes. ideo ista cōditionalis est falsa. De impossibilitate, possibilitate, necessitate, & contingentia eiusdē non oportet dicere aliter, quia oīs cōditionalis vera est necessaria, & fra sop. omnis falsa est impossibilis. Nulla autē est, quæ sit contingens. Istæ regulæ dictæ sunt de cōditionali denominata à ly si, & non à ly nisi.

De hypothetica copulatiua. Cap. XIII.

Copulatiua est illa quæ habet plures categoricas p notā copulationis inuicē cōiunctas, vt tu es hō, & tu sedes. Propositionum copulatiuarum alia affirmatiua alia negatiua. Affirmatiua est illa in qua notā copulationis affirmatur. Exemplum positū est. Negatiua vero est illa in qua notā copulationis negatur, vt tu non es hō, & tu

SVMMLARVM.

& tu es asinus. Et semper negatiua pbatur p affirmatiua. Ad veritatē copulatiuæ affirmatiuæ requiritur quilibet partē esse verā, vt, tu es hō, & tu es aīal. Et ad falsitatem copulatiuæ affirmatiuæ sufficit vnā partē esse falsam, vt, tu es hō, & tu curris. Ad possibilitatem copulatiuæ requiritur quilibet partē esse possibile & nullā alteri in cōpossibile, exemplum primi, vt tu es hō, & tu curris. Sed ad impossibilitatem eius sufficit vnā partē esse impossibile, aut vnā alteri in cōpossibile. exēplū primi, tu curris & tu es asinus. exēplū secundi, tu es, & tu non es. Ad necessitatē copulatiuæ requiritur quilibet partē esse necessariā, vt homo est aīal, & Deus est. Et ad contingentiam eius sufficit vnā partē esse contingentē, alteram autē non impossibilem, nec eidem impossibilem, vt tu curris, & tu es homo, vel Deus est, & tu curris.

De hypothetica disiunctiua. Cap. XIII.

Disiunctiua est illa, in qua coniunguntur plures categoricæ per notā disiunctionis, vt tu es homo, & tu es asinus. Propositionum disiunctiuarum, alia affirmatiua, alia negatiua. Disiunctiua affirmatiua est illa in qua affirmatur notā disiunctionis vt paritē, Negatiua vero est illa in qua notā disiunctionis negatur, vt tu nō homo, vel tu es capra, & hæc semper probatur per affirmatiuam. Nec esset negatiua nisi præponeretur negatio, vt tu non es asinus, vel tu non es capra. affirmatiua est, quia nulla illarum negationum transit in notā disiunctionis. Ad veritatem disiunctiuarum affirmatiuarum sufficit vnā partem esse veram, vt tu es homo, vel tu es asinus. Et ad falsitatem eius requiritur quamlibet partem esse falsam, vt tu curris, vel nullus baculus stat in angulo. Ad possibilitatem disiunctiuarum affirmatiuarum sufficit vnā partem esse possibilem, vt homo est asinus, vel antichristus est. Sed ad impossibilitatem eius requiritur quamlibet partem esse impossibilem, vt homo est asinus, vel illud Deus est. Ad necessitatem disiunctiuarum affirmatiuarum sufficit vnā partem esse necessariā, vel inuicē cōiuncti. Exēplū primi, Deus est, vel soles mouetur. Exēplū secūdi, tu es, vel tu nō es. Et ad contingentiam eius sufficit vnā partem esse contingentē, alteram autē non impossibilem, nec eidem impossibilem, vt tu curris, & tu es homo, vel Deus est, & tu curris.

Prime reg.

Secunda.

Tertia.

Prime reg.

Secunda.

Tertia.

TRACTATUS

requiritur quilibet parte esse contingentē & nullā alī repugnare, nec ēē cōtradictoria illarū vt anichristus albus, vel ipse currit. Ponitur tertia particula, qui hāc siuectiua est necessāria, tu nō es hō, vel tu es al, & men nulla pars alteri repugnat, & q̄libet est contingens sed hoc ideo q̄a cōtradictoria partiū repugnat, vt tu homo, & non s animal, vel dicatur & melius, qd ad necessitatem disiunctiōis requiritur & sufficit copulatiua facta de partib. cōtradictorijs esse impossibilem. Et contingentiam, q̄ copulatiua facta de partib. opposit contingens hęc n. est necessāria, tu non curris, vel moueris, quia hęc copulatiua est impossibilis tu curris & tu non moueris. Et hęc est contingens, tu curris vel moueris, quia hęc copulatiua est contingens tu non ris, & tu moueris secundum regulas datas de copu-

De predicabilibus. Cap. V.

Prima **P**redicabile dupliciter sumitur videlicet cōiter, & **diuisio** **p**rie predicabile, cōiter sumptū est terminus natus **predica-** aliquo predicari, & sic tā terminus cōis, q̄ singularis **bili.** cōplexus, quam incōplexus dicitur p̄dicabile. Sed **Vide ita.** fumendo sic diffinitur, predicabile est terminus, vni **7. huius** **e** aptus de pluribus predicari, & sic nullus terminus **in c 6** singularis, nec trāscēdēs aut cōpositus dicitur p̄dicabile seu vniuersale, qd idē est, quia nullus talis est **De huius** **min** vniuersus. Vnde terminus vniuersus est terminus **de in pra** simplex plures significans secunda vniā rō nem scilicet **dicamen-** **tie c. 1. b** hō, qd significat sortem & Platōnē, & oīa sua significans **secundum** hanc rōnē al, rōnale. p̄ hoc qd dicitur terminus simplex excluduntur termini cōpositi, sed ly **ra** significans excludit terminū singulārē, & ly **secundum** vniā rōnem, excludit terminū trāscēdētem, videlicet, eas aliquas, & huiusmodi. Terminus equiuocus est terminus simplex plures significans secundum **distin-** **fas** rationes sicut ly canis, quod significat canem **in b** **ilem**, lydus celeste, & pisces marinum, & hoc **dimin-** **rationib.** p̄dicabile secundo modo sumptū diuiditur **quinq;** vniuersalia, videlicet, genus, speciem differēti **proprium** & accidens. Genus ergo est terminus

SVMMLARVM.

vocus p̄dicabilis, in quid de pluribus differentibus specie, vt animal p̄dicatur de homine, & de asino, qui differunt specie in eo quod quia, quia ad interrogatiōē factam per quid est hō vel asinus. respondetur quod est animal. Genus diuiditur, in quod dicitur est genus generalissimū, & quoddā genus subalternū. Genus generalissimū est terminus qui sic est genus, qd nō pōt esse spēs. Vt subiecta, Genus subalternū est terminus qui sic est genus, quod pōt esse species, vt animal est. n. genus respectu hominis, species vero respectu corporis. Species est terminus vniuersus nō supremus p̄dicabilis in quid de pluribus, vt ly hō, p̄dicatur de sorte, & Platō ne in eo quod quid, quia, ad interrogatiōē factam per quid, est sortem, vel Platō respondetur quod est hō. Species diuiditur quia quoddā est specialissima quoddā subalternā, Species subalternā est terminus, qui cū sit species potest esse genus, vt animal. Species specialissima est terminus qui cū sit species potest esse genus, vt homo, vel aliter sic. Species specialissima est terminus vniuersus p̄dicabilis in quid de pluribus differentibus numero solū, & notanter dicitur solum, quia ly animal, nō est species specialissima, & tamen est terminus vniuersus p̄dicabilis in quid de pluribus differentibus numero, quia de sorte, & Platōne, sed non solum de differentibus numero: quia etiam de differentibus specie, vt de homine & leone. Differentia est terminus vniuersus p̄dicabilis de pluribus in quid de essentiale, vt ratio, quod p̄dicatur de sor. & Plat. in eo quod quale: quia ad interrogatiōē factā per qualis est sortem, respondetur quod est rationalis. Propriū est terminus vniuersus p̄dicabilis de pluribus in eo, quod quale accidentale conuertibiliter, vt risibile, quod p̄dicatur de sor. & Platōne in eo quod quale, quia ad interrogatiōē factam per qualis est sortem vel Platō, conueniēter respondetur quod risibile. Et tota ratio quare sic p̄dicatur de illis est, quia est propria passio illius termini homo, cum quo conuertitur. Accidens est terminus

Diffini-
tio gene-
ris p̄ qua
vide in p̄
dicabili-
buss. c. 2. a
porphy-
rio.
Diuisio
generis.
Diffini-
tio.

Diffini-
tio diffe-
rentie.

De pra-
prio.

De acci-
dente.

B **vni-**

TRACTATUS

vnivocus prædicabilis de pluribus in eo qd quale acci-
dentale nõ cõuertibiliter, sicut ly albu. qd prædicatur
de hoie in eo qd quale accidentale, quia ad interroga-
tionẽ factã per qualis est hõ, vel asinus põt conveniẽter
irresponderi qd albus, & hoc non cõuertibiliter, quia
non cõvertitur ly albu. cũ aliquo florum Sufficiẽtia
prædicabiliũ habetur isto modo, quia oẽ vniversale aut
est prædicabile essentialiter, aut accidentaliter: Si essen-
tialiter, aut in quid, aut in quale. Si in quale, illud est
differentia. Si in quid, aut de pluribus differentibus spe-
cie, & illud est genus, aut de pluribus differentibus nu-
mero solum, & illud est species. Si vero est prædicabile
accidentaliter, aut ergo in qua accidentale cõuertibili-
ter, & illud est proprium, vel in quale accidentale non
cõuertibiliter, & illud est accidens. Ex prædictis pos-
set intelligi, quæ sit prædicatio directã, vel indirectã,
essentialis, vel accidentalis. Prædicatio directã est illa, in
qua superius prædicatur de suo inferiori, vt homo est
animal. Prædicatio indirectã illa, in qua inferioris præ-
dicatur de suo superiori, vt animal est homo.

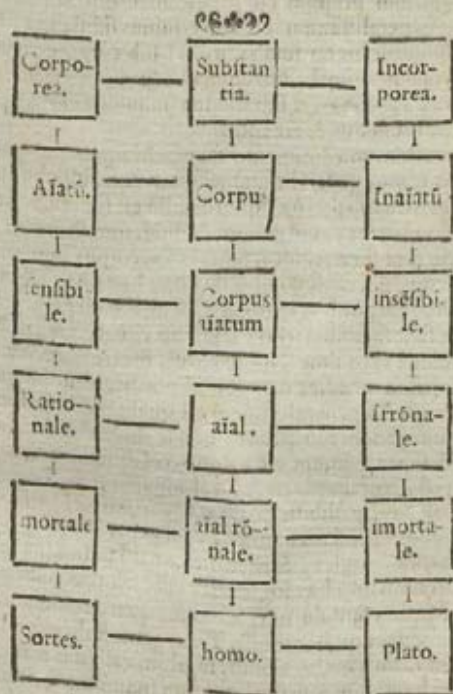
Collegi-
sur hoc in
ante præ-
dic. c. 4 et
in prædi-
c. c. 3.

Prædicatio essentialis est illa, in qua superius prædi-
catur de inferiori, vel econverso secundum quod dictũ
est, vel differentia de aliquo suo individuo, vel aliquo
illorum. Sed prædicatio accidentalis est illa, in qua pro-
prium, vel accidens prædicatur de genere, specie & dif-
ferentia, vel suo individuo, aut econverso. Exemplum
primi, vt homo est risibilis, vel animal est album. Exem-
plum secundi, vt risibile est homo, album est animal &
cõsimiliter de differentia & individuo dicatur, vel me-
lius dicatur quod prædicatio essentialis est prædicatio
terminorũ eiusdẽ prædicamenti, vt homo est animal. Præ-
dicatio autem accidentalis est prædicatio terminorum
diversorum prædicamentorum, vt homo est albus. Ter-
minus superior ad reliquum dicitur esse ille qui conti-
net illum & non econverso. sicut ly animal, respectu
istius termini hõ, quia significat quicquid ille, & cum
hoc aliquid ultra. Terminus inferior ad reliquum dici-
tur

SUMMARY

10

tur esse ille, qui continetur ab eo, & non econverso, vt
ly fortes, respectu istius termini homo.

De prædicamentis, Cap. XVI.

PRAEDICAMENTVM est coordinatio plurium

B 2 ter.

TRACTATUS

terminorum secundum sub & supra, & diuiditur in decem prædicamenta.

Quorum primum est prædicamentum substantiæ, cuius generalissimum est hic terminus substantia, sub quo ponitur hic terminus corpus: sub corpore viuens: sub viuente animal, sub animali, species specialissima homo, vel alius, & sub istis sua individua, fortes, & Plato, brunellus, & fauellus.

Quantitas. Secundum prædicamentum est prædicamentum quantitatis. Cuius generalissimum est quantitas, sub quo sunt duo genera subalterna, quorum nullum est superius ad reliquum. videlicet, continuum, & discretum. Primi generis iste sunt species, linea, superficies, corpus, tempus, & locus. quarum hæc sunt individua hæc linea, hæc superficies, hoc corpus, hoc tempus, hic locus. Secundi generis infinite sunt species, binarius, trinarius, quaternarius, &c. individua vero sunt, hic binarius, hic trinarius &c.

Qualitas. Tertium prædicamentum est prædicamentum qualitatis, cuius generalissimum est qualitas, sub quo sunt quatuor genera subalterna: non se habentia secundum sub & supra. Primum est habitus, vel dispositio. Secundum est naturalis potentia, vel impotentia. Tertium est passio vel passibilis qualitas. Quartum est forma, vel circa aliquam constantem figuram. Primi generis species sunt grammatica, logica, & rhetorica, quarum individua sunt hæc grammatica, hæc logica, hæc rhetorica. Secundi generis species sunt durum, & molle, quarum individua sunt hoc durum, hoc molle. Terti generis species sunt dulcedo, amritudo, album, nigrum, calidum & frigidum, humidum & sicum, quarum individua sunt hæc dulcedo hæc amaritudo, hoc album, hoc nigrum & humisimodi. Quarti generis species sunt circulus, triangulus, quadrangulus, & humisimodi: quarum individua sunt, hic circulus, hic triangulus, hic quadrangulus.

Quartum prædicamentum est prædicamentum relationis. Cuius generalissimum est, relatio, vel ad aliquid, sub quo tria genera subalterna non se habentia secundum

SVMMLARVM.

11

secundum sub & supra. Primum est æquiparatio. Secundum est, superpositio. Tertiū est, suppositio. Primi generis species sunt, vicinus, æquale & simile quarum individua sunt hic vicinus hoc æquale, & hoc simile. Secundi generis species sunt, pater, dominus, & magister, quorum individua sunt, hic pater, hic dominus, & hic magister. Terti generis species sunt, filius, seruus discipulus, quarum individua sunt hic filius, hic seruus, hic discipulus.

Quintum prædicamentum est prædicamentum actionis, cuius genera subalterna sunt sex, quarum nullum est superius ad reliquum. videlicet generare, corrumpere, augere, diminuerere, alterare, & secundum locum mouere. Primi & secundi generis species sunt generare hominem, & corrumpere equum: quarum individua sunt sic generare hominem & corrumpere equum. Terti & quarti generis species sunt, augere in longum, & diminuerere in latum: quorum individua sunt, sic augere in longum, sic diminuerere in latum. Quinti generis species sunt sic calefacere, & frigefacere, quarum individua sunt sic calefacere, sic frigefacere. Sexti generis species sunt mouere sursum, mouere deorsum: quarum individua sunt sic mouere sursum, sic mouere deorsum.

Sextum prædicamentum est prædicamentum passionis, cuius generalissimum est passio, & habet similiter sex genera subalterna non se habentia secundum sub & supra, videlicet generari, corrumpi, augeri, diminui, alterari, & secundum locum moueri. Primi & secundi generis species sunt hominem generari, equum corrumpi, quarum individua sunt, istum hominem generari, istum equum corrumpi. Terti & quarti generis species sunt augeri in longum, diminui in latum, quarum individua sunt, sic augeri in longum, sic diminui in latum. Quinti generis species sunt, calefieri, & frigefieri, quarum individua sunt sic calefieri sic frigefieri. Sexti generis species sunt, moueri sursum, moueri deorsum: quarum individua sunt, sic moueri sursum, sic moueri deorsum.

Septimum prædicamentum est prædicamentum, ubi

TRACTATUS

cuius generalissimum est, ubi sub quo sunt hæc genera subalterna, in loco, in spatio, quorum species sunt, in domo in platea, sub quibus sunt individua, in hac domo, in hac platea, hic, vel ibi.

Quando. Octauum prædicamentum est prædicamentum, quod cuius generalissimum est, quando, sub quod sub genera subalterna, videlicet in tempore, in quo, in æternitate, quorum species sunt hæc, hodie, cras, & indiuidua, ut tunc, vel in illo die, vel in illo instanti.

Situs. Nonum prædicamentum est prædicamentum situs, cuius generalissimum est, situs, vel positio sub quo sunt species, videlicet stare, iacere, sedere, quarum indiuidua sunt, sic stare, sic sedere, sic iacere.

Habitus. Decimum prædicamentum est prædicamentum, habitus, cuius generalissimum est habitus, sub quo sunt species anulus, & corona armatum esse, calciatum esse, quarum indiuidua sunt, hic anulus, hæc corona, sic armatum esse sic calciatum esse. Iuxta prædicta est notandum quod in quocumque prædicamento ponitur concretum in eodem ponitur suum abstractum, & e converso. Ita quod in eodem prædicamento ponitur homo, in quo humanitas, & in eodem albedo, in quo album, & e converso.

Diffinitio
syllo. pro
qua vide
primo
priorum.
c. 1. & in
lo, ma fa
172. co. 1.
De pri-
ma figu.
vide pri-
prio. 6. et
7.

De syllogismis.

Cap. XVII.

Syllogismus est oratio in qua quibusdam positis, & concessis necesse est aliud euenire per ea que posita sunt, & concessa, ut omnis homo currit, fortis est homo, ergo fortis currit. Et sciendum est primo quod omnis syllogismus constat ex tribus terminis, scilicet maiori extremitate, minori extremitate, & medio termino. Unde medius terminus est ille qui bis sumitur ante conclusionem & non ingreditur conclusionem, ut homo. Maior extremitas est ille terminus qui sumitur in maiori propositione cum medio termino, ut fortis. Minor extremitas est ille terminus qui sumitur in minori propositione cum medio termino ut fortis. Secundum est

SUPPOSITIONVM. 12

est notandum quod figura est debita dispositio terminorum quæ dispositio tripliciter fit. Nam aut illud quod de secunda subijcitur in prima propositione, prædicatur in secunda in 4. 8. da. & sic resultat prima figura. Aut idem prædicatur v. & 9. & trobique, & sic ordinatur secunda figura. Vel idem sub 3. m. c. bjiatur in utraque & sic habetur tertia figura. Exem- 10. et 11. plum primæ figuræ, omne animal est substantia, omnis eiusdem. homo est animal, ergo omnis homo est substantia.

Maior extre. Medius terminus. Minor extre.
substantia animal homo.

Exemplum secundæ figuræ, nullus lapis est homo, omne risibile est homo, ergo nullum risibile est lapis.

Exemplum secundæ figuræ, medius terminus homo.

lapis
maior extre.

risibile
minor extre.

B 4

Exemplum

TRACTATUS

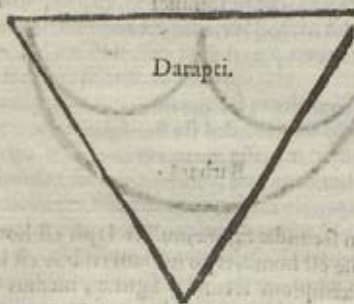
Exemplum tertie figure, omnis homo est animal, omnis homo est rationalis, ergo quoddam rationale est animal.
Vnde versus.

Sub præ prima, bis præ secunda, tertia bis sub.

Exemplum tertie figure.

Maiores extre.
Animal

Minores extre.
Rationalis.

homo
medius terminus.

Tertio est notandum quod quædam est conclusio directa quædam indirecta, conclusio directa est illa in qua maior extremitas prædicatur de minori in conclusione exempla data sunt conclusio indirecta est illa in qua minor extremitas prædicatur de maiori in conclusione, ut ois homo est animal, for. est homo, ergo aliquod animal est for. Quarto est notandum quod omnium istarum figurarum sunt decem & novem modi quibus syllogizatur in illis, quorum novem pertinent ad primam figuram, quatuor ad secundam & sex ad tertiam, & inferuntur in istis versibus.

Barbara, celarent, darapti, ferito, baralipson.

Celantes, dabitis, fapesimo, frisejmorium.

Cesare

SUMMULARVM.

15

Cesare, c. amestret, fefino, baracho, darapti.

Felapton, disamis, datifi, bracardo, ferison.

Et hi omnes concludunt directe præter quinque vltimos primæ figure.

In his nominibus ponuntur quatuor literæ vocales, scilicet, a, e, i, o, prima significat vniuersalem affirmatiuam, sed a vniuersalem negatiuam, tertia particularem indefinitam, aut singularem affirmatiuam, quarta particularem indefinitam, vel singularem negatiuam secundum ergo situm istarum literarum in modo debet constitui syllogismus, quia ergo i barbara ter ponitur a, ideo quælibet pposito in modo illo erit vniuersalis affirmatiua. Et quia i, celarent, primo ponitur e, secundo a, & iterum tertio e, ideo illius modi prima pposito & tertia erit vniuersalis negatiua, sed a vero vniuersalis affirmatiua. Si ergo queratur barbara, ex quibus constat dicatur quod ex duabus vniuersalibus affirmatiuis vniuersalem affirmatiuam directe concludentibus. Celarent, vero ex vniuersali negatiua & vniuersali affirmatiua vniuersalem negatiuam directe concludentibus, & ita de singulis dicatur.

Quinto est notandum quod primæ quatuor dictiones primi versus incipiunt ab his conatibus, b, c, d, f, & similiter omnes dictiones sequentes. & per hoc intelligitur quod omnes modi inchoantes, a, b, debent reduci ad primum primæ. & omnes modi inchoantes, a, c, ad secundum. & per d, ad tertium. & per f, ad quartum. Item vbique ponitur, fin his dictionibus denotatur quod propositio intellecta per vocalem immediatam præcedentem debet conuertere simpliciter, & per p debet conuertere per accidens. & per m, quod fiat transpositio in præmissis ita quod maior fiat minor, & conuersio, & per c, quod reducat per impossibile. Exemplum triū primorum habetur reducendo fapesimo ad tertio, ut omnis homo est animal, nullus lapis est homo, ergo quoddam animal non est lapis dicatur ergo sic, nullus homo est lapis quoddam animal est homo. ergo quoddam animal non est lapis. Ita reductio habetur conuertendo maiorem primi syllogismi per accidens, & minorem simpliciter.

Vide Pa
sophi. 8. f.
cor. soph.
9.2. soph.
41. cor.
2. f. 20.
prim. 3.
dn. c. 4.
cor. 1. cor.
43 prim.
eiusdem.

TRACTATUS

simpliciter. quibus conversionibus factis transponantur
mutuē & ita de alijs dicantur. Qualiter autem modus in
quo ponitur, c, reducatur per impossibile ostenditur.
Nam in istis modis solummodo inferitur, c, videlicet in
Baroco, & in Brocardo, ideo solum isti modi reducun-
tur ad barbara, per impossibile.

Exemplum primi, omnis hō est animal, aliquis lapis
non est animal, ergo aliquis lapis non est homo reducitur
nam quæ ad barbara, per impossibile sumendo con-
tradictoriū conclusionis cum maiori, & inferendo oppo-
situm minoris ut omnis homo est animal, omnis lapis
est homo, ergo omnis lapis est animal. Exemplū secūdi
modi ut quidam hō nō est lapis, omnis homo est ani-
mal, ergo quoddam animal nō est lapis. Reducitur nā-
que ad barbara, sumendo contradictoriū conclusionis cū
minori & inferendo oppositum alterius præmissæ, scilicet
maioris, ut omne animal est lapis omnis homo est animal,
ergo omnis homo est lapis. Unde versus.

Simpliciter veri. rule s. p. vero per ad. i.

M. rule transponi. c. per impossibile duci.

Ex prædictis sequitur, quod nullus syllogismus con-
stat ex omnibus particularibus. nec ex omnibus nega-
tiuis. Et si altera præmissarum fuerit particularis vel ne-
gatiua, & conclusio similiter erit particularis vel nega-
tiua. Et hæc de syllogismis dicta sufficiant.

Explicit tractatus Primus.

IN-

14
INCIPIT SECVNDVS
Tractatus, qui suppositionum dicitur.

De diffinitione suppositionis & de diuisione eiusdē. Cap. I.

Suppositio est exceptio termini in propo-
sitione pro aliquo vel pro aliquibus. E-
xemplū primi, tu es. Exemplū secūdi ego
& tu sumus. In prima supponit solū pro
aliquo, in secunda pro aliquibus. Et no-
tante dicitur in ppositione quia extra

propositionē non supponit terminus licet significet. vnde
ly hō, ita significat extra ppositionē sicut intra. Nū-
quā tamē supponit nisi existat pars ppositionis. Suppo-
sitiō diuiditur quonia aliqua suppositio est materialis,
& aliqua est suppositio psonalis. Suppositio materialis,
est acceptio termini in ppositione p suo materiali si-
gnificato. ut hō est nomen patet qd ly hō nō supponit ni-
si p se vel pro sibi consimili q sunt significata materialia
istius termini hō. Suppositio psonalis est acceptio ter-
mini in ppositione p suo formali significato, ut hō est
animal patet qd ly hō, supponit pro fort vel pro Plat. q sunt
significata formalia istius termini hō. Ad euidentia autē
istarū diffinitionū est notandū, q differēcia est inter si-
gnificatū formale & materiale alicuius termini. Nā si-
gnificatū formale alicuius termini est illud q ille termi-
nus significat, & de eodē ac p eodē est verificabilis affir-
mative sine additamento signi materialitatis sicut fort.
vel Plat. est significatū formale istius termini hō, q a de
fort. & Plat. verificatur affirmative ly hō sine additamento
signi materialitatis. q a qlibet istarū est vera. fort est non
& Plat. est hō. Sed significatū materiale alicuius termini
est illud q iste terminus significat p quo nō est verifica-
bilis affirmative sine additamento signi materialitatis si-
cut ille terminus hō ex qlibet sibi cōsimilis est signifi-
catū materiale eiusdē termini hō q a seipsū significat &
quēlibet sibi cōsimilē, tamē p nullo talis est verificabilis
sine additamento signi materialitatis. q a hæc est falsa. ille

terminus

TRACTATUS

terminus hō, est hō, sed hæc est vera. ille terminus hō est ly hō. Vel dicatur & breuius qđ significatum formale alicuius termini, est illud de cuius nomine demonstrante verificabilis est talis terminus affirmatiue sine addramento signi materialitatis, vt sor. est significatū formale illius termini homo, quia hæc est vera. hoc est homo, demonstrando sor. Sed significatum materiale alicuius termini est illud de cuius pronome demonstrante non est talis terminus verificabilis affirmatiue nisi mediante signo materialitatis. sicut terminus hō est significatū materiale eiusdem quia hæc non est ve-

Primū corol. ra. hoc est hō, demonstrando illū terminū homo, sed hæc bene est vera, hoc est ly homo, demonstrando eundē. Ex quib. sequitur primo, qđ quilibet terminus qui non est de seipso verificabilis, nisi mediante signo materialitatis hēt duplex significatū, videlicet materiale, & formale, sicut illi termini hō, al, lapis, lignū, & hmōi. Significatū ly hō, sor. formaliter, & seipsū aut sibi consimilem materialiter. Secō sequitur quod quilibet terminus qui est de seipso verificabilis sine tali signo habet vñ solū significatū, & illud est formale, & formaliter se significat, sicut illi termini ens, aliquid, nomen, terminus, & hmōi. Nam sicut illa est vera ens est ens ita ista ly

Secundū corol. est ens. Et sicut illa est vera, nomen, est nomen, ita ista ly nomen est nomen. Tertio sequitur quod sicut aliquis terminus primæ intentionis vel impositionis habet significatū formale solummodo, & aliquis materiale & formale, ita aliquis terminus secundæ intentionis vel impositionis hēt significatū formale solummodo & aliquis vtrunq;.

Tertiū Prima pars est ostensa, quoniam tam ly hō qđ ly ens est terminus primæ intentionis vel impositionis, & tamē ly hō, hēt vtrunq; significatū & ly ens formale solummodo, Secunda pars probatur. Na ly nomen, & ly ppositio, sunt termini secundæ intentionis vel impositionis & ly nomen hēt significatū formale solummodo, quia hæc est vera ly nomen, est nomen, & ly ppositio hēt vtrunque, quia hæc non est vera licet ppositio est ppositio, sed bene quilibet istarum ppositio affir-

SUPPOSITIONVM.

75

affirmatiua est ppositio, ppositio, negatiua est ppositio. Similiter ille terminus syllogismus habet vtrunque significatū, quia hæc non est vera ly syllogismus, est syllogismus, sed bene quilibet istarum, a, est syllogismus, & b, est syllogismus, dato quod a, sit syllogismus primæ figuræ, & b, secundæ. Quarto sequitur, qđ sicut aliquis terminus primæ intentionis vel impositionis potest supponere materialiter, & aliquis personaliter, ita aliquis terminus secundæ intentionis vel impositionis potest supponere personaliter, & aliquis materialiter, prima pars est ostensa & secunda probatur nam dicendo, nomen est terminus ly nomen, supponit personaliter, quia pro suo personaliter significato. Et ita dicendo, ppositio vel syllogismus est oratio, se dicendo, ppositio est terminus simplex syllogismus est nomen, tam ly ppositio quā ly syllogismus supponit materialiter pro suo materialiter significato &c. De cognitione terminorum quando supponunt materialiter & quando personaliter.

Cap. II.

Vt autem cognoscatur quod termini materialiter supponunt & quando personaliter, speciei regulæ declarantur quarum prima est ista. Omnis terminus solum habens significatū formale est solummodo personaliter supponibilis, patet, quia talis nunquam supponit, nisi pro suo formalis significato verbi gratia de terminis primæ intentionis, vel impositionis, vt ens, aliquid, huiusmodi. Exemplum de terminis secundæ intentionis vel impositionis, vt terminus nomen, & huiusmodi. Secunda regula est ista. Omnis terminus vtrunq; habens significatū si sibi additur signum, materialitatis in propositione solummodo materialiter supponit, patet quia non supponit nisi pro suo materiali significato ratione signi materialitatis, Exemplum de terminis primæ intentionis vel impositionis, vt ly hō, est ly homo ly al, ita ly hō, quā ly al stat materialiter. Et eplum de terminis secundæ intentionis vel impositionis, vt ly ppositio, est ly ppositio, ly, syllogismus est ly syllogismus, tam ly ppositio, quā ly syllogis-

Quartū.

Primā
regn. de
hoc vide
in lo. ma.
a f. 16.
vsque ad
f. 18. Se-
cunda.

TRACTATUS

- Tertia.* mus supponit materialiter, quia pro suo materiali significato. Signa materialitatis sunt ista ly, iste terminus ista propositio, ista oratio, & huiusmodi, sed potissimum est ista vox ly. Tertia regula est ista. Cuiuscunque propositionis extrema sunt termini primæ intentionis vel impositionis quibus non additur signum materialitatis tam subiectum, quam prædicatum supponit personaliter vt homo animal, Sor. currit. Et notanter dicitur si nō additur signū materialitatis, qā addito illo supponeret ibi terminus materialiter per se
- Quarta.* cunda regula. Quarta regula est ista cuiuscunque propositionis extrema sunt termini secundæ intentionis, vel impositionis, quorū subiectū hēt solū significatū formale & prædicatū vtrūq; tā subiectū quā prædicatū supponit personaliter si prædicato non additur signū materialitatis v.g. signū est propositio, terminus est syllogismus
- Quinta.* Quinta regula est ista. Si extrema sunt termini secundæ intentionis, vel impositionis, & subiectū habeat vtrūq; significatū, prædicatū vero similiter vtrūq; vel solū formale non datur regula generalis. quoniam interdū supponit quilibet illorū personaliter interdū alter materialiter. v.g. dicēdo propositio est oratio ambo extrema habent vtrūque significatū, & ambo psonaliter supponit. Idē si dicitur propositio est signū subiectū hēt vtrūque significatū, & prædicatū solum vnum. s. formale, & vtrūq; personaliter supponit. Sed si dicitur, propositio est nōmē subiectū hēt vtrūq; significatū & prædicatū solum formale, & tamē subiectū supponit materialiter, qā aliter non foret propositio vera. Idē si dicitur propositio est terminus incōplexus, vtrūq; extremū habet vtrūq; significatū & tamē subiectū supponit materialiter, quia aliter propositio esset falsa. Sexta regula est ista. Cuiuscunque propositionis, prædicatū est terminus primæ intentionis vel impositionis, & subiectū secundæ, deducto impedimento signi materialitatis, tā subiectū quam prædicatum supponit psonaliter vt species est hō, aliquid genus est animal. Septima regula est ista. Cuiuscunque propositionis subiectū est terminus primæ intentionis vel

SUPPOSITIONVM.

16

vel impositionis non significans formaliter, se & prædicatum secundæ deducto impedimento signi limitantis, subiectum supponit materialiter, & prædicatum personaliter, vt homo est nomen. Petrus est nominatiui casus. Et notanter dicitur non significans formaliter se, quia si terminus aliquis significaret se formaliter personaliter supponeret per primam regulam, vt ens est terminus transcendens. Item dicitur, sine impedimento signi limitantis, quia signum uniuersale, vel particulare eiusdem generis limitat ad suppositionem personalem, vt aliquis homo est species, vel nullum animal est genus, tam ly homo, quam ly animal, stat personaliter propter limitationem signi. Ex quo sequitur quod subalterna illius, homo est species, non particularis est illa aliquis homo est species, sed ista aliquid homo est species, nec singularis eius est aliqua non est illa omnis homo est species, nec illarum, iste homo est species, iste homo est species, sed ista, hoc homo est species. Item contradictorium illius homo est tra, hūz species, non est aliud nihil quod est homo est species, ius c. 3. aut nullus homo est species, quia tunc duo contradictoria forent simul vera, sed istud nullum homo est species, nec subcontrarium eius est. aliquis homo non est species, suo aliquid quod est homo non est species, sed istud aliquid homo non est species. Ratio autem, quare aliquis istarum situatur in figura & alique non est, quia in aliquibus seruatur eadem suppositio, & in aliquibus non, vnde omnes propositiones existentes in figura debent habere consimilem generalem suppositionem. Et si dicitur quare suppositio materialis requirit signa neutri generis. Dicitur, quod ideo, quia species, & indeclinabile nomen secundum grammaticos. Ex vltima & penultima regulis sequitur quod ista non est bona conuersio homo est species, species est homo quia ly homo, in prima supponit materialiter, in secunda personaliter. sed sic conuertitur simpliciter, Corollaria species est ly hō, nec illa est bona conuersio per accidentia. nullum

Vide 8.

Petitio
Respon-

Corolla-

TRACTATUS

Nullum nomen est homo, ergo homo non est nomen sed requiritur, igitur aliquid quod est homo non est nomen. De suppositione materiali, & de diuisionibus eiusdem. Cap. III.

Prima diuisio. Materialis suppositio plures continet diuisiones, quorum prima est ista. Suppositionum materialium, alia discreta, alia communis. Suppositio materialis discreta est acceptio termini materialiter supponentis cum pronomine demonstratiuo, vt hoc hō est species, ille terminus alius est genus. Suppositio materialis communis est acceptio termini materialiter supponentis sine pronomine demonstratiuo, vt homo est nominatiui casus. Petrus est nomen propriū, vnde ly Petrus, personaliter sumptum, est terminus discretus, & nomen proprium, sed materialiter est terminus communis predicibilis de pluribus, videlicet de illo termino, Petrus in mente, & de isto in scripto, & de illo in voce. Similiter dicendo, tu est pronomen demonstratiuum subiectum huius non est pronomen, sed nomen indeclinabile sumptum habetis similiter ex plura supposita.

Secunda diuisio. Suppositionum materialium communium, alia determinata alia confusa. Suppositio materialis determinata est acceptio termini materialiter supponentis sub quo contingit descendere ad omnia eius supposita, disiunctiue, vt homo est terminus communis & isti sunt omnes termini hō, ergo hoc hō, est terminus communis vel hoc hō, est terminus communis, & sic de singulis. Ex quo sequitur, quod ista propositio est vera. Homo non est nominatiui casus, sicut ista. Hō est nominatiui casus, quia sunt due indefinite subcontrarie, in quarum prima verificatur subiectum pro illo termino homo, qui est datiuus, vel accusatiui casus materialiter sumpto in alia pro simili, qui est nominatiui casus. Et ita conceditur, quod Amo, est verbum, & quod Amo non est verbum. Legens est participiū, & leges non est participiū. Tu est pronomen demonstratiuum, & Tu non est pronomen demonstratiuum. Nec sunt istae contradictorie, sed subcontrarie, ideo non concedo, quod Amo est verbum, & nullum Amo est verbum

Tu,

SUPPOSITIONVM.

17

Tu, est pronomen. & nullum tu, est pronomen, quia sunt contradictorie origines. Suppositio materialis confusa est acceptio termini materialiter communiter supponentis, sub quo non contingit descendere ad omnia sua supponentia disiunctiue, vt tantum homo est nomen, & isti sunt omnes termini homo, ergo tantū hoc homo est nomen, vel tantum hoc est nomen, & sic de singulis, quia in casu antecedens est verum, & consequens est falsum. Tertia diuisio est ista. Suppositionum materialium confusarum, quedam est confusa tantum, & quedam confusa distributiva. Quarta diuisio est ista. Suppositionum materialium confusarum tantum, quedam est mobilis, & quedam immobilis. Suppositio materialis confusa tantum mobilis est acceptio termini materialiter supponentis, sub quo contingit descendere ad omnia sua supposita disiunctiue, vt tantum homo est nomen, & hoc sunt omnia ly homo, ergo tantum hoc homo, vel hoc homo, & sic de singulis est nomen. Suppositio materialis confusa tantum immobilis est acceptio termini materialiter communiter supponentis, sub quo non contingit descendere, sed si contingeret, descenderetur disiunctiue, vt necessario homo est species, ly homo, stat confuse tantum immobili, quia non licet descendere, vnde consequitur necessario, homo est species, & isti sunt omnes termini homo, ergo necessario hoc homo, vel hoc homo, & sic de singulis est species, antecedens enim est verum, & consequens falsum, tamen si contingeret descendere, descenderetur modo dicto. Quinta diuisio est ista. Suppositionum materialium distributivarum quedam est mobilis, & quedam immobilis. Suppositio materialis distributiva mobilis est acceptio termini materialiter communiter supponentis, sub quo contingit descendere ad omnia sua supposita copulatiue, vt omnes homo est terminus, & isti sunt omnes termini homo, ergo hoc homo est terminus, & hoc homo est terminus, & sic de singulis. Suppositio materialis distributiva immobilis est acceptio termini materialiter cōiter supponentis, sub quo non contingit descendere, sed si contingeret, descenderetur copu-

C

lauus

Tertia.

Quarta.

Quinta.

TRACTATUS

latiuz, vt necessario omne homo est species, ly homo, stat materialiter distribuitur immobiliter, quia non licet descendere cum non sequatur, necessario omne homo est species, & isti sunt oēs termini homo ergo necessario hoc homo est species, & sic de singulis antecedens enim est verum. & consequens falsum, verum tamen si contingeret descendere descenderetur illō modo.

Rem. Propter predicta est notandum, quod ista coniunctio, & aliquando tenetur copulativam, & aliquando copulativam, tenetur copulativam quando copulat terminos, vt Sor. & Plat. currunt. Tenetur copulativam quando coniungit propositiones, vt Sor. currit & Plat. movetur. Consimiliter nota disiunctio aliquando tenetur disiunctivam, aliquando disiunctivam. Tenetur disiunctivam quā disiungit terminos, vt Sor. vel Plato currit. Et tenetur disiunctivam quādo disiungit propositiones, vt Deus est, vel homo est alius.

De suppositione personali. Cap. IIII.

Divisio suppositionis personalis per son. Consequenter sequitur divisiones ponere suppositiones personalis materiam concernentes. Quarū prima est ista. Suppositionum personalium alia discretiva, alia communis. Suppositio personalis discreta est acceptio termini singularis vel communis cum pronomine demonstratio singularis numeri personaliter supponentis, vt Sor. currit, ille homo disputat. Ex ista distinctione sequitur ista regula. Omnis terminus discretus vel communis cum pronomine demonstratio singularis numeri existens pars propositionis, discrete supponit siue præcesserit signum distributivum, siue non vnde ita stat discrete, ly tu, in illa, nullus alius es tu, sicut in ista, tu es homo. Suppositio personalis communis est acceptio termini communis personaliter supponentis siue pronomine demonstratio singularis numeri, vt homo currit. Secunda divisio est ista. Suppositionum personalium communium quedam est determinata quedam confusa. Suppositio personalis determinata est acceptio

termini

SUPPOSITIONVM.

18

termini personaliter supponentis sub quo contingit descendere ad omnia eius singularia disiunctivam, vt homo currit, & isti sunt omnes homines, ergo ille homo currit, vel iste homo currit, vel sic de singulis. Iuxta quam suppositionem sic hæc prima regula. Cuiuslibet particularis vel indefinitæ subiectum supponit determinatam, tam affirmativam quā negativam tam in suppositione materiali, quam personali. Secunda regula est ista: omnis terminus communis quem nullum signum præcedit nisi signum particulare, supponit determinatam vnde huius propositionis homo est animal, tamquā prædicatum supponit determinatam, & si alicui istorum adderetur signum particulare, nō propter hoc impediretur suppositio ista. Suppositio confusa est acceptio termini communiter personaliter supponentis sub quo non contingit descendere disiunctivam, vt tantum homo est risibilis, ly homo, stat confuse, & non debet disiunctivam descendere, vt patebit. Tertia divisio est ista. Suppositionum personalium confusarum quedam est confusa tantum, & quedam confusa distributiva. Quarta divisio est ista. Suppositionum personalium confusarum tantum, quedam est mobilis, quedam immobilis. Suppositio personalis confusa tantum mobilis, est acceptio termini communis personaliter supponentibus sub quo contingit descendere ad omnia sua supposita disiunctivam, vt, omnis homo est animal: & hæc sunt omnia animalia, ergo omnis homo est hoc animal, vel hoc animal, vel sic de singulis. Iuxta quam suppositionem sic hæc prima regula. Cuiuslibet universalis affirmativæ prædicatū si fuerit terminus communis deducto omni impedimento stat confuse tantum mobiliter, vt omnis homo est animal ly animal stat confuse tantum mobiliter. dico si fuerit terminus communis, quia si fuerit terminus discretus statret discrete, etiam dico sine impedimento. ad concludendum alia signa, vnde dicendo omnis homo est omne animal, ly animal, est prædicatum universalis affirmativæ & terminus communis, & tamen non stat confuse tantum, sed distributivam, vt patebit. Secunda

Regula.

Tertia divisio.

Quarta.

Regula.

Cap. 2. regula.

TRACTATUS

gula. Cuiuslibet exclusiue primi ordinis, cuius nota exclusionis non negatur subiectum, si fuerit terminus communis deducto omni alio impedimento, stat confuse tantum mobiliter, ut tantum homo currit, tantum homo non currit, utrobique supponit ly homo confuse tantum mobiliter. Suppositio personalis confusa tantum immobilis est acceptio termini personaliter communiter supponentis, sub quo non contingit descendere, sed si contingeret, descenderetur disiunctim, ut necessario homo est animal, supponit ly homo, isto modo: quia cum nullo medio sequitur, ergo necessario, iste homo, vel iste homo, & sic de singulis est animal, quia antecedens est verum, & consequens falsum, tamen contingeret descendere, descenderetur isto modo. Hinc suppositiones annectuntur regule. Prima est ista. Cuiuslibet conditionalis affirmatiue de terminis communibus deducto impedimento alterius signi, quilibet illorum supponit confuse tantum immobiliter, ut si homo est, animal est, tam ly homo, quam ly animal stat confuse tantum immobiliter. Secunda regula. Cuiuslibet reduplicatiue affirmatiue predicatum si fuerit capax conclusionis, & non habuerit aliunde impedimentum, stat confuse tantum immobiliter, ut Sor. in quantum homo, est animal. ly animal, stat illo modo. Tertia Regula. Cuiuslibet modalis in sensu composito habentis terminum communem, non distributum, supponit illi terminus confuse tantum immobiliter, ut necessario homo est animal. Impossibile est hominem non esse, quia non licet descendere, ut patet. Quinta diuisio est ista. Suppositionum personalium distributiarum quedam est mobilis, & quedam immobilis. Suppositio personalis distributua mobilis est acceptio termini personaliter coiter supponentis sub qua contingit descendere ad oia sua supposita copulatiue, ut omnis ho currit, & isti sunt oes homines, ergo iste ho currit, & iste homo currit, & sic de singulis, quare concluditur quod ly homo, stat confuse distributiuè mobiliter. Isti suppositioni sunt annexę istę regule, prima est ista. Cuiuslibet ppositio-

nis

SUPPOSITIONVM.

19

nis vniuersalis affirmatiue subiectum, stat confuse distributiuè mobiliter, ut omnis homo currit, quilibet homo disparat, quodlibet animal mouetur, tam ly homo quam ly animal, stat distributiuè mobiliter. Secunda regula. Cuiuslibet vniuersalis negatiue de consueto modo loquendi iam subiectum, quam predicatum, si fuerit terminus communis non impeditur, supponit confuse distributiuè mobiliter, ut nullus homo est asinus, tam ly homo, quam ly asinus, stat confuse distributiuè mobiliter. dico, de consueto modo loquendi, quia huius vniuersalis negatiue, omnis homo animal non est, non stat ly animal, quod est predicatum, distributiuè, sed confuse tantum. Tertia regula. Cuiuslibet particularis, vel indefinitive aut singularis negatiue de consueto modo loquendi predicatum si fuerit terminus communis, deducto impedimento alterius signi, stat confuse distributiuè mobiliter, ut aliquis homo non est asinus, animal non est lapis. Sortes non est capra. In his omnibus predicata stant confuse distributiuè mobiliter, adueniente tamen impedimento alterius signi non sic starent. Unde dicendo, Sor. non est omnis homo, non supponit ly homo confuse distributiuè, sed determinatè, ut ostendatur. Quarta regula. Cuiuslibet exclusiue affirmatiue primi ordinis predicatum si fuerit terminus communis, deducto impedimento alterius signi, supponit confuse distributiuè mobiliter, ut tantum animal est homo, ly homo, supponit illo modo. Suppositio personalis distributua immobilis est acceptio termini communis personaliter supponentis, sub quo non contingit descendere, sed si contingeret, descenderetur copulatiue, ut necessario omnis homo est animal. ly homo sic supponit, quoniam non sequitur cum debito medio: ergo necessario iste homo est animal. & sic de singulis, quia antecedens est verum, & consequens falsum. Iuxta suppositionem istam sit prima hec regula. Cuiuslibet conditionalis de termino distributo, supponit terminus confuse distributiuè, immobiliter, in ordine ad totam conditionalem, ut si omne animal

C 3 currit,

unde lo. uis gradus & superlativus, ita sicut ita, & quam, differt, aliud, & non idem. & ista verba, careo, & indigeo confundunt distributiue mobiliter terminum sequentem immediate capaxem istius confusionis, & omni alio impedimento deducto, ut tu es fortior homine, tu es fortissimus hominum, tu es ita fortis sicut aliquis homo: tu differs ab homine, tu es aliud ab homine, vel non. Vnde, et idem homo, ego careo vel indigeo pecunia. In omnibus istis stat distributiue mobiliter terminus sequens. 42. col. 1. signa nominata. Sed notandum est quod comparatiue differt uis gradus confundit confuse distributiue mobiliter aliud & terminum a se rectum ex natura comparationis, ablativum autem rectum ex natura excessus confundit confuse. 3. col. fuse tantum. ut ego sum maior te longitudine vnius. 3. & fol. brachij, supponit ly longitudine, confuse tantum. 41. col. 2. Item nullus horum terminorum confundit distributiue, nisi terminum a se rectum a parte post, vnde didigeo nicens, homine est fortior equus, vel ab homine didigeo 23. fert alius, non supponit ly equus, nec ly alius distributiue, sed solum determinate. Quarta regula. Dicitur de co. 4. exclusiua confundit confuse tantum mobiliter terminum. 4. regula communem immediate sequentem se, & mediate sequentem confuse distributiue mobiliter. ut tantum homo est col. 1. animal. ly homo supponit confuse tantum mobiliter, & 5. regula ly animal distributiue mobiliter. Quinta regula. Dicitur de m. fo. etio exceptiua confundit solum causale si est terminus 9. col. 1. si communis confuse tantum mobiliter, ut nullum animal 6. regula. mal prater hominem currit, omne animal prater hominem currit. ly hominem stat confuse tantum mobiliter. 42. col. ter. Sexta regula. Dicitur reduplicatiua solum causale 7. regula confundit confuse tantum mobiliter, & predicatum col. 1. lo. m. fuse tantum immobiliter, ut Sort. in quantum homo 30. 20. col. est animal, ly homo stat confuse tantum mobiliter, & ly animal immobiliter, quia sub primo cōtingit disiunctim descendere & non sub secundo. Septima regula. Termini concernentes actum mentis. ut scire, credere, dubitare. & huiusmodi confundunt confuse tantum mobiliter. Exemplum. Ego scio aliquam propositionem

ly pio-

ly propositionem stat confuse tantum mobiliter, quia bene sequitur. Ego scio aliquam propositionem, & illa sunt omnes propositiones, ergo scio illam vel illam, & sicut singulis. Octaua regula. Omnia aduerbia numerabilia, ut bis, ter, quater, & huiusmodi confundunt confuse tantum mobiliter terminum sequentem se, ut bis comedi panem, ter potasti vinum, supponit ly panem. & ly vinum confuse tantum mobiliter. Nam sicut illa vice, & illa vice cum interruptione temporis comedi panem ita illum vel illum panem. Nona regula. Termini modales nominaliter & adverbialiter sumpti, in sensu composito confundunt confuse tantum immobiliter omnes terminos communes non distributos, vel sequantur vel precedant, ut necessario homo est animal, & hominem esse animal est necessarium. Decima regula. Ista verba incipit, & desinit, confundunt terminum sequentem communem non distributum confuse tantum immobiliter, & ly immediate, in eis inclusum mobiliter. ut tu incipis vel desinis scire aliquam propositionem, ly propositionem, stat confuse tantum immobiliter, quia non licet descendere. & ly propositionem, in ista immediate, ante hoc, sciisti aliquam propositionem, stat confuse tantum mobiliter. Sed hic clare intelligitur vis tractatu de probationibus terminorum. Undecima regula. Ista verba, promitto, debeo, obligor, confundunt confuse tantum immobiliter, ut promitto tibi denarium. ly denarium stat immobiliter, quia non licet descendere. Duodecima regula ista. Nota conditionis & rationis omnes suos terminos communes non distributos & confundit confuse tantum immobiliter, & hoc in ordine ad hypotheticam, ut si homo est animal est homo currit, ergo animal currit. Notandum primo, quod licet nullus terminus distributivus habeat supra terminum precedentem, tamen bene habet vim supra illum terminum confusius confuse tantum non tamen quilibet, sed solum ille qui indifferenter ante se, & post se determinat compositionem veralem, vnde illi termini omnis, nullus, & huiusmodi

non

8. regula

9. regula

10. regula

la. In lo.

m. fo. 61.

col. 1. &

f. 63. col.

2.

11. regula

12. regula

la. In lo.

m. fo. 36

c. 1.

Notandum

TRACTATUS

non confundunt aliquem terminum præcedentem, quia in qualibet istarum aliquis homo omne animal est, aliquis homo nullum animal est supponit ly homo determinate. Similiter nec ista verba, incipit, vel definit, vel promitto, quia indicendo homo incipit esse, aut denarium promitto, tam ly homo, quam ly denarium stat determinate. sed dicendo, hominem esse animal est ferunt a me aut hominem esse non est impossibile. vel homo est animal necessario supponunt omnes illi termini confusæ tantum licet præcedant, & hoc ideo quia illi termini facientes sensum compositum vel diuisum ita determinant compositionem ante se, sicut post se, & ita consequenter dicatur de nota rationis & conditionis quod

Vide in confundunt ante se. Secundò notandum quod terminus habens solum vim confundendi confusæ tantum, non impedit distributionem termini licet interdum im-
pediat eius descensum verbi gratia dicendo: omniv-
mo est animal. ly homo stat distributivæ, & ita stat di-
cendo necessario omnis homo est animal, sed est dis-
crepantia, quia in prima stat mobiliter, & in secunda im-
mobiliter propter aduentum termini modalis. Dico igitur quod omnes termini habentes solum vim confun-
dendi terminum immobiliter impediunt descensum, &
ita immobilitant, sed alij habentes solum vim confun-
dendi confusæ tantum mobiliter, non impediunt descen-
sum, & ita non immobilitant, unde sequitur. Scio om-
nem propositionem, & istæ sunt omnes propositiones,
ergo scio istam & scio istam. & sic de singulis. Tertiò no-
tandum, quod si duo signa distributiva cadunt super
aliquem terminum quorum non quodlibet per se sum-
ptum caderet distributivæ super eundem terminum nul-
lum illorum impedit reliquum verbi gratia omnis ho-
mo omne animal est, ly animal stat distributivæ non ob-
stante quod præcedans duo signa distributiva, quia pri-
mum per se sumptum non distribueret, ly animal, sed fa-
ceret ipsum stare confusæ tantum, similiter omnis homo
non animal est. & ita dicendo, a sorte differt omnis ho-
mo supponit ly homo distributivæ non obstante quod præce-

SUPPOSITIONVM.

22

præcedant duo signa: quia primum sumptum sine secun-
do non distribueret. ly homo dicendo a sorte differt ho-
mo quia ly differt, non distribuit nisi terminum rectum
a parte post, ut dictum est. Modo con simili dico in ista. In 3. re-
tu es fortior quam homo quod ly homo, stat distribu-
tione nec primum signum impedit, quia per se sumptum
non distribuit aliquem rectum ut declaratum est supra,
sed dicendo nullus homo non est animal tu differt ab
omni homine, vel tu es albius omni albo impeditur di-
stributio termini ultimi, quia præcedunt duo signa, quo-
rum quodlibet sine altero distribueret terminum il-
lum quare.

De relatiuorum suppositione. Cap. VI.

DE suppositione relatiuorum sequitur pertractare ubi
quædam diuisiones sunt præmittendæ. Prima est ista. *Prima*
Relatiuorum, quædam sunt relatiua substantiæ, ut qui
quæ, quod. Et quædam accidentis, ut aliquis, qualis, tan-
tus, quantus, & similia. Secunda diuisio est ista. Relatiuorum
substantiæ quædam sunt identitatis, ut qui, iste, il-
le, hic, & his. Et quædam diuersitatis, ut, alius, alter, reli-
quus, & huiusmodi. Tertia diuisio est ista. Relatiuorum
identitatis quædam sunt reciproca. ut sui, meus, tuus,
suus. Quædam non reciproca, ut ille, ipse, & huiusmodi.
Quarta diuisio est ista. Relatiuorum reciprocorum quæ-
dam sunt possessiua, ut tuus, suus. Et quædam non pos-
sessiua, ut se. Quinta diuisio est ista. Relatiuorum acci-
dentis, quoddam est identitatis, ut talis, & tantus quod-
dam, diuersitatis, ut aliusmodi. His diuisionibus præmis-
sis fit hæc prima regula. Relatiuum diuersitatis substan-
tiæ & relatiuum possessionis non supponunt pro illo
pro quo suum antecedens, exemplum primum. Duorum
contradictoriorum vnum est verum reliquum est fal-
sum. patet quod pro alio supponit ly vnum & pro alio
ly reliquum. Exemplum secundum aliquis homo currit &
suus alius iacet, supponit antecedens pro homine, &
relatiuum pro asino. Secunda regula est ista. Relatiuum
iden-

TRACTATUS

identitatis substantie non possessum, semper supponit pro eo pro, quo suum antecedens, in comparatione tamen ad alterum extremorum. Exemplum de relatione identitatis substantie non reciproco, ut aliquis homo currit, & ille disputat. supponit ly ille, non absolute pro aliquo homine, sed pro aliquo homine currente, ideo non significat secunda pars absolute quod aliquis homo disputat, sed quod aliquis homo currentis disputat. Similiter huius copulatiue aliquis homo est latro, & tu es ille, non significat secunda pars precise, quod tu es aliquis homo, quia tunc illa copulatiua esset vera, sed quod tu es aliquis homo, qui est latro. Ex quo sequitur quod hec est falsa, aliquis homo est animal, & asinus est illud, quia secunda pars significat assertiue quod asinus est animal quod est aliquis homo, & per idem hec est falsa, aliquis homo est Sor. & Pla. est ille, quia Pla. est quis homo est, Sorres, & Pla. non est ille, quia Pla. est vera, aliquis homo est, qui Sortes non est, etiam ista est vera, aliquis homo non est Sor. & Pla. non est ille, quia Pla. to, Cicero non est, & Cicero est aliquis homo qui non est Sor. Item conceditur quod aliquis homo non est Sor. & Pla. est ille, quia Pla. est aliquis homo, qui non est Sor. quoniam Pla. est ipsemet qui non est Sor. Exemplum de relatione identitatis substantie reciproco, ut omnis homo videt se, supponit ly se, pro homine non absolute sic intelligendo, omnis homo videt omnem hominem, sed referendo singula singulis. ut iste homo videt se, & ille homo videt se, & sic de singulis. Similiter dicatur de illa, omnis homo habens filium diligit illum. Tertia regula est ista. Relatiuum identitatis accidentis semper supponit pro simili, vel equali illi, pro quo supponit suum antecedens, verbi gratia Sor. est albus, & talis est Plato, vel Sor. est albus qualis est Plato, supponit relatiuum non pro Sor. sed pro simili Sor. Similiter in illa Sor. est bicubitus, & tantus est Plato. Supponit relatiuum pro equali Sor. Quarta regula est ista. Relatiuum diuersitatis accidentis semper supponit pro dissimili illi pro quo supponit suum antecedens, ut cignus

*Qd ser
mini, re-
ferre ex-
latum.*
*vi pa. 41
pri. 1. du
bi. 60. 1.
er p ma
teria de
relatiui
vide f. lo.
m. a. fol.
16. v. 75
ad f. 31.*
*Vide pa.
soph. 17.
10.*

SVPPPOSITIONVM.

23

est albus, & aliusmodi est coruus. Ex quibus duabus regulis sequitur quinta, videlicet quo relatiua accidentium tam identitatis quam diuersitatis, supponunt pro alio supposito sui antecedentis. patet, regula ex exemplis.

De modo supponendi relatiuorum. Cap. VII.

EX quo patuit pro quibus relatiua supponunt, restat ostendere eorundem modos supponendi. Sit ergo hac prima regula. Relatiuum diuersitatis substantie non semper supponit eodem modo sicut suum antecedens, sed secundum exigentiam sui signi vel situs. Vnde aliquando supponit eodem modo, ut vnus homo currit, & alius disputat. Omnis propositio vera est necessaria, & omnis alia est impossibilis. In prima antecedens, & elatiuum supponunt determinate, in secunda confuse distributiue. Aliquando antecedens supponit magis confuse quam suum relatiuum: ut opinis conditio-
nalis vera, est necessaria, & alia est impossibilis, supponit antecedens distributiue, relatiuum determinate, aliquando e conuerso, relatiuum diuersitatis substantie supponit confusius quam suum antecedens. ut aliquis homo est niger & nullus alius est albus, antecedens supponit determinate, relatiuum distributiue. Similiter aliquis homo legit, & tantum alius disputat, relatiuum supponit confuse tantum, antecedens determinate. Secunda regula est ista. Omne relatiuum identitatis substantie in eadem categorica sui antecedentis semper supponit eodem modo sicut suum antecedens, probatur inductiue, ut omnis homo qui currit mouetur, relatiuum supponit confuse distributiue. & in ista, ois homo est animal qd est rationale, supponit confuse tantum & in ista, homo qui disputat legit, supponit determinate. & in ista, Sor. qui currit non sedet, supponit relatiuum discrete. Idem est iudiciu de reciprocis tam possessiuis quam non possessiuis, ut ois homo videt se ly se, sit confuse distributiue.

*Prima
reg. pag.
24. prin.
3. du. 10.*
*Pag. 43.
1. du. co.
1. 8. pri.
3. du. co.*
*1. regu.
Vide pa.
f. 17. 10.
21. prin.
2. du. co.
1. co. 4.
43. einf-
dem co.*

TRACTATUS

butiue. Et in ista, aliquis homo diligit filium suum. Iy suum, stat determinate & in ista. patet for. vocauit illu, ly illum, stat discrete. Ex ista regula sequitur ista conclusio, quod aliqua est, propositio vniuersalis affirmatiua habens precise vnum signum cuius predicatum stat confuse distributiue, vt quilibet homo est ipsemet. Secunda conclusio est ista. Signum vniuersale affirmatiuum ita habet vim distribuendi a parte predicati sicut a parte subiecti. Tertia conclusio. Aliqui duo sunt termini continentes sequentes signum vniuersale affirmatiuum non impeditum per aliud signum, quorum remotiorem distribuit & no propinquiorem; patet, vt omnis homo est videns se. vbi ly se, ita confuse distribuitur, & ly videns, confuse tantum. Et si contra istas conclusiones adducantur regule quinti capituli huius tractatus, scilicet pro maiori euidencia. Dicatur quod ille regule intelligantur extra materiam relatiuoru. Contra istam regulam arguitur. Quoniam dato quod ly se, distribuatur in dicta propositione, sequitur istam consequentiam fore bonam. Omnis homo videt se. ergo omnis homo videt omnem hominem. Dicitur quod stat distribuitur non absolute, sed referendo singula singulis, videlicet iste homo videt se. & ille homo videt se & sic de singulis. Ex quo infero istam consequentiam non valere, tantu fort. videt se, ergo omne videns se est fort. quia ly se, in prima supponit discrete, & in secunda distribuitur, sed bene sequitur. ergo omne videns for. est for.

Solutio

*Tertia
regula vi
de pa. so.
ph. 28.
ta.*

Tertia regula est ista omne relatiuū identitatis substantiæ hypotheticæ relatum ad suum antecedens supponens confuse tantum, non supponit eodem modo, sed determinate habendo respectum ad totam compositionem sui antecedentis, vt omnis homo est animal & istud est rationale, relatiuū stat determinate, & ideo secunda pars est falsa, & significat assertiue, qd animal quod est omnis homo est rationale. quod est falsum, quia nullū est animal quod est omnis homo. Similiter ista est falsa. Ego indigeo oculo ad videndum, & illo indigeo quia nullo oculo indigeo ad videndum. Vbi est aduertendum quod

SUPPOSITIONVM.

84

*Quarta
regula.*

qd ly indigeo, cū suo gerundio, confundit confuse tantū, & sine illo confundit confuse distributiue. Quarta regula est ista. Omne relatiuum identitatis substantiæ hypotheticæ relatum ad suum antecedens supponens discrete determinate; vel distributiue, supponit eodem modo sicut suum antecedens habendo respectum ad totam compositionem sui antecedentis vel ad alterum extremorum ideo conceditur quolibet istarum, aliquis homo est, & tu es ille, aliquis homo est, tu non es ille. Secunda non significat quod tu non es aliquis homo qui est. sed quod tu aliquis homo qui est non es, & hoc est verum. Vnde non semper est licitum loco relatiui ponere suum antecedens nisi seruetur eadem suppositio. Item sequitur qd ista est falsa aliquis homo est, & quilibet homo est ille, quia ex quo ly ille, stat determinate secunda pars significat quod aliquis homo est quilibet homo, sed conceditur quod quilibet homo est animal & idem est risibilis: quia relatiuum distributiuum non refert in comparatione ad totam compositionem, sed solum ad alterum extremorum, non distributum vero bene refert antecedens habendo respectum ad totam positionem. Ex ista regula sequitur primo ista conclusio, quod aliqua est vniuersalis affirmatiua habens solum vnum signum cuius predicatum est terminus communis, & non stat confuse tantum sed determinate patet de predicato secundæ partis huius copulatiue, aliquis homo est, & quilibet homo est ille. Secunda conclusio. Signum vniuersale affirmatiuum non impeditur per aliud signum non confundit confuse tantum terminum communem mediate sequentem in eadem categorica. Nec hoc est inconueniens. quia hoc non est ratio signi, sed relatiui non porentis recipere confusionem illam propter dependentiam quā habet ad suum antecedens, & ita nulla istarum conclusionum, aut præcedentium est contra regulas quinti capituli. quia aut impediunt signum, aut terminus non est capax confusionis. Quinta regula est ista. Relatiuum accidentis siue identitatis, siue diuersitatis, non semper supponit eodem modo

*Conclusio
nes.*

TRACTATUS

modo sicut suum antecedens, sed secundum exigentiam sui signi, et situs. unde aliquando supponit eodem modo, ut aliquis homo est albus, & talis est equus. omnis homo albus legit, & nullus talis disputat. Aliquando supponit antecedens magis confusum, ut omne albu currit, & tale disputat, aliquando conuerso relatiuum supponit confusum, ut aliquis homo est albus, & nullus cornutus est talis: aliquis homo est niger, & quilibet aethiops est talis, in qualibet istarum supponit antecedens determinate, & relatiuum in vna distributivum, & in alia confusum, tantum, idem est iudicium de relatio diversitatis accidentis, supponit enim interdum confusum quam suum antecedens. ut aliquis homo est niger, & non huiusmodi, est cornutus. Sexta & ultima regula generalis est ista. Omne relatiuum supponit eodem modo sicut suum antecedens, intelligendo de modo supponendi vniuersali, ita quod si antecedens supponit materialiter, & relatiuum similiter; si personaliter & relatiuum similiter: verbi gratia, homo est species, & istud est nomen, tam relatiuum quam antecedens supponit materialiter. sed dicendo, homo est animal, & ille est risibilis, tam relatiuum, quam antecedens supponit personaliter. Regule ergo superiores de modo supponendi relatiuorum debent intelligi quo ad modos supponendi speciales pertinentes ad suppositionem discretam determinatam, confusam tantum, aut distributivam. & hec pro materia relatiuorum dicta sufficiant.

De ampliationibus. Cap. VIII.

Quid sit **I**am de suppositione que fit respectu diversorum temporum, nunc ampliationem & appellationem expedit retro. unde ampliatio est acceptio termini temporaliter sumpti ultra significationem verbi principalis vel participij eiusdem. Pro cuius definitionis declaratione. 2. pri. 2. ratione prima regula sit hec. Omnis terminus suppositionis. 3. nens respectu verbi de preterito, vel participij sui a parte ante, ampliatum ad supponendum pro eo quod est vel fuit,

SUPPOSITIONVM.

25
fuit, verbi gratia album fuit nigrum, non supponit ly al den. 10. 4.
bum, pro eo, quod fuit album preterite, ut solum pro eo, 10.
quod est album, sed disunctum pro eo, quod est album, vel fuit album. Ex quo sequitur veritas istarum propositionum. Prima virgo fuit pragnans, pater, quia quæ est aut fuit virgo, fuit pragnans. Secunda propositio, puer fuit senex, non quidem quando fuit puer, sed postquam fuit regula.
puer. Tertia propositio, album fuit quando nulla habuit albedinem, pater, quia id quod est vel fuit album, fuit quando nulla habuit albedinem dato quod nunc aliquid sit album, quod continet ante hoc fuit nigrum. Consimiliter est dictum si fuerit participij predicatum respectu huius verbi est, ut aliquis homo est mortuus, pater, quia ly, homo, supponit pro homine, qui est vel fuit, & significat illa propositio, quod aliquis homo, qui est vel fuit, est mortuus. Et conceditur, ut prius, quod virgo est corrupta: quia ista, quæ est, vel fuit virgo est corrupta. Secunda regula est ista. Omnis terminus supponit a parte ante respectu verbi de futuro, vel sui participij supponit pro eo quod est, vel erit, verbi gratia, homo generabitur supponit subiectum pro homine, qui est, vel qui erit, ideo significat ista propositio, quod qui est, vel qui erit homo generabitur. Ex ista regula sequitur veritas istarum propositionum. Prima, senex erit puer, pater, quia qui est, vel qui erit senex, erit puer. Secunda, corrupta erit virgo, quia quæ est, vel quæ erit corrupta, erit virgo. Tertia propositio, Decapitatus cantabit, quia qui est, vel qui erit decapitatus cantabit. Idem est iudicium de suppositione respectu sui participij, ut homo est generandus & significat illa propositio, quod qui est, vel qui erit homo est, generandus. Tertia regula est ista. Omnis terminus supponens a parte ante, vel a parte post respectu huius verbi, contingit, vel sui participij, supponit pro eo, quod est, vel contingit esse, ut album contingit esse nigrum, denotatur, quod id quod est, vel contingit esse album, contingit esse nigrum, & ita dicitur de illa, sed eadem contingens est curare, Quarta regula, 2. pri. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

TRACTATUS

est ista. Omnis terminus supponens a parte ante, vel a parte post respectu huius verbi, potest, vel sui participij aut termini verbalis desinentis in bilis, vel in bile, supponit pro eo quod est, vel potest esse, ut albu potest esse nigrum, denotetur, quod illud quod est, vel potest esse albu potest esse nigrum. Ex ista regula sequitur aliquae propositiones. Prima. Creas potest esse Deus, dato quod Deus non crearet, quia quod est, vel potest esse creans, potest esse Deus. Secunda propositio. Calidissimum potest esse calidius quod est, vel potest esse calidissimum, potest esse calidius. Tertia propositio. Infimum potest esse inferius quia quod est, vel potest esse infimum potest esse inferius. Idem est iudicium de participij in termino verbali. ideo conceditur quod genitum est generabile. & corruptum est corruptibile. prima significat quod illud quod est, vel potest esse genitum est generabile, secunda significat, quod illud quod est, vel potest esse corruptum, est corruptibile. Quinta regula est ista. Omnis terminus supponens parte ante, vel a parte post respectu horum verborum, incipit, vel desinit, aut suorum participiorum, supponit pro eo quod est, aut incipit, vel desinit esse, ut alba incipit, vel desinit esse, denotatur, quod illud quod est aut incipit, vel desinit esse album, incipit, vel desinit esse, & ita de participio dicatur. Sexta regula est ista. Omnis terminus supponens a parte ante vel a parte post, respectu verbi, vel participij habentis naturam transiendi indifferenter ad possibile, & imaginabile, supponit indifferenter pro eo quod est, vel potest esse imaginabile, sicut sunt ista verba, cognosco intelligo, & huiusmodi. Cum ergo dicitur rosam intelligo, aut cognosco, denotatur quod rosa quae est, vel quae potest esse, vel est imaginabilis, ego intelligo, vel cognosco. Unde ita intelligitur, vel cognoscitur illud quod non potest esse sicut illud quod potest esse. Intellego namque chimera, vel motu aureu quorum nulla potest esse. & intelligitur haec regula de termino recto a parte post a verbo activo, vel de recto a parte ante a verbo passivo, siue preponatur, vel postponatur. Ex praedictis regulis

5. regula.

6. regula.

Correlativa.

SUPPOSITIONVM.

26

gulis sequitur primo, quod a tertio adiacente ad secundum adiacens cum predicato participio ampliatiuo, non valet argumentum, unde non sequitur, Adam est mortuus, ergo Adia est, Antichristus est futurus, ergo antichristus est. Secundo sequitur quod ista non est bona conuersio. Antichristus est futurus, ergo aliquod futurum est. Antichristus quia in antecedente supponit ly antichristus, ampliatiue, & in consequente non idem deberet sic conuerti aliquid futurum est, vel erit antichristus. Tercio sequitur: quod iste syllogismus non valet. Omne futurum est, Antichristus est futurus, ergo antichristus est, quia in conclusionem non supponit ly antichristus, ampliatiue, ut in minori. propterea minor debeat esse talis, antichristus est aliquod futurum, ubi ly futurum tenetur nominaliter, sicut in maiori, & non particulariter, quare, &c.

De appellationibus. Cap. I X.

Appellatio est acceptio termini in propositione habentis respectum ad naturam verbi, vel participij eiusdem, ut aliquis homo est, ly homo supponit pro homine, & non pro quolibet homine indifferenter, sed solum pro homine qui est. Ut ergo clarius intelligatur haec definitio, notandum, quod appellatio sic diuiditur, quoniam aliqua vocatur appellatio temporis, aliqua ampliatiouis, & tertia formae. Appellatio temporis est acceptio termini in propositione pro aliquo vel pro aliquibus secundum sola connotationem verbi, vel participij eiusdem, ut album fuit nigrum, licet ly album, supponat pro eo quod est vel fuit album, tamen ly nigrum, non supponit nisi pro eo quod fuit nigrum, & verbum eiusdem connotat solummodo praeteritum, ideo ly nigrum, appellat solum tempus praeteritum. Prima regula. Omnis terminus supponens respectu verbi de praesentis ampliatiui, nec discreti per participium ampliatiuum, appellat tempus praesens. ut homo est animal, vel Sortes currit, quilibet illorum terminorum tam a parte subiecti quam a parte praedicati, supponit solummodo pro eo, quod est. Secunda regula est ista. Om-

Quid sit appellatio. Diuisio eius.

Appellatio temporis.

TRACTATUS

nis terminus sequens verbum ampliatiuum præteriti æinporis, vel futuri appellat tempus præteritum, aut futurum, vt hoc fuit album, vel hoc erit nigrum, supponit ly album, in prima propositione præcisè pro eo qd fuit album, & in secunda præcisè pro eo quod erit nigrum. Appellatio ampliatiouis est acceptio termini ampliatiue sumpti limitati per terminum ampliatiuum præcedentem, vt hoc potest esse album, supponit ly album, ampliatiue a parte post, sicut a parte ante, sed a parte ante non appellat, a parte vero post appellaret, sup- ampliatiuonem.

Prima regula est ista: Omnis terminus sequens aliquod istorum verborum, incipit, vel definit, vel aliquod suorum participiorum appellat ampliatiuonem. verbi gratia, Sor. incipit esse albus supponit ly album, pro eo quod est vel incipit esse album sed positum a parte ante non appellat, a parte vero post appellat propter limitationem termini ampliatiui præcedentis, Secunda regula. Omnis terminus sequens aliquod istorum verborum potest contingit, aut aliquod suorum participiorum appellat ampliatiuonem ipsorum, vt hoc potest, vel contingit esse album, ampliatur ly album. ita a parte post sicut a parte ante, & a parte post appellat ampliatiuonem istorum verborum propter limitationem ipsorum, quã non appellat a parte ante, ex quo non limitatur. Appellatio formæ est acceptio termini in propositione limitati per terminum præcedentem concernentem actum mentis vt intelligo hominem, ly hominem appellat suam formam, quia significat suum significatum sub ratione eiusdem propter limitationem factam a termino concernente actum mentis, ideo per illam denotatur, quod ego intelligo aliquid sub ratione qua homo. Ex prædicta diffinitione sequitur veritas trium conclusionum.

conclu- siones. Prima conclusio est ista, patrem meum cognosco, & cupien non cognosco patrem meum, probatur, & pono quod Sort. sit pater meus quem bene cognosco, nesciam

SUPPOSITIONVM.

27

nesciam tamen an sit pater meus, vel non. immo pono quod non considerem de patre meo, vtum talem habeam vel non. Isto posito patrem meum cognosco, quia illud quod est pater meus cognosco, non tamen cognosco patrem meum, quia non cognosco aliquid sub ratione qua pater meus. Secunda conclusio Sortem volo videre: & tamen nolo videre Sort. probatur, pono quod Sort. sit inimicus meus, ita quod nollem videre ipsum, & Pla. sit amicus meus similis Sor. existenti coram me, quem credam esse Pla. isto posito, Sortem volo videre, quia hunc qui est Sort. volo videre, ex eo, quod puro ipsum esse Pla. & tamẽ nolo videre sor quia nolo videre aliquid sub ratione qua est Sor. Tertia conclusio. Propositionem hypotheticam scis, & tamen nescis aliquam propositionem hypotheticam, probatur, & pono quod credas firmiter nullam esse propositionem hypotheticam, sit tamen aliqua hypothetica, quã credas esse categoricam sciendo, & considerando de significato eius. Isto posito, aliquam propositionem hypotheticam scis, quia illud quod est propositio hypothetica scis, & tamen non scis aliquam propositionem hypotheticam, quia non scis aliquid sub ratione qua est propositio hypothetica. Et consequenter conceditur, quod propositionem affirmatiuam credo, & tamen non credo propositionem affirmatiuam, & ita de infinitis, quarum quælibet ex prioribus potest verificari.

Et sic est finis Secundi Tractatus, qui suppositionum instituitur.

INCIPIT TRACTATUS

Consequentiarum.

Qui est in ordine tertius. Cap. I.

Consequentia est illatio consequentis ex antecedente, ut homo currit, ergo aial currit, antecedens voco propositionem præcedentem notam rationis, ut hō currit, consequens vero illa que sequitur, ut aial currit, & nota rōnis notæ. Iy ergo, & ly igitur. Pro huius distinctionis declaratione. fit hæc prima diuisio, consequentiā alia bona, alia mala. Consequentia bona est illa cuius oppositū consequentis repugnat antecedenti, ut tu es hō, ergo tu es aial, nā hæc duo repugnant, tu es hō, & tu non es aial, ideo ista consequentia fuit bona. Consequentia mala est illa cuius contradictorium consequentis scilicet cū antecedere, ut tu es homo, ergo tu sedes nā hæc bene stant simul, tu es homo & tu nō sedes, ideo illa consequentia, non valuit. Secunda diuisio est ista, consequentiā bonā alia formalis, alia materialis, consequentia bona & formalis est illa cuius contradictorium consequentis formaliter repugnat antecedenti, ut tu curris, ergo tu moueris. Vocō illa formaliter repugnare, quæ non sunt imaginabilia stare simul absque contradictione, ut tu curris, & tu non moueris. Consequentia bona, & materialis est illa cuius contradictorium consequentis materialiter repugnat antecedenti, ut Deus non est, ergo nullus homo est. Ista dicuntur materialiter repugnare, quæ non possunt stare simul, sunt tamen imaginabilia stare simul absque contradictione, ut Deus non est, & aliquis homo est, licet ista nō possint signifi- care propter impossibilitatē istius, Deus non est, tamen sunt imaginabilia stare simul, absque aliqua contradictione. quia quod Deus non sit & aliquis hō sit, nō videtur implicatio contradictionis. Iuxta ista distinctionē ponuntur duæ regulæ. Prima, ex impossibili sequitur quodlibet. Secunda, necessariū sequitur ad quodlibet.

Pro isto
a. vide in
lo. ma. a.
f. 1. 39.
inque ad
fol. 142.
1. diuisio

2. diuisio
vide in
2. tra. hu
ius in
prim.

CONSEQUENTIARVM.

28

libet & intelliguntur istæ duæ regulæ, quia illa consequentia est bona & materialis in qua antecedens est impossibile vel consequens necessariū. subdistinguitur alij. modis quibus consequentia foret bona & formalis. Tertia diuisio est ista. Consequentiarū bonarū quælibet bona de forma, quædam est bona de materia, consequentia bona de forma, est illa cuius quælibet cōsimilis in forma est bona, ut albedo videtur, ergo color videtur. Ille consequentia sunt similis formæ quæ habent cōsimile modū arguendi consequentiæ formalis, de quib. modis dicetur postea, & cū hoc antecedentia & consequentia sint similia in forma. Notandum quod illæ categoricæ sunt similes formæ quæ sic se habent, quia si una est affirmatiua de secundo adiacente vel de tertio. & alia similiter, & si una est particularis indefinita, vel singularis, & alia similiter. Itē si una est exclusiua, exceptiua, reduplicatiua, vel modalis in sensu cōposito vel diuiso, & alia similiter. Itē si una est de termino simplici, vel cōposito, copulato disiuncto, vel conditionato, & alia similiter. Et iō istæ nō sunt similes in forma, homo vel asinus currit, & homo currit, quia una est de termino simplici, alia de cōposito. Similiter istæ non sunt similes in forma, quilibet homo currit, & aliquis asinus mouetur, quia una est vniuersalis, alia particularis, sed sunt istæ similes in forma, homo est asinus, & hō est animal, nō obstat quod una sit necessaria alia impossibilis, quia hēnt oēs cōditiones assignatas. Ex quo sequitur quod istæ consequentiæ sūt similes in forma, homo currit, ergo animal currit, albedo videtur, ergo color videtur, quia habent cōsimile modū arguendi consequentiæ formalis: utrobique, nā arguitur ab inferiori ad suū superius affirmatiue. Consequentia bona de materia est illa quæ est bona, & nō quilibet sibi cōsimilis in forma est bona, ut tu non es hō, ergo tu nō es animal, ista consequentia est bona, quia contradictoriū consequentis repugnat antecedenti. Ex prædictis sequitur quod aliqua est consequentia bona & formalis quæ nō est bona de forma, sicut pālia, & quilibet istarū, tantū pater est, ergo nō tantū pater est, tu scis te esse

3. diuisio.

Nota.

D 4 lapi-

TRACTATUS

lapidem, ergo tu non scis re esse lapidem, & sic de alijs: tu credis præcisè quod aliquis homo decipitur, ergo aliquis homo decipitur.

De regulis generalibus consequentiarum formalis. Cap. I. I.

Pro reg. Formalis consequentia quidam sunt regulae universales ponenda ipsius infinitæ notitæ, quarum prima est vide p. ista. Si alicuius consequentia ex contradictorio consequens 20. prim. ut sequitur contradictoriū antecedens, ista consequentia 2. du. & tria est bona, ut ista, homo currit, ergo animal currit, qd in lo. ma. bene sequitur nullū animal currit, ergo nullus homo fol. 242. currit, vel nihil quod est hō currit. Ex ista regula sequitur; ad cur alia, videlicet si alicuius consequentia contradictoria fo- 47. & tria consequens non est illarum contradictorijs anteceden- in 8. tra. tens, illa consequentia nō valet, unde nō sequitur, tu huius e. loqueris, ergo tu disputas, quia nō sequitur, tu nō di- 1. ibi si putas, ergo tu non loqueris. Secunda regula est ista. Si alicuius alicuius consequentia antecedens est verū, & consequens 2. gre. similiter: quia ex falsis verū ex veris nil nisi verū, ut dicit Arist. 2. Priorū. Ex ista sequitur regulae, Prima, Si alicuius consequentia bonæ consequens est falsum, & antecedens similiter. Secunda, si alicuius consequentia antecedens est verū, & consequens falsū, ista consequentia nō valet. Ideo nō sequitur chimera qd currit non mouetur, ergo chimera currit, quia antecedens est verū, consequens falsum. Tertia regula est ista, Si alicuius consequentia bonæ antecedens est necessariū, & consequens similiter est necessariū: ex qua sequitur, qd si antecedens est necessariū, & consequens cōtingens, quod ista consequentia nō valet, ut ois homo est animal, ergo tu es animal.

Tertia regula. Quarta regula est ista. Si alicuius consequentia bonæ antecedens est possibile, consequens similiter est possibile, ex qua sequitur, quod si antecedens est possibile, & consequens impossibile, quod illa consequentia nō valet vnde. co. 4. de non sequitur, omne currens est homo, ego hoc currens est hō, demonstrando alium, quia antecedens est possibile, consequens impossibile. Quinta regula est ista.

Quarta regula. Si alicuius consequentia bonæ antecedens est possibile, consequens similiter est possibile, ex qua sequitur, quod si antecedens est possibile, & consequens impossibile, quod illa consequentia nō valet vnde. co. 4. de non sequitur, omne currens est homo, ego hoc currens est hō, demonstrando alium, quia antecedens est possibile, consequens impossibile. Quinta regula est ista.

Si ali-

CONSEQUENTIARUM.

29

Si aliqua est consequentia bona, & aliquid sequitur ad consequens, illud idē sequitur ad antecedens, unde bene sequitur hō currit, ergo animal currit, ad quod sequitur, ergo corpus currit, ideo bene sequitur ad antecedens, homo currit, ergo corpus currit. Ex ista regula sequuntur duæ regulæ. Prima quicquid antecedit ad antecedens, antecedit ad consequens, unde quia hæc consequentia est bona, homo currit, ergo animal currit, & hæc, tu curris, antecedit ad istam homo currit, ideo antecedit ad istam, animal currit. Secunda regula, a primo antecedente, ad ultimum consequens, quando oēs consequentia intermediæ sunt bonæ, & formales, & non variatæ, tunc consequentia est bona, & formalis, v. g. homo est, ergo animal est, animal est, ergo corpus est, corpus est, ergo substantia est & sic a primo ad ultimum sequitur formaliter, homo est, ergo substantia est. Consequentia intermediæ non sunt variatæ quandoque consequens primæ consequentia est antecedens posterioris consequentia, sicut in exemplo. Nullū tempus est, ergo dies nō est, dies non est, & aliqua hora est, ergo nox est, nox est, ergo aliquod tempus est, & tamen non sequitur, a primo ad ultimum, nullum tempus est, ergo aliquod tempus est, propter variationem tactam, quia primæ consequentia fuit consequens, dies nō est, & nō fuit antecedens secundæ; sed illa copulativa dies nō est, & aliqua hora est. Sexta regula est ista, si aliqua est consequentia bona, & aliquid stat cum antecedente, illud idem stat cum consequente, v. g. sequitur omnis homo currit, ergo homo currit, & cum antecedente stat, quod aliquod animal currit, & qd nullus alius mouetur, & sic de alijs: ideo quilibet istarū stat cū consequente. Ex ista regula sequitur alia, videlicet quicquid repugnat consequenti repugnat antecedenti, patet ista regula, distrahendo per omnia. Septima regula. Si aliqua est consequentia bona, & antecedens est concedendum a re, ex qua sequuntur duæ aliz. Prima. Si consequens est a re negadū, & ante-

Notan.

Sexta regula.

Septima regula.

TRACTATVS

& antecedens similiter. Secunda. Si antecedens est consequendum a te, & consequens negandū, ista consequentia non valet, verbi gratia omnis homo est, ergo antichristus est. Octaua regula. Si aliqua est consequentia bona, scita a te esse bona, & antecedens est scitum a te, consequens eiusdem est scitum a te, vt tu es homo, ergo tu es animal, & notanter dicitur, scita a te esse bona, quia ista consequentia est bona, brunellus est asinus, ergo brunellus est rudibilis, & antecedens est scitum ab aliquo, a quo tamen non est scitū consequens, quia forte licet scit consequentiam illam esse bonam, quare &c.

De regulis consequen. sex, penes superius, atque inferius. Cap. III.

Nunc sequuntur particulares regulæ consequentiarum formalis penes superius, & inferius materiam cōcernentes. Quarum prima est ista. Ab inferiori ad suū superius affirmatiue, sine distributione, & sine signo confusionis impediēte, est bona consequentia, vt homo currit, ergo animal currit. Secunda regula est ista. Ab inferiori ad suū superius distributiue, vel confusio tantum immobiliter nō valet consequentia, quia nō sequitur, omnis homo currit, ergo omne animal currit, nec sequitur, nullus homo currit, ergo nullum animal currit. Et notanter dicitur, confuse tantum immobiliter, quia non sequitur, si homo est asinus, homo est rudibilis, ergo si homo est animal, homo est rudibilis. Sed arguendo confuse tantum mobiliter, est bonū argumentum, verbi gratia omnis homo est animal, ergo omnis homo est substantia. Tertia regula est ista. Ab inferiori ad suū superius negatione præposita, & cum debito medio, est bonum argumentum, v.g. tu non curris, & tu es homo, ergo homo non currit. Et notanter dicitur, cum debito medio, quia sine isto nō valet argumentum, vnde non consequitur, tu nō es animal, ergo homo non est animal, quia antecedens est possibile, consequens impossibile. Quarta regula est ista. A superiori

ri ad

CONSEQUENTIARVM.

30

ad suū inferius affirmatiue, & sine distributione non valet argumentum, quia non sequitur, animal currit, ergo homo currit. Quinta regula est ista. A superiori ad suū inferius affirmatiue distributiue non valet argumentum, nisi cum debito medio, quia non sequitur, omne animal currit, ergo hic homo currit. Tu differs ab asino, ergo tu differs a brunello, sed cū debito medio est bonum argumentum, vt tu differs ab asino, brunellus est asinus, ergo tu differs a brunello. Sexta regula est ista. A superiori ad suū inferius negatione præposita est bona argumentum, vnde bene sequitur, nullū animal currit, ergo nullus homo currit, & intelligitur ista regula de negatione distributivæ superius, quia si non distribueretur, non valeret argumentum, vnde non sequitur, non nullū animal currit, ergo nonnullus homo currit: nec sequitur non omne animal currit, ergo nō omnis homo currit, patet. quod cuiuslibet istarū contradietorium consequens, stat cum antecedente, quare &c.

De regulis penes propositiones quantas. Cap. IIII.

Regula aliquas tangentes quantitatem propositionum seruatim propono. Quarum prima est ista. Ab vniuersali ad suam particularem, vel indefinitam, quæ vocatur sibi subalterna, est bonum argumentum, verbi gratia, omne animal currit, ergo aliquod animal currit, nullum animal currit, ergo animal non currit. Secunda regula est ista. A particulari vel indefinita ad suam vniuersalem non valet argumentum, nisi forte gratia materie, vnde nō sequitur aliquis homo currit, ergo quilibet homo currit, nec sequitur, animal non currit, ergo nullum animal currit, sed aliquando tenet gratia materie, aut quia consequens est necessariū vel impossibile, aut quia contradictionis consequentis repugnans antecedenti, vnde bene sequitur, aliquis homo est, ergo omnis homo est, aliquis homo nō est, ergo nullus homo est. Tertia regula est ista. Ab vniuersali affirmatiua ad omnes singulares tam collectiue quam diuinitue sumptas,

TRACTATUS

sumptas, cum debito medio, est bonum argumentū, & eonuerso collectiue, verbi gratia collectiue omne animal currit, & hæc sunt omnia animalia, ergo hoc animal currit, & hoc animal currit, & sic de singulis. Exemplū dūsiue, omnes animal currit, & hoc est animal, ergo hoc animal currit. Similiter sequitur eonuerso hoc animal currit, & hoc animal currit, & sic de singulis, & hæc sūt omnia animalia, ergo omne animal currit. Et notanter dicitur, cū debito medio, quia sine illo non valeret argumentū, nisi gratia materiæ, vnde nō sequitur, ois homo est animal, ergo iste homo est animal, & iste homo est animal, & sic de singulis, quia antecedens est necessariū, & consequens contingens, quia est vna copulatiua, cuius quælibet pars est cōtingens, & nulla alteri repugnat, tamen sequitur aliquod gratia materiæ, vt ois homo est alinus, ergo iste homo est alinus, & omnis sol lucet, ergo iste sol lucet, quia in prima antecedens est impossibile, & in secunda consequens est necessariū. Quarta regula est ista. Ab vniuersali negatiua, ad quamlibet suam singularem, est bona consequentia, siue arguatur cum debito medio siue non, sed eonuerso nō tenet, nisi cum debito medio, verbi gratia, nullus homo currit, ergo iste homo non currit, & iste homo non currit, & sic de singulis, sed eonuerso non sequitur, nec iste homo currit, nec ille homo currit, & sic de singulis, ergo nullus homo currit, quia post mille annos erit antecedens verū, & consequens falsum, sed bene sequeretur dicendo, & isti sunt omnes homines masculi. Quinta regula est ista. A particulari ad suam indefinitam, & eonuerso, tam affirmatiue quam negatiue, est bona consequentia, v.g. animal non currit, ergo aliquod animal non currit, & eonuerso. Similiter, aliquis alinus mouetur, ergo alinus mouetur, & eonuerso. Sexta regula est ista. A particulari, vel indefinita ad oēs suas singulares disiunctiue sumptas cum debito medio, est bonum argumentū, vt homo currit, & isti sunt oēs homines, ergo iste homo currit, vel ista, hō currit, & sic de singulis. Et notanter

6. sophi.
ibi intel-
lectum,
est.

CONSEQUENTIARVM.

31

dicatur cum debito medio, quia sine illo nō valet argumentū, vt hō est animal, ergo iste hō est animal, vel ista hō est animal, & sic de singulis, quia antecedens est necessariū, & consequens contingens, quia est vna disiunctiua, cuius quibet pars est cōtingens, nec vna alteri repugnat, nec suum contradictorium est impossibile, quare, &c.

De regulis penes propositiones non quantas. Cap. V.

DE propositionibus non quantis sicut sunt exclusiue & exceptiue, sit hæc prima regula. Ab exclusiua, ad suam vniuersalem de terminis transpositis est bona consequentia, & eonuerso, vt tantum homo currit, ergo omne currens est hō. Similiter eonuerso, omne animal mouetur, ergo tantum quod mouetur est animal. Secunda regula est ista. Ab exceptiua negatiua ad exclusiuam sibi correspondentem est bona consequentia, vt nihil præter Sor. currit, ergo tantum Sor. currit, & eonuerso, etiam de ut tantum homo est risibilis, ergo nihil præter hominē est risibile. Tertia regula est ista. Ab inferiori ad suam superius a parte subiecti ditione exclusiua addita eidē, est bona consequentia, vnde bene sequitur, tantū hō currit, ergo tantū animal currit, quia arguitur ab inferiori, ad suum superius confusē tantum mobiliter. Quarta regula est ista. Ab inferiori ad suum superius a parte prædicti ditione exclusiua addita subiectis, non valet argumentum, vnde non sequitur, tantum hō est homo, ergo tantum homo est animal, quia arguitur distibutiue, sed eonuerso bene sequitur cum debito medio, vt tantum homo est risibilis, & Soros est homo, ergo tantum homo est Soros. Quinta regula sequens corollarie ex prædictis est ista, quod a termino stante confusē distributiue determinatē ad eundem stantem confusē distributiue, non valet argumentū vt homo est animal, ergo tantū homo est animal, & discēs ab omni homine, ergo tantū homo est animal, & discēs ab hominē. Sexta regula citatur. A termino stante confusē distributiue ad eundem stantem discēs, hū

nuc,

TRACTATUS

Quæ nate, est bonum argumentum, ut tantum homo est ani-
mal, ergo homo est animal, tu es aliud ab animali, ergo
tu es aliud ab omni animali. Septima regula est. A termi-
nibus non itaque confusè tantum ad eundem itantem determi-
natis. Reg. nate respectu eiusdem sine categoriamatis, vel distribu-
tione non valet argumentum, ut tantum homo est ani-
mal, ergo homo est omne animal, omnis homo est ani-
mal, ergo animal est omnis homo.

De regulis penes terminos pertinentes & imper-
tinentes. Cap. I.

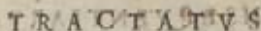
Ponenda sunt regulæ pertinentium, atque imperti-
nentium terminorum, quarum prima est ista. Ab af-
firmatiua vnius prædicati ad negatiuam alterius, est ho-
num argumentum, ut tu es homo, ergo tu non es ni-
lus. Sed econuerso non sequitur, quia ex negatiua non
sequitur affirmatiua. Secunda regula est ista, quando
duæ e. cunque sunt aliquæ duæ propositiones, quarum sub-
iecta. Et conuertuntur atque prædicata, manente consimili
denominatione ab vna ad aliquam, est bona consequen-
tia. Ut tu es homo, ergo tu es animal rationale, & econ-
uerso. Et notanter dicitur manente consimili denomina-
tione, quia si vna esset affirmatiua, & alia negatiua, non
conuerterentur, ut tu es homo, & tu non es homo. Itē
si vna esset quantitas, & alia, alia quantitas
vel nulla, non oportet ret istas conuerti, ut omne ani-
mal est homo, aliquid animal est homo, & tantum ani-
mal est homo. Tertia regula est ista. Ab vno conuertibi-
li ad reliquum est bona consequentia, ut tu es homo, et
tu es risibilis, & econuerso brunellus est risibilis, et
go brunellus est asinus. Quarta regula est ista. Ab vno
correlatiuorum ad reliquum, propositionibus existentibus
de secundo adiacente, est bonum argumentum, ut du-
plum est, ergo dimidium est, & econuerso. Et notanter
de secundo adiacente, quia non sequitur, est du-
plum, ergo est dimidium, pater est barbatus, ergo filius
est barbatus. Quinta regula est ista. A termino priuatiui
ad terminum infinitum est bona consequentia, sed non

CONSEQUENTIARVM. 32

econuerso, ut tu es iniustus, ergo tu es non iustus, sed
non sequitur econuerso, lapis est non iustus, ergo lapis
est iniustus. Antecedens enim est verum, consequens fal-
sum, ut patet, quicquid est iniustum potest esse iustum,
sed lapis non potest esse iniustus, ergo nec potest esse ius-
tus. Sexta reg. Ab affirmatiua de prædicato priuatiui,
vel infinito ad negatiuam de prædicato finito, est bona
consequentia, ut tu es cæcus, ergo tu non es videns, tu
es non homo, ergo tu non es homo, sed econuerso non
valet argumentum, quia ex negatiua non sequitur af-
firmatiua. Septima regula est ista. A negatiua de præ-
dicato finito, cum debito medio, ad affirmatiuam de præ-
dicato infinito est bona consequentia, ut non es alius,
& tu es, ergo tu es non alius.

Cap. II.

Correspondenter ad prædicta alie regulæ inferuntur,
quarum prima est ista, ab omnibus exponentibus si-
mul sumptis, ad suum expositum, est bona consequen-
tia, & econuerso. Est regula ista vniuersalis quibus-
cunque propositionibus exponentibus, ut vniuersalibus,
exclusiuis, exceptiuis, & huiusmodi. Vnde bene sequi-
tur, homo currit, & nihil est homo, quin illud curras,
ergo omnis homo currit, & econuerso. Similiter homo
currit, & nihil non homo currit, ergo tantum homo cur-
rit, & econuerso. Secunda regula est ista. Ab omni exponi-
bili ad quamlibet suarum exponentium est bona con-
sequentia, sed non econuerso, nisi gratia materiz, v. g. pri-
mus homo currit, ergo nihil est homo quin illud cur-
rat, sed non econuerso, quia ex negatiua non sequitur
affirmatiua. Aliquando tamen tenet gratia materiz, ut
homo est asinus, ergo tantum homo est asinus, quia an-
tecedens est impossibile. Tertia reg. est ista. Ex cuiuslibet
exponentis contradictorio, sequitur contradicto-
rium expositum, sed non econuerso, vnde bene sequitur,
aliquid non homo currit, ergo non tantum homo currit,
sed

Plat.

35

Vltimo de propositionibus hypotheticis est dicen-
dum modo priori regulas assignandas, quarū pre-
ma est ista: A copulativa affirmatiua ad alterā eius par-
tem principale est bona cōsequētia, & non econtrario, *Pro lo. c. vi. 18. it. huius ca. vlt. & in nis. gratia materiae, vt tu curris, & tu disputas, ergo tu disputas, sed non sequitur tu disputas, ergo tu curris, & 130. & tu disputas, aliquando tamen tenet gratia materiae sive terminorū. scilicet quādo copulatiua licet ex duabus partibus, 131. 24. quarū vna antecedit ad aliā tunc ab ista parte, quae an- dup. cor. tecedit, ad totā copulatiuā est bona cōsequētia, vt tu 2. con. 1. es homo, ergo tu es homo, & tu es animal, tu curris, ergo tu curris, & tu moueris. Et notauerit dixi, affirmatiua, quia copulatiua negatiua ad alterā partē non valet cōsequētia, v.g. nō tu es homo, & tu es asinus, ergo tu es asinus, quia antecedens est verū consequens falsum. Ex ista regula sequitur, qd a toto copulato ad alteram partē est cōsequētia bona, vt Sor. & Plac. currunt, ergo Sor. currit. Secunda regula est ista. A parte principali disiunctiue affirmatiue ad totā disiunctiuā, est bonum *In lo. m. fol. 122. argumentū, sed nō econtrario, vt tu curris, ergo tu cur- col. 2. & ris, vel tu asinus: sed econtrario nō sequitur, quia nō se- fol. 133. quitur, tu curris, vel tu asinus, ergo tu es asinus. Ali- cor. 4. quādo tamē gratia materiae, sequando disiunctiua fit ex 45. 1. dis. duabus partibus quarū vna sequitur ad reliquam, tunc to. 6. p. a disiunctiua ad istam partem, quae sequitur, est bonū 1. du. co. argumentum, vt tu es homo, vel tu es animal, ergo tu es alius, tu es albus, vel tu es coloratus, ergo tu es colo- ratus.**

radius.

TRACTATUS

raus. Ex ista regula sequitur qd a parte disiuncti ad totum disiunctum est bona consequentia, ut hō currit, ergo homo vel asinus currit. Tercia regula est ista. A disiunctiva affirmatiua cū destructione vnius partis ad alteram partē, est bona cōsequētia, ut tu curris, vel tu sedes, sed tu non curris, ergo tu sedes. Quarta regula est ista. A copulatiua negatiua ad disiunctiua affirmatiua factam de partibus contradictorijs copulatiua affirmatiua, est bona consequētia, ut non tu es hō, & tu es asinus, ergo tu nō es homo, vel tu es asinus, & cōuerso. Et nota qd copulatiua affirmatiua hęc duo contradictoria, quorū vnū est copulatiua negatiua in qua pponitur negatio, & reliquū est vna disiunctiua facta de partibus oppositis ipsius copulatiue: quare oportet qd copulatiua negatiua & disiunctiua affirmatiua inuicē cōuertantur, v.g. tu es hō, & tu es asinus: hęc duo contradictoria, quorū vnū est hoc, nō tu es hō, & tu es asinus: secundū vero est illud, tu non es hō, vel tu non es asinus. Quinta regula est ista. A disiunctiua negatiua ad copulatiuam affirmatiua facta de partibus oppositis disiunctiue affirmatiua, est bonū argumentū, & cōuerso, ut nō tu curris, vel tu sedes, ergo tu nō curris, & tu nō sedes, & cōuerso. Et ratio quia oīs disiunctiua affirmatiua hęc cōtradictoriū per negationē pposita toti, & per copulatiua facta de partibus oppositis, ut tu curris, vel tu sedes, huic cōtradicit quelibet istarū, non tu curris, vel tu sedes, vel tu nō sedes. Sexta regula est ista. A cōditionali affirmatiua cū suo antecedente a cōsequenti eiusdē est bona consequentia, ut si tu es homo, tu es animal, sed tu es homo, ergo tu es animal. Septima regula est ista. A cōditionali affirmatiua cum contradictorio cōsequenti, ad contradictorium antecedentis est bona consequētia, ut si antichristus est albus antichristus est coloratus, sed antichristus nō est coloratus, ergo antichristus nō est albus. Et notanter dixi in ambabus regulis, affirmatiua, quia de negatiua non tenent huiusmodi regulę.

Explicit secūda tractatus.

INCI-

INCIPIT QVARTVS

qui determinorum probationibus tractat.

De resoluilibus.

Cap. I.

Valiter propositiones præbentur illatiue præsentī doctrina dignoscitur facis plene, & primo a resolutione est inchoandum quia indefinite particulares, & singulares de subiecto non pronomine demonstratiuo, resoluibiliter inferuntur. Qualibet ergo talis est taliter inferenda, aut pro antecedente sumantur duo demonstratiua: in quorū primo prædicetur prædicatū resoluendū, in secundo subiectū, v.g. homo currit, sic resoluatur. Hoc currit, & hoc est homo, ergo homo currit. Exemplum in obliquo. hōis est asinus, hōis est asinus, & hoc est homo, ergo &c. Et ita in alijs casibus singularis numeri dicatur. Exemplū in numero plurali, hōies currūt, hęc currunt, & hęc sunt hōies, ergo &c. Exemplū in obliquo. aliquorū cōtradictoriā alterum est verū. Horū alterū est verū, & hęc sunt cōtradictoria, ergo &c. Et ita dicatur in alijs casibus ita qd semper prima demonstratiua sit eiusdē casus cum resoluēda: secunda vero continuē in recto sumatur. Sed propositiones de verbo ampliatiuo eodem modo probatur, excepto hoc, qd secunda demonstratiua debet esse de verbo disiunctiui verbi substantiui de præsentī, & eiusdē de præterito vel futuro, aut alterius, v.g. homo currebat, sic resoluatur. Hoc currebat, & hoc est, vel erat homo, ergo &c. Itē homo disputabit. Hoc disputabit, & hoc est, vel erit homo, ergo &c. Ita qd verbū substantiui sumptū secundū loco sit semper consimile epis cum verbo resoluendū propositionis. Sed quando propōnis resoluendū verbū principale, est ly potest, cōtingit, incipit, vel desinit. Secūda propositio erit de se-

Vide in lo. m. f. 13. col. 2. & f. 42. col. 47. huius e. 3. d. pri. 2.

Secundo

TRACTATUS

eūdo verbo cōsimili, vt hō pōt esse albū. Hoc pōt esse albū, & hoc est, vel pōt esse hō, ergo &c. Itē album incipit esse nigrū, hoc incipit esse nigrū, & hoc est, vel incipit esse albū, ergo &c. Et ita dicatur in plurali, vt prius. Modus cōsimilis est tenēdus in propositionib. de extremo copulato, vel disiuncto, vt hō, vel asinus currit, & cōditionato subiecto, vt hō & asinus currit, propositio, si est impossibilis, est falsa. Idē est dicēdū de particulari, & singulari resolubili affirmatiua sicut de indefinita, vt aliq. hō disputat. Sor. currit. Sed de particulari, vel indefinita negatiua hēt duplicē modū pbandū. Primus dictus est, vt 13. co. 2. hoc nō currit, & hoc est hō, ergo hō nō currit. vbi autē a. pri. 2. videatur, q. iste modus nō deseruiat sumatur contradictoriū il ius, vt chimera non currit, hęc indefinita pbari non pōt p duo demonstratiua, qā semper secūda esset falsa. Ista, hoc est chimera, ideo ad veritatē videndam istius sumatur eius contradictoriū, Comnis chimera currit, & quia hęc est falsa, ideo illa est vera. Cōsimiliter est dicendū in aduerbijs, vbi subiectum fuerit aduerbium habens terminum infra se, vt aliquando tu es, nunc tu es, & nunc est aliquando, ergo &c. Itē heri tu fuisti, nunc tu fuisti, & tunc est, vel fuit heri, ergo &c. Itē antea tu disputabis, tunc tu disputabis, & tunc est vel erit antea, ergo &c. Itē alicubi tu es, & ibi tu es, & ibi est alicubi, ergo &c. Et de präterito, & futuro dicatur, vt dictum est de præsenti. Ex prädicis infero, qd ē. pbandæ sunt propositiones indefinitæ, & particulares de verbo substantiuo præsentis tps, & predicato participio, sicut propositiones, de verbo principali illius participij, volo dicere, quod ita probanda est hæc resolubiliter, Adam est präteritus, sicut illa, Adam fuit, & ista, antichristus est futurus, sicut illa, antichristus erit, vt hoc est futurum, & hoc est, vel erit antichristus, ergo

antichrist-

PROBATIONVM.

39

antichristus est futurus. Aliquis homo est interfectus, hoc est interfectum, & hoc est, vel fuit aliquis homo, ergo, &c. Item Sor. est potēs esse, hoc est potēs esse, & hoc est, vel pōt esse Sor. ergo &c. Iuxta p̄dicta sequitur veritas multarū ppositionū, prima est ista. Senex erit puer, pbatur, hoc erit puer, & hoc est vel erit senex, ergo, &c. demonstrādo vnū, q. est puer, & erit senex. Scdā propositio. Puer fuit senex, pbatur, hoc fuit senex, & hoc est vel fuit puer ergo demonstrādo vnū senē. Tertia ppositio. Albū fuit, quādo nō fuit albū, pbatur, & pono, p tu sis albus, & continuē ante hoc fuerit niger, isto posito hoc fuit, quādo nō fuit albū, & hoc est, vel fuit albū, ergo &c. Quarta ppositio. Patet erit quādo non habebit filium neque filiam, probatur, hoc erit, quādo non habebit filium neque filiam, & hoc est, vel erit pater, ergo &c. demonstrādo vnum patrem, qui remanebit post mortem filiorum, & filiarum. Quinta propositio. Aliquo maiori te, & quolibet minori te, tu es minor, probatur, isto tu es minor, demonstrando vnū minorē te, & hoc est maius te, & quolibet minori te, ergo &c. Sexta propositio. Aliquo minori te, & quolibet maiori te, tu es maior, probatur, isto tu es maior, demonstrando vnum minorem te, & hoc est minus te, & quolibet minori te, ergo &c. Septima propositio. Album potest esse nigrum, probatur, hoc potest esse nigrum, demonstrando te, & hoc est vel potest esse albū, ergo &c. & ita probatur ista, sedentem possibile est currere. Octaua propositio. verum est, quod mundus non fuit, probatur, hoc est, qd mundus non fuit, demonstrādo illam tu est, & hoc est verum, ergo &c. Nona propositio. Necessarium est, quod Deus nunquam erit, probatur, hoc est, quod Deus nunquam erit, demonstrando cælum, & hoc est necessarium, ergo &c. Decima propositio. Possibile est, quod nihil fuit & quod nihil erit, probatur, hoc est, q. nihil fuit, q. nihil erit, demonstrando infens præsens, & hoc est possibile, ergo &c. Vndecima propositio. Candela lucens est extincta, probatur, hoc est

Soph. 43
col. du. 43
com.

TRACTATUS

extinctum demonstrando candelam iam extinctā, quā prius fuit lucens, & hoc est vel fuit candela lucens, ergo &c. Duodecima propositio. Viuum est mortuum, probatur, hoc est mortuum, demonstrando Adam, & hoc est, vel fuit viuum, ergo &c.

De propositionibus vniuersalibus. Cap. II.

Pro 100 Vniuersalis propositio affirmatiua exponibiliter probatur per suā præiacentem, & vniuersale negatiua do in lo. sibi correspondentē, vt ois homo currit, exponitur sic, ma. a. fo. homo currit, & nihil est hō quin istud currat, ergo &c. 14. 77; Exemplū in numero plurali, oēs hōies currunt. Homines currunt, & nulla sunt hōies, quin illa currant, ergo &c. 8. pri. 3. go &c. Consimiliter in obliquis casibus, præter hoc, q. du. co. 1. in negatiua exponente ponatur vniuersalis com. 2.8. semper in recto, & relatiuū in obliquo consimili cum princ. 4. obliquo propositionis exponēde, vt cuiuslibet hominis du. co. 3. asinus currit, hōis asinus currit, & nihil est homo, quin illius asinus currat, &c. Item oīum contradictōriorum, altera pars est vera, contradictōriorū altera pars est vera, & nulla sunt cōtradictoria quin illorū altera pars sit vera, ergo &c. ita quod semper relatiuum sequatur ly quin, postremo ois terminus, qui se tenet a parte prædicati. Et ita in alijs casibus est dicendū. Modo cōsimili probatur propositiones vniuersales de verbo ampliatiuo, præter hoc, qd in secūda exponēte ponitur verbū disiunctū: vt in resoluentibus, v.g. ois homo fuit, sic exponitur, homo fuit, & nihil est, vel fuit homo, quin illud fuerit, ergo &c. Itē omne albū disputabit, Albū disputabit, & nihil est, vel erit albū, quin illud disputabit, ergo &c. Itē omne albū potest esse nigrū, Albū potest esse nigrum, & nihil est, vel potest esse albū, quin illud possit esse nigrū, ergo &c. Itē ois hō incipit disputare, homo incipit disputare, & nihil est, vel incipit esse hō, quin illud incipiat disputare, ergo &c. in obliquis casibus etiā consimiliter exponatur tenēdo modū priorē de relatiuo. Consimiliter exponantur propōnes de præ-

senti

PROBATIONVM.

36

senti habentes prædicatum participium alicuius verbi ampliatiu, vt ois homo est præteritus, exponitur sic, homo est præteritus, & nihil est, vel fuit homo quin illud sit præteritum, ergo &c. Item omne album est generandū, album est generandum, & nihil est, vel erit album quin illud sit generandum. Sed propositiones de subiecto composito possunt dupliciter exponi, secundū quod subiectum potest esse totum compositum vel pars, vt omnis homo, vel asinus est asinus. Si subiectū est totum disiunctum, sic exponitur, homo vel asinus est asinus, & nihil est homo, vel asinus quin illud sit asinus, ergo &c. Si vero præcisē, prima pars est subiectū, secundū exponēs erit ista. Nihil est homo quin illud, vel asinus sit asinus, & sic ista vniuersalis erit falsa primo modo, sed non modo vera, & ita de alijs dicatur, cuiuscunq; compositionis existant, vel casus. Vniuersalis autē negatiua non exponitur sed dupliciter probatur, aut per suā singularia, aut per suū cōtradictōrium, v.g. nullus homo est chimera, probatur sic primo modo, nec iste homo est chimera, nec ille homo est chimera, & sic de singularibus, ergo &c. Secundo modo probatur sic. Ista propositio est falsa, aliquis homo est chimera, & ista cōtradictio istī, nullus homo est chimera, ergo hæc est vera. Et cōmuniter in omnib; alijs talis modus seruetur. Ex prædicto modo probandi propositiones vniuersales affirmatiuas infero aliquas ppositiones. Prima est ista, Omne quod fuit est, probatur. Aliquid quod fuit est, & nihil est, quod fuit quin id illud sit, ergo &c. maior est manifesta, & similiter minor, quia suū cōtradictōriū est falsum, videlicet, aliquid est, quod fuit, quod nō est, hæc namq; est implicatio cōtradictionis, & ita conceditur, quod omne quod erit, & omne quod potest esse, & etiā omne, quod est intelligibile, aut imaginabile est: patet. qualibet istarum ex suis exponentibus in quarū negatiua non debet poni verbū disiunctum, quia verbum principale ipsius vniuersalis est solummodo verbum de præsentī absq; participio subsequente alicui-

20. prim.
3. du. 10.
soph. 16.
16.

In lo. 112.
f. 14. co.
1.

TRACTATUS

iūs verbi ampliatiui. Secunda propositio. Omne quod non fuit est, probatur. Aliquid quod non fuit est, sicut instans præsens, & nihil est, quod non fuit quin illud sit, ergo &c. Secunda exponens iterum est vera quia suum contradictorium implicat contradictionē, videlicet aliquid est, quod non fuit, quod non est. Et consequenter conceditur, quod omne quod non erit est, & omne quod nō potuit nec poterit esse, est. Tertia propositio. Quolibet maiori te, & quolibet minori te, tu es minor, probatur. Aliquo maiori te, & quolibet minori te, tu es minor, ut probatur esse in alio capitulo, & nihil est maius te, & quolibet minori quā illo tu sis minor, ergo &c. minor patet, quia suum contradictorium est falsū. Quarta propositio, quolibet minori te, & quolibet maiori te, tu es maior, & nihil est minus te, & quolibet maiori te, tu es maior, & nihil est minus te, & quolibet maiori te, quin illo tu es maior, ergo &c. patet cōsequētia cū maiori ex alio capitulo minor probatur per suū contradictorium, quod est falsum, videlicet, aliquid est minus te, & quolibet maiori te, quo tu non es maior, quare &c.

De officialibus propē. Cap. III.

¶ **P**ropositio officialis est illa cuius dictum vel oratio infinita determinatur aliquo termino modali, vel sol. 2. co. concernente actum mentis. Termini modales sunt isti, 2. *¶* **pro** verum, falsum, necessariū, contingens, possibile, impossibile. Termini vero concernentes actum mentis dicuntur isti, scio, dubito, credo, volo, nolo, intelligo, cognosco, &c. & similes, ac etiam ipsorum participia. Huiusmodi autem termini aliquando faciunt sensum compositum, aliquando diuisum faciunt sensum compositum, dup. 27. quando præcedunt totaliter dictū, vel orationem infinitam: aut finaliter subsequuntur, ut possibile est Sor. currere; Sor. currere est contingens, tu scis Deum esse, Deum esse est scitum a te. Sed quando aliquis istorū terminorum mediat inter accusatiuum casum & verbū infiniti modi, tunc cōstituere dicitur sensum diuisum.

PROBATIONVM. 37

ut Deum necesse est esse, hominem scis esse animal & ita de alijs. Et huiusmodi propositio de sensu diuiso probanda est secundum exigentia termini præcedentis simpliciter, & non ratione termini modali, aut ratione alicuius alterius termini concernentis actum mentis, verbi gratia ad omnē hominē possibile est currere, hic nō est officianda, sed exponenda iuxta doctrinam traditam in secundo capitulo de probatione vniuersalium propositionū isto mō. Hominē possibile est currere, & nihil est vel possibile est esse hominē quin illud possibile sit currere, ergo, &c. Itē hæc est resoluenda, 3. Scio est verū, isto mō. Hoc scio esse verū, & hoc est. a. ergo, &c. Propositio vero de sensu cōposito officialiter probatur, ut possibile est Sor. currere. Hęc propositio est possibilis, Sor. currit, quod adequatē significat fortem currere, ergo, &c. Itē necesse est Deū esse. Hęc propositio est necessaria. Deus est, quod adequatē significat Deum esse, ergo, &c. Cōsimiliter probatur ista. Tu scis Sor. currere tu dubitas regē sedere, prima nāq; sic officiatur. Hęc propositio est scita a te. Sor. currit, quod adequatē significat Sor. currere, ergo, &c. Et ita cōsimiliter dicatur ad infinitas cōsimiles iuxta cōsonantiā termini facientis sēsū cōpositum. Ex prædictis infero aliquas cōclusiones. prima est ista. Albū possibile est esse nigrū & tamē impossibile est albū esse nigrū, prima pars patet, quonia hoc possibile est esse nigrū, te demonstrato, & hoc est vel possibile est esse albū, ergo, &c. patet consequentia a resoluētibz ad resolutionē, & secunda pars probatur. Nam hæc propositio est impossibilis, Albū est nigrū, quæ adequatē significat album esse nigrū, ergo, &c. patet consequentia ab officialibus ad officiaturum. Et ita probatur ista conclusio. sedentem possibile est currere, & tamen impossibile est sedentem currere. Secunda conclusio. Omnem hominem contingens est esse, & tamen necesse est omnem hominem esse, prima pars probatur. quoniam hominem contingens est esse, & nihil est vel contingens est esse hominē quin illud contingēs sit esse, ergo, &c. patet consequētia

TRACTATUS

ab exponentibus ad expositum, secunda pars probatur, nam hec propositio est necessaria: ois hō est, quē adequatē significat omnem hominem, ergo, &c. pater consequentia ut prius. Tertia conclusio. Tu scis alterum istorū esse verū, demonstratis istis contradictorijs, rex sedet, nullus rex sedet, & tamē nullū istorū scis esse verū, prima pars patet, quia hæc propositio est scita: a te alterū istorū esse verū, quē adequatē significat alterū istorū esse verū, ergo secunda pars probatur, quia nec hoc istorum scis esse verū, demonstrando affirmatiuā, nec hoc istorū scis esse verū, demonstrando negatiuā, & non sunt plura istorum, ergo, &c. patet consequentia a singularibus sufficienter enumeratis ad suā vniuersalem. Quarta conclusio, tu dubitas esse verū, & tamē nullū, a, dubitas esse verū, probatur, & pono quod omne, a, sit illa, Deus est, quum scias esse veram, sed dubitas an ista sit, a, scias tamē quā sit aliqua propositio, isto posito prima pars patet, quoniam hæc est tibi dubitata, est verū, quē adequatē significat, a, esse verū, ergo, &c. Secūda pars probatur sic arguendo, nullū talē. Deus est, dubitas esse veram, sed omne, a, est aliqua talis, ergo, nullum, a, dubitas esse verū: patet consequentia, quia est syllogismus in secundo primæ figuræ, & antecedens est manifestum ex casu. Quinta conclusio. Volo tibi dare equū meū, & tamē nullum equum meū volo tibi dare, probatur, & pono quod tibi promittā equū meū quē credā esse in stabulo, sicutinē corā me quem parē esse Platonis, ita quod non meum, ob quam causā istum equū quem video nō velim tibi dare: isto posito prima pars patet officiatō, & officiatur sic. Hæc propositio est volita a me, do tibi equū meum per casum qui ad æquatē significat, me dare tibi equum meum, ergo, &c. patet consequentia ab officiantibus ad officiatum, secundam partem probosic. nullum equum quem credo esse Platonis volo tibi dare, sed omnem meum equum credo esse Platonis, ergo nullum equum meum volo tibi dare, patet consequentia ut prius, quia est in secundo primæ figuræ,

PROBAT ONVM. 32

rg, ergo, &c. Sexta conclusio. Percipio Sor. loqui, & tunc nullum Sor. percipio loqui, probatur, & pono quod sint a longe Sor. & Pla ita quod nesciam distinguere quæ sit Sortes & Plato, loquatur tamē Sor. cuius vocē bene cognoscā, quod est Sortis, & non loquitur Plato, isto posito, patet prima pars per casum, quia sequitur percipio vocē Sor. ergo percipio Sor. loqui, & secunda pars probatur, quoniam sequitur, nullum istorum percipio loqui, sed omnis sor. est aliquis istorum, ergo nullum sor. percipio loqui, patet consequentia, quia est syllogismus in secundo primæ figuræ. Hic est notandū quod istæ propositiones cōcessē in capitulo resolubiliū, scilicet verū est quod mundus nunquā fuit, & necessarium est quod Deus nunquā erit, possibile est, quod nihil fuit, & quod nihil erit, nō sunt vere officiabiliter probādo, nec sunt similes in significando dū resolvuntur & dū officiātur, quoniam officiabiliter tenetur ly quod coniunctiue, & resolubiter tenetur ly quod relatiue, quare, &c.

De propo. descriptibili. Cap. IIII.

Propositio descriptibilis est illa in qua terminus cōcernens actum mentis incomplexum determinat nullū terminum præcedente mediato, ut ego cognosco sor. in lo. 13. tem, hæc namque sit describitur. Ego cognosco aliquid f. 70. vs. sub ratione quo sor. Tu intelligis hominem, tu intelligis aliquid sub ratione qua homo. Sed termini concernentes actum mentis, qui cadunt super incomplexum illud necessario est significatum, complexi aliter sunt describendi sicut scire, credere, dubitare & huiusmodi. Ut tu scis, a, propositionem, sic describitur, tu scis adequatum significatū, a, propositionis, quod scis adequatē significari per, a, propositionem, ergo, &c. Tu credis, a, propositionem, tu credis adequatum significatum, a, propositionis, quod credis adequatē significari per, a, propositionem, ergo, &c. Item tu dubitas, a, &, b, propositiones tu dubitas adequatē significatā, a, &, b, propositiones

TRACTATUS

positionū. quæ seīs, uel credis adequatè significari per
a. & b. propositiones. ergo &c. Notanter dicebatur, nul
lo termino mediato præcedente: quia si præcederet ali
quis terminus medius ratione illius deberet ista pro
positio probari quod pater per istam regulam. A. pri
mo termino mediato semper est inchoanda propo
sitionis probatio, ut omnis hō intelligit se, hæc est expo
nenda isto mō, hō intelligit se, & nihil est hō quin illud
intelligat se. ergo, &c. Itē homines cognoscunt futura.
fol. 13. hæc est sic resoluenda, hæc cognoscūt futura. & hæc sūt
col. 2. homines. ergo, &c. Circa prædicta in hoc capi. & priori
bus est notanda diuersitas probationum præcedentium
quarumcunque propositionū. quoniam propositio descri
ptibilis conuertitur cum sua descriptione, & propositio
vniuersalis affirmatiua seu quæcunque alia exponi
bilis similiter conuertitur cum suis exponentibus simul
sumptis. Vnde bene sequitur. cognosco hominem. ergo
cognosco aliquid sub ratione qua homo, & e conuer
so. Itē omnis hō currit. ergo hō currit, & nihil est homo
quin illud currat, & e conuerso. Sed propositio resolu
bilis non conuertitur cum suis resoluētibz, nec offi
cialis cum suis officiantibus. Vnde licet sequatur. Hoc
est animal, & hoc est hō. ergo hō est animal, non tamē
sequitur e conuerso. hō est animal, ergo hoc est animal
& hoc est hō, quia antecedens est necessarium, & con
sequens contingens, etiam post mille annos erit ita, si
cut primariè & adequatè. significatur per antecedens,
& tamen non erit ita sicut primariè & adequatè signi
ficatur per consequens. Item sequitur. hæc propositio
primariè est necessaria Deus est, quæ adequatè significat Deum
& ade- esse. ergo necesse est Deum esse, & tamen non sequitur
quæ nō e conuerso, necesse est Deum esse, ergo hæc propositio
immediatè est necessaria, Deus est quæ adequatè significat Deum
alio codi esse. quia antecedens est necessarium & consequens con
tingens. Similiter si nulla propositio foret, ita esset sicut
ea anti- primariè, & adequatè, significatur per antecedens & ta
men non ita esset sicut primariè, & adequatè, significa
tur

PROBATIONVM.

39

tur per consequens. Ex prædictis infero aliquas conclu
siones. Prima est ista, venientem cognosco. & tamen nō
cognosco venientem. probatur. & pono quod Sor. sed
credam ipsum non moueri, & nihil aliud concipiam. i
sto posito patet pars prima: quoniam hoc cognosco, &
hoc est veniens, ergo &c. secunda pars etiam patet quia
non cognosco aliquid sub ratione qua veniens. Secun
da conclusio est ista. Deum trinum & vnum cognouit
Aristot. & tamen Arist. non cognouit Deum trinum &
vnum, prima pars patet. quoniam hoc cognouit Arist.
demonstrando Deum, & hoc est Deus trinus & vnus,
ergo &c. secunda pars etiam patet, quoniam Arist. non
cognouit aliquid sub ratione qua Deus trinus & vnus.
ergo &c. patet consequentia a descriptione ad descri
ptum. Tertia conclusio. A. propositionem scio, & tamē
non scio, a. propositionem, probatur, & pono quod, a.
sic illa, Deus est quam sciam & credam quod non sit a
liquod, a. in mundo. isto posito, scio, a. propositionē, quia
hoc scio demonstrando istam, Deus est, & hoc est, a. pro
positio, ergo &c. & tamen non scio, a. propositionem,
quia non scio aliquid sub ratione qua, a. propositio: ex
quo non scio, a. esse. Quarta conclusio. Sor. percipis, &
tamen non percipis Sor. probatur, & pono quod for.
loquatur coram te, cuius vocem audias, credas tu tamē
quod non sit aliquis Sor. in mundo, & isto posito, Sor.
percipis, quia hoc percipis, & hoc est Sor. ergo &c. &
tamen non percipis Sor. quia non percipis aliquid sub
ratione qua Sor. quare &c.

De ly necessario contingenter. Cap. V.

EX prædictis patet quod necessariū, & contingēs dupli
citer sumuntur, scilicet resoluēbiter & officiabiliter,
sed ipsorum aduerbia, scilicet necessario, & contin
genter, exponibilibz probantur, ut necessario Deus est, sic
exponitur. Deus est, & non potest esse quin Deus sit.
ergo &c. Item necessario mundus fuit, mundus fuit &
non potuit esse quin mūdus fuerit. Item necessario ali
quid

TRACTATUS

quid erit, aliquid erit, & non poterit esse quin aliquid erit; ergo &c. ita q. verbum principale secundæ exponē tis sit eiusdē tēporis cum verbo principali exponendæ. Opposito modo exponitur, contingenter, vt cōtingen ter tu es, exponitur sic, tu es, & potest esse quod tu non sis, ergo &c. Item contingenter tu eris, tu eris, & poterit esse quod tu non eris, ergo &c. & ita de præterito dica tur. Hic sunt duo notabilia. Primum est, quod necessa rio, & contingenter, sumuntur aliquando in sensu diui so, aliquando in sensu cōposito, sicut necessariū & contin gens. In sensu cōposito quādo totaliter præcedūt, aut fi naliter subsequuntur, vt necessariū hō est animal, tu eris contingenter, sed in sensu diuiso quādo mediant inter subiectum, & verbum, tū inter verbū & prædicatū. Exēplū primi, hō necessariū est animal. Exēplū secundū, for. est contingenter currēs. Secundū notabile est illud. Qualitercunque in sensu cōposito sumantur, semper eodē modo exponantur, vt dictū est. Sed quādo in sen su diuiso sumuntur præcedente alio termino mediato, non exponuntur, sed propositio probanda est secundū exigentiam termini præcedentis per regulam superius assignatam a primo termino mediato &c. vt homo ne cessariū est animal, hæc non est exponenda neque pro bāda rōne illius termini necessariū, sed resoluenda vō ne istius termini, homo, vt hoc necessariū est animal, & hoc est homo, ergo &c. quo factō primo resoluens est exponenda sic, hoc est animal, & hoc non potest non est animal, ergo &c. ita q. ly potest, sequatur subiectum, si cut ly necessariū, vel cōtingenter. Ex quo sequitur etiā quod istud verbū pōt sumi aliquādo in sensu cōposito, aliquādo in sensu diuiso. In sensu cōposito quādo prædit totaliter, seu impersonaliter tenetur, vt pōt esse q. tu eris. In sensu diuiso quādo psonaliter sumitur, vt antichri stus pōt esse. Ex prædictis infero aliquas conclusiones. Prima est ista. Necessariū aliquid est quod contingēter est, probatur aliquid esse quod contingenter est, & nō pōt esse quin aliquid sit quod contingēter est, ergo &c.

Secunda

PROBATIO NVM.

40

Secunda conclusio. Anima tua necessario est, & tamen contingēter anima tua est. prima pars probatur resolu torie, vt hoc necessariū est, & hoc est anima tua, ergo &c. secunda pars probatur exponibiliter, sic anima tua est, & pōt esse quod anima tua non sit, ergo &c. Nā sequi tur oppositum, & pōt esse ita sicut ad equatē signifi cat per antecedens, ergo pōt esse ita sicut ad equatē si gnificatur per consequens. Tertia conclusio. Necessē est te fuisse, & tamē non contingenter tu fuisti. prima pars probatur, quoniam hæc est necessariū, tu fuisti, quæ adequa te significat te fuisse, ergo &c. secunda pars probatur. nā tu fuisti, & potuit esse quod non fuisti, ergo contin genter tu fuisti. Quarta conclusio. Pōt esse quod anti christus sit homo qui est, & tamē antichristus nō potest esse homo qui est prima pars probatur, quoniam hæc est possibilis, antichristus est homo q. est, quæ adequatē significat q. antichristus est hō qui est, ergo &c. unde ly potest, impersonaliter sumptum, est terminus officiabi lis sicut ly possibile, secunda pars patet, quoniam datur op positum, videlicet antichristus pōt esse homo qui est. & ex isto sequitur q. antichristus pōt esse homo, & ille est, cōsequēs est falsum, ergo & antecedens, præter cōsequē tia, quia ly pōt sumptū personaliter est terminus imæe diatus, & relatiuum, qui, quæ, quod est resoluibile gene raliter in et, & ille, illa, illud, ex quo non impeditur per aliquod signum præcedens. Hic est notandum quod ly necessariū dupliciter sumitur. Vno modo nominali ter in datiuo vel ablatiuo casu. Alio modo aduerbiali ter, vt dictū est primo. modo non exponitur, sed resōl uitur, vt necessariū tu es, isto tu es. & hoc est necessariū, ergo &c. ex quo sequitur quod necessariū tu es homo, & tamē cōtingenter tu es homo tenendo ly necessariū, nominaliter in ablatiuo casu, quia isto tu es hō, demon strando Deum, & hoc est necessarium, ergo &c. sumen do tamen ly necessariū, aduerbialiter, foret ista propo sio impossibilis propter impossibilitatem exponētum. Item conceditur quod Sort. necessariū obeditur, & idē

Sor.

Notan.

Pa. 22.
pri. 2. d.
co. 8. hu-
ius ca. 3.

TRACTATUS

Sor. contingenter obedi: sumendo ly necessario in dato casu, quia Sor. huic obedit, demonstrando Deum, & hoc est necessarium, ergo &c. secunda pars etiam patet exponendo sic, Sor. obedit & potest non obedire, ergo contingenter Sor. obedit, quare &c.

De gradu positivo comparatius sumpto. Cap. VI.

Pro te. Am gradus comparationis restat exponere & primo e vide in posituum comparabiliter sumptum, vt tu es ita fortis sicut aliquis homo mundi, exponitur sic, tu es fortis. 42. m. fol. 42. m. fol. & aliquis homo mundi est fortis. & non aliquis homo mundi est fortior te, ergo &c. Item tu fuisti ita fortis, sicut aliquis homo, tu fuisti fortis, & aliquis homo fuit fortis, & non aliquis homo fuit fortior te, ergo &c. & ita de futuro suo dicatur. Sed notandum, quod si fiat comparatio respectu termini communis a parte post non distributi, non dēt sumi ille terminus sub distributione in aliqua exponentium, vt tu es ita albus sicut omnis homo, non debet dici in secunda exponente, omnis homo est albus, quia hæc est falsa, & exposita vera Sequitur enim tu es ita albus sicut ille homo, ergo tu es ita albus sicut omnis homo, patet consequentia ab inferiori ad suum superius affirmatiua, sine distributione & sine signo impediēte adeo debet sic exponi, tu es albus & homo est albus, & non omnis homo est albius te, ergo &c. Ex prædicto modo exponendi infero aliquas conclusiones. Prima est ita. Tu es ita fortis sicut omnis homo mundi, & tamen non es ita fortis sicut aliquis homo mundi. prima pars patet, quia tu es fortis, & homo mundi est fortis, & non omnis homo mundi est fortior te, ergo &c. secunda pars similiter patet, quoniam suū contradictoriū est falsum, videlicet tu es ita fortis sicut aliquis homo mundi, quia ex ipsa sequitur tertia sua exponens videlicet non aliquis homo mundi est fortior te, quod est falsum. Secunda conclusio. Animal quod non est ita forte sicut leo, est ita forte sicut om-

PROBATIONVM.

41
omne animal mundi, probatur, equus est ita fortis sicut omne animal mundi, & idē equus est animal quod non est ita forte sicut leo, ergo, &c. patet consequentia quasi a resolutiuis ad resolutum. antecedens autē patet exponendo & resoluendo. Tertia conclusio. Ego sum ita sapiens sicut tu & Deus, & tamen ego non sum ita sapiens sicut Deus, secunda pars est de se manifesta, & probatur prima, nam ego sum sapiens, & tu & Deus estis sapientes, & non tu & Deus estis sapientiores me, ergo, &c. patet consequentia ab exponentibus ad expositum, & prima ac secunda pars sunt manifeste, tertia vero probatur, quia si non datur oppositum. Tu & Deus estis sapientiores me, ergo tu es sapientior me, consequens est falsum vt ego suppono. Quarta conclusio. Tu eris ita senex sicut tu eris, & tamen in nullo instanti tu eris ita senex sicut tu eris, prima pars patet per exponētes, tu eris senex, & nunquā eris senior quā tu eris, ergo, &c. secunda pars probatur, quoniam quocumque instanti dato in quo tu eris senex, illo instanti non eris ita senex sicut tu eris, quia post illud eris senior, ergo in nullo instanti tu eris ita senex sicut tu eris, patet eadem consequentia, quia contradictorium consequentis repugnat antecedenti, propter distributionē illius termini, sicut supra verbum substantiuum.

De gradu comparatius. Cap. VII.

Comparatiuus gradus exponitur similiter per tres exponentes, vt Sor. est fortior Platone, Sor. est fortior Plato, & Plato est fortis, & Plat. non est ita fortis sicut Sor. ergo, &c. Item tu es fortior aliquo homine, tu es fortis & aliquis homo est fortis, & non aliquis homo est ita fortis sicut tu ergo, &c. sed huius, tu es albius omni homine, secunda exponens non debet esse ista, omnis homo est albus, quoniam tunc exposita esset vera & una exponens falsa, quod non est concedendum in logica, sed debet sic exponi ista, tu es albus, & homo est albus, & non omnis homo est ita albus sicut tu, ergo, &c.

TRACTATUS

Ex predicto modo exponendi infero aliquas conclusiones. Prima. Tu es albius omni homine, & tamen tu non es albius aliquo homine. prima pars patet per exponentes, & secunda similiter, quia sunt contradictoria est falsum. scilicet tu es albius aliquo homine, quia tertia eius exponens est falsa, videlicet non aliquis homo est ita albus sicut tu, quia tu ipse es ita albus sicut tu, vel quilibet qui est albius te, est ita albus sicut tu, licet non precise. Secunda conclusio. Sor. qui non est melior Deo, est melior omni ente mundi. quia Sor. non est melior Deo, ut satis liquet & tamen est melior omni ente mundi. quia ipse est bonus, & aliquid ens mundi est bonum, & non omne ens mundi est ita bonum sicut Sor. ergo &c. Tertia conclusio. Ego sum sciens te & Deo, & tamen non sunt ibi scientia Deo, secunda pars patet de se, & prima probatur per exponentes. nam ego sum sciens, & tu & Deus estis scientes, & non tu & Deus estis ita scientes sicut princeps. 3. ego. ista patet, quoniam datur oppositum, scilicet tu & Deus estis ita scientes sicut ego. ergo tu es ita sciens si a, cum. 2. cum ego, consequens est falsum ut ego suppono. Quarto conclusio. Tu eris senior quam tu eris in aliquo instanti. & tamen in nullo instanti tu eris senior quam tu eris in aliquo instanti. prima pars probatur quoniam tu eris senex & in aliquo instanti eris senex, & non in aliquo instanti eris ita senex sicut tu eris. ergo tu eris senior quam tu eris in aliquo instanti, consequentia tenet ab exponentibus ad expositum. & tertia pars antecedentis probata est in alio capitulo. in quarta conclusione. Sed secunda pars conclusionis probatur, quia si non datur oppositum. scilicet quod in aliquo instanti tu eris senior quam tu eris in aliquo instanti, & sit illud instans. a & patet quod ista est falsa. in a, instanti tu eris senior quam tu eris in aliquo instanti. quia una exponens est falsa, scilicet non in aliquo instanti tu eris ita senex sicut tu eris in a, instanti, quia in a, instanti tu eris, ita senex sicut tu eris in a, instanti. Et in infinitis instantibus ultra, quare &c. Notandum quod quemadmodum exponitur comparativus gradus:

PROBATIONVM.

43

gradus: ita exponitur, magis & quam tu ego sum magis valens quam tu, sic exponitur, ego sum valens, & tu es valens & non tu es ita valens sicut ego. ergo &c. Consimiles conclusiones possunt inferi de magis unde conceditur, quod aial quod est magis debile quam sic musca, est magis forte quam si omne animal mundi. Et homo qui est magis sapiens quam omnis homo, est minus sapiens quam omnis homo. & ita de infinitis alijs. quare &c.

De gradu superlativo. Cap. VIII.

Superlativus gradus exponitur per tres exponentes, nisi una istorum cum altera coincidat. ut tu es fortissimus istorum, potest dupliciter exponi. aut per comparativum, aut per positivum comparabiliter sumptum. Exemplum primum, tu es fortis, & isti sunt fortes, & non aliquis istorum est fortior te, ergo &c. Exemplum secundum: tu es fortis, & isti sunt fortes, & non aliquis istorum est ita fortis sicut tu, ergo &c. Item tu es fortissimus omnium hominum sic exponitur. tu es fortis. homines sunt fortes, & non omnes homines sunt fortiores te. ergo &c. vel non omnis homo est fortior te. Secundo modo sic exponitur, tu es fortis: & homines sunt fortes, & non omnes homines sunt ita fortes sicut tu: vel non omnis homo est ita fortis sicut tu. ergo &c. Et ita de alijs de preterito & de futuro suo modo dicatur. Ex predictis infero aliquas conclusiones. Prima est ista. Tu es fortissimus istorum & debilissimus istorum probatur, & pono quod tu & Sor. & Plato sitis æque fortes. & per ly istorum, demonstro vos tres. isto posito, parte prima pars, quoniam tu es fortis & isti sunt fortes, & non aliquis istorum est fortior te. ergo &c. Ista secunda pars est vera, quia tu es debilis, & isti sunt debiles, & non aliquis istorum est debilius te, ergo &c. Hæc tamen conclusio non esset vera exponendo eam secundo modo. ut puta per ly ita, sicut, quare &c. Secunda conclusio. Tu es sapientissimus omnium, & tamen tu non es sapientissimus aliquorum hominum, prima pars patet per exponentes,

TRACTATUS

mentes, ut tu es sciens & homines sunt sapientes & non omnes homines sunt sapientiores te, ergo &c. secunda pars probatur quoniam suum contradictorium est falsum, videlicet tu es sapientissimus aliquorum hominum, propter tertiam exponentem falsam, non aliquis homo est sapientior te, & hæc similiter non aliquis homo est ita sapiens sicut tu met. es ita sapiens sicut tu, ergo, &c. Tertia conclusio. Tu fuisti calidissimus omnium hominum, & frigidissimus omnium hominum in prima pars patet, quia tu fuisti calidus, & homines fuerunt calidi, & non omnis homo fuit calidior te, etiam non omnis homo fuit ita calidus sicut tu, secunda pars etiam eodem modo probatur, quoniam tu fuisti frigidus & homines fuerunt frigidi, & non omnis homo fuit frigidior te, etiam non omnis homo fuit ita frigidus sicut tu, ergo &c. Quarta conclusio. Aliquod est maximum istorum quod non est maximum istorum, exponendo comparabiliter probatur, & pono quod A. sit magnum, & B. maius C. vero maius, quam A. & maius quam, B. isto posito B. est maximum istorum quod non est maximum istorum, probatur, quoniam B. est magnum, & aliquod istorum quod non est maximum istorum est magnum, & nullum istorum quod non est maximum istorum est maius B. ergo B. est maximum istorum, quod non est maximum istorum, patet consequentia ab exponentibus ad oppositum, quare &c.

De ly. differt.

Cap. IX.

Pro 10. l. **D**iffert, aliud, & non idem, eodem modo exponitur **vide 1. l.** per tres exponentes, ut tu differs ab homine, tu es, **ma. a. fo.** homo est, & tu non es homo, ergo &c. Itē tu differs ab omni homine, tu es, & homo est, & tu non es omnis homo, ergo &c. Est ita **ad f. 34** tamen aliqualis diversitas in præterito & futuro: hæc, n. tu **soph. 34** differs ab antichristo, non sic exponitur, tu eris, & antichristus erit, & tu non eris antichristus, quoniam exponentes sunt veræ, & exposita falsa, sequitur, n. tu differs ab antichristo, ergo similis enim antichristo, consequens est falsum, ut suppono: sed sic exponitur, tu eris

PROBATIONVM.

43

& antichristus erit, quando tu eris, & non eris antichristus ergo, &c. & ita de præterito dicatur, quare, &c. Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Tu differs ab omni homine, & tamen tu non differs ab aliquo homine, prima pars patet per exponentes, quoniam tu es, & homo est, & tu non es omnis homo, ergo, &c. secunda pars et probatur: quia si non, datur oppositum, scilicet tu differs ab aliquo homine, sed hæc est falsa, quia tertia eius exponens est falsa, scilicet tu non es aliquis homo, ergo, &c. Secunda conclusio, tu differs ab omni ente quod est, & quod fuit & quod erit, & tamen tu non differs ab aliquo ente quod est quod fuit, & quod erit, prima pars patet, quoniam tu es & omne ens quod est quod fuit, & quod erit, est: ut paruit in prima propositione secundi capitali huius tractatus, & tu non, & omne ens quod est, quod fuit, & quod erit, ergo, &c. secunda pars et patet, quia suum contradictorium est falsum, cum una eius exponens sit falsa, scilicet tu non es aliquid quod est, quod fuit, & quod erit. Tertia conclusio. Ego differo a te, & a me, tamen non differo me, prima pars patet per exponentes. Nam ego sum, & tu, & ego sumus, & ego non sum tu, & ego, ergo, &c. secunda vero pars patet de se, & ita posset probari, quod tu differs ab homine, & ab asino, & tamen non differs ab homine. Quarta conclusio. Tu differs ab asino, & tamen tu non differs ab homine vel ab asino, prima pars patet per exponentes, & secunda similiter, quia datur oppositum, tu differs ab homine vel ab asino, hæc est falsa, quia tertia eius exponens est falsa, scilicet tu non es homo vel asinus quia eius contradictorium est verum, videlicet tu es homo vel asinus. Quæcunque dicta sunt de hoc verbo differt, quo ad exponentes & conclusiones, possunt applicari istis terminis, aliud, & non idem.

De exclusivis.

Cap. X.

Pro hoc **E**xclusivarum quedam sunt primi ordinis quedam **vide in** secundi, & quedam tertiæ. Exclusiva primi ordinis **lo. m. fol.** est illa cuius dictio exclusiva, tantum, solummodo, aut præ- **3. col. 21**

TRACTATUS

34. fol. 35. col. 1. inu. c. 4. fol. 38. col. 1. cisa, pcedit subiectum, vt tantū hō currit, sic exponitur, homo currit, & nihil non homo currit, ergo, & c. ita qd semper prima exponens est præiacens exclusiue. secundā vero est vniuersalis negatiua de subiecto exclusiue infinito. Et conuimilis expositio est de præterito & futuro, vt tantū Sor. fuit, Sor. fuit & nihil non Sor. fuit. Item tantū antichristus disputabit, sic exponitur, antichristus disputabit, & nihil non antichristus disputabit. Notandum qd exclusiua primi ordinis conuertitur cum vniuersali de terminis transpositis, ita quod si vna est vera, & reliqua similiter, & e conuerso. vnde si hæc esset vera, tantū homo est aial, hæc esset vera, omne aial est homo, sed quia exclusiua est falsa, ideo vniuersalis est falsa. Exclusiua secundi ordinis est illa in qua dictio exclusiua mediat inter subiectum & predicatum siue præponatur, siue postponatur copulæ, vt Sor. tantū est hō, aut Sor. est tantū homo, & exponitur quælibet istarum, sic Sor. est homo, & Sor. non est non homo. & ita de præterito & futuro dicatur. Exclusiua tertij ordinis est illa cuius dictio exclusiua ponitur inter partes prædicati, vt, a, propositio significat præcisè sicut est, quæ sic exponitur, a, propositio significat sicut est, & a, propositio, non significat non sicut est. ita quod semper negatio infinitas cadat super eundem terminum super quem in exposita cadit dictio exclusiua, vt patet in cuiuscunque ordinis exclusiua. Notandum qd si dictio exclusiua alicuius ordinis præcedat alter terminus probabilis, non debet illa propositio probati ratione dictiois exclusiue, sed secundum exigentiā termini præcedentis. Exemplum omnium ordinum necessario tantū homo est homo. Omnis homo tantum est animal. Aliqua propositio significat præcisè sicut est, prima est exponibilis ratione istius termini necessario secunda ratione illius signi omnis, tertia vero est resoluibilis, quia particularis affirmatiua. Opposita harū exclusiuarū assignantur per negationē prepositā toti exclusiua, vt huius. Tū hō currit, contradictoriū est hoc. Non tantum hō currit,

PROBATIONVM.

44

rit, & hęc duas causas veritatis opposita exponētib. exclusiue affirmatiua, vt nihil qd est hō currit, vel aliqd non hō currit, & si vna harū carū est vera, exclusiua negatiua est vera, & si ambæ sunt falsæ, ipsa est falsa, sicut exclusiua affirmatiua est vera si ambæ exponentes sunt veræ, & falsæ, si vna est falsa. Exclusiua vero negatiua in qua negatio sequitur notā exclusionis et exponibilis est, vt tantū hō non currit, sic exponitur, homo non currit, & quodlibet nō hō currit, & ita exponitur quilibet talis primi ordinis. Itē scđi ordinis, vt tu tantū nō es asinus, sic exponitur, tu non es asinus, & tu es quodlibet non asinus. Exclusiua ver negatiua tertij ordinis exponibilis nō datur, quia licet ista sit negatiua, scilicet, propositio nō est præcisè significans sicut est nō tamē est exponibilis, sed est pbanda p suū contradictoriū, quia talis negatio semper sequitur verbum principale, sicut & dictio exclusiua vt, a, propositio significat præcisè sicut nō est. Opposita harū exclusiuarū negatiuarū datur similiter p negationē præcedentē toti propositionē, vt huius tantū hō nō currit, contradictoriū est illud, Non tantū hō nō currit, quod hęc duas causas veritatis oppositas exponentib. exclusiue negatiue assignandas per distinctionē, videlicet ois hō currit, vel aliquid non hō non currit, quarum si vna est vera exclusiua, ista est vera, sicut prius dictū est de opposito exclusiue affirmatiue. Ex prædictis infero aliquas conclusiones quarū prima est ista. Tantū hō est hō & tamē nō tantū homo est animal, prima pars patet per exponentes, & vniuersalē de terminis transpositis. Secunda pars patet similiter quonia vna suarū causarum est vera. Aliquid non hō est aial, nā hoc est aial, demonstrādo asinum, & hoc est aliqd non hō, ergo, & c. Secunda conclusio. Tu tantū es animal, & non tantū tu es animal, prima pars patet nam tu es animal, & tu non es animal, ergo, & c. Secunda pars conclusionis patet et similiter, quia vna causarum est vera. Aliquid non tu es animal. Tertia conclusio. A propositio est præcisè significans sicut est, & tamē, a, propositio nō est significans

TRACTATUS

precise sicut est, probatur & pono, qd a sit isti homo est asinus, isto posito, patet prima pars, quoniam a, est significans sicut est, & a, non est significans sicut est, probatur, qd detur oppositum, scilicet, est non significans sicut est, ergo a, non est significans sicut est, quia est significans hominem esse, secunda pars etiam patet, quia sui contradictorii, una exponens est falsa videlicet, a, propositio non est significans non sicut est, ex quo significat hominem esse asinum. Quarta conclusio, A, propositio, precise significat falsum & impossibile, & tamen, a, propositio precise significat verum, & necessarium, prima pars patet per exponentes, Nam, a, significat falsum, & impossibile, & a, non est non significans falsum & impossibile, probatur, quia detur oppositum, scilicet, est non significans falsum impossibile, ergo a, non est significans falsum & impossibile, quod non est verum, immo, a, significat falsum & impossibile, quia significat hominem esse asinum, quare, & c, secunda pars et eodem modo probatur, nam, a, est significans verum & necessarium, quia significat hominem esse, & a, non est non significans verum & necessarium, probatur, quia detur oppositum, a, est non significans verum & necessarium, ergo, a, non est significans verum & necessarium, consequens est falsum, immo, a, significat verum & necessarium, quia significat hominem esset, quod est verum & necessarium, patet consequentia cum prioribus similibus per istam regulam. Ab affirmatiua de predicato infinito ad negatiua de predicato finito est bona consequentia, quare, & c.

De exceptiua. Cap. XI.

Pro hoc
ca. vide
pa. in so.
ma. a fo.
385. v.
que ad f.
39 f. 40.
10. 2. pri.
1. du. 10.

Dictiones exceptiue sunt iste, præter, præterquam, & nisi, & differunt, eo quia præter, & præterquam indifferenter excipiunt tam in vniuersali affirmatiua, quam negatiua, sed nisi, non excipit nisi in vniuersali negatiua: vnde ita congrue dicitur, nullus homo præter Sortem currit, sicut omnis homo præter Sor. currit. non tamen congrue dicitur omnis homo nisi

PROBATIONVM.

45

nisi Sor. currit, ubi congrue diceretur, nullus homo nisi Sor. currit. Exceptiua affirmatiua exponitur per duas exponentes, in quarum prima negatur predicatum a parte extra capta, in secunda vero affirmatiua predicatum vniuersaliter de subiecto sumpto cum parte extra capta infinita, ut ois homo præter Sor. currit, sic exponitur, Sor. non currit, & ois homo non Sor. currit, ergo, & c. Exceptiua vero negatiua similiter exponitur per duas exponentes, in quarum prima affirmatur predicatum de parte extra capta, in secunda vero negatur vniuersaliter a subiecto sumpto cum parte extra capta infinita, ut nullus homo præter Sor. currit, sic exponitur, Sor. currit, & nullus homo non Sor. currit, ergo, & c. Notandum quod aliqua est exceptiua propria, aliqua est impropria. Ad exceptiua propriam duo requiruntur principaliter. Primum quod id a quo fit exceptio sit confusè distributiuè. Ex quo sequitur quod ista exceptio est impropria. Aliquis homo, præter Sortem, currit. Secundo quod pars extra capta sit terminus inferior ad illud a quo fit exceptio. Ex quo sequitur quod hæc est impropria. Ois homo præter hominem currit, sed hæc est propria. Ois homo præter Sor. currit, quia bene habet istas duas conditiones, ut patet. Præter, ea est notandum quod quælibet exceptiua negatiua conuertitur eum exclusiua affirmatiua eius subiectum est pars extra capta, & predicatum est terminus compositus ex predicato, & subiecto exceptiue, sic precise supponente, vnde bene sequitur, nihil præter Sor. currit, ergo tantum Sor. currit, & e converso. Sic notanter dicitur predicatum est terminus compositus ex predicato, & subiecto exceptiue, quoniam non sequitur nullum animal præter hominem intelligit, ergo tantum homo intelligit, antecedens enim est verum, consequens falsum, sed bene sequitur, ergo tantum homo est animal intelligens, dicebatur etiam sic precise supponente, quia non sequitur nullus homo præter Sor. currit, ergo tantum Sor. est homo currens, sed solum sequitur, ergo tantum Sor. est aliquis homo currens. Dato enim quod de specie hominum non curret et aliquis

Sophi.

40. co. 2.

ibi intelli

gendum

quis

TRACTATUS

quis masculus nisi solus Sor. sed cum hoc multe mulieres currerent, tunc hæc esset vera; nullus homo præter Sor. currit, & hæc similiter, tantum Sor. est aliquis homo currens, sed hæc esset falsa tantum Sor. est homo currens. Ex his infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Hæc consequentia non valet. Omnis homo præter Sor. currit, ergo omnis homo præter hominem currit; quia antecedens est una exceptiua propria, consequens non. Secunda conclusio. Omne animal præter antichristum est aial, & tamen non omne animal præter hominem est aial, prima pars patet per exponentes, quoniam antichristus non est aial, & ois aial non antichristus est aial, ergo &c. secunda pars etiam probatur, quia si non, datur oppositum, ois animal præter hominem est aial, & patet quod prima exponens est falsa, videlicet homo non est aial, & per consequens exceptiua cuius est exponens est falsa. Ex qua conclusione sequitur, quod non omnis exceptiua propria repugnat suo præiacenti cuius oppositum cõiter dicitur, & hoc patet, quoniam quilibet titulum est vera, ois aial est animal, & omne aial præter antichristum est aial. Tertia conclusio. Tu non differs ab asino, & tamen tu differs a capra. secunda pars est manifestæ, & prima probatur, tu differs ab asino, & non differs ab alio ab asino, quod sic probatur, quoniam datur oppositum, tu differs ab alio asino, ergo tu nõ es aliud ab asino, patet cõsequentiā ab exposita ad unā suarū exponentium. Quarta conclusio. Tu vides oēs homines, q. sunt in ista domo pter Sor. & tamē nõ vides aliquē, nec aliquod hoies, probatur, & pono scđam parē conclusionis cum hoc, q. in domo ista sint in decem hoies, novem mulieres, & vnus masculus, quem nõ uideas, sed bene oēs mulieres, isto posito, patet secunda pars cõ-

In lo. m. clusionis, & prima similiter assignando hanc regulam
so. 31. co. exceptiuarum, quod omnis propositio affirmatiua, quæ
est in parte vera, & in parte falsa, potest verificari per
4. exceptionem partis falsæ, isto præsupposito hæc est fal-
sa, tu vides omnes homines, qui sunt in ista domo præ-

cise

PROBATIONVM.

46

cise pro Sor. ergo potest verificari per exceptionē Sor. sic dicendo, tu vides omnes homines, qui sunt in ista domo præter Sor. quare &c.

De reduplicatiuis. Cap. XII.

Reduplicatiua exponitur per tres exponentes in qua Pro hoc
rum prima prædicatur affirmatiua terminus redu- uide 1. lo.
plicatus de subiecto in secunda prædicatur prædicatū m. a. fol.
de eodem subiecto. In tertia vero prædicatur idem præ 41. usq;
dicatum cõditionaliter de termino reduplicato per ter ad f. 42.
minum transcendentē, vt Sor. in quantum hō est aial sic soph. 41.
exponitur, Sor. est hō, & Sor. est aial, & si aliquid est hō 19.
illud est aial, ergo &c. & ita cū termino vniuersaliter,
aut indefinite tento, vt ois homo in quantum aial est sub-
stantia, sic exponitur, ois homo est aial, & ois homo est
substantia, & si aliquid est aial, illud est substantia, ergo
&c. Reduplicatiua negatiua cuius negatio sequitur notā
reduplicationis est similiter exponibilis, vt Sor. in qua
tū homo non est asinus, exponitur sic, Sor. est homo,
& Sor. non est asinus, & si aliquid est homo, illud non
est asinus, ergo &c. & ita dicatur de quibuscūque aliis,
negatiua vero reduplicatiua, cuius negatio precedit
notandum reduplicationis non est exponēda, sed pro-
banda per suum contradictorium, vt sæpē dictum est.
Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarum pri-
ma est ista. Aliqua in quantum conueniunt differunt
probatur, aliqua conueniunt, & aliqua differunt, & si
aliqua conueniunt illa differunt, ergo &c. patet conse-
quentia ab exponentib. ad expositā, & tertia pars antee-
dictis probatur, quoniam si aliqua conueniunt illa sunt, & il-
la sunt distincta, & si sunt distincta, & differunt, ergo a
primo ad vltimum si aliqua conueniunt illa differunt.
Secunda conclusio. Quilibet homo in quantum homo
est risibilis, & tamen non quilibet homo in quantum
animal est risibilis, prima pars patet per exponentes,
quoniam quilibet hō est homo, & quilibet homo est ri-
sibilis.

TRACTATUS

Abilis, & aliquid est hō illud est risibilis, ergo, &c. secunda pars etiam patet quia si nō detur oppositum. si quod quilibet homo in quantum aīal est risibilis, & certum est, quod hoc est falsū, quia tertia exponens est falsā. si aliquid est aīal illud est risibile. Tertia conclusio. Sor. in quantum homo est aīal, & tamē Sor. non in quantum homo est Sor. prima pars patet per exponentes, & secunda similiter, quia si non detur oppositum. si Sor. in quantum homo est Sor. & patet quod ista est falsā, quia eius tertia exponens est falsā. si aliquid est hō illud est Sor. Quarta conclusio. Tu in quantum hō non es asinus, & tamē tu nō in quantum animal, nō es asinus. prima pars patet, quia tu es homo, & tu non es asinus, & si aliquid est homo illud non est asinus, ergo, &c. secunda pars ēt probatur, quia si non detur oppositum tu in quantum animal non es asinus, & patet, quod tertia eius exponens est falsā, si aliquid est animal illud non est asinus. Et ita dicatur si ly de quanto, & pro quanto, faceret propositionem reduplicatiuam.

De ly immediatē. Cap. XIII.

Pro 10. Immediatē duas in se continet exponentes, quarum
o. vide in I prima est præiacens, secunda negatiua sibi correspon-
lo. m. a. f. spondens secundum exigentiam sui verbi, vt imme-
61. 7/93. diatē ante a, tu fuisti. exponitur sic, ante, a, tu fuisti, &
ad f. 63. nullum fuit instans ante a, quin inter illud, & a, tu fui-
soph. 35. sti, ergo, &c. Item immediatē post b, tu eris, sic exponi-
so. 17. tur post b, tu eris, & nullum erit instans post b, quin
pri. 1. du. inter illud, & b, tu eris, ergo, &c. Modo consimili expo-
so. nitur negatiua, cuius negatio subsequitur ly immediatē, vt immediatē ante hoc, tu nō fuisti albus, sic exponi-
tur, ante hoc tu nō fuisti albus, & nullum fuit instans ante hoc, quin inter illud, & hoc tu nō fuisti albus, ergo, &c. Item immediatē post instans præsens, tu nō curres, sic exponitur, post instans præsens tu nō curres, & nullum erit instans post instans præsens, quin inter il-
lud

PROBATIONVM.

47

lud & instans præsens, tu non curras, ergo, &c. Opposi-
ta harū propositionū dantur p negatiōē precedentem
ly immediatē, & non probatur talis propositio nisi per
alignationē contradictoriōrū. Ex prædictis infero ali-
quas conclusiones, quarū prima est ista. Immediatē an-
te hoc tu fuisti albus, & immediatē ante hoc tu fuisti ni-
ger, probatur, & pono quod in qualibet parte impari ho-
te præteritæ fueris albus, & in qualibet parte impari fue-
ris niger, isto posito arguitur sic, immediatē ante hoc
fuit aliqua pars par, ergo immediatē ante hoc fuisti
albus, cōsequētia tenet, & antecedēs, pbatur: nam ante
hoc fuit aliqua par, & nullū fuit instans ante hoc, quin
inter illud & hoc fuerit aliqua pars par ergo, &c. simili-
ter probatur alia pars conclusionis, nā immediatē ante
hoc fuit aliqua pars impar, ergo immediatē ante hoc tu
fuisti niger, cōsequētia patet, & antecedēs, vt prius, pba-
tur, nā ante hoc fuit aliqua pars impar, & nullū fuit in-
stans ante hoc, quin inter illud, & hoc fuerit aliqua pars
impar, ergo, &c. Eadē conclusio potest verificari de fu-
turo. Secunda conclusio. Duo contradictoria inter se
contradicentia immediatē ante hoc fuerūt vera, & im-
mediatē ante hoc fuerunt falsā, & tamen nō fuerunt si-
mul vera neq; simul falsā, pbatur, & pono q a, sit illa,
tu es albus, & b, ista, tu non es albus, isto posito patet,
quod a, immediatē ante hoc fuit verum. Nam quando-
cunq; fuit aliqua pars par, a, fuit verum, sed immediatē
ante hoc fuit aliqua pars par, ergo immediatē ante hoc,
a fuit verum, & immediatē ante, a fuit falsū, quia quā
docunque fuit aliqua pars impar, a, fuit falsū, sed im-
mediatē ante hoc fuit aliqua pars impar, ergo imme-
diatē ante hoc, a fuit falsū. Eodē mō pōt probari, quod
b, immediatē ante hoc fuit verū & falsū. Quod autem
a, & b, nō fuerint simul vera, nec simul falsā, hoc patet
quia in quocunq; instanti, a, fuit verum, b, fuit falsū, &
e conuerso. Ex quibus sequitur, quod immediatē ante
hoc fuisti albus, & immediatē ante hoc tu non fuisti al-
bus, prima pars patet, & secunda probatur, nam quādo-
curq;

TRACTATUS

cunque tu fuisti niger, tu non fuisti albus, sed immediate ante hoc, tu fuisti niger, ergo immediate ante hoc tu non fuisti albus, & ita conceditur quod, a, propositio immediate ante hoc fuit vera, & immediate ante hoc, non fuit vera, probata est prima pars, secunda probatur nam quodcumq; a, propositio fuit falsa, ipsa non fuit vera, sed immediate ante hoc, a, propositio fuit falsa, ergo immediate ante hoc, a, propositio non fuit vera. Tertia conclusio. Immediate post hoc erit instans, qd non immediate post hoc erit, probatur nam post hoc erit instans, quod non immediate post hoc erit, & nullum erit instans post hoc quin inter illud, & hoc erit instans, qd non immediate post hoc erit, quia quocumq; instans dato, qd erit post hoc, inter illud, & hoc erunt infinita instantia, quorum nullum immediate post hoc erit. Ex qua conclusione sequitur, quod immediate post hoc erit aliquid, quod non immediate post hoc erit. Quarta conclusio. Post a, instans tu curres, & nullum erit instans post a, quin ante illud, tu curres, & tamen non immediate post a, tu curres, probatur, & pono quod curres hodie, sed tu cras, & pono quod, a, erit instans medium crastine dici post quod die, tu iterum curres, aliquando, isto posito patet, quod non immediate post a, tu curres, & tamen post, aut curres, ut ponit casus, quia ante a, curres, quia isto presenti die, ideo nullum erit instans post a, quin ante illud tu curres, quicquid n. curret ante a, curret etiam ante quodlibet instans, quod erit post a. Notandum quod ly, immediate dupliciter sumitur, scilicet adverbialiter, & nominaliter, primo modo, sum hinc locutus, scilicet adverbialiter, sed secundo modo sumitur, ut hic immediate sunt partes in continuo, i. sine medio, & sic non sumitur in proposito.

Pro hoc
c. vide in
l. m. af.
64. v. 95
ad f. 66.

De ly incipit, & desinit. Cap. XIII.

Incipit dupliciter exponitur. Vno modo per positionem de presenti, & remotionem de preterito. Alio

PROBATIONVM.

48

Alio modo per remotionem de presenti, & positionem de futuro, v. g. Sor. incipit esse albus. primo modo exponitur, sic Sor. nunc est albus, & non immediate ante instans, quod est praesens fuit albus, secundo modo exponitur sic, Sor. nunc non est albus, & immediate post instans, quod est praesens erit albus, ergo &c. Desinit vero exponitur modo opposito et dupliciter, primo modo per remotionem de presenti, & positionem de preterito, ut Sor. nunc non est albus, & immediate ante instans, quod est praesens, Sor. fuit albus, ergo Sor. desinit esse albus. secundo modo per positionem de presenti, & remotionem de futuro, ut Sor. nunc est albus, & non immediate post instans, quod est praesens erit albus, ergo Sor. desinit esse albus. Ex praedictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Tu incipis esse albus, & tamen tu non incipis esse coloratus, probatur, & pono qd nunc tu sis albus, & continue ante hoc fugeris nigrum. isto posito tu nunc es albus, & non immediate ante instans, quod est praesens tu fuisti albus, ergo tu incipis esse albus, & tamen tu non incipis esse coloratus, quia nunc es coloratus, & immediate ante instans, quod est praesens fuisti coloratus, & immediate post instans, quod est praesens fuisti coloratus, ergo incipis esse coloratus. Secunda conclusio. Deus incipit esse in hoc instanti, & tamen non incipit esse in aliquo instanti prima pars probatur. Nam Deus est in hoc instanti. Deus est in hoc instanti, & non immediate ante instans, quod est praesens fuit in hoc instanti, ergo Deus incipit esse in hoc instanti secunda pars etiam patet. nam Deus est in aliquo instanti, & immediate ante instans, quod est praesens fuit in aliquo instanti, & immediate post instans, quod est praesens, erit in aliquo instanti, ergo &c. Tertia conclusio. Incipit esse omne quod est, & non incipit esse aliquid quod est prima pars probatur, quoniam nunc est omne quod est, & non immediate ante instans quod est praesens, fuit omne quod est, quia instans praesens, ergo &c. secunda pars probatur, nam nunc est

TRACTATUS

est aliquid quod est, & immediate ante instans, quod est presens fuit aliquid quod est, & immediate post instans, quod est presens; erit aliquid quod est, ergo, &c. Quarta conclusio. Tu incipis videre quemlibet hominem, & tamen non incipis videre aliquem hominem, immo nullum hominem incipis videre, probatur, & pono quod continue ante hoc non fuerint nisi decem homines, quorum ne uem uideris, videas, & videbis, sed decimum non uideris, qui iam nunc primo desinit esse per remotiorem de presenti, isto posito, tu incipis videre quemlibet hominem, quia tu nunc uides quemlibet hominem, & non immediate ante instans, quod est presens uidisti quemlibet hominem, quia non istum decimum, ergo, &c. Et tamen tu non incipis videre aliquem hominem, quia tu non uides aliquem hominem, & immediate ante instans, quod est presens uidisti aliquem hominem, ergo, &c. Etiam nullum hominem incipis videre, quia quocunque dato quem iam uides istum immediate ante hoc uidisti, & immediate post hoc uidebis, ut ponit casus, ergo, &c. ex illa propositione sequitur quod tu incipis scire decem propositiones, & tamen non incipis scire aliquam propositionem dato, quod nunc scias decem propositiones, & immediate ante hoc instans, quod est presens non sciebas nisi nouem. Consimiles conclusiones conceduntur in materia de hoc verbo desinit, ut quod tu desinis currere, & tamen non desinis moueri, dato quod nunc mouearis, & non curras, sed immediate ante instans, quod est presens currebas. Secunda conclusio. Deus desinit esse in hoc instanti presenti, & tamen non desinit esse in instanti. Tertia conclusio. Desinit esse omne quod est, & tamen non desinit esse aliquid quod est. Quarta conclusio. Tu desinit videre quemlibet hominem, & tamen non desinis videre aliquem hominem, immo nullum hominem desinis videre, dato, quod continue ante hoc instans, quod est presens uidebas omnes homines, quos iam uides, & generetur nunc primo uis de nouo quod

non

PROBATIONVM.

49

non uideas. Et ita conceditur quod tu definis scire decem propositiones, & tamen non definis scire aliquam propositionem, dato quod nunc scias decem, & continue post hoc solummodo nouem, quare &c.

De ly totus.

Cap. XV.

Totus conuertibiliter idem est quod quaelibet pars *Vide in* quando syncategorematicæ tenetur, ut totus Sort. lo. m. a. f. est minor Sor. & tunc sic exponitur, aliquas pars Sort. 56. u. 93. est minor Sor. & nulla pars Sor. quia illa sit minor Sor. ad sol. &c. Sed quando categorematicæ tenetur, tunc totum 577. 7. idem est quod ens perfectum ex omnibus suis partibus *prin. 2.* ut Sor. & totus, homo idest Sor. est perfectus homo ex *du. 2. 33.* omnibus suis partibus, & communiter quando præce- *soph. 10.* dit totam propositionem syncategorematicæ tenetur, quando uera mediat inter partes subiecti, aut ponitur a parte prædicati, categorematicæ tenetur, ut totus Sort. est aliquid hominis ly totus, tenetur syncategorematicæ, sed dicendo, ens totum animal mouetur, aut tu es totus homo ly totum, tenetur categorematicæ. Ex quibus infero aliquas conclusiones quarum prima est ista Totus sort. est aliquid Sort. & tamen non totus sort. est minor. prima pars probatur, quia quaelibet pars sort. est aliquid sor. secunda etiam probatur, quia non quaelibet pars sort. est minor Sort. sicut corpus totales sort. aut anima eius, quæ non est quanta, non sunt minor Sor. Secunda conclusio. Totus Sor. est pars sor. & tamen non totus homo est pars sor. prima pars patet, quia quilibet pars sor. est pars sor. secunda pars etiam patet quoniam non quaelibet pars hominis est pars Sor. nã est aliquas pars Pla quæ non est pars sor. Tertia conclusio. In oculo tuo est totum quod est in mundo & tamen non totum quod est in mundo est in oculo tuo, prima pars probatur, nã in oculo tuo est ens perfectum ex suis partibus: quia pupilla oculi tui, secunda pars etiam patet, quia non quaelibet pars mundi est in oculo tuo. Quarta conclusio cotollaria ex priori, in bursa tua est tota pecunia mundi.

G

&

TRACTATVS

& in anima tua est tota scientia possibilis, prima pars probatur, quoniam in bursa tu est ens perfectum ex suis partibus. quod est pecunia mundi: dato, quod habeas unum denarium in bursa tua, secunda pars et patet ex priori, eo quod in aia tua est ens perfectum ex suis partibus. quod est scia possibilis, ex quibus sequitur, quod hac propositio est falsa, quod tamen conceditur. scilicet intellectiva est tota in toto, & tota in qualibet parte, nam si est tota ergo est ens habens partes, consequens falsum, quare &c.

De ly semper. Cap. XVI.

Vide in **S**emper convertitur cum ly omni tempore secundum exigentiam verbi cui additur, ita quod idem est dicere *lo. m. 11. f.* re senex perfuit homo, & omni tempore praeterito fuit *57. usq;* homo in exponitur sic, aliquando fuit homo, & non fuit *ad. f. 58.* aliquando quin tunc fuerit homo, ergo &c. Item de futuro, semper erit aliquid, exponitur sic aliquando erit aliquid, & non erit aliquando quin tunc erit aliquid, ergo &c. Ex praedictis inter alia conclusiones, quarum prima est ista. Semper fuit aliquid quod non semper fuit, probatur, aliquando fuit aliquid quod non semper fuit, & non fuit aliquando, quin tunc fuerit aliquid quod non semper fuit, ergo &c. Secunda conclusio. Semper erit aliquid, quis homo, qui non semper erit, probatur, quia aliquando erit aliquis homo, qui non semper erit, & non erit aliquando, quin tunc erit aliquis homo quin non semper erit, ergo &c. Tertia conclusio. Semper est hoc instans praesens, probatur, aliquando est hoc instans praesens, & non est aliquando quin tunc sit hoc instans praesens, ergo patet et ex sua convertibilitate. omni tempore praesenti est hoc instans praesens. Ex eadem conclusione sequitur corollarie, quod quicquid vivit. Semper est, & quicquid currit, vel movetur semper se habet eodem modo, licet non semper se habuerit, aut semper se habeat eodem modo. Notandum quod non absque causa dicitur semper converti cum ly omni tempore secundum exigentiam sui verbi, quia si absolute converteretur cum ly omni tempore, haec esset falsa, semper Deus fuit, aut mundus semper

PROBATIONVM.

50

per erit, quia non omni tempore Deus fuit. probatur, nam si omni tempore Deus fuit, & praesens tempus, est tempus ergo tempore praesenti Deus fuit patet consequentia, quia in tertio prima ex quo ly tempore, ampliat ad supponendum pro eo quod est vel fuit consequens est falsum, quia tempus praesens nunquam fuit. Eodem modo ostenditur falsitas huius, mundus semper erit, quia non erit in tempore praesenti verum tamen eligat respondens responsum sibi magis conformem, quia harum quolibet sustentabilis est. Ex illo secundo modo sequitur, quod aliquando Deus non fuit, & aliquando celorum non erit, quia tunc Deus non fuit demonstrando instans praesens, & tunc est vel fuit aliquando ergo &c. Consimiliter, aliquando celum non erit, quia tunc non erit, demonstrando instans praesens & tunc est vel erit, aliquando, ergo &c.

De ly ab aeterno. Cap. XVII.

Ab aeterno dupliciter sumitur. Uno modo nominaliter cum determinationem praepositionis, a, vel, b, & tunc resolvitur, ut ab aeterno fuit, a, ab hoc fuit, & hoc est vel fuit aeternum, ergo ab aeterno fuit, a, ita quod ab aeterno nominaliter sumendo convertitur cum ly ab aliquo aeterno. Aliter sumitur ab aeterno, scilicet adverbialiter & convertitur cum ly aeternaliter, & significat idem quod ante omne tempus finitum, aut omne instans, vel post omne tempus finitum, vel post omne instans, & exponitur sic, ab aeterno fuit Deus, ante aliquod tempus finitum fuit Deus, ut nullum fuit tempus infinitum, quin ante illud fuerit Deus, ergo &c. Similiter de futuro, ut ab aeterno vel aeternaliter erit aliquid, sic exponitur, post aliquod tempus finitum erit aliquid, & non est vel erit tempus finitum, quin post illud erit aliquid, ergo &c. Vel erit post aliquod instans erit aliquid, & non est vel erit aliquod instans, quid post illud erit aliquid ergo, &c. Et notanter dico finitum, quia aliquod fuit tempus ante quod Deus non fuit, tempus infinitum a parte ante, similiter aliquod erit tempus post quod nihil erit, vi

Pro hoc vide i lo. m. f. 58.

G a delict

TRACTATUS

delicet tempus infinitum a parte post. Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Ab æterno tu fuisti, & tamē nō æternaliter tu fuisti, secūda pars est de se manifesta, quoniam ante tps mille annorū tu nō fuisti, sed secūda pars probatur. nam ab isto tu fuisti de mōstrando Deū, & hoc est vel fuit æternum, ergo patet consequentia tenendo. ly ab æterno nominaliter. Secūda conclusio ab æterno tu, eris & tamen non ab æterno tu eris patet ista conclusio, sumendo ly ab æterno, in prima parte nominaliter, in secūda adverbialiter, nec sūt contradictoria, ex quo illi termini non vniuniformiter sumuntur. Tertia conclusio. Ab æterno siue æternaliter fuit aliquid quod non ab æterno siue æternaliter fuit probatur. nam ante aliquod tempus finitum fuit aliquid quod non ab æterno, siue æternaliter fuit. & non vel fuit tempus finitum quin ante illud fuerit aliquid quod non ab æterno, siue æternaliter fuit. ergo, &c. Quarta conclusio. Aæternaliter siue ab æterno erit aliquis homo qui non erit æternaliter, siue ab æterno probatur. nam post aliquod tempus finitum erit aliquis homo qui non erit æternaliter, siue ab æterno, & non est vel erit tempus finitum quin post illud erit aliquis homo qui non æternaliter, siue ab æterno erit. ergo, &c. Quæcunque dicta sunt de ly ab æterno, & æternaliter possunt dici de istis terminis, perpetuo, & in æternum. quod possunt dupliciter sumi scilicet nominaliter & adverbialiter, sicut in prioribus exemplificatum est.

De ly infinitum Cap. XVIII.

Vide in lo. ma. a f. 58. v. f. que ad fol. 61.
Infinitum dupliciter sumitur. scategorematicæ & syncategorematicæ. Categorematicæ enim idem est quod sine fine, & sine principio, vt a, est infinitum. i. a, est sine principio & sine fine. & sic communiter sumitur quando ponitur a parte prædicati, vt exemplificato est, aut quando limitatur in subiecto, vt dicendo, aliquid infinitum est. huiusmodi autē limitatio sit quando adiectiue vel substantiue tenetur. Sic autē sumendo ly infinitum solet dici quod nihil est infinitum. nec aliqua sunt infinita quia

PROBATIONVM.

91

quia nihil est sine fine, nec aliqua sunt sine fine. Sumendo aut ly infinitum, syncategorematicæ exponitur per duas exponentes. secundū exigentiā termini cui additur, aut secundū propriā naturam singularis, vel pluralis numeri, vt infinitum corpus est, sic exponitur. Aliquantū corpus est. & nō est corpus finitum, quin isto maius sit ergo, &c. Item infinitum corpus fuit, sic exponitur, aliquantum corpus fuit, & non est, vel fuit corpus finitum quin illo maius fuerit. ergo, &c. In plurali aurem numero non exponitur per ly maius, sed per ly plura. vt infinita corpora sunt, sic exponitur, aliquot corpora sunt. & non sunt corpora finita quin plura illa sint. ergo, &c. Itē de præterito infiniti homines fuerunt. sic exponitur, aliquot homines fuerunt. & nō sunt, vel fuerūt homines inhæri quin plures illis fuerint. ergo, &c. similiter de futuro, vt infinita instantia erunt, sic exponitur. Aliquot instantia erunt, & non sunt vel erunt instantia finita quin illis plura erunt. ergo, &c. Est tamen alter modus exponendi: qui communiter sustinetur sapiens quodammodo naturalit. vt infinitum corpus est, sic exponitur. Aliquantū corpus est, & duplū ad illud: & triplū ad illud, & sic infinitum. ergo, &c. Item in plurali numero, vt infinita sunt sic exponitur. duo sunt, & tria sunt, & sic in infinitum. ergo est. Quilibet istorum modorum bonus est ad præsens verum tamen primus est formahor, licet forte secundus sit intelligibilior.

Ex prædictis infero aliquas conclusiones, quarum prima est ista. Infinitum corpus Deus pōt producere, non tamē pōt producere corpus infinitū. prima pars probatur. Nam aliquantum corpus Deus potest pducere. & non est, vel potest esse corpus finitum quin maius illo Deus possit producere, ergo, &c. Vel aliter. Aliquantum corpus Deus pōt procedere, & duplum ad illud, & triplum ad illud, & sic in infinitum. ergo, &c. secūda vero pars patet de se. quoniam Deus nō pōt producere corpus sine fine, eo enim, qd aliquid est corpus, plūm est finitum ergo. termino vel terminis clausum. & per consequens

TRACTATUS

quens finitum, ergo &c. Secunda conclusio. Infinitum tempus est elapsum, & tamen nullum tempus elapsum fuit infinitum. prima pars probatur, quoniam aliquod tempus est elapsum & duplum ad illud, & triplum ad illud, & sic in infinitum ergo &c. secunda pars etiam probatur ex hoc, quia nullum tempus elapsum fuit sine fine, quodlibet nanque terminabatur ad aliquod instant. Sed hic dubitatur ad aliquod instans. Sed hic dubitatur. Nam in altero capitulo dictum est, quod aliquod fuit tempus infinitum a parte ante, ergo aliquod tempus elapsum fuit infinitum. Dicitur, quod ibi loquutus sum de infinito secundum quid quod non habet principium, sed finem, sicut tempus infinitum prateritum, tunc autem loquor de infinito simpliciter, quod non habet principium neque finem. Tertia conclusio. Infinitus numerus est infinitus, & tamen nullus numerus infinitus est finitus prima pars patet, quoniam aliquantus numerus est numerus finitus, & non est numerus finitus, quin illud sit numerus finitus, ergo &c. secunda pars patet quoniam nullus numerus finitus est sine fine, ergo &c. Quarta conclusio. Infinita sunt finita, & tamen nulla finita sunt infinita, prima pars probatur, quia duo sunt finita, & tria sunt finita, & sic in infinitum. ergo secunda pars patet de se, quia nulla finita sunt entia sine fine. Quinta conclusio. Infinitis finita sunt plura, & tamen nulla finita sunt plura infinitis. prima pars patet, quoniam duobus finita sunt plura, & tribus finita sunt plura, & sic in infinitum secunda pars patet de se, quia suum oppositum includit in se manifeste contradictionem. Sexta conclusio. Infiniti erunt dies, & infiniti erunt anni, dato secundum Aristotelem, quod mundus sit perpetuus & aternus, ista conclusio patet qualitercunque exponantur partes. Ex qua conclusione sequitur, quod non plura fuerunt dies, quam anni, nec erunt quia infiniti utrobique.

Explicit Quartus Tractatus.

IN-

13
INCIPIT QUINTVS

Traſatus obligatorie artis.

Cap. I.

Bligatio est oratio composita ex signis *Vide de obligationis & obligato. ut pono tibi hoc in lo. istam tu es Romæ. tota hæc rō vocatur m. f. i. 17. obligatio. Signa aut obligationis sunt col. 1. in ista dictiones. pono tibi ista, depono ti lo. m. fol. bi ista, obligatū vero est illa oratio, tu 178. col. es Romæ Dux igitur sunt species obligationis, videlicet posito, & depositio. in quarū prima est primitus inflatū quasdam generales regulas pponendo, quarū prima est ista. Oē possibile tibi positiū est a te admittēdū: v.g. Si pono tibi ista, tu es, admittēda est et si ponatur suum contradictoriū, tu nō es, & ita de ceteris possibilib. propositionib. Secunda reg. Oē tibi positiū & a te admittū infra tps obligationis propositū est a te concedendum. v.g. pono tibi ista, tu es Romæ qua admittā, quia possibilis. quotiescūq; proponitur durāte tpe obligationis est concedenda. Et notanter dicitur, durāte tpe obligationis, quia ipso cessante non amplius obligatur respondēs ipsam cōcederet. Et durat tps obligationis ab instanti admissionis quousq; dicatur, cedat tps obligationis, vel quousq; opponēs transferat, sed ad aliam materiā vel penitus dimittat disputationē. Tertia reg. oē sequēs exposito & admisso per se, aut exposito cū concessio, vel cū cōcessis, infra tps obligationis ppositū ex cōcedēdū. Exēplū primi. pono tibi ista, tu es Romæ qua admittā propono, tu nō es Parisijs cōcedēda est, quia sequēs exposito per se. nā bene sequitur, tu es Romæ, ergo tu nō es Parisijs. Exēplū secundi. pono tibi ista. ois hō est Romæ qua admittā, ppono, tu es homo cōcedenda est. quia vera & impertinēs, deinde tu es Romæ iterū est concedenda quia, sequēs exposito cū concessio, sequitur. nō ois hō est Romæ. tu es hō. ergo tu es Romæ. Exēplū tertij,*

G 4 pono

TRACTATUS

pono tibi, ista, omnis hō disputās est parisij, quia posita & admissa, ppono tibi, tu es homo disputās, concedēda est, quia quelibet istarū est vera & impertinens. Deinde tu es Parisij, oportet concedere quia sequitur exposito cum duobus confēssis. Sequitur enim omnis homo disputās est Parisij, tu es hō & tu es disputās, ergo tu es Parisij. Quarta regula est ista. Oē repugnans posito cū concessio vel cum concessis collectiue vel diuisiue est negandū patet, quia duo contradictoria non sunt concedenda ab eodē in eodē tēpore, sed cuiuslibet talis repugnantis est oppositū concedendū, quia sequens, vt dicit tertia regula, ergo quodlibet tale repugnans est negandū verbi gratia posita & admissa ista, ois hō currit, & cōcessio est, tu es homo, debet illa negari, tu non curris, ex quo suū contradictoriū sequitur, & est cōcedendū, si tu curris. Quinta regula est ista. Omne sequens exposito cū opposito bene negati, vel cum oppositis bene negatorū infra tēpus obligationis propositū est cōcedēdū. Exemplū primi, pono tibi istam, omnis hō currit, qua admissa propono, tu curris, neganda est, quia falsa & nō sequens, deinde tu non es homo, cōcedenda est, quia sequens exposito cū opposito bene negati, vt omnis homo currit, tu non curris, ergo tu non es homo. Exemplū secundū, pono tibi istam, antichristus est aliquo colore coloratus, qua admissa propono tibi istā, antichristus est albus vel antichristus est niger, neganda est quelibet illarum, quia falsa non sequens, deinde propono antichristus est medio colore coloratus, concedenda est quia sequitur & posito & oppositis bene negatorum. vt antichristus est aliquo colore coloratus & non est, albus nec niger, ergo est medio colore coloratus. Sexta regula est ista. Omne repugnans posito, & opposito bene negati, vel oppositis bene negatū infra tēpus obligationis propositū est negandū, vt si in primo exemplo ponatur tertio loco, tu es hō, neganda est. quia suū contradictoriū sequitur. Similiter si in secūdo exemplo proponatur tertio loco, antichristus non est medio colore coloratus, neganda

OBLIGATIONVM.

53

ganda est propter eandem causam, scilicet quia suū cōtradictoriū sequitur. Septima regula est ista. Ad omne impertinens respōdendū est secundū sui qualitatem, id est si est verum: concedendū est, si falsum: negandū, si dubiū, dubitandū. Impertinens voco quod non sequitur nec repugnat. vnde quelibet istarū tu es hō, tu curris, est impertinens isti, omnis hō currit, quia non sequitur nec repugnat: ideo si immediate post istā, ois hō currit, proponitur, tu es hō concedenda est, quia vera & impertinens & si proponitur tu curris, neganda est. Pertinens est duplex, scilicet sequens & repugnans vnde concessis istis. Omnis homo, currit, tu es hō, tu curris est pertinens sequens & tu non curris, est pertinens repugnans. Hic ista regula sequitur corollarie. q. oē falsum non sequens est negandū, & oē verū non repugnans est concedendū prima pars probatur, nam si illud est falsum non sequens, ergo est impertinens vel repugnans, & per cōsequens negandū. secūda pars similiter probatur. nā si illud est verū nō repugnans, ergo sequens vel impertinens, & per consequens iuxta regulas dictas est concedendū. Octaua regula est ista. Propter possibile positum non est impossibile concedendū, nec necessariū negandū, quia nullum repugnans est concedendum, nec aliquod sequens negandū, sed nō impossibile, saltem per se est repugnans cui libet, & omne necessarium est sequens. ergo impossibile non est concedendum nec necessarium negandū, quocunque possibili posito. Cōcludo ergo quod infra tēpus obligationis quociescunque & quodocunque proponitur aliqua istarum, Deus est, homo est, asinus, prima est concedēda, secunda negāda. Notandū quod duplex est necessarium, s. per & per accidens. necessariū per se est illud cuius adequatum significatū non potest nec potuit, nec poterit esse falsū, vt Deus est necessariū per accidens est illud cuius significatū adequatum non potest esse falsum. sed potuit esse falsum. vt tu fuisti, vnde solet regulariter dici, quod omnis propositio vera de pręterito cuius veritas non dependet à futuro

TRACTATUS

in terminis simplicibus est necessaria. Similiter est duplex impossibile, videlicet per se, & p accidens; impossibile per se est illud cuius adequatū significatū non potest, nec potuit esse verum, nec poterit, ut nullus Deus est, impossibile vero per accidens est illud cuius adequatum significatum non potest esse verū, sed bene potuit esse verum ut non fuit. Unde semper si vnum contradictorium est necessarium, aliud est impossibile, & contra, intelligitur igitur regula ista de impossibili & necessario per se, quia aliquando p possibile positū, est concedendū impossibile, & negadū necessariū per accidens, ut pono tibi istam, hoc instans non fuit, demonstrando instans præsens admittenda est, quia vera, qua admissa, certum est quod illud instans preterit, & tamen si propono eandē, concedenda est, & si vnum oppositum negandum non obstante q sic factū impossibile per accidens, & suū oppositū necessariū similiter per accidens. Ultima regula est ista. Qualibet parte copulatiue concessa concedenda est copulatiua, cuius ille vel conlimites sunt partes principales, & vna parte disiunctiue concessa concedenda est disiunctiua, cuius illa est pars principales, probatur hoc, nam sicut ad veritatem copulatiue requiritur & sufficit quamlibet eius partem esse veram, & ad veritatem disiunctiue sufficit quod vna sit vera, ita ad hoc quod copulatiua sit concedenda requiritur, & sufficit quamlibet partem esse, concedendam. Et ad hoc quod disiunctiua sit concedenda, sufficit vnam partem principale esse concedendam, verbi gratia pono tibi istam, tu es Romæ, qua admissa, si proponitur, eadem concedenda est, deinde tu es homo, concedenda est, quia vera & impertinens. Ultimo si proponitur ista copulatiua, tu es Romæ, & tu es homo concedenda est, quia partes sunt concessæ, & ita de disiunctiua suo modo dicatur.

Pat. in
h. m. a. f.
181. col.
pvi.

Capitulum. II.

Vtharum regularum veritas intensius innotescat, contra quamlibet illarum vnam formabo obligationem. Contra igitur primam regulam arguitur, pono tibi

OBLIGATIONVM.

54

bi omne possibile, si non admittis arguo sic. Ego pono tibi oē possibile, & nō admittis oē possibile, bene respondendo, ergo non oē possibile est a te admittendū, quod est cōtra regulā. Si autē admittis propono tibi ista duo, tu es, & tu non es si concedis, tu concedis duo contradictoria, ergo mali respondes. Si negas aliquā istarū, & qua libet istarū est tibi posita & a te admissa quia possibili, ex quo posui tibi oē possibile ergo tu negas tibi positū & a te admissum, & per consequens male respondens, patet consequentia per secundā regulam. Respondetur non admittendo positū, & sic ad argumētū pono tibi oē possibile, & nō admittis oē possibile ergo non oē possibile est a te admittendū, nego argumētū, sicut non sequitur pono tibi vtunque istorum contradictorium, tu es, tu non es, & non admittis vtūque istorū, ergo nō vtūque istorū cōtradietoriū est a te admittendū, sed solum sequitur quod nō est admittendū vtūque istorū, ita in priori consequentia sequitur, quod non est admittendū oē possibile, & hoc est verum, cum quo stat quod oē possibile est admittendū. Contra secundam regulā, arguitur sic, & pono tibi ista, Tu es Romæ, est tibi positum & a te admissum, qua admissa propono tibi, Tu es Romæ neganda est, quia falsa & impertinens, tūc *Fide in* arguitur sic, ista propositio est a te neganda, & eadē est *h. m. a.* tibi posita & a te bene admissa. ego tibi positum & a te *fol. 182.* admissum est negandum tener consequentia, quia est *col. 1.* syllogismus est resolutorius, & maior est concessa, minor vero est positum. Respondetur admittendo positum, & cum proponitur tu es Romæ, negatur, & tunc ad argumentum, ergo maiorem, ex eo quod repugnat posito, nā sequitur, tu es Romæ, est tibi positum & a te admissum, ergo tu es Romæ, est a te concedendum, quod repugnat huic tu es Romæ, est a te negandum. Quotiescunq; ergo proponitur ista negatur, & cum dicitur, ista est a te neganda iterū negatur, & conceditur, quod est concedenda, & si arguitur sic, ista a te concedenda, & tu negas eā ergo male respondens, negatur consequentia sicut

TRACTATUS

189. sicut non sequitur tu concedis, a propositione, & a, propositio est falsa. ergo tu male respondes. dato quod a, sit vnum falsum sequens. sed in qualibet illarum consequentiarum addendum est in antecedens, tu non es obligatus, quod negatur tanquam falsum & impertinens. Contra tertia regulam arguitur, sic pono tibi istam, tu curris, & tu non curris, est a te concedendum, casus est possibilis, quia possibile est quod tu curras; & quod ista, tu non curris sit tibi posita & a te admissa & consequenter concedenda. admissio ergo casu arguo sic, tu curris: non est a te concedendum, tu curris. sequitur exposito & admissio tanquam a copulativa ad alteram partem. ergo non quodlibet sequens exposito & admissio est concedendum, consequentia tenet. & prima pars antecedentis probatur nam tu non curris est a te concedendum per positum, sed tu non curris contradicit isti, tu curris. ergo tu curris non est a te concedendum consequentia tenet, quia si vnum contradictorium est concedendum reliquum est negandum. Respondetur admittendo positum, & tunc ad argumentum nego istam, tu curris, non est a te concedendum, & ad probationem nego minorem, videlicet tu curris contradicit isti, tu non curris, non tanquam falsam, sed tanquam repugnantem duobus concessis sequitur enim tu curris est a te concedendum, & tu non curris est a te concedendum. ergo tu curris, & tu non curris non sunt contradictoria. Si tamen fieret casus isto modo, pono tibi istam, tu curris, & tu non curris, eius contradictorium est a te concedendum admitto casum. & concedo illam, tu curris quocumque proponitur. & nego quod sit a me concedenda tanquam repugnans secundae parti copulativae positae, nam sequitur non curris contradictorium eius est a te concedendum, ergo tu curris non est a te concedendum. & si arguitur sic, tu curris non est a te concedenda & concedis eam. ergo male respondes. nego consequentiam, sicut non sequitur, tu negas a propositionem & ipsa est vera. ergo male respondes, sed oportet addere in antecedente, & tu non es obligatus.

OBLIGATIONVM.

15

& hoc negatur tanquam falsum. Contra quartam regulam arguitur probando quod repugnans. posito est a te concedendum & pono tibi ista nihil est tibi positum qua admissa quia possibilis propono tibi istam, aliquid est tibi positum si concedis, & bene respondes. ergo habeo intentum, quia illa repugnat posito. Si negas contra. ego posui tibi istam, nihil est tibi positum. & ipsa est aliquid. ergo aliquid est tibi positum. Respondetur negando istam, aliquid est tibi positum, & tunc ad argumentum nego maiorem, videlicet ego posui tibi istam, nihil est tibi positum tanquam repugnante, hoc non repugnat nihil est tibi positum & posui tibi istam. Et si arguitur positum repugnat tibi posito, ergo aliquid est tibi positum, negatur antecedens, quia repugnans, & quaelibet alia propositio ad quam sequitur aliquid esse tibi positum. Cosimiliter respondetur si ponatur te non esse admittendo & concedendo idem. & si dicitur tu concedis istam vel respondes nego quamlibet tale, quia ad ipsam sequitur te esse quod est oppositum positi. Contra quintam regulam arguitur. nam data veritate istius sequitur quod admissio quocumque contingenti falso sit quodlibet aliud contingens falsum concedendum probatur & pono tibi istam, tu es Romae, quia posita & admissa, propono tibi istam, tu es Romae, & baculus stat in angulo, patet quod ista est neganda, quia falsa non sequens deinde proponitur, nullus baculus stat in angulo si negas habeo intentum contra regulam, quia sequitur exposito cum opposito bene negati sequitur enim tu non es Romae, vel nullus baculus stat in angulo, sed tu es Romae per positum. ergo nullus baculus stat in angulo, ergo conceditur ista, nullus baculus stat in angulo, habeo conclusionem principaliter probandam, quia sicut deducitur ista, & ita & quaelibet alia, dummodo suum oppositum coniungatur copulativae cum posito quae copulativa immediate post positum proponatur Respondetur concedendo conclusionem adductam, immo potest idem falsum & quodcumque deduci, dummodo ponatur disiunctivae cum opposito positi, verbi gratia

TRACTATUS

tia pono tibi istam. tu curris, qua admissa propono tibi tu non curris. vel baculus stat in angulo. aut aliqua tale: tu es Papa vel eps, concedenda est quia vera & impertinens deinde proponitur baculus stat in angulo. oportet concedere, quia sequitur exposito & vno concessio, sequitur. n. tu non curris, vel baculus stat in angulo. sed tu curris per positum, ergo baculus stat in angulo. Contra sextam regulam arguitur sic. pono tibi istam disiunctivam, tu curris vel rex sedet, qua posita & admissa propono istam nullus rex sedet, & patet quod est dubitanda, quia dubia & impertinens, deinde propono tu curris, neganda est, quia falsa & impertinens deinde propono iterum illa nullus rex sedet, si negas vel concedis eam & prius dubitasti, ergo male respondes. tenet consequentia per unam regulam obligationum, quia omnes responsiones infra tempus obligationis sunt retorquende ad idem instanti. si ergo dubitas istam & bene respondes: illa non est a te neganda & tamen repugna posito & opposito bene negati. Nam bene sequitur. tu curris vel rex sedet tu non curris ergo rex sedet. Respondetur r. admittendo positum & cum proponitur ista, nullus rex sedet, dubitatur & illa negatur, tu curris, & cum iterum proponitur nullus rex sedet, negatur quia repugnat posito & opposito bene negati. Et cum dicitur prius dubitasti eam & modo negas, ergo male respondens, non valet argumentum & ad regulam dico quod intelligit de responsionibus repugnantibus, sicut est concedere & negare. Item conceditur in simili casu quod aliqua propositio in vno loco est dubitanda & in alio loco est concedenda, & pono tibi istam tu curris vel rex sedet qua admissa, propono rex sedet, dubitanda est quia dubia & impertinens. deinde tu curris, neganda est, quia falsa & impertinens. Iterum propono rex sedet, & patet quod est concedenda, quia sequens exposito & opposito bene negati, ut tu curris vel rex sedet, sed tu non curris, ergo rex sedet. Contra septimam regulam arguitur probando, quod non ad omne impertinens est respondendum secundum sui qua-

OBLIGATIONVM.

36

qualitate, & pono. tibi ista tu es Romae qua admissa & concessa, propono tu es Romae in hac instanti demonstrando instans praesens. si concedis habeo intentum quia ista est falsa & impertinens cum non sequatur nec repugnet. si vero negetur, contra omne quod est Romae est Romae in hoc instanti. sed tu es Romae. ergo tu es Romae in hoc instanti maior probatur, nam omne quod est Romae est Romae in instanti praesenti, sed nullum est instans praesens nisi hoc ergo omne quod est Romae est Romae in hoc instanti. Respondetur admittendo positum. & cum proponitur, tu es Romae in hoc instanti. negetur. & ad eius probationem nego maiorem, quia repugnat posito & opposito bene negati. nam sequitur tu es Romae & tu non es Romae in hoc instanti. ergo non omne quod est Romae est Romae in hoc instanti. Et ad probationem illius maioris, concedo, quod omne quod est Romae, est Romae in instanti praesenti, & nego minorem, scilicet quod nullum sit instans praesens nisi hoc, quoniam ex vno concessio & opposito bene negati, sequitur oppositum illius exceptivae, sequitur. n. omne quod est Romae est Romae in instanti praesenti. & non omne quod est Romae, est Romae in hoc instanti, ergo aliquid est instans quod non est hoc, quod repugnat illi exceptivae. Et sic dicitur, quod est illud instans, dicitur quod stat quod sit, a, vel, d, nec est determinanda nisi disiunctivae talis questio: Contra octavam regulam arguitur sic, & pono tibi istam, homo est asinus, est tibi positum & a te admissum, qua admissa & concessa, quia possibilis, propono, homo est asinus, vel concedis, vel negas. Si concedis & bene respondes. habeo intentum, scilicet quod propter possibile positum concedendum est impossibile per se. Si autem negas. Contra omne tibi positum & a te admissum est a te concedendum, sed homo est asinus est tibi positum & a te admissum, ergo homo est asinus est a te concedendum. tenet consequentia cum maiori, quia est regula. & minor patet, quia est positum, tunc arguitur sic, homo est

TRACTATUS

est asinus, est a te concedendū, & hō est asinus est impossibile per se ergo impossibile per se est a te concedendū, & consequenter necessariū per se est a te negandū, quia cum contradictorium est necessarium per se. nihil quod est hō est asinus. Respondetur admittendo positum, & eum proponitur hō est asinus negatur. & tunc ad argumentū. concedo quod hō est asinus, est a te concedendū & nego quod hō est asinus, sit impossibilis per se tanquam repugnans vni concessio. sequitur. n. hō est asinus, est a te concedendū. ergo hō est asinus non est impossibile per se. & si arguitur sic, hō est asinus est a te concedendum, & tu negas ipsam. ergo tu male respondes, nego argumentū, sed oportet addere, & tu non es obligatus. Contra ultimā regulā arguitur, & pono tibi istam, tu es Romæ quia admittis & concessa, propono tibi istā copulatiuam, tu es Romæ & tu es albus, hæc copulatiua est falsa & impertinens. ergo neganda & tamen quælibet pars eius est concedenda ergo non qualibet parte copulatiue concessa, est concedenda copulatiua, quod est contra regulā, sed probatur quod quælibet pars copulatiue sit concedenda, quia prima pars est concedenda, quia posita & admittis & secunda similiter quia vera & impertinens ergo, &c. Respondetur admittendo positum: & cum proponitur copulatiua. nego eam & nego quod quælibet eius pars sit concedenda, eo quod secunda est neganda, & cum dicitur quod est vera & impertinens. concedo quod est vera, sed non est impertinens immo est repugnans, quia suum contradictorium sequitur exposito & opposito bene negati. nam sequitur, tu non es Romæ, vel tu non es albus, sed non es Romæ per positum ergo tu non es albus. Si autem immediate postpositum proponeretur. tu es albus concederem eam, quia vera & impertinens, consequenter concederem istam copulatiuam, tu es Romæ, & tu es albus, tanquam sequentem ex suis partibus concessis. Item arguo contra eandem regulā, & pono tibi istam, omnis homo est Romæ, quia admittis propono tu es homo, &

OBLIGATIONVM.

& tu es Romæ hæc copulatiua est neganda, quia falsa & impertinens. Deinde propono, tu es hō ista est concedenda, quia vera & impertinens. Vterius propono alteram partem, tu es Romæ, & patet quod hæc similiter est concedenda, quia sequens exposito & vno concessio, v.g. Omnis homo est Romæ, tu es homo, ergo tu es Romæ, & ita habeo intentum, quod copulatiua est neganda, & tamen quælibet eius pars est concedenda. Respondetur admittendo positum, & negando copulatiuam: & cum proponitur, tu es homo, nego: quia repugnat, posito cum opposito bene negati: quia suum contradictorium sequitur. Nam sequitur, omnis homo est Romæ, & tu non es homo, vel tu non es Romæ, ergo tu non es homo. patet, consequentia, quia consequens sequitur exposito, & qualibet parte disiunctiue, ergo sequitur exposito & tota disiunctiua, patet consequentia, & antecedens similiter patet inueniendi, quare, &c.

De conuertibilitate propositionum.

Cap. III.

In materia conuertibilitatis propositionum proponitur hoc sophisma, pono tibi istam, Deus est, homo est asinus, conuertuntur, quia admittis, quia possibilis, propono, Deus est, concedatur, quia necessarium per se. deinde propono, homo est asinus, vel concedis, vel negasti concedis, contra cedat tempus obligationis, & ostendo tibi, quod tu concessisti impossibile, per se in tempore obligationis, ergo male respondes, unde extra tempus obligationis semper rei veritas, est fatenda, quæ per hunc modum apparet, si respondens bene vel male respondebat in tpe obligationis. Si autem in tpe obligationis negetur illa, hō est asinus. Contra. Deus est, & homo est asinus, conuertuntur, & hæc concedenda. Deus est, ergo hæc est concedenda, homo est asinus, & tu negas eam, ergo male respondes. Itē admissio isto casu propono, hæc est vera. Deus est, debet concedi, quia verum & impertinens, deinde hæc est vera, homo est asinus, hæc est concedenda, quia sequens. Nam sequitur, ille conuertuntur

TRACTATUS

suntur, & prima est vera. ergo & secunda. & tunc sic ista est vera: hō est asinus, quē adquatē significat hoīem esse asinū. ergo hoīem esse asinū est verū, & per consequens, nō est asinus. Ad primū respondetur, admittendū casum, & cum proponitur Deus est, concedo, & nego istam, homo est asinus, & tunc ad argumentum, cōcedo, q̄ hō est asinus. est a me concedendū, & ad argumentū improbās nego consequentiā, sed oportet addere, q̄ tunc non est obligatus, quod nego. Et si arguitur, homo est asinus. est a te cōcedendum, & homo est asinus, est per impossibile. ergo p se impossibile est a te concedendum. nego minore tanquā repugnante maiori concessio. Rōdēmodo respondetur si primo loco proponatur ista, homo est asinus, est a te concedendum. quod concederetur & consequenter diceretur, q̄ ista, Deus est a te neganda, & negaretur, q̄ esset necessaria per se, quia repugnat concessio. Sequitur enim Deus est, est a te neganda. ergo non est necessaria per se. Ad secundum concedo, q̄ illa est vera. homo est asinus, & nego q̄ ipsa significet adquatē hominem esse asinus. quia repugnat maiori concessio, sequitur enim, illa est vera. homo est asinus. ergo non significat adquatē hominem esse asinum. Vbi autem primo loco preponeretur ista, homo est asinus, est falsa, concederetur, quia verum & impertinet. deinde Deus est, est falsa, conceditur, quia sequens, & negatur tanquā repugnans. quod significet adquatē Deum esse. Et si diceretur. Qualiter adquatē significat. Non determinatur hic aliqua talis q̄. Notandū, q̄ si poneretur cōverti, Deus est, & homo est asinus. sic adquatē significando ut prius; nō dēt admitti casus, quia eo admissio sequitur incoherens, vel contradictio probatur. nā admissio illo, propono, hec est vera, Deus est, vel cōcedis vel negas. Si negas, cōtrā ista nō est vera, Deus est, quē adquatē significat Deū esse, ergo Deū esse nō est verum, q̄ est impossibile. Si at cōceditur. deinde propono, hec est vera. hō est asinus, oportet concedere tanq̄ sequens

tunc

OBLIGATIONVM.

58

tunc arguitur sic. ista est vera, hō est asinus, q̄ adquatē significat hoīem esse asinū, ergo verū est hoīem esse asinum. consequens autem est impossibile. Pro aliqua si ergo responsione in hac materia pono aliquas regulas, quarū prima est ista. Quādoq̄; ponitur duas propositiones conuerti adquatē significando, quarum vna est necessaria, alia impossibilis, nō admittitur casus iste, quia tūc ex necessario sequeretur impossibile, ut Deus est. ergo homo est asinus, & demonstrato per ly, sic adquatē significando, significata consueta. Secunda regula est ista. Quādoq̄; ponitur duas propositiones conuerti sic adquatē significando, quarum vna est possibilis, & alia impossibilis non admittitur casus iste, ut si ponatur istas conuerti sic adquatē significando. tu es homo, & homo est asinus, non admittatur, quia tūc ex possibili sequitur impossibile. probatur, & pono casū illū, quo admissio, facio istā cōsequentiā, tu es hō, ergo homo est asinus. cōsequentiā bona, antecedens est possibile, cōsequens impossibile, nā possibile est te esse hoīem, & hæc propositio, tu es hō, sic adquatē significat, ergo ipsa est possibilis, & est antecedens. ergo antecedens est possibile. Similiter hominem esse asinum est impossibile, & ista propositio homo est asinus. sic adquatē significat, ergo ipsa est impossibilis. & est consequens. ergo &c. Tertia regula est ista. Quādoq̄; ponitur duas propositiones conuerti sic adquatē significando, quarū vna est necessaria, altera contingens. non admittitur iste casus, ut si ponitur istas conuerti, Deus est, & antichristus est futurus. sic adquatē significando, quia tunc ex necessario sequeretur cōtingens, probatur, quia si non admittatur casus iste, facio istam consequentiā. Deus est, ergo antichristus est futurus, ista consequentia est bona. quia arguitur ab vno conuertibili ad reliquū, & antecedens est necessariū, & cōsequens cōtingens. sed probatur, q̄ antecedens sit necessarium. nā Deum esse est necessariū, & antecedens sic adquatē significat. ergo antecedens est necessarium. Similiter antichristum

H a esse

TRACTATUS

esse futurum est contingens. & cōsequēs sic adequatē significat, ergo cōsequēs est cōtingēs. Quarta regula est ista. Quādoquēq; ponitur duas propositiones contingētes cōverti sic adequatē significando, quarum vna cōtradictoriā alteri repugnat non admittatur casus iste, vt si ponatur istas cōverti sic adequatē significando, tu es & tu non es, q̄a tunc ex vno oppositorum sequitur reliquum, quorum, quodlibet foret cōtingens, immo sequitur, q̄ duo contradictoriā forent simul verā, aut simul falsā, quod non est possibile. Et notanter dico contradictoriē, q̄ a si repugnatē contrariē deberet admitti casus, & dici quālibet istarū esse falsam, vt tu curris, & tu nō moneris, hē. n. sic adequatē significādo non possunt esse simul verę, sed bene simul falsę. Voco. n. cōtradictoriā illa repugnare, quę non possunt esse simul verā, nec simul falsā, sic adequatē significādo. Et cōtrariē repugnare, voco illa quę bene possunt esse simul falsā, sed non simul verā. Quinta regula est ista. Quādo docuēque ponitur duas propositiones contingētes cōverti sic adequatē significando, quarū nulla alteri repugnat, admittatur casus ille, & ad primā propositam respondetur sicut ad impertinens. Ad secundā vero si cut ad pertinens, sequens v.g. pono tibi istā, tu es hō, & tu curris, conuertuntur sic adequatē significando admittatur, & si proponitur, tu es hō, concedatur tanquā verum non repugnans. & consequenter q̄ illa est vera, tu curris tāquā sequens. Item si variatur ordo, ita q̄ primo loco proponatur, tu curris. negatur. quia falsā & impertinens, & consequenter neganda est illa, tu es homo. Et si dicatur, ista est falsā, tu curris, concedatur, & consequenter, q̄ illa est falsā, tu es hō. Sexta regula est ista. Quādoquēq; ponitur duas propositiones cōverti, siue sint contingētes, siue non contingētes, nō faciēdo mentionem de adequato significato, admittatur casus. & ipsis propositis quo ad concedere vel negare respondeatur intus sicut extra. sed si prima conceditur esse vera, vel necessaria. & secunda similiter, si aut falsā

OBLIGATIONVM.

59

si vel impossibilis, & secunda similiter. v.g. si ponitur ista. Deus est. & hoc est asinus. Respondeatur sicut responsum est in principio, sed si pono tibi istā, tu es hō. & tu curris, conuertuntur, admittatur, quā admittā, propono, tu es hō, conceditur, deinde, tu curris, negatur. Sed si dicitur prima est vera, concedatur, ergo secunda est vera, concedo, sed tunc nego, q̄ secunda significet adequatē te currere tanquā repugnans vni concessō & opposito bene negati, sequitur. n. tu non curris, & ista tu curris est vera, ergo non significat adequatē te currere. Et si arguitur sic, ista consequentia est bona, tu es homo, ergo tu curris, & antecedens est cōcedendum a te, ergo & consequens concedo, tunc vltra, cōsequēs est cōcedendum a te, & tu negas ipsum, ergo male respondes. Respondeo, q̄ non valet consequentia, sed oportet addere in antecedente, & tu non es obligatus. Notandum, q̄ quotiescūq; proponitur aliqua istarū cōsequentiarū in casu conuertibilitatis, Deus est, ergo hō est asinus, tu es homo, ergo tu curris, semper negetur quēlibet istarū, quia in rei veritate quēlibet istarū esse impossibilis, sed ad impossibile respondendum est intra tempus obligationis, sicut extra. tamen dicatur quālibet illarū esse bonā, sicut semper negatur ista, homo est asinus, & tamen aliquando conceditur istam esse veram. unde ista, homo est asinus est impossibilis, sed ipsam esse veram nō est impossibile. Similiter quālibet istarū consequentiarum esse impossibilis, sed quālibet illarū esse bonā, non est impossibile quare, &c.

De similibus & dissimilibus propositionibus. Cap. IIII.

DE similibus & dissimilibus propositionibus. est dicen *Fide in*
dū. Sit ergo rei veritas, q̄ sis Parisijs. & pono tibi *lo. ma. f.*
istā, tu es Parisijs, & tu es Romę, sunt similia. Et intelli *190. c. 3.*
go per propositiones esse similes, ipsas esse similes in veritate vel falsitate, quā admittā propono tibi istā. tu es Parisijs, hęc est concedenda. quia vera & impertinens. vt patet intuitu. Deinde propono tu es Romę, si negas & cōcessisti alterum similitum, ergo male respondes.

M 3 Si

TRACTATVS

Si cōcedis propono tibi istā copulatīuā , tu es Parisijs .
& tu es Romæ . Si negas eā , & concessisti vtrāq; par-
tē , ergo male respondes tenet consequentia per regu-
lā primi capituli . Si concedis eā , cedat tēpus obligatio-
nis , & arguo quod concessisti impossibile . videlicet tu
es Parisijs & tu es Romæ facta obligatione possibili-
bus , ergo male respondisti . Respondetur admittendo posi-
tū , & cū proponitur , tu es Parisijs , cōcedo & nego istā ,
tu es Romæ . Et cū dicitur , tu cōcessisti vnū similitū , & al-
terū negas , ergo male respondens . nego consequentiā , si
cū non sequitur , tu concessisti vnū conuertibilem , &
alterū negas , ergo male respondes . Sed bene sequitur ,
tu concessisti vnū simile esse verū , & alterum negas esse
verū , ergo male respondens , propterea si in principio
proponitur , hęc est uera , tu es Parisijs , concedatur , &
consequenter , q̄ hęc est vera , tu es Romæ , & quia pri-
mitus negassem istā , tu es Romæ . ideo nego consequen-
ter , q̄ illa , tu es Romæ , significet adequatē esse Romæ .
Nam sequitur , tu non es Romæ , & ista , tu es Romæ ,
est vera , ergo non significat adequatē te esse Romæ .
Ideo pro euidētia huius materie , pono aliquas regu-
las . Prima est ista . Quādocūq; ponitur duę propo-
sitiones esse similes , non faciendo mentionem de adequato
significato , respondeatur ad easdē concedēdo , negādo ,
uel dubitando infra tempus obligationis , sicut extra , vt
si ponitur istas esse similes , Deus est , homo est asinus , tu
sedes , & tu curris semper concedatur prima , & negatur
secunda . Secunda regula est ista . Quādocūq; ponun-
tur duę propositiones esse similes non faciendo men-
tionē de adequato significato , ad primā propositionem
esse uerā , vel falsā . Respondeatur intra tēpus sicut extra ,
& ad secundā consequenter , v.g. pono tibi illā , tu es hō
& antichristus est . sunt similes , si proponitur primo hęc
est vera , tu es homo concedatur , & cōsequenter quod
ista est uera , antichristus est . Si autē primo propo-
nitur , hęc est falsa , antichristus est , concedatur , & conse-
quenter , quod ista est falsa , tu es homo . Tertia regula
est

OBLIGATIONVM.

60

est ista . Quādocūq; ponuntur duę ppositiones esse si-
miles sic adequatē significando . quarum una alteri cō-
tradictorię repugnat , non admittendus est casus ille ;
ut si ponantur tales esse similes . Deus est , & hō est asi-
nus , sic adequatē significando , rex sedet , & nullus rex
sedet , probatur , quia si non admittatur , ergo casus , &
quero , utrū illa sit uera uel falsa . Deus est . Et si dicatur ,
q̄ illa sit falsa . & ipsa adequatē significat Deū esse . er-
go Deū esse est falsū . Si dicatur , q̄ ipsa sit vera . ergo hęc
est vera , hō est asinus , & ipsa adequatē significat homi-
nē esse asinum , ergo hominē esse asinū est uerū , conse-
quens est inconueniens , & ita arguitur de contradictio-
ris . probando duo contradictoria esse simul vera uel
falsa . Quarta regula est ista . Quādocūq; ponuntur duę
propositiones esse similes sic adequatē significando ,
quarū vna uel quālibet sequitur ad contradictorium
alterum , illæ sunt similes in veritate , & vtrūq; & quā-
docūq; proponuntur sunt cōcedendæ , ut posito , q̄ po-
nantur tales esse . si es sic adequatē significando tibi cō-
cluditur , & tu nescis tibi concludi , tu nō curris , & tu
moueris , probatur , Nā admissio isto casu , quero utrum
istæ sint similes veræ , uel similes falsæ . Si verę , habeo
intentū , si falsæ , ergo oppositū secundæ est . verū , uide-
licet tu scis tibi concludi tunc sic , tu scis tibi concludi ,
ergo tibi cōcluditur . illa cōsequentiā est bona , & an-
tecedens est verū , ergo & consequentiā est verū , ergo
non est falsum cuius oppositū cōcessisti . Et ita de alijs
duabus dicatur . Quinta regula est ista . Quādocūq; po-
nuntur duę propositiones esse similes sic adequatē signi-
ficando : ex quarū vna sequitur oppositū alterius , illæ
sunt similes in falsitate , & quæcūq; sit proposita sem-
per est neganda ; ut posito qd̄ istæ essent similes , sic ade-
quatē significādo , tibi nō concluditur , & tu scis tibi cō-
cludi , tu es albus , & tu nō es coloratus . quo admissio , p-
pono , istæ sunt falsæ . si cōcedis habeo intentū si dicitur
quod sint verę , arguo sic . tu es albus , ergo tu es colora-
tus ista cōsequentiā est bona , antecedens est verū per te .

H 4 ergo

TRACTATUS

ergo & consequens, & ita duo contradictoria sunt simul vera, qđ nō admittit imaginatione. Sexta regula est ista. Quādoq; ponuntur duæ propositiones esse similes, sic adequatē significando, quarū quælibet est alteri impertinens, tunc possunt esse similes in veritate & falsitate, cōcedendæ & negandæ. v.g. pono, qđ istæ sint similes sic adequatē significando: tu es albus, & curris. Si primo proponitur: tu es albus, concedatur ista, & dicatur, qđ est vera, & consequenter concedatur ista, tu curris, & dicatur ipsam esse verā. Si autē proponitur primo loco, tu curris, negatur illa, & concedatur ipsam esse falsam, & consequenter eodē mō responderetur ad illā, tu es hō, quare, &c. Propositiones dicuntur esse dissimiles, quādo vna est vera, reliqua falsa. Pro cuius materiæ declaratione sit hæc prima regula. Quādoq; ponitur duas propositiones esse dissimiles non faciendo mentionē de adequato significato, ad quālibet propositā concedendū, vel negādū, respondeatur intra tēpus sicut extra. v.g. pono qđ iste sint dissimiles, tu es hō & tu es albus isto modo qđ iste sint dissimiles. Secunda regula: Quādoq; ponitur duas propositiones esse dissimiles, nō faciendo mentionē de adequato significato, ad primo propositā esse verā vel falsā, respondeatur intra tēpus sicut extra, & ad aliā dissimiliter. v.g. pono qđ iste sint dissimiles, tu es hō, et tu es aial, quo admissio, propono hæc est vera, tu es hō concedatur, & consequenter qđ ista est falsa, tu es aial. Tertia regula. Quādoq; ponitur duas propositiones esse dissimiles sic adequatē significando, quarū quælibet cum altera cōuertitur, nō admittendus est casus, vt prima causa est, & Deus est, vel hō currit, & risibile currit. Na si conceditur illā esse verā, prima causa est, oportet cōcedere istā esse falsā Deus est, & sic ab vno conuertibili ad reliquū, non valet argumētū. Quarta regula est ista. Quādoq; ponuntur duæ propositiones esse dissimiles sic adequatē significando, quarū vna est necessaria, altera, impossibilis, vel contingens, vna necessaria semper est concedenda, & altera neganda.

Vide in
lo. m. f.
191. col.
2.

INSOLVIBILIVM.

61

da. vt Deus est, homo est, asinus, Deus est, & tu es. Quinta regula. Si ponuntur duæ propositiones contingentes esse dissimiles sic adequatē significando, quarū vna antecedit ad reliquā, & non contra antecedens vbiq; proponitur semper est negandū, consequens concedendū, vt tu curris & tu moueris. Si enim concederetur antecedens, oporteret concedere consequens, & consequenter dicere quālibet illarū esse veram, quod est contra casum. Sexta regula, si ponuntur duæ propositiones esse dissimiles sic adequatē significando, quarum quælibet est alteri impertinens ad primo propositā, respondeatur intra extra, & ad aliā dissimiliter, vt posito, quod iste sint dissimiles sic adequatē significando, tu curris: & tu es Parisijs, quæcunque illarum proponatur, prima debet negari, & alia concedi, & ita dicatur si ambæ extra tempus essent veræ, vt homo currit, & tu vides.

De positionibus terminorum. Cap. V.

Regulas alias oppositæ speciei, quæ depositio nuncupatur, sequitur assignare, quarum prima est ista. Pro hoc cupatur, sequitur assignare, quarum prima est ista. Omne depositum & admissum intra tempus obligatio- nis propositum semper est negandum, vt si deponatur ista, aliquis homo est Romæ, qua admissa in proposito quæ ad f. semper est neganda. Iuxta ista regula sequitur: quod nuncupatur. Sed bene quodlibet impossibile vel contingens, vnde negare impossibile vel contingens non est inconueniens. sed inconueniens foret negare necessarium per se. Secunda regula est ista. Omnes per se antecedens ad depositum, aut cum concessio, vel cum concessis, opposito bene negari, vel oppositis bene negatorum, semper est negandum, vbi gratia deposito, & admissa ista homo currit, si proponeretur ille homo currit, neganda foret, quia antecedit ad depositum. Nam bene sequitur, iste homo currit. Item si deponatur & admittatur ista, aliquis homo non currit, & proponitur, tu non curris concedatur, quia vera & impertinens, sed proposita in secundo loco, tu es homo, neganda est, quia cum

VNO

TRACTATUS

vno cōcesso antecedat ad depositū. Nā sequitur, tu non curris, & tu es aliquis homo, ergo aliquis homo nō currit. Tertia regula est ista. Oē repugnat depositō, & oē sequens ex illo repugnante per se, aut cum cōcesso, vel cum concessis opposito bene negati, vel oppositis bene negatorum, est concedendum v.g. depono tibi istā, aliquod animal non currit, quia deposita & admissa, propono eius contradictorium, scilicet, omne animal currit, hoc est concedendum. & hoc similiter omne animal mouetur, quia sequitur ex contradictorio desinit. Deinde si proponitur, tu es aial concedatur, quia verū & impertinēs, & vltius illa, tu curris, quia sequitur ex contradictorio depositi cū cōcesso, sequitur, nō ē animal currit, tu es aial, ergo tu curris. Quarta regula est ista. Oē repugnans contradictorio deposito per se, aut cum cōcesso, vel cū concessis cum opposito bene negati, vel cū oppositis bene negatorū est negādū, vt in casu prioris. Si proponeretur ista, aliquod animal nō mouetur, aut ista, tu non curris, negatur prima, quia repugnat contradictorio depositi per se. secunda verō repugnat eidem cū vno cōcesso. Vltima regula est ista. Ad oē sequens ad depositum, & ad omne impertinens respondendum est secundum sui qualitatem, v.g. depono tibi istam, tu es albus, qua admissa, propono, tu es coloratus, concedatur, quia vera & sequens ad depositū. vnde non est inconueniens negare antecedens, & cōcedere cōsequens. Itē si proponatur ista, tu es calidus, cōcedenda est quia vera & impertinens, tam deposito, q̄ contradictorio depositi, vnde propriē impertinēs in hac specie obligationis dicitur illud, quod non sequitur, nec antecedat ad depositum, nec eidem repugnat. nec est sequens ad oppositum depositi, nec eidem repugnat per se, vel cum alio vel cum aliquibus, vt dictum est. Ideo si deponitur & admittitur illa, for. currit, & proponatur Plat. currit, respondeatur intus sicut extra: quia est propositio impertinens, cū non se habeat aliquod dictorū modorū. Sophismata aliqua sunt ponēda, vt depositio

nis

OBLIGATIONVM.

61

nis regulæ magis pateat. Depono ergo tibi prima istā, tu es hō, vel tu es Romā, qua deposita & admissa propono tu es hō, si negas, tu negas verū & impertinēs, ergo malē, si cōcedis & illud antecedēs ad depositū, ergo antecedēs ad depositum est cōcedēdū. Respondetur admit-
tendo depositum. & cū proponatur, tu es homo, nego, quia antecedat ad depositū, tanquā a parte disiunctiue ad totā disiunctiuā. Secūdo depono tibi istā, aliquē propositio nes nō sunt veræ, qua admissa, propono, istæ sunt propositiones, tu curris, tu non curris, concedendū est, quia verū & impertinēs. Deinde propono duo cōtradictoria sunt vera, si negatur cōtra. oēs propositiones sūt veræ, sed istæ sunt propositiones, ergo istæ sunt veræ, & istæ in utro cōtradiciunt, ergo duo contradictoria sunt vera. Respondetur negādo, q̄ ista sunt contradictoria, quia antecedat ad depositū. Nam sequitur, illa sunt cōtradictoria, ergo aliquæ propositiones non sunt veræ. Tercio depono istā, antichristus nō est albus, vel antichristus est coloratus. Si nō admittis contra, illa est vna disiunctiua cōtingēs, quia quilibet pars est cōtingēs. & nulla alteri repugnat, ergo est admittēda, patet cōsequētia per primum regulam, qua admissa, propono tibi, antichristus est coloratus, si concedis, tu concedis antecedēs ad depositum, ergo malē respondens. Nam sequitur, antichristus est coloratus, ergo antichristus non est albus. vel antichristus est coloratus, patet cōsequētia a parte disiunctiua ad totā disiunctiuā. Si uero negas, tu negas sequēs ex cōtradictoria depositi, ergo malē respondēs, antecedens probatur. Nā sequitur, antichristus est albus, & antichristus non est coloratus, ergo antichristus est albus. patet cōsequētia a tota copulatiua ad alteram eius partem, & vltra antichristus est albus. ergo antichristus est coloratus. patet cōsequētia ab inferiori ad suū superius sine impedimēto, ergo a primo ad vltimum antichristus est albus, & antichristus nō est coloratus, ergo antichristus est coloratus. Respondeatur nō admittendo positiū, quia est vna disiunctiua necessaria.

1. sophis.

2. sophis.

3. sophis.

TRACTATUS

cessaria, eo quod suū contradictorium est impossibile, videlicet antichristus est albus, & antichristus non est coloratus. Et tunc ad argumentū, quolibet eius pars est contingens, & nulla alteri repugnat, ergo illa disiunctiva est contingens nego consequentiā, sed oportet addere in antecedente, quod nec contradictoria illarum partium inuicem repugnant, & hoc est falsum, quia iste repugnat inuicem, antichristus est albus, & antichristus non est coloratus, q̄ sunt contradictoria partiū disiunctiue. Quarto depono tibi istā, tu es, & omne tibi depositum est à te negandū, quo admissio & negatio, propono omne tibi depositum est à te negandum. Si conceditur, propono tibi illā, tu es, & patet, quod est neganda, ex quo copulatiua est neganda, & altera pars est concedenda. Deinde propono, nullum tibi depositum est à te negandū, si concedis, tu concedis oppositum regulæ, & vnius concessi, ergo malè antecedens probatur. nam sequitur, tu non es, ergo nullū tibi depositum est à te negandū, patet consequentia, quia contradictoriū consequens repugnat antecedenti, ex quo asseris te esse. Respondetur negando, quod oē tibi depositum sit à te negandū, quia antecedit ad depositū, sequitur enim, omne tibi depositum est à te negandum, ergo tu es, & omne tibi depositum est à te negandum, patet consequentia à parte copulatiue ad totā copulatiuā, cuius antecedens antecedit ad alteram partem, & si dicitur, tu negas regulam, dicatur quod illa non est regula, sed ista. Oē depositum admissio est negandum. Vel aliter dicitur, quod quolibet regulæ, est contingens, quia ad placitum factæ sunt illæ regulæ, ergo quolibet talis est deponenda, & admittenda in depositione, vel neganda, quia negata, dicitur quod illa non est regula non tanquam verum, sed tanquam repugnans, sequitur enim non omne tibi depositum est à te negandum, ergo illa non est regula. Omne tibi depositum est à te negandum quare, &c.

Explicit Quintus Tractatus.

IN

63
INCIPIT SEXTVS,

Qui insolubiliū nuncupatur.

De insolubilibus. Cap. I.

Insolubile est propositio se esse falsam, *Quid sit* fertiū significans, ut hoc est falsum seip̄ *insolubili* fa demonstrata. In insolubilibus tamen *le p hoc* est differentia quo ad significare seipsū *c. uis pa.* esse falsum, quoniam aliquod insolubile *in lo. m. i.* le significat immediatē seipsum esse falsum, *c. ul. sect.* ut hoc est falsum seipsa demonstrata. Aliquod *de partiis* autem mediātē, quia exigitur medium ad inferendum se *15. prin.* esse falsum: ut omnis propositio est falsa, quia nō sequitur *1. d. 41.* immediatē, ergo ista propositio est falsa demonstrata *pr. 2. d.* do illam vniuersalem, sed bene sequitur cum tali medio, & illa est propositio. Similiter dicendo, hoc non est verum, ista non asserit immediatē se esse falsam, quia nō sequitur, hoc non est verum, ergo hoc est falsum, demonstrando antecedens, quia ex negatiua non sequitur affirmatiua. tamen bene sequitur cum tali medio. & hæc est propositio. Pro declaratione prædictæ diffinitionis pono duas diuisiones, quarum prima est ista. Insolubiliū aliquod oritur ex actu nostro. Aliquod uerò ex *Diuisio* proprietate vocis. Insolubilia ortum habentia ex actu *insol.* nostro sunt ista, sorte dicit falsum, ego non dico verum. Iste homo intelligit falsum. Tu non intelligis verum. Insolubilia uerò ortum habentia ex proprietate vocis sunt ista. Omnis propositio est falsa. Nulla propositio est vera, hoc est falsum, hoc non est verum. Secunda diuisio est ista. Insolubiliū aliquod est insolubile simpliciter, aliquod uerò secundū quid. Insolubile simpliciter est illud, cui annectitur casus, quo admissio sequitur contradictio, verbi gratia, pono quod ista propositio, nulla propositio est vera, quæ sit, significet præcisè sicut termini prætendunt, videlicet

TRACTATUS

licet, q nulla propositio sit vera, & sit ois propositio. Isto posito quero, vtru, a, sit veru vel falsum. Si verum, ergo significat precise sicut est, sed, a, significat precise, q nulla propositio est vera. ergo nulla propositio est vera, ergo, a, non est verum, & prius dixisti quod erat verum, ergo contradictio. Si dicitur, q a, est falsum, ergo, a, significat aliter quam est, sed, a, significat precise q nulla propositio est vera, ergo non est ita, q nulla propositio est vera, ergo aliqua propositio est vera, & a, est omnis propositio, ergo, a, est verum. Et prius dixisti, q erat falsum, ergo contradictio. Insolubile sed in qd est illud cui annectitur casus quo admissio no sequitur contradictio, vt ponendo, q ista propositio, nulla propositio est vera, sit, a, & sit ois propositio, & significet sicut termini pretendunt, non ponendo ly precise isto posito dicitur q, a, est falsum, quia significat se esse falsum. Et si arguatur sic, a, est falsum, ergo, a, significat aliter q est, sed, a, significat, q nulla propositio est vera, ergo no est ita, q nulla propositio est vera. Nego consequentia, quia debuit addi in antecedente dictio exclusiva, vel exceptiua, videlicet, a, significat precise q nulla propositio est vera, vel, a, non significat, nisi q nulla propositio est vera, & hoc negatur tanquam repugnans quia si poneretur cu casu, non admitterem illu casum, His premisiis diuisionibus, pono aliquas regulas, quarum prima est ista. Omne insolubile singulare sine pronomine demonstratio oriens ex actu nostro ad hoc, q sit insolubile, simpliciter exigit tres conditiones. Prima, q vna talis sit ois talis. Secunda, q dicat, vel intelligat talem propositiones, & nulla aliam. Tertia, quod illa significet precise sicut terminu tendit, v.g. sor, dicit falsum, sit insolubile simpliciter isto modo ponendo, q vnus sor, sit ois sor, qui dicat ista propositione, & nulla alia. Sor, dicit falsum, qae significet sic precise quod sor, dicit falsum, probatur hoc, na admissio casu, sit insolubile, a, Et quero vtru, a, sit verum vel falsum, si dicitur quod veru, ergo significas precise sicut est, sed, a, significat

INSOLVIBILIVM.

64

fiat precise q sor, dicit falsum, ergo ita est, q sor, dicit falsum, sed sor, non dicit nisi, a, ergo, a, est falsum, qd est oppositum concessi. Si dicitur q a, sit falsum, ergo significat aliter q est, sed a, significat precise q sor, dicit falsum ergo no ita est quod sor, dicit falsum, & sor, dicit solu a, ergo a, no est falsum, ergo contradictio. Prima particula ponitur, quia si non poneretur, staret, q essent duo sor, quoru vnus diceretur, a, & aliter q ho est asinus, & tunc, a, esset veru. Secunda particula ponitur, quia aliter staret, q idē sor, diceretur, a, & ista, ho est asinus, & tunc a, esset veru. Sed tertia ponitur, quia si non poneretur, staret q a, significaretur sul modo qd ho est asinus, & sic, a, esset falsum, aut quod significaret sul modo quod ho est aial, & sic, a, esset veru, & nullo istoru modoru esset insolubile. Secda regula est ista. Omne insolubile singulare sine pronomine demonstratio oriens ex actu nostro ad hoc, q fiat insolubile secundu quid, exigit easde conditiones, praeter dictione exclusiua, ut posito, q vnus sor, sit ois sor, & dicat ista propositione, quae sit, a, sor, dicit falsum, & nulla alia, & significet sicut termini pretendunt, no ponendo, precise, isto posito conceditur, a, & dicitur q est falsu, quia significat copulare, sicut & quodlibet insolubile, videlicet quod sor, dicit falsum, & quod, a, est veru, no ergo dicitur, a, falsum rone primi significati, sed rone secundi. Et si arguitur sic, a, est falsum, ergo significat aliter q est, concedo consequentia, & neg, ista, a, significat aliter q est, sed, a, significat q sor, dicit falsum, ergo non est ita q sor, dicit falsum, quia debuit addi in ante dictio exclusiua vel exceptiua. Tertia regula est ista. Omne insolubile non singulare, seu singulare cu pronomine demonstratio, oriens ex actu nostro, ad hoc q sit insolubile simpliciter, requiratur duae conditiones sul modo v.g. ad hoc, q ista propositio, ego dico falsum, fiat insolubile simpliciter, no oportet ponere priuam particulam, videlicet, quod vnus ego sit omnis ego, sed quod ego dicam illam, & nullam aliam, sit significat

TRACTATUS

significando præcisè, & si debet fieri insolubile scdm quid, requiruntur, & sufficiunt eadē conditiones, dempta dictione exclusiua. Exemplū de insolubili non singulari, vt falsum dicitur. Itē nō oportet ponere secundā particulā, videlicet, quod aliquis dicat illā, & nullam aliā, sed sufficit ponere, quod illa sit oīs propositio, si significet præcisè sicut termini prætendūt, & tunc est insolubile simpliciter, fiet aut insolubile secundū quid, remouendo dictionē exclusiua. Quarta regula, est ista. Oēs insolubile oriēs ex proprietate vocis exigit duas conditiones solummodo, vel tantū vnā, volo dicere, quod insolubile oriēs ex proprietate vocis exigit duas conditiones solummodo, & aliquod tantū vnā. Exemplum primi aliqua propositio est falsā, ad hæc, quod fiat insolubile simpliciter, oportet ponere, quod illa sit oīs propositio, & quod sic significet præcisè, & remota dictione exclusiua fiet insolubile secundū quid. Exemplū secundi, hoc est falsum seipso demonstrato, ponendo solummodo, quod sic significet præcisè, fit insolubile simpliciter, & secundū quid remouendo dictionē exclusiua. Eodē modo dicitur de ista, hoc nō est verū, seipso demonstrato. Quinta regula est ista. Omne insolubile, quod nō est insolubile sine casu dimissa aliqua conditione requisita est penitus dubitabile. v. g. positio omnibus particulis præter primam, huc. fort. dicit falsum, quæ vt, a, dubitatur, a, & etiam an sit verū, vel, a, sit falsum. nā stat cum casu, quod sit verum, dato quod vnus for. diceret illam, a, & alius, quod Deus est. Senē etiam, quod est falsum, dato, quod vnus for. dicat, a, & quilibet alius fort. quod Deus est. Eodem modo si dmitteretur secūda vel tertia particula, qua statet, a, esse verum, & a, esse falsum, vt exemplificatum est supra. Et notanter dixi omne insolubile, quod non est insolubile sine casu, quia aliquod est insolubile cū casu, & ali quod sine casu. Exemplū primi. omnis propositio est falsa, nulla propositio est vera, quarum quilibet dico esse falsā, & insolubile nullo casu posito. Exemplum secun-

INSOLUBILIUM.

65

secundū, Sor. dicit falsum, tu intelligis falsū, nulla istarum nuncupāda est insolubilis sine casu. Itē in casu insolubiliū deficiente aliqua particula necessaria, dubitatur verū sit vera, vel verum sit falsā, quia cū casu statet quod esset vera, & cū eodē casu statet qd esset falsā, vt patet inueniēti. Ex prædictis regulis sequitur dux conclusiones, quarum prima est ista. Nunquam admittens, est casus a quo trahit originem insolubile simpliciter, vt si poneretur quod illa omnis propositio est falsa, esset omnis propositio sic præcisè significans, nō est admittendus casus, quia sequitur cōtradictio pbat. nam sit insolubile, a, & quero si a, sit verum, si dicitur qd sic, ergo significat præcisè sicut est, a, significat præcisè quod omnis propositio est falsa, ergo ita est quod omnis propositio est falsa, sed, a, est propositio, ergo, a, est falsum. Si autē conceditur quod a, est falsum, ergo, significat aliter quam est. Sed, a, significat præcisè, & omnis propositio est falsa, ergo non est ita quod omnis propositio est falsa, & aliqua propositio est, ergo aliqua propositio est vera, sed, a, est omnis propositio, ergo, a, est verum, quod est contradictio. Secūda conclusio omnis casus, ex quo originatur insolubile, secundū quid, est admittendus, & cōceditur insolubile propositū, dicendo ipsum esse falsum, vt ponendo quod illa propositio, hoc est falsum, seipso demonstrato significet sicut termini prætendunt. quæ sit, a, tunc admittatur casus, & cōcedatur, a, & dicitur quod, a, est falsum. Et si arguitur, a, est falsum. ergo significat aliter quam est, sed, a, non significat, nisi quod est falsum, ergo nō est, ita qd hoc est falsum, nego minorem, & si dicitur. Quid ergo aliud significat. Dicitur quod significat, a, esse verū, tōne cuius a, est falsum, vnde dictum est quod quodlibet insolubile secundū quid significat copulatiue, scilicet sicut termini prætendunt, & quod ipsum est verum.

De obiectis contrariis insolubilibus. Cap. II.

Contra prædicta obijciam & solvam, vt insolubile difficultates melius mēti innotescat. Pōno ergo

Primo
sophis.

1 primo

TRACTATUS

primo quod vnus Sor. sit omnis sor. & dicatur istam, & nullam aliam quæ sit a, Sor. dicit falsum, quæ significat sicut termini præterdunt, non ponendo præcisè, quia casus non admitteretur isto posito, quæro de a, verum sit verum. & respõsum est quod est falsum, quia significat significatum falsum. videlicet quod Sor. dicit falsum, & quod a, est verum, cuius significationis secunda pars est falsa, sed probatur quod ipsum a, sit verum. & probo sic, omne dicens, a, dicit falsum. Sor. dicit, a, ergo Sor. dicit falsum, ista consequentia est bona, quia est syllogismus in tertio primæ figuræ. & antecedens verum, ergo consequens est verum. sed consequens est, a, ergo, a, est verum. Secundo arguitur sic, falsum dicitur, a, Sor. ergo Sor. dicit falsum, tenet consequentia a passiva ad suam actiuam & antecedens est verum, ergo & consequens est verum, sed consequens est a, ergo, a, est verum, quia antecedens sit verum, probatur, nã hoc dicitur, a, Sor. demonstrando, a, & hoc est falsum. ergo falsum dicitur, a, Sor. patet consequentia a resoluentibus ad resolutum.

Tertiū. Tertio arguitur sic, cõtradiçtorium, a, est falsum ergo a, est verum tenet consequentia antecedens probatur. Nã hoc est falsum Sor. non dicit falsum. & hoc est cõtradiçtorium a, ergo cõtradiçtorium, a, est falsum, tenet consequentia cū minori, & maiore probo. nam Sor. dicit falsum. & hæc sor. non dicit falsum significat præcisè quod sor. non dicit falsum, ergo ipsa est falsa. patet consequentia a simili. Nam sequitur, tu curris, & he tu non curris, significat præcisè, quod tu non curris, ergo ipsa est falsa. Ad primum respondetur cum proponitur, a, concedo, & dicitur quod est falsum, & tunc ad rōnem, concedo, consequentiam & consequens. & nego quod consequens sit, a, vel conuertibile cum, a, dico tunc, quod consequentia nõ valet, nec est syllogismus in tertio primæ figuræ, quia syllogismi in tertio primæ figuræ conclusio debet solummodo categoricæ significare, sed ista conclusio significat hypotheticæ. quia est propositio.

Secundū.

Tertiū.

*Respon-
sio ad
primū.*

INSOLVIBILIVM.

66

sitio insolubilis. Ad secundum cum dicitur falsum, dicitur, a, sor. ergo sor. dicit falsum, concedo consequentiam, & consequens, dicendo quod est verum, sed non est, a, nec se cum conuertibile, si tamen hoc ponatur in casu, concedo iterum consequentia, sed dico quod non valet, & tunc ad rationem passiuā ad suam actiuam valet argumentum, dicitur quod verum est, sed ista non est sua actiuā, quia passiuā significat solummodo categoricæ, & actiuā hypotheticæ. Et si quærat, quæ est sua actiuā, dico, quod ista, sor. dicit falsum, prolata a te vel a me quæ non est conuertibilis cum, a, sed solum similis. Ad tertiū dicitur quod cõtradiçtorium, a, est verum, sed non est istud, sor. non dicit falsum, sed illud non for. dicit falsum, quod est verum, quia significat disiunctiuæ, quod sor. non dicit falsum, vel quod a, nõ est verum, cuius significati secunda pars est vera, & consequenter totum significatum disiunctum, quare & propositio dicta est vera, cuius illud est significatum. Et si dicitur, quod in singularibus non refert præponere negationem vel postponere, dicitur quod in materia insolubilium nullum refert, & in materia quarumcunque hypotheticæ significantiū. Eadem est retinenda sententia in insolubilibus singularibus habentibus originem ex proprietate vocis, ut hoc est falsum, hoc non est verum, dicendo primum cõtradiçtorium non est illud hoc non est falsum, sed illud nõ hoc est falsum. Nam primum insolubile significat, quod hoc est falsum, & hoc est verum, demonstrando idem insolubile, ideo cõtradiçtorium significat disiunctiuæ quod hoc non est falsum, vel hoc non est verum. Similiter cõtradiçtorium secundi insolubilis nõ est illud, hoc est verum, sed illud non hoc nõ est verum, ita quod semper præponatur negatiuo, sicut cõtradiçtorium istius, tantum tu non es homo, non est illud, tantum tu es hõ, sed illud, non tantum tu non es homo.

Ad secundū.

Ad tertiū.

De insolubili particulari vel indefinito. Cap. 111.

Disto de insolubili singulari, nunc de particulari vel indefinito dicendum restat. Pono ergo quod hæc

TRACTATUS

sit ois propositio particularis, aliqua propositio particularis est falsa, quæ sit aq significet sicut termini præterdunt, non ponendo præter, quia non admitteretur casus isto positus, a est falsum ut patet ex dictis. Sed contra hoc arguitur sic. Ois propositio particularis est falsa, ergo aliqua propositio particularis est falsa. illa consequentia est bona ab vniuersali ad suam subalteram, & antecedens est verum, ergo & consequens, sed consequens est, a, ergo a, est verum, qd antecedens sit verum. probatur. Nā propositio particularis est falsa. & nulla est propositio particularis quin illa sit falsa. ergo ois propositio particularis est falsa. tenet consequentia ab exponentibus ad expositum, & antecedens est verum, ergo & consequens. Secundo arguitur sic. Propositio particularis est falsa, ergo aliqua propositio particularis est falsa. tenet consequentia ab infinita ad suam particularem, & antecedens est verum, ergo & consequens. Et consequens est, a, ergo a, est verum, qd antecedens sit verum patet, quia suū contradictorium est falsum, videlicet nulla propositio particularis est falsa, quia iā concessum est q, a, propositio particularis est falsa. Tercio arguitur sic. Hoc est falsum demonstrando, a, & hoc est aliqua propositio particularis, ergo aliqua propositio particularis. est falsa, consequentia tenet a resoluentibus ad resolutū. & antecedens est verum, ergo & consequens quod est, a. Ad primā respondetur concedendo istā consequentiā, ois propositio particularis est falsa, ergo aliqua propositio particularis est falsa, quia ante casum concessissimū eā tamē dico q nō valet, nec arguitur ab vniuersali ad suā subalternam, vel suam particularem, quia vniuersalis solummodo categoricē significat, & particularis ista significat hypotheticē, videlicet q aliqua propositio particularis, est falsa, & quod, a, est verum. Et si diceretur quæ est eius particularis, dicitur quod nō hēt aliquā ex quo positiū est q illa sit omnis particularis, verū tamen istā eā dē foret eius particularis, dato quod non esset insolubilis. Ad secundam rationem respondeo similiter conceden-

INSOLUBILIVM.

67

cedendo consequentiā, & negando ipsam esse bonam, & tunc ad argumentum dico, quod ista non est particularis istius infinitæ, quia particularis est insolubilis hypotheticē significans, infinita vero nō est huiusmodi, eius dē tamē foret particularis, si neutra harū foret insolubilis. Ad tertiā rōnē conceditur consequentia, & negatur ipsam valere, nec arguitur a resoluentibus ad resolutum, qā particularis vel infinita insolubilis est resolubilis, quia significat hypotheticē, sed, pbanda est isto modū principale significatū, est Verū, ergo ipsa est vera. & patet quod antecedens est falsum. Et si arguitur sic. Ista propositio particularis est falsa, ergo aliqua propositio particularis est falsa. tenet consequentia ab inferiori ad suum superius affirmatiue, & sine aliquo signo impediēte. Dicitur q consequentia nō valet ab inferiori ad suū superius, nisi propositio inferioris, & propositio superioris vniuersimū significet, videlicet categoricē, qualiter non est in proposito, vnde si hæc propositio, hō est aial significaret principaliter, quod hō est aial, & quod hō est asinus, tunc non valeret aliqua istarū consequentiā, hoc est aial, & hoc est homo, ergo homo est animal. Iste homo est animal ergo homo est animal. & hoc ideo quia consequens significaret copulatiue & antecedens nulla pars sic significaret. & si allegaretur aliqua dictarū regulatum, responderetur ut dictum est. Et dicitur etiā ut in illo capitulo qd contradictorium istius aliqua propositio particularis est falsa non est illud, nulla propositio particularis est falsa. sed illud non aliqua propositio particularis est falsa. Et si dicitur, quod illa equivalent propter negationē propositā. Dicitur, quod illa regula habet veritatē in solis categoricis, categoricē solummodo significantibus, qualiter non est in proposito. Idē est iudicium de istis aliqua propositio particularis non est vera. Aliqua propositio particularis significat aliter quam est ac etiam ita de infinitis: ut propositio infinita est falsa, propositio infinita est non vera.

TRACTATUS

De insolubili vniuersali. Cap. IIII.

Nunc de insolubili vniuersali est dicendum, ponendo quod hæc omnis propositio vniuersalis est falsa, sit omnis propositio vniuersalis, quæ significet sicut termini præterdunt, quæ sit, a, non ponendo præcisè, quia casus nō admitteretur isto proposito dicitur quod a, est falsum, quia falsificat seipsum. Contra hoc arguitur. Aliqua propositio vniuersalis est falsa, & nulla est propositio vniuersalis quin illa sit falsa, ergo omnis propositio vniuersalis est falsa. tenet cōsequētia ab exponētibz ad expositū, & antecedēs est verum, ergo & cōsequēs. Sed o arguitur tantū falsū est propositio vniuersalis, ergo omnis propositio vniuersalis est falsa tenet cōsequētia ab exclusiua ad suā vniuersalem de terminis transpositis, & antecedens est verum, ergo & consequens, quod est, a, quod antecedens sit verū, probatur. Nā falsum est propositio vniuersalis, & nullum nō falsum est propositio vniuersalis, ergo tantū falsum est propositio vniuersalis. tenet consequentia ab exponētibz ad expositū antecedens est verum, ergo & consequens. Tertio arguitur. hoc est falsum demonstrato, a, & hoc est omnis propositio vniuersalis. ergo omnis propositio vniuersalis est falsa. ista consequentia est bona, & antecedens est verum, ergo & consequens quod consequentia sit bona patet a simili. hoc currit, & hæc est ois hō, ergo omnis homo currit. Confirmatur destruendo primum casum, & ponendo, q̄ illæ sint omnes propositiones vniuersales. Omnis propositio vniuersalis est falsa & ois homo est asinus, sic significādo isto posito arguitur sic. Ista propositio vniuersalis est falsa, demonstrando primā, & ista propositio vniuersalis est falsa, demonstrando secundā, & istæ sunt oēs propositio vniuersalis est falsa, tenet consequentia a singularibus sufficēter enumeratis ad suam vniuersalem, & antecedens est verū, ergo & cōsequens. Ad hæc respondetur, & primo ad primum concedo insolubile, & nego ipsum esse verū & tunc ad rōnem, concedo cōsequētia, & nego ipsam esse

INSOLVIBILIVM.

68

esse bonā, & tū ad argumentum, tibi arguitur ab exponētibz ad expositum, nego, quia, non est propositio exponibilis, nisi significaret categoricē solum, vnde si ista, omnis hō est animal, significaret principaliter, qd omnis homo est animal. & quod tu es asinus. tunc patet quod ista consequentia non valeret, homo est animal, & nihil est homo, quin istud sit animal ergo omnis homo est animal, quia antecedens est verum, & consequens falsum. Et tunc si allegaretur regula, oportet dicere, quod cōsequens nō est exponibile propter eā dictam, sed probaretur vel improbaretur per suum significatū copulatū, & sicut propositio insolubilis quæcunque. Ad secundā concedo cōsequētia, sed nego ipsum esse bonum, nec arguitur ab exclusiua ab suā vniuersalē, ex quo exclusiua categoricæ significat, & vniuersalis hypotheticæ. Et si dicitur quæ est exclusiua eius dicitur, quod nullam habet, vnde si hæc omnis hō est animal, significaret hypotheticæ verum, & falsum, & hoc tantum animal est homo, modo consueto, dicerem tunc vniuersalem illam non esse vniuersalem istius exclusiue, nec econuerso ita in proposito est dicendum. Ad tertium argumētum, dico similiter, quod non valet consequentia, & cum dicitur, quod a simili bene valet, dico quod non est similitudo, quia consequēs vnius consequentiæ significat categoricē solū, & aliud hypotheticæ, vnde si hæc, omnis hō currit, significaret quod ois homo currit, & quod Deus non est, ista cōsequētia tunc non valeret, hoc currit, & hoc est ois hō, ergo ois homo currit propter eā dictam, quia cōsequens significaret hypotheticē. Ad confirmationem admissō casū vt prius, dico quod cōsequētia nō valet, & ad regulā a singularibus sufficienter enumeratis ad suā vniuersalem, dico quod nō arguitur cū debito modo, qd debet esse tale, itæ sunt oēs propositiones vniuersales, & a, est verum, quod certe negatur, vnde nec ista consequentia valeret, ista homo currit, & ille homo currit, & isti sunt oēs homines, ergo omnis homo currit.

TRACTATUS

20
vix dato quod consequens significaret hyp otheticè, vi prius, sed oportet addere alteram partem significati, vt delictet & nullus Deus est, quo addito consequentia est bona, sed antecedens est falsum. & si quæretur de contradictoria dicitur quod est hæc, non omnis propositio vniuersalis est falsa significans disiunctiuè modo opposito de a. Eodem modo est dicendum de istis vniuersalibus. Omnis propositio de vniuersalis significat aliter quam est. Nulla propositio vniuersalis est vera, & nulla propositio vniuersalis est concedenda.

De exclusiua insolubilibus. Cap. 1. P. 1.

Exclusiua insolubilis consimiles continet difficultates, vt pono quod Sor. & tu sis omnes loquentes, & dicat Sor. Deus est, tu dicas, tantum sor. dicit verum, & nullam aliam, & significet sicut termini præcedit præcisè. Isto posito quæro, verum a, sit verum vel falsum, si, verum, ergo significat præcisè sicut est, sed a, significat præcisè quod tantum sor. dicit verum, ergo tu non dicis verum, & tu dicis a, ergo a, non est verum. Si dicitur quod a, est falsum, ergo significat aliter quàm est, sed a, significat præcisè quod tantum sor. dicit verum, ergo non ita est tantum quod sor. dicit verum, sed tu & sor. estis omnes loquentes. ergo tu dicis verum, & non dicis nisi a, ergo a, est verum, & ita habetur contradictio. Respondetur nõ admittendo casum, qd ex eo originatur insolubile simpliciter, si tamè non ponitur præcisè, admitto casum, & dico a, esse falsum, & tunc ad argumētū a, significat aliter, quàm est concedo, sed a, significat præcisè quod tantum sor. dicit verum ergo &c. nego minorem, quia repugnat casui. Et si dicitur, quod ergo quod aliud significat. Dico quod a, significat quod tantum sor. dicit verum, & quod a, est verum, nec rōne primi significati est a, falsum, quia verum est tantum sor. dicere falsum, sed ratione secundi significat, quia conceditur, a, esse falsum. Contra responsionem arguitur. Omne dicens verum est Sortes, ergo tantum sor. dicit verum, ista consequentia est bona, ab vniuersali ad suam exclusiuam de

termini-

INSOLVIBILIVM.

69

terminis transpositis, & antecedens est verum, ergo & consequens, sed antecedens est a, ergo a, est verum, quod antecedens, sit verum, probatur, nā dices verum est Sor. & nihil est dicens verum, quin illud sit Sor. ergo oē dicens verum est Sor. patet consequentia ab exponentibus ad expositum. Secundo arguitur. nihil præter Sort. dicit verum ergo tamè Sor. dicit verum, ista consequentia est bona, & antecedens est verum, & cōsequens, quod antecedens sit verum, patet per exponentes. Tercio, arguitur Sor. dicit verum, & nihil non Sor. dicit verum, ergo tamè Sor. dicit verum, ista consequentia est bona, ab exponentibus ad expositum, & antecedens est verum, ergo & consequens, sed consequens est, a, ergo a, est verum. Ad hæc oīa pōt simul responderi, quod nunquā consequens illatum est, a, nec conuertibile cum, a, sed solum simile, a, sed si ponatur cum toto casu quod si, a, vel conuertibile cum, a, tunc respondetur concedendo oēs cōsequētiās factas negādo tamè illas esse bonas. Ad primā, ergo cū dicitur quod ibi arguitur ab vniuersali ad sui exclusiuā. nego, quia vniuersali significat categoricè, & exclusiua hypotheticè, quia est insolubilis. Et si, qd dicitur de sua exclusiua dicatur quod est vna similis illi, placet a Sor. quæ nõ est insolubilis, videlicet tantum Sor. dicit verum. Et ad alia dicitur quod. etiam, nõ valet, nec illa est exclusiua dictæ exceptime, sed illa quam nominati modo. Et ad tertiam dicitur, quod non arguitur ab exponentibus ad expositum, quia ista exclusiua non est exponibilis ex quo hypotheticè significat, vnde si ista. tantum homo est risibilis significaret principaliter quod tantum homo est risibilis, & quod nullus Deus est, tunc nõ valeret aliqua istarū consequentiā. Omne risibile est hō ergo tantum homo est risibilis. Nihil his præter hominem est risibile, ergo. tantum homo est risibilis. Item homo est risibilis, & nihil non homo est risibile. ergo tantum homo est risibilis. Eodem modo est dicendum ad istas exclusiuas, tantum exclusiua est falsa, tantum exclusiua quod est vera. dato quod vna ista

rubri

TRACTATUS

rum sit omnis exclusiua. quod bene admittitur, quia non ponitur precise, & ita responderetur vt prius ad argumenta probantia aliquam istarum esse verum. De exceptiuis vero idem est iudicium vt in casu priori. Nihil præter Sor. dicit verum. Nulla propositio præter exceptiuum est falsum. Omnis exceptiua præter ista est vera, demonstrata seipsa, quare &c.

De insolubili copulatiua. Cap. VI.

Sequitur dicere de insolubili hypothetico. Et primo de copulatiua pro cuius declaratione pono aliquas regulas. Prima est ista. Insolubile copulatiua cuius vna pars est necessaria per se eide in casu adduntur oēs conditiones cum nota exclusionis, sit insolubile simpliciter & non admittendus est casus. v.g. pono quod illa copulatiua Deus est, & nulla copulatiua est vera, quæ sit a, sit ois copulatiua significans precise sicut termini prætendunt, isto posito, & admisso quero vtrū, a, sit verū, si dicitur quod sic, ergo secūda pars est vera, sed secūda pars significat precise quod nulla copulatiua est vera, ergo nulla copulatiua est vera, ergo, a, non est verū. Si dicitur quod, a, est falsū, ergo altera pars est falsa, sed non prima ergo secūda tunc sic. secūda pars est falsa, ergo significat aliter quam est, sed ipsa significat precise, quod nulla copulatiua est vera, ergo non est, ita quod nulla copulatiua est vera, & a, est ois copulatiua, ergo, a, est verum. Secūda regula est ista. Insolubile copulatiuum, cuius vna pars est impossibilis vel contingens addendo eidē oēs conditiones cū nota exclusionis sit insolubile secūda quid & admittendus est casus. v.g. pono quod ista copulatiua tu es homo, & nulla copulatiua est vera, quæ sit a, sit omnis propositio copulatiua significans precise sicut termini prætendunt, isto posito & admisso, quero vtrū a, sit verū, si dicitur quod sic, ergo secūda pars est vera, & ipsa significat precise quod nulla copulatiua est vera,

INSOLVBILIVM.

70

7a, ergo ita est qd nulla copulatiua est vera ergo a, non est verū. Si dicitur qd a, est falsū, ergo altera pars est falsa, & non prima, ergo secūda tunc arguitur sic, secūda pars est falsa ergo, significat aliter quam est, sed ipsa significat precise quod nulla copulatiua est vera, ergo non ita est quod nulla copulatiua est vera, & a, est ois copulatiua, ergo, a, est verum. Et ita videtur seq. contradictio in isto casu sicut in priori, & per consequens quod secūda regula nō est vera. Respondetur admittendo possum, & dicitur qd a, est falsum, & tunc consequenter oportet dicere quod prima pars est falsa, & secūda vera, & si arguitur sic, tu es hō & prima pars sic precise significat, ergo ipsa est vera, negatur prima pars antecedentis, quia repugnat casui & vni casui concessio. Sequitur, n. prima pars est falsa, & ipsa significat precise te esse hōem, ergo tu non es hō. Eodē modo respondetur si vna pars esset impossibilis, vt hō est alinus, & ista copulatiua est falsa. Tertia regula est ista. Oē insolubile copulatiuum sit insolubile secūda quid addendo eidē oēs conditiones præter notam exclusionis, & admittendus est casus, vt pono, quod ista sit ois copulatiua. Deus est, & nulla copulatiua est vera, significans sicut termini prætendunt quæ sit a, isto posito, dicitur quod a, est falsum, non quidem pro prima parte, sed pro secūda, & si arguitur sic, secūda pars est falsa, ergo significat aliter quam est concedo. sed ipsa significat precise quod nulla copulatiua est vera, ergo non est ita, quod nulla copulatiua est vera, nego minorem. ex eo, quod illa secūda pars significat copulatiue, quod nulla copulatiua est vera, & quod a, est verum, & propterea a, significat tria significata copulatiue, videlicet quod Deus est, & quod nulla copulatiua est vera, & quod a, est verum. Et non dicitur a, falsum propter primum significatum, aut secundum. sed propter tertium. Eodē modo dicitur ad illud insolubile, tu es & ista copulatiua non est vera, ponendo casum priorem. Ex prima regula sequitur, quod si ponitur hanc

TRACTATUS

hanc. Deus est, vel quaecunque aliam esse omnem propositionem, & significare præcisè Deum esse, vel quodcunque per se necessarium, & quod hoc est falsum, demonstrando illam propositionem non admittendus est casus, quia sequitur contradictio. Ex secunda regula sequitur, quod si ponitur istam, Deus est, vel quaecunque aliam esse omnem propositionem, & significare præcisè hominem esse asinum, vel te esse, & quod hoc est falsum demonstrando eandem propositionem admittendus est casus & dicitur illa esse falsam. Deus est. Ex tertia reg. sequitur quod si ponitur istam, Deus est, vel quaecunque aliam esse omnem propositionem, & significare sicut placet quod hoc est falsum, non ponendo præcisè, admittendus est casus, & dicitur istam esse falsam. quare &c.

De insolubili disiunctiuo. Cap. VII.

Restat dicere consequenter de insolubile disiunctiuo pro cuius insolubilis declaratione sic hæc prima regula. Insolubile disiunctiuum, cuius una pars est impossibilis per se sit insolubile simpliciter, si idem in casu adduntur omnes conditiones cum nota exclusionis, v.g. pono quod illa disiunctiuum, quæ sit, a, nullus Deus est vel nulla disiunctiuum est vera sit omnis disiunctiuum significans præcisè, sicut termini præcedunt, isto posito & admissio, quero utrum, a, sit verum si dicitur quod sic ergo altera pars est vera, & non prima. ergo secunda tunc arguitur sic, secunda pars est vera. ergo significat præcisè & principaliter sicut est, sed secunda pars significat præcisè quod nulla disiunctiuum est vera. ergo ita est, quod nulla disiunctiuum est vera, & per consequens, a, non est verum. Si dicitur quod, a, est falsum, ergo secunda pars est falsa, sed ipsa significat præcisè, quod nulla disiunctiuum est vera. ergo non est ita quod nulla disiunctiuum est vera, & a, est omnis disiunctiuum. ergo, a, est verum. Præterea dicitur quod, a, in casu isto est insolubile simpliciter, id non admittendus est casus, quia im-

plicat

INSOLUBILIVM.

71

plicat contradictione. Secunda regula est ista. Insolubile disiunctiuum apparens, cuius una pars est contingens falsa sit insolubile secundum quid eisdem addendo in ea omnes conditiones cum nota exclusionis, v.g. pono tibi ista, tu non es homo, vel nulla disiunctiuum est vera quæ sit, a, & sic omnis disiunctiuum significans præcisè sicut termini præcedunt. isto posito & admissio quero utrum, a, sit verum, si dicitur quod sit, ergo una pars est vera, non prima, ergo secunda, tunc arguitur sic, secunda pars est vera, ergo significat præcisè sicut est, sed ipsa significat præcisè, quod nulla disiunctiuum est vera. ergo ita est quod nulla disiunctiuum est vera. ergo, a, non est verum. Si dicitur quod, a, est falsum ergo secunda pars est falsa, sed ipsa significat præcisè quod nulla disiunctiuum est vera. ergo non est ita quod nulla disiunctiuum est vera. ergo aliqua disiunctiuum est vera, & a, est omnis disiunctiuum, ergo a, est verum, & ita ut apparet sequitur contradictio in isto casu, sicut in primo. & per consequens regula non est vera. Respondetur concedendo regulam & admittendo eam si & dicitur quod, a, est verum, & tunc quando dicitur non prima pars est vera. ergo secunda dico quod prima pars est vera, quia ipsa esse veram sequitur ex casu, & secunda est falsa. & ex hoc non concluditur inconueniens. Veritatem huiusmodi disiunctiuum non est insolubile nisi apparenter. ut dicebatur in regula, quia omne insolubile est falsum, & a, est verum. ergo, a, non est insolubile. Tertia regula. Omne insolubile disiunctiuum sit insolubile secundum quid, eisdem addendo in casu omnes conditiones præter notam exclusionis, v.g. posito, quod ista disiunctiuum, homo est asinus, vel ista disiunctiuum est falsa quæ sit, a, sit omnis disiunctiuum significans sicut termini præcedunt. admittitur casus, qui admissio, dico quod, a, est falsum & secunda pars significat aliter quam est, sed nego, quod ipsa significet præcisè, quod ista disiunctiuum est falsa immo etiam significat aliter, si quod, a, est verum. Eodem modo diceretur si poneretur quod ista, tu non es homo vel ista disiunctiuum

etiam

TRACTATUS

Quia non est vera, esset omnis disiunctiua & significaret sicut terminum pretendunt. Notandum quod nulla disiunctiua est insolubilis, cuius altera pars est vera, nec fieret insolubilis positis illis conditionibus. Sæpius nominatis, ut Deus vel ois disiunctiua est falsa, tu es hō vel ista disiunctiua est falsa, unde ponendo casum quemcumque nominatum, admitteretur ille, & concederetur quælibet illarum disiunctivarum pro veritate primæ partis. Contra ista responsione arguitur sic. Oē, a, est falsum, sed oē, a, est ista disiunctiua, ergo illa disiunctiua est falsa, tenet consequentia, quia syllogismus in primo tertie figuræ & antecedens est verum, ergo & consequens, sed consequens est secunda pars disiunctiue, ergo ipsa est vera, & per consequens, a, est verum. Secūdo arguitur sic, oppositum a, est falsum, ergo, a, est verum antecederet probatur. Nā hoc est falsum, nullus hō est asinus, & ista disiunctiua non est falsa, & hoc est oppositum, a, ergo oppositum, a, est falsum consequentia tenet cum minori, maiore probo. Nam ipsa est una copulatiua cuius secunda pars est falsa, quia iam concessum est quod, a, est falsum. Ad primū dicitur concedendo consequentia, & negando ipsam esse bonā & cū dicitur est syllogismus in primo tertie figuræ, nego quia conclusio hypotheticæ significat, qualiter non contingit, conclusioni alicuius boni syllogismi. Ad secundū dicitur quod oppositum, a, non est illud, sed hoc nihil quod est hō est asinus, & non ista disiunctiua est falsa, cuius secunda pars significat duobus modis sicut suum contradictorium. Hęc argumenta poterant applicari capitulo insolubilium copulatiuarū, sed toriens est inuicem replicare. Ex prima regula sequitur, quod si poneretur hanc, homo est asinus, vel quancunque alia propositionem significare præcisè, quod homo est asinus, vel quod nulla propositio est vera, non esset admittendus casus, quia sequeretur contradictio. Ex secunda regula sequitur quod si poneretur hæc, homo est asinus, es se omnem propositionem & significare præcisè te non esse

INSOLUBILIVM.

72

esse, vel quod nulla propositio est vera, admitteretur casus, & diceretur istam esse veram. homo est asinus. Ex tertia regula sequitur, quod si pone retur istam, homo est homo esse omnem propositionem, & significare hominem esse asinum, vel quod nulla propositio est vera non ponendo præcisè, deberet admitti casus, & consequenter dici quod ista est falsa, hō est asinus, quare, &c.

De insolubilibus non apparentibus. Cap. p. III.

Vltimo quidam declaro insolubilia, quæ insolubile non apparent, ut sor. non habebit denarium, Plā. nō pertransibit pontem. Et pono quod omne dicens verū habebit denarium, & solum tale. & quod tu dicis istam propositionem, & nullum aliam, quæ sit a, ego non habeo denarium, significantem præcisè sicut termini pretendunt, isto posito, quero utrum habebis denariū vel non. Si dicitur quod tu habebis denarium, & omnis qui habebit denarium dicit verum, ergo tu dicis verum, & non dicis nisi a, ergo, a, est verum, & tunc sic a, est verū, & significat præcisè quod tu non habebis denarium, ergo tu non habebis denarium, quod est contradictoriū prius concessi. Si autem dicitur, quod tu non habebis denarium, ergo tu non dicis verum, & non dicis nisi a, ergo, a, non est verū, tunc sic, a, non est verum, & a, significat præcisè quod tu nō habebis denarium, ergo nō erit ita quod non habebis denarium, ergo tu habebis denarium, & ita sequitur contradictio. Similiter potest argui in principio querendo, verum, a, sit verum, vel falsum, quemadmodum in aliis insolubilibus querebatur. Propterea non admittitur casus, quia ex eo originem trahit insolubiles simpliciter. Si tamen in casu non ponitur dictio exclusiua, admitto casum & dico quod tu non habebis denarium & quod, a, non est verum, sed tunc ad argumentum, a, non est verum, sed a, significat præcisè quod tu non habebis denarium, ergo non est ita quod tu non habebis denarium, nego minorem, quoniam a, significat quod tu non habebis denarium, & quod, a, est verum, & non ratione primi signifi-

TRACTATUS

gnificat, a, est falsum, sed rōne secundi. Verūtamē si fieret cōsequētia non ponendo præcisē in minori, negare cōsequētia. Eodē mō respōdetur ad casum de pōte quod quado ponitur quod oē dicens verū pertransibit pontē, & solū tale, & Sor. quis sit oīs Sor. dicat illā propōitiōne, & nullā aliā, Sor. non pertransibit pontē significatē præcisē sicut termini prætendunt. non ad mittitur casus. Si tamē remoueretur dictio exclusiua ad mittatur, & dicatur consequenter quod Sor. non pertransibit ponē & quod a, est falsum. Contra respōitiōne arguitur sic. nullum dicens falsum pertransibit pontē, sed Sor. dicit falsum, ergo Sor. non pertransibit pontē, cōsequētia est bona, quia est syllogismus, in quarto prime figure & antecedens verum, ergo cōsequēs sed cōsequēs est a, ergo a, est verum. Secundo arguitur sic. Contradictorium, a, est falsum, ergo, a, est verū antecedēs probatur quoniam hoc est falsū, sor. pertransibit pontē & hoc est contradictoriū eius, ergo &c. prima pars antecedēs probatur, nam Sor. dicit falsum, ergo non pertransibit pontem, & ista propōitiō. Sor. pertransibit pontē significat præcisē quod sor. pertransibit pontem ergo est falsū. Ad primum respondetur, concedendo consequentiam, & negādo ipsam esse bonam, nec est syllogismus in quarto prime figure, quia consequens significat hypotheticē copulatur, & hoc suppositio quod conclusio sit, a, vel cōuertibilis cum, a. Ad secundum dicitur, quod assignatum non est contradictorium, a, sed istud non sor. non pertransibit pontem, significans disiunctiue modo opposito, ad a, sicut sæpius est recitatum. Iam arguo contra totum fundamētum insolubilium probando quod non quodlibet insolubile secundum quid significat copulatiue modo dicto, quia tunc quodlibet insolubile, foret impossibile simpliciter consequens est falsum, quia insolubile est concedendum in casu, ut patuit, & nullum impossibile simpliciter est concedendū infra tempus obligationis, ergo &c. Et quod illud sequatur probatur.

INSOLVIBILIVM.

73

batur. Nā quodlibet tale insolubile significat copulatiue impossibile simpliciter, & hoc præcisē, & principaliter, ergo quodlibet insolubile secundum, quod est impossibile simpliciter, cōsequētia tenet, & antecedēs probat, sumendo hoc insolubile, hoc est falsū, significat, quod hoc est falsum, & quod hoc est verū, sed quod hoc sit falsum, & hoc sit verū, est impossibile simpliciter, ergo &c. Hoc argu. est difficile valde sed tamē breuiter solueretur nunquā concedendo insolubile, sicut alias nō cōcedebat, psum, & tūc dicebat, quod quodlibet insolubile est impossibilis simpliciter, & ita nō pcederet argu. Verūtamē quia concessi insolubile propōitiū, & negavi ipsū esse verū, nō possem dicere bene respōdēdo ipsū esse impossibile simpliciter, sed solū possibile. Et tūc ad argumentū, suū significatū principale est impossibile, ergo insolubile est impossibile, nō valet argumentū. Pro quo est notādū, quod insolubile hēt duo significata, vñū adæquatū, & aliud principale. Adæquatū significatū categoricū simile dicto insolubilis. Vnde significatū adæquatū illius, sor. dicit falsum, est istud, sor. dicere falsum, vel quod sor. dicit falsum. Principale autē significatū est significatū hypotheticū, ut sor. dicere falsum, & ista propōitiōne esse verā. Dico ergo, quod penes aliud attenditur possibilitas insolubilis, & penes aliud sua falsitas. Possibilitas namque attenditur penes possibilitatē significati adæquati ipsius falsitatis, penes falsitatē significati principalis, hæc ergo est possibilis. Oīs propōitiō est falsa: quia possibile est omnē propōitiōne esse falsam, sed ipsa est falsa, quia suū significatū principale est falsum, scōm propōitiōne esse falsam, & illa esse verā. Tamē extra materiam insolubilium, penes idē attenditur possibilitas, veritas, vel falsitas propōitiōnes, quia penes significatū adæquatū. Notandum, quod non, quæcunque hic locutus sum, seu in ceteris tractatibus, ea dixi secundum intentionē propriam, sed partim etiam secundum intentionem aliorum doctorū, ut iuuenes incipientes facilius introducantur.

Explicit Sextus Tractatus.

K

IN-

INCIPIT SEPTIMVS,

qui est de obiectionibus contra primum
Cap.1. Continens obiectiones con-
tra dicta in Cap. III.

Contra
diffinitio-
nem propo-
sitionis.

T summularum notitia ad memoria re-
ducatur, ponenda sunt quaedam obie-
ctiones contra quasdam regulas, vel dif-
finitiones, quibus solutus reluctancia ha-
beat. Primo namque arguitur contra
diffinitionem propositionis, in qua dice-
batur. *Propositio est oratio indicatiua veru vel falsum
significans, contra qua diffinitione sic arguitur, haec ora-
tio antichristus esset albus, est propositio, & tamen non est
oratio indicatiua, ergo diffinitio propositionis non est suf-
ficiens. consequentia tenet cum minor, maiorem proba. Nam
quodlibet antecedens alicuius conditionalis est propositio,
sed antichristus esset albus, est antecedens alicuius condi-
tionalis ergo est propositio, patet consequentia, quia est
syllogismus in tertio prime figurae, maior et patet. quia
conditionalis est illa, in qua coniunguntur plures propo-
sitiones categorice, mediante nota conditionis, minor
probo. quoniam antecedens huius conditionalis, si anti-
christus esset albus, antichristus esset coloratus, est illa
oratio, antichristus esset albus. Respondetur concedendo
diffinitionem propositionis, & nego, quod ista oratio anti-
christus esset albus, sit propositio, & tunc ad argumen-
tum nego istam maiorem, oem antecedens alicuius condi-
tionalis est propositio, & quando hoc probatur per diffi-
nitionem conditionalis dicendo, quod conditionalis est illa,
in qua coniunguntur plures categorice &c. Dicitur,
quod ista diffinitio est falsa de virtute sermonis, sed intelli-
gitur sic, categorice, aut plures orationes se habentes per mo-
dum categorice, sed iam in propositione non coniungun-
tur plures categorice in illa conditionali, sed plures
orationes se habentes per modum categorice. unde ista
oratio,*

CONTRA SVMMVLAS.

74

oratio, antichristus esset albus, non est categorica, sed
se habet per modum categorice, quia habet suas partes
principales per modum subiecti praedicati, & copulae. Se-
cundo arguitur contra regulam propositionis vniuer-
salis, in qua dicitur, quod propositio vniuersalis est illa, in
qua subijcitur terminus cuius signo vniuersali determi-
natus. Na ista propositio, non quilibet homo currit, non est
propositio vniuersalis, & tamen in ea subijcitur terminus
cuius signo vniuersali determinatur. ergo regula falsa.
consequentia tenet, & prima pars antecedentis probatur.
quonia ista, non quilibet homo currit, aequiualeat isti in figu-
ra, aliquis homo non currit: quia negatio praeposita facit
equipollere suo contradictorio, sed illa, aliquis homo
non currit, non est propositio vniuersalis, ergo nec illa,
non quilibet homo currit. secunda pars antecedentis probatur.
Nam oem adiectiuum alicuius substantiui est de-
terminatio eius, sed ly quilibet, est adiectiuum istius ter-
mini homo, ergo est determinatio eius, & per consequens
ly homo determinatur signo vniuersali. quod erat proban-
dum. Respondetur, quod argumentum verbaliter concludit, sed
non contra intellectum regulam, qui est iste. *Propositio vni-
uersalis est illa, in qua subijcitur terminus cuius signo vni-
uersali distributiuum mobiliter determinatur. Sed iam
in propositione subiectum propositionis assignatum determi-
natur signo vniuersali non distributiuum, sed solum ad-
iectiuum, & ita argumentum non procedit. Tertio arguitur
contra regulam propositionis particularis, in qua dicitur.
Propositio particularis est illa, in qua subijcitur termi-
nus cuius signo particulari determinatur. nam ista non
aliquis homo non currit, non est propositio particu-
laris, & tamen in ea subijcitur terminus cuius signo particu-
lari determinatur. ergo regula falsa, consequentia tenet
cum maiori, quia aequiualeat isti in figura, quilibet homo
currit, quae non est particularis, minor probatur. nam
oem adiectiuum alicuius substantiui est determinatio eius-
dem, sed ly aliquis, est adiectiuum illius termini homo,
ergo est determinatio ipsius, ergo ly homo, determi-*

Contra
diffinitio-
nem propo-
sitionis
vniuersa-
lis.

Contra
diffinitio-
nem propo-
sitionis
particu-
laris.

K a natur

TRACTATVS

datur signo particulari, quod erat probandum. Dicitur, qd non arguitur contra intellectū regulæ, quia regulæ sic intelligitur. Propositio particularis est illa, in qua subijcitur terminus communis solo signo particulari determinatus, sed iam in proposito, subijcitur terminus communis determinatus signo particulari adiectiue, & etiam distributiue, & per consequens non determinatur solo signo particulari. Quarto arguitur contra regulam propositionis indefinitæ, quæ erat talis, propositio indefinita est illa, in qua subijcitur terminus communis sine signo. Pono enim, quod a, sit præiacens illius vniuersalis, omnis homo currit, videlicet homo currit, & arguo sic a, est propositio indefinita, & tamē in ea subijcitur terminus communis mediante signo, ergo regulæ falsæ, consequentia tenet cū maiori, minore probō. Nam idem est subiectum a, & suæ vniuersalis, sed subiectum a, subijcitur mediante signo, ergo subiectum vniuersalis a, subijcitur mediante signo, quod erat probandum. Dicitur, qd non arguitur contra intellectū regulæ, qd sic intelligitur, propositio indefinita est illa, in qua subijcitur terminus cōis sine signo, qd sit aliquid illius modo ad propositum, licet subiectum a, subijcatur mediante signo, non tamē mediante signo. ex illis aliquid illius, quoniam signū vniuersale non est pars suæ præiacētis, sed propositionis vniuersalis, cuius præiacētis est pars. Quinto arguitur contra regulā propositionis singularis, qd erat ista, propositio singularis est illa, in qua subijcitur terminus discretus, vel terminus communis cum pronomine demonstratiuo. Contra arguitur sic ista propositio, oēs isti currunt, non est propositio singularis, & tamē in ea subijcitur terminus discretus, ergo, cōsequentia tenet cum maiori, quia frustra adderetur signum vniuersale, & minor patet. Nam omne propositio, nomen demonstratiuū est terminus discretus, sed subiectū tertiæ propositionis assignatæ, est pronomen demonstratiuum, ergo est terminus discretus. Respondetur, qd quilibet istarum. Oēs isti currunt. Vterq; istorum modus

*Contra
diffini-
tio, propo-
sitio singu-*

CONTRA SVMMVLAS.

75

libetur, est propositio vniuersalis, & nego, qd ibi subijcitur terminus discretus. Et tunc ad argumētum, oēs pronomen demonstratiuū est terminus discretus, verū est singularis numeri, sed non pluralis, vnde terminum discretum voco illū, qui non potest simul competere nisi vni, vt iste, ista, istud, hic, hæc, hoc. Et terminum cōmune voco illū, qui simul potest competere pluribus, vt ly homo, ly animal, & pronomina demonstratiua pluralis numeri, videlicet isti, istorum, & huius. Sexto arguitur contra regulas affirmatiuæ & negatiuæ propositionum, quæ fuerunt istæ, propositio affirmatiua est illa, in qua verbum principale affirmatur. Et propositio negatiua est illa, in qua verbum principale negatur. Nam præiacens illius vniuersalis negatiuæ, nullus homo currit, est affirmatiua, & tamē in ea verbum principale negatur, ergo regulæ falsæ, consequentia tenet cū maiori, quoniam hæc, homo currit, & quilibet sibi confimilis est affirmatiua, minorem probō. Nam idem est verbum vtriusque vniuersalis negatiuæ, & suæ præiacētis, sed verbum principale vniuersalis negatiuæ negatur, ergo verbum principale præiacētis, negatur. Dicitur, qd argumentum procedit verbaliter contra regulam, sed non contra intellectū eius. Intelligitur namq; sic regulæ propositio, nis negatiuæ. Propositio negatiua est illa, in qua verbum principale negatur per negationem existentem aliquid illius modo licet illius præiacētis, verbū principale negatur, non tamē per negationē existentē aliquid istius, homo currit, sed illius, nullus homo currit, quare sic.

Obiecta contra regulas. 4. cap.

Cap. 11.

I N materia oppositarum seu propositionum existentium in figura ponebantur aliquæ regulæ, quarū prima erat ista duo contraria non possunt simul esse vera. Contra quā regulam arguitur sic. Ista sunt simul vera, quilibet homo animal est, & quilibet homo animal non est, & hæc sunt contraria, ergo duo contraria sunt simul vera, tenet consequentia, & probatur prima pars antecedentis. Nam ista est vera, quilibet hō animal est,

K 3 vt

TRACTATUS

vt patet per suas exponētes. Et q̄ altera sit vera, probatur. Ille homo anima non est, & iste hō animal nō est, & sic de singulis, & isti sunt oēs homines masculi ergo quilibet hō animal non est, tenet cōsequētia a singularibus sufficienter enumeratis ad suā vniuersalem, & quilibet singularis antecedentis probatur isto modo, iste hō asinus non est, & oīs asinus est animal, ergo iste hō aial nō est, tenet consequentiam ab inferiori ad suū superius negatione postposita, & cū debito medio. Sed secunda pars antecedentis probatur. Nā vniuersalis affirmatiua, & vniuersalis negatiua de consimilibus subiectis predicatis, & copulis supponentibus præcisē pro eodē vel pro eisdem sunt contrariæ in figura, sed istæ duæ vniuersales assignatiue sunt huiusmodi, ergo sunt contrariæ, tenet consequentia cū minori & maiori est reg. posita ibidē. Respondetur breuiter, q̄ quilibet illarū est vera, sed non sunt contrariæ, & tunc ad regulā dico, q̄ oportet addere in regulā, q̄ terminus eōis non distribuatur in vna distribuatur in reliqua, sed ita in proposito in vtraq; istarū ly animal, stat cōfusa tantū, ideo stat sunt contraria, quilibet homo aial est, & quilibet hō nullum aial est, quarum secunda est falsa. Similiter ista sunt contraria, quilibet hō animal non est, & quilibet homo oē animal est, quarum secunda est falsa. Simili modo est dicendū in obliquis casibus, q̄ illa nō sunt contraria. Cuiuslibet hominis asinus currit, & cuiuslibet hominis asinus non currit, ponendo regulā cōem, q̄ quādo obliquus p̄cedit rectū obliquus est subiectus, & rectus se tenet a parte predicantis, vt in proposito, sed quādo rectus p̄cedit obliquum, qui est determinatio recti, vterq; illorum ponitur in subiecto, vt omnis asinus hominis currit, primē ergo vniuersalis, est hæc cōtraria, cuiuslibet hominis nullus asinus currit, & secūda est ista, cuiuslibet hominis omnis asinus currit. Secunda regula erat ista. Duo cōtradiçtoria nō possunt simul esse vera, neq; simul falsa. Contra quam regulā arguitur sic, ista sunt simul vera, quilibet homo animal

CONTRA SVMMVLAS.

76

animal est, & aliquis homo animal non est. & hæc sunt cōtra secundam cundam reg. duo contradiçtoria, ergo duo cōtradiçtoria sunt simul vera, tenet consequentia cum minori, quia vniuersalis affirmatiua & particularis negat ua de cōsimilibus subiectis predicatis, & copulis supponentibus præcisē pro eodē, vel pro eisdē sunt contradiçtoria in figura, sed ista sunt eiusmodi, ergo &c. Maior probatur. Nā quod illa sit vera, quilibet homo animal est, patet p̄ suas exponētes, secunda probatur, tu animal non es, & tu es aliquis homo, ergo aliquis homo animal nō est, tenet cōsequētia ab inferiori ad suū superius negatione postposita cum debito medio, prima pars antecedētis probatur, tu capra non es, & omnis capra est anima, ergo tu animal non es, patet consequentia per eandem regulam. Dicitur, quod quilibet illarū est vera, sed nō sunt contradiçtoria, & tunc argumētū dico, quod vltra prædicta intelligitur, quod terminus nō distribuitur in vna distribuatur in alia, qualiter non est in proposito, quia ly animal, in vniuersali stat cōfusa tantum, in particulari determinatē. ideo cōtradiçtoriū istius quilibet homo aial est, dicitur esse tale, aliquis hō nullum animal est, & istius, aliquis homo animal nō est, cōtradiçtoriū est, quilibet homo oē animal est. Eodē modo dicitur, q̄ illa non sunt cōtradiçtoria: Cuiuslibet hominis asinus currit, & alicuius hominis asinus nō currit, sed prima cōtradiçit isti, alicuius hominis nullus asinus currit, secūda isti, cuiuslibet hominis omnis asinus currit. Tertia regula erat illa. Duo subcōtraria nō possunt esse simul falsa, sed bene simul vera. Cōtra quā regulā arguitur sic, ista sunt simul falsa, aliquis homo oē animal est, & aliquis hō nullū aial est, & hæc sūt subcōtraria, ergo duo subcōtraria sūt simul falsa, quod aut illa hinc simul falsa; patet, quia quocunque homine demonstrato falsum est dicere, quod ipse oē aial est; aut ipse nullum aial est, sed qd̄ istæ sint subcōtrariæ notū est, quia particularis affirmatiua, & particularis negatiua de consimilibus subiectis predicatis & copulis supponentibus

TRACTATUS

præcisè pro eodem vel eisdem sunt sub contrariis in si-
gura, sed istæ sunt huiusmodi, ergo &c. Respondetur, qd
istæ sunt simul falsæ, sed non sunt inuicem sub contra-
riis, & tunc ad argumentum regulæ dicitur, quod ultra
illud quod asserit, intelligit, quod terminis eorū distri-
butus in vna, non distribuitur in alia, qualiter nō est
in proposito, quia ly animal, utrobique stat distributi-
ue, ideo istæ sunt contrariæ, aliquis homo omne ani-
mal est, & aliquis hō aīal non est. Et istæ similiter, ali-
quis homo nullū animal est, & aliquis hō animal est,
ita quod semper prædicatū diffinimenter supponit sibi
in vna distribuitur, in alia determinatè, & e converso,
de subiecto ā nō dicitur, qd sēp debet stare determi-
natè. Idē est indicium de istis, alicuius hominis omnis
asinus currit, & alicuius hōis nullus asinus currit, aut
de istis, alicuius hōis asinus currit, & alicuius hōis asinus
non currit. Nā in primis ly asinus continē distribui-
tū, in alijs nūquā. Ideo sicut primæ nō sunt sub cō-
trariis, nec secundæ, sed istæ sunt sub cōtrariis alicuius
hominis, omnis asinus currit, & alicuius hōis asinus
non currit. Idem alicuius hominis asinus currit, & ali-
cuius hominis nullus asinus currit, sicut subcōtrariis.

Obiectiones contra regulas. §. cap. III.

A Equipollentiarum prima licet ista. Negatio præ-
posita facit equipollere suo contradictorio. Con-
tra quā regulā arguitur sic. Ista propositio, non aliquo
hoīe currēte, tu es asinus, non equivalet isti, nullo ho-
mine corrente, tu es asinus, ergo regulā falsā, consequē-
tia tenet, & antecedēs probatur. Nā prima est vera, &
secunda est falsā, ergo nulla illarū alteri equipollet. cō-
sequentia tenet, & antecedēs probatur. Primo, qd ista
sit vera, nō aliquo homine currēte, tu es asinus, patet,
quia suū cōtradictoriū est falsum, si aliquo homine
currēte, tu es asinus probatur hoc, nā ista propositio hēt
tres causas veritatis. scilicet aliquis homo currit, tu es asinus,
dū hō currit tu es asinus, & aliquis hō currit tu es
asinus, sed quælibet istarū est falsā, ut bene patet, ergo

&

CONTRA SUMMVLAS.

77

& ista, si aliquo homine corrente tu es asinus. Secundo
probat, qd ista sit falsā, si nullo hoīe corrente, tu es asinus,
quia quælibet suarum causarum est falsā, scilicet
nullus hō currit, tu es asinus dum nullus hō currit tu
es asinus, si nullus hō currit, tu es asinus. Ideo respon-
detur negando primam consequentiam, quia inferetur,
qd illa regulā est falsā, sed deberet sic argui, non aliquo
hoīe corrente tu es asinus, non æquivalet isti, nullo ho-
mine corrente tu es asinus, & ista contradicunt, salu-
quo hoīe corrente tu es asinus, & nullo hoīe corrente
tu es asinus, ergo regulā falsā, & tunc nego minorem,
quia sunt duæ propositiones affirmatiuæ probandæ p
suis causis veritatis, quarum nulla est alicuius quanti-
tatis. Consimiliter non sequitur, iste non æquivalet,
non quilibet hō aīal est, & aliquis hō aīal non est, ergo
regulā falsā, quia prima est falsā, secunda est vera, sed
oportet addere in antecedente, qd ista contradicunt, q
libet hō animal est, & aliquis homo animal non est,
quod negatur, ut in alio cap. patuit. Secunda regulā
fuit ista. Negatio postposita facit equipollere suo con-
trario. Contra arguitur sic, ista cōsequētia nō valet: q
libet hō aīal non est, ergo nullus hō animal est,
tamē arguitur per regulā, ergo regulā falsā cōsequētia
tenet cō minori qd arguitur negatione postposita, &
maiorē pbo, antecedēs est verū, & cōsequēs falsā, ergo
consequentia non valet, quod antecedēs sit verū, pro-
batū est supra, sed qd cōsequēs sit falsā, probatur, quia
suū contradictoriū est verum, si aliquis homo aīal est.
Respondetur negando, qd arguitur per regulā. Et tunc
ad pbatōnē, ibi arguitur, negatione postposita, ergo
arguitur per regulā argumentū nō valet, sed oportet
addere in antecedente, qd illa sint cōtrariæ, quilibet hō
aīal est, & nullus hō animal est, quod est falsum,
quia prædicamentū utrobique distribuitur. Dicitur er-
go, qd ista sunt contrariæ, quilibet hō animal est, & nul-
lus hō aīal est, non tamē negatio postposita præterito
facit primā cum illa negatione equipollere secunde,
sed

TRACTATUS

sed oportet negationem postponi subiecto, & præponi prædicato dicendo, quilibet homo nullus animal est, ergo nullus homo animal est. Itē si negatio postponeretur signo, & non arguitur per regulam dicendo, nullus non homo est grammaticus, ergo quilibet homo est grammaticus, quia consequens est falsum, ut patet, & antecedens est verum, quia suum contradictorium est falsum. si aliquis non homo est grammaticus, oportet ergo negationē negatiue tenere, & postponi subiecto, dicendo, nullus homo non est grammaticus, ergo quilibet homo est grammaticus, tunc consequentia est bona, sed antecedens est falsum, sicut & consequens. Tertia regula erat ista. Negatio præposita & postposita facit equipollere suo subalterno. Contra arguitur, sic, illa consequentia non valet, non quilibet chimera est non homo, ergo aliqua chimera est homo, & tamē arguitur per regulam, ergo regula falsa consequentia tenet cum minori, quia arguitur negatione præposita & postposita, & maior probatur. Nam antecedens est verum, & consequens falsum, ergo consequentia non valet, quia consequens sit falsum, manifestum est, sed per antecedens sit verum, probatur, quia suum contradictorium est falsum, scilicet quilibet chimera est non homo, quia ex isto sequitur, quia quilibet chimera est, a tercio adiacente ad secundum adiacens, consequens est falsum, ergo & antecedens. Dicitur, quia ista consequentia non valet, non quilibet chimera est non homo, ergo aliqua chimera est homo, secundum quod probatur argumentum, nec arguitur per regulam, & cum dicitur, quia arguitur negatione præposita & postposita, ergo arguitur, per regulam, nego consequentiam, quia non assentit regula, quia qualitercunque præponatur & postponatur negatio faciat equipollere suo subalterno, sed oportet, quia præponatur toti præpositioni, & postponatur immediatē subiecto, ita quia præcedat verbum principale, qualiter non sit in proposito, quia negatio secunda postponitur copule, propterea bene sequitur, non quilibet chimera non est homo, ergo aliqua chimera est homo, consequentiam bona, est, sed ante-

Contra
3. reg.

CONTRA SUMMVLAS. 78

antecedens est falsum. quia suum contradictorium est verum, scilicet quilibet chimera non est homo, quia nulla chimera est homo, quare &c.

Obiecta contra diffinitiones. 6. cap. Cap. III.

Capitulum conuersionum tres continet diffinitiones, quarum prima est ista. Conuersio simplex est transpositio subiecti in prædicatum, & econuersio, manente eadem qualitate & quantitate. Contra arguitur, sic, aliqua propositio conuertitur simpliciter, & tamen mutatur quantitas, ergo diffinitio, falsa consequentia tenet, & antecedens probatur. Nam hæc propositio, Sort. est animal, conuertitur simpliciter in istam, aliquid animal est Sort. quia hæc conuersio non est per accidens, cum nulla sit vniuersalis, nec per contrapositionem, propter carēciū termini infiniti, ergo econuersio simplex, & tamē mutatur quantitas, quoniam econuersio est singularis, & conuertens est particularis. Eadē difficultas potest fieri conuertendo istam, Homo est animal, in istam aliquid animal est homo, quatum prima est indefinita, & altera est particularis, ergo mutatur quantitas, & tamē est econuersio simplex, quia non videtur per accidens, nec per contrapositionem. Ideo respondetur, quia argumentum procedit verbaliter contra diffinitionem, & non contra sanum intellectum regulæ, dicatur, ergo, quia quilibet illarum conuersionum est simplex, & cum dicitur, quia ibi mutatur quantitas, dicitur, quia verū est secundum communem modum sumendi quantitatem, sed non secundum modum sumendi regulæ, eo quod caput ibi quantitatem pro suppositione, ut ita gloriatur diffinitio, conuersio simplex est transpositio subiecti in prædicatum, & econuersio, manente eadem quantitate in suppositione, ita quod si in conuersa aliquis terminus supponeret distributiue, determinatē, vel discretē, eodem modo in conuertente supponit. Et si dicitur, quod exempla, quæ ibi assignantur, sonant, quod quantitas sumatur pro vniuersali indefinita vel singulari, dicitur secundum quod ait Aristoteles pri-

Contra
diffinitio
nem con
uerfionis
simplicis

TRACTATUS

mo Priorum. Exempla ponimus non ut ita sit, sed ut
conferantur addiscentes. Secunda definitio fuit ista. Co
uersio per accidens, est transpositio subiecti in prædi
catum, & e converso manente eadem qualitate, sed mu
tata quantitate, Contra arguitur sic. Ista conuersio est
per accidens, omnis hō est risibilis. ergo omne risibile
est hō, & tamē nō mutatur quantitas, ergo definitio in
sufficiens, tenet consequentia cum minori, quia quæ
libet istarum est vniuersalis. & maior probatur, nā ista
est conuersio, quia sit de subiecto prædicatum, & econ
uerso, & non est conuersio simplex, quia vniuersalis af
firmatiua non conuertitur simpliciter, nec per contra
positionē p p carentiam terminorum infinitorum, ergo
est conuersio per accidens. Respondetur, qd conuersio
prædicta est per accidens. Et cum dicitur, qd nō mutatur
quantitas, nego sumendo quantitatē pro suppositione,
vnde id conuersa supponit ly homo, distributiue & ly
risibilis, confusē tantū, in conuertente autem econuerso
ly risibile, distributiue. & ly hō, confusē tantū. Glossatur
ergo sic definitio. Conuersio per accidens est transpo
sitiō extremorum manente eadem qualitate, sed muta
ta quantitate, i. suppositione. Ex ista regula sequitur pri
mo, qd illa est conuersio per accidens, homo est risibilis,
ergo omne risibile est homo. quia est conuersio non
simplex, nec per contrapositionem, ergo per accidens. Se
cundo sequitur, quod iste versus, Feci simpliciter &
non ponitur rōne veritatis, sed magis rōne exēpli. ex
eo qd non solum vniuersalis potest conuertere per acci
dens, imo nō indefinita & particularis. Tercio sequitur
qd sicut in conuersione per accidens, conuersa est fal
sa, & conuertens vera: ita similiter econuerso, proba
tur, & facio duas conuersiones per antecedens. Prima
est ista. Omne animal est homo, ergo homo est animal
Secunda homo est animal, ergo omne animal est ho
mo, patet, quod in prima conuersa est falsa, conuertens
vera, in secunda conuersa est vera, & conuertens falsa.
Tertia definitio erat illa. Conuersio per contraposi

tio

CONTRA SVMMVLAS. 79

tionē est transpositio subiecti in prædicatū, & econuer
so manente eadem quantitate & qualitate, sed muta
tis terminis finitis in terminos infinitos. Contra argui
tur sic, ipsa implicat contradictionem: ergo ipsa est im
possibilis, tenet consequentia & antecedens probatur. Nā
si in conuersa subiectū & prædicatū sunt termini fini
ti, & inconuertente subiectū & prædicatū sunt termini per
con
infiniti, sequitur, qd nulla sit conuersio, consequentia tenet transpo
sitiōnem.
quia terminus finitus non potest esse terminus infinitus
tū, nec econuerso, v. g. omnis hō est aīal, habet pro subie
cto ly hō, & pro prædicato ly animal, sed illa, omne non
aīal est non hō, non habet pro subiecto neq; pro prædi
cato aliquem illorum terminorum, nec sibi similem.
ergo nulla est conuersio secundæ cum prima. Respon
detur, negando, quod prædicta definitio implicet contra
dictionē, & tunc ad argumentum negatur consequen
tia, quia non dicitur in definitione, qd subiectū fiat præ
dicatum, aut econuerso, sed, qd fiat transpositio termi
norum vel extremorum, vnde, potest transponi subie
ctū in prædicatū, absque hoc quod fiat prædicatum. &
prædicatum potest transponi in subiectum, absq; hoc,
quod fiat subiectū, vnde ad hoc, quod subiectum trans
ponatur in prædicatum, sufficit, qd fiat prædicatū, aut
pars prædicati, mō debito & regulari, qualiter fit in p
posito. Ex prædictis sequitur, quod nulla conuersio est
vniuersaliter consequentia formalis, præter conuersio
nem simplicem probatur, quia non conuersio per acci
dens, quia aliquando conuertens est vera, & conuersa fal
sa, & econuerso, ut ostensum est, nec etiam conuersio p
contrapositionem. quia aliquando conuertens est ve
ra, & conuersa falsa, & econuerso, quod probatur sic. Il
la est vera chimera non est animal, & sua conuertens
est falsa, scilicet aliquid non animal non est non chi
mera, quia suum contradictorium est verum. Omne
non animal est chimera, ut patet per exponentes. Simi
liter ista est falsa. omnis chimera est animal, & ta
men sua conuertens est vera, sc. omne non animal est

non

TRACTATUS

non chimera, ut patet per suas exponentes, scilicet aliquid non animal est non chimera, & nihil est non animal quin illud sit non chimera. ergo omne non animal est non chimera. quare, &c.

Obiecta contra regula cap. 7. Cap. V.

IN materia hypotheticarum inferbantur aliquæ regulæ, quarum prima erat ista. Ad veritatem conditionis affirmatiue requiritur, quod contradictorium consequentis repugnet antecedenti. ex qua inferebatur alia, quod ad falsitatem eius requiritur, & sufficit, quod contradictorium consequentis stet cum antecedente. Contra quas regulas arguitur sic. Aliqua est conditionalis vera affirmatiua, cuius contradictorium consequens stat cum antecedente, ergo regulæ, falsæ, consequentia tenet, & antecedens, probatur. Cuiuscunque conditionalis affirmatiue antecedens est verum, & consequens falsum, contradictorium consequentis stat cum antecedente, sed aliqua est conditionalis affirmatiua vera, cuius antecedens est verum & consequens falsum, ergo aliqua est conditionalis affirmatiua vera, cuius contradictorium consequentis stat cum antecedente, tenet consequentia, quia est syllogismus in tertio primæ figuræ, probatur maior. quoniam si antecedens illius conditionalis est verum, & consequens falsum, tunc contradictoriū consequentis est verum, & antecedens similiter est verum, sed omnia vera stant simul. ergo cuiuscunque talis conditionalis contradictorium consequens stabit cum antecedente, minorem ego probo. Nam hæc conditionalis est affirmatiua. nisi tu es aial, tu non es homo, patet quod antecedens est verum, scilicet tu es animal, & consequens falsum, scilicet tu es homo. Respondetur, quod regulæ datæ de veritate & falsitate conditionalis respiciunt solummodo conditionale denominatam à ly si, & non à ly nisi. Ideo bene probatur, quod aliqua est conditionalis vera & affirmatiua, cuius contradictorium consequens stat cum antecedente, scilicet conditionalis denominata à ly nisi, sed de tali non est mentio

CONTRA SVMMVLAS. 80

Contra primas regulas copulatiuarum. **tio** ibidē de sola conditionalis denominata à ly si. Secunda regula erat ista. Ad veritatem copulatiue affirmatiue requiritur, quod quilibet pars principalis sit vera. Ex qua inferebatur, quod ad falsitatem eius sufficit vnā partē esse falsam. Contra quas arguitur sic. Aliqua est copulatiua affirmatiua vera, cuius vna pars principalis est falsa ergo regula falsa, tenet consequentia, & antecedens probatur. ista est copulatiua vera, & affirmatiua. aliquod aial est, & tu es illud, tu es asinus, & secunda pars principalis est falsa ergo, &c. consequentia tenet. probatur prima pars antecedentis hoc aial est, & si tu es illud, tu es asinus, demonstrando brucellum, & hoc est aliquod aial, ergo aliquod aial est, & si tu es illud, tu es asinus. consequentia patet, quia non videtur alius modus probandi illā copulatiuā. secunda pars antecedentis est probatur. Nam ista propositio, si tu es illud, tu es asinus, non videtur assertiue significare aliud quā, quod si tu es aial, tu es asinus, sed hoc significatū est falsum. quod tu es animal tu sis asinus, ergo secunda pars principalis est falsa. Dicitur, quod ista copulatiua est vera. & secunda pars est vera, sicut & prima, sed nego, quod significet modo dicto. scilicet si tu es aial, tu es asinus, quia tunc relatiuum staret confusum tantū & antecedens determinatē, cuius oppositū dictū est in materia relatiuorum. Dictum est etiam, quia licitū est loco relatiuorum ponere antecedens, ubi seruetur eadem suppositio, sed ly animal in prima parte stat determinatē, & positum locum relatiui stat confusē tantū. Ideo inepte assignatur significatum secundæ partis, dicendo ipsam significare, quod si tu es animal, tu es asinus, debet ergo conuerti relatiuum in suū antecedens, stans determinatē. dicendo secundam partem significare, quod aliquod animal si tu es, tu es, asinus. & hoc est verum quia hoc, si tu es, demonstrando asinum, tu es asinus. & hoc est aliquod animal, ergo aliquod animal si tu es, tu es asinus, tenet, consequentia resoluibiliter. Tertia regula erat ista. Ad possibilitatē copulatiue requiritur quamlibet partem esse possibilem. & nulla altera

TRACTATUS

Contra
secundas
regulas
copm.

impossibilem. Ex qua inferebatur, qd ab impossibilitate eius requiritur & sufficit. nā parte esse impossibile, vel vna alteri impossibile. Contra quas regula sic arguitur. Aliqua est copulativa affirmativa impossibilis, cuius qualibet pars est possibilis, & nulla alteri repugnat ergo ambæ regulæ falsæ. consequentia tenet & antecedens probatur. Nam ista copulativa est impossibilis, omnis homo currit, & tu es homo, & tu non curris, quia ex duabus primis partibus sequitur contradictorium tertie, in tertio primæ figuræ, ut bene patet intuitu, & tamē quælibet eius pars est possibilis ut patet, & probatur, qd quælibet cuiuslibet est composibilis. Nā iste dux sunt composibiles, omnis homo currit, & tu es hō, & istæ sūt cōpossibiles, tu es hō, & tu nō curris, ac et istæ tu non curris, & omnis hō currit. ergo quælibet cuiuslibet est composibilis. Ideo dicitur, qd istæ duæ regulæ datæ non respiciunt nisi copulativā factam ex duab. partibus, qualiter non est in proposito, quia assignatur copulativa facta de tribus partib. Si ergo queratur regula generalis possibilitatis copulativæ dicitur, qd ad possibilitatem copulativæ requiritur, qd quælibet pars sit possibilis, & qd nulla alteri vel alijs sic impossibile, qualiter non est in proposito, quia licet istius copulativæ, quælibet pars. cuiuslibet sit composibilis, non tamē quibuslibet. vnde ista. omnis homo currit, non est composibilis istis. tu es homo. & tu curris, similiter ista. tu non curris, non est composibilis istis, tu es homo. & omnis homo currit, quia ex illis duabus singularibus sequitur contradictorium vniuersalis, nam sequitur tu non curris, & tu es homo, ergo non omnis homo currit. Quarta regula erat ista. Ad necessitatem copulativæ requiritur quamlibet partem esse necessariam, ex qua inferebatur, qd ad contingentiam ipsius sufficit vnam partem esse contingentem, & nullam alteri impossibilem. Contra secundam regulam procedit argumentum factum iam. Sed contra primam sic arguitur. aliqua copulativa est necessaria,

Contra
tercias
regulas
copm.

CONTRA SUMMVLAS. 81

cessaria, cuius vna pars est contingens. ergo regula falsa. consequentia tenet, antecedens probatur. Et capio ista copulativā nō nullus Deus est, & tu es hō. ista est necessaria, quia suū oppositū est impossibile. videlicet nullus Deus est, & tu es hō. qd nō verius datur cōtradictoriū, qd pponendo negationē toti, qd aut altera pars sit cōtingens, patet de ista, tu es homo. qd est secunda pars eius. Respondetur, quod ista regula sicut & quælibet alia data intelligitur de copulativa affirmativa & non de negativa, de tunc dū quod in illo ca. est expressum. Quinta regula fuit ista. Ad veritatem disunctivæ affirmativæ sufficit vnam partem esse veram. Ex qua inferebatur, quod ad falsitatem eius requiritur quamlibet partem esse falsam. Contra quas regula arguitur sic. Aliqua disunctiva est falsa, & tamen vna eius pars est vera, ergo ambæ regulæ falsæ, prima consequentia tenet. antecedens probatur, ista est vna disunctiva falsa omnes homines sunt asini, vel homines & asini sunt asini, & tamen vna eius pars est vera. nā, ergo regula falsa, consequentia tenet. antecedens probatur, & primo, quod ista sit vna disunctiva, patet, quia in ea coniunguntur plures categoricæ per notam disunctionis. quod autem ipsa sit falsa, probatur. Nam quælibet eius pars principalis est falsa, ergo ipsa est falsa, consequentia tenet, antecedens probatur, quod ista est falsa. Omnes homines sunt asini, & ista similiter, homines, & asini sunt asini, & iste sunt partes principales, ut patet intuitu. ergo &c. quod tamen vna eius pars sit vera, probatur, quælibet istarum est vera omnes homines sunt asini, vel homines, quæ est vna eius pars, & similiter ista. asini sunt asini ergo vna eius pars est vera. Respondetur cum preponitur omnes homines sunt asini vel homines & asini sunt asini, verum opponens velit eam habere pro copulativa, vel disunctiva. Si pro copulativa, vra est quia ambæ partes principales sunt vere, & tunc ad argumentum dicitur, quod non est ad propositum. Si verò habeatur pro disunctiva, negatur ista, quia ambæ partes principales sunt falsæ, sicut probatur.

Cap. decō
ditiona-
libus.

Contra
primas
regulas
disuncti-
uas.

Contra
secundas
regulas
disuncti-
uas.

TRACTATUS

batū est. Et cum dicitur, una eius pars est vera, cōcedo, nulla tamē principalis est vera, de qua intelligitur regula, cōceditur ergo cōclusio, q̄ aliqua disiunctiua est falsa, & tamē una eius pars est vera, sed hoc non est contra regulā, quia intelligitur de principali qualiter non est in argumento assumpto. Sexta regula fuit ista. Ad possibilitatē disiunctiue sufficit vnā partē esse possibilem, & ad impossibilitatē eius requiritur, quālibet eius partē esse impossibile. Contra ambas regulas arguitur sic. aliqua pars principalis est possibilis, ergo ambæ regulæ, falsa consequentia tenet, antecedens probatur. Nā contingenter tu es, vel tu nō es, supposito, q̄ aduerbium determinet totum, & tamē quālibet eius pars principalis est possibilis, ergo &c. cōsequentia tenet prima pars antecedens probatur, quia suū oppositum est necessariū, videlicet necessario tu es vel tu non es, secunda pars etiam patet, quia quālibet istarum est possibilis, tu es, & tu non es. Ideo respondetur, q̄ regula intelligitur de disiunctiua affirmatiua hypotheticē probāda, & non categoricē, qualiter non est in proposito. eo q̄ quālibet istarū contingenter, tu es, vel tu nō es, necessario rex sedet, vel nullus rex sedet exponibiliter probanda, sicut ista, contingenter tu es, necessario Deus est. Septima regula erat ista. Ad necessariū disiunctiue affirmatiue sufficit vnā partem esse necessariā, vel omnes inuicem contradici. Ex qua sequebatur, q̄ ad contingentiam eiusdem requiritur, quālibet partem esse contingentem, & nullam alteri repugnare. Contra istas regulas arguitur. Aliqua est disiunctiua necessaria, cuius quālibet pars est contingens, & nulla alteri repugnat, ergo ambæ regulæ falsæ, conscientia tenet, antecedens probatur. Nā ista disiunctiua est necessaria, antichristus nō est albus, vel antichristus est coloratus, & quālibet eius pars est contingens, & nulla alteri repugnat, ergo &c. antecedens pro quālibet parte, & primo, q̄ ista sit necessaria, quia suū oppositum est impossibile, videlicet antichristus est

CONTRA SVMMVLAS.

89

est albus, & antichristus nō est coloratus, secunda pars patet, scilicet, q̄ quālibet eius pars sit contingens, quia indifferenter potest esse vera & falsa, vt bene patet. Tertia etiam pars patet scilicet, quod nulla illarum partium alteri repugnat, quia possibile est, quod antichristus sit niger, quo posito he forent simul veræ, antichristus nō est albus, & antichristus est coloratus, ergo non inuicē repugnat. Respondetur, q̄ diminutē recitata est regula contingentie disiunctiue. Sed oportet plus addere, scilicet, quod contradictoria partium non repugnent. Nunc ad propositum, disiunctiua proposita est necessaria, & quālibet eius pars est contingens, & nulla alteri repugnat, sed opposita illarum partium repugnant, videlicet antichristus est albus, antichristus non est coloratus, quare nihil contra regulam. Notandum, quod contra quālibet istarum regularum contentarum in materia hypotheticarum potest argui ex assignatione hypotheticæ negatiue, vel partis non principalis, vbi ergo tales obiectiones procederent, dicatur regulas hypotheticarum in negatiuis non tenere, neque etiam de partibus non principalibus.

Obiectiones contra dicta in c. 8. de predicabilibus. Cap. VI.

Materia predicabilium quasdam continet diffinitiones, quarum prima erat ista. Genus est terminus vniocus predicabilis in quid, de pluribus differentiibus specie, vt animal. Cōtra istam diffinitionem arguitur sic. ly corpus animatum est genus, tamē non est terminus vniocus, ergo diffinitio insufficiens, tenet consequentia cum maiori, minorem probō. Nam omnis terminus vniocus est terminus simplex, sed ly corpus animatum, non est terminus simplex, ergo non est terminus vniocus. Dicitur, quod ly corpus animatum non est genus, nec ly animal rationale, quia quodlibet genus debet esse terminus simplex. Et si allegatur Porphyrius ponens terminum istum pro genere, dicitur a.

L 2 quod

TRACTATUS

quod posuit, nō qđ ita esset, sed gratia exēpli, aut qđ a-
ruit termino simplici loco ergo istius termini, corpus
animatū, debet poni vnus istorū simplicium viuens, vel
vium, medians inter ly animal, & ly corpus. vnde om-
ne animal est viūes, sed nō eōuerso, loquēdo de viuēte cōpo-
sito ex materia & forma, ly. aīal rationale. ergo. frustra
positū est, p. genere. qđ est diffinitio hominis, sed ideo
posuit Porphyrius, qđ sequebatur opinione Platonis po-
nētis cōlū esse animal rationale, cuius opinione nega-
mus ad presēs. Secūda diffinitio erat ista. Genus gene-
ralissimū est, qđ cū sit genus, nō pōt esse species. Ex qua
inferebatur alia, qđ genus subalternū est illud, quod
cum sit genus, potest esse species. Cōtra istas diffinitio-
nes sic arguitur. ly. substantia est genus generalissimū
& potest esse species, ergo diffinitiones insufficientes
tenet consequentia cum maiori, minorem probō. Nam
ly substantia potest conuerti cum isto termino homi-
ni, ergo potest esse species consequentia tenet, & antecē-
dens similiter, per nouam impositionem. Responde-
tur, quod argumentum verbaliter procedit, & non con-
tra intellectum diffinitionum, prima namq; sic intelli-
gitur. genus generalissimū est illud, quod cū sit genus,
non potest esse species, sic adēquatē significando. Nūc
ad propositū ly substantia potest esse species, sed nō
sic adēquatē significando scilicet substantiam. Tertia
diffinitio principalis fuit ista. Species est terminus vni-
uocus non supremus predicabilis in quid de pluri-
bus. Contra arguitur sic, ly subiecta est terminus vni-
uocus non supremus predicabilis in quid de pluribus.
& tamen non est species. ergo diffinitio insufficientes te-
net consequentia cum minori, maior probatur. Nam-
que ly, substantia predicatur de pluribus in quid. pa-
ter, & quod sit terminus non supremus, probatur. Nam
aliquis terminus est supra eum, ergo nō est supremus,
consequentia tenet, antecedens probatur de isto termi-
no ens, qui est supra istum terminū substantia, quia oīs
sub-

CONTRA SUMMVLAS.

83

substantia est ens, & nō eōtra Responderetur, qđ quemad-
modū ly substantia, est genus generalissimū ita est termi-
nus supremus, & cū dicitur ly ens est supra eū, nego, qđ
superioritas & inferioritas nō reperitur nisi in predica-
mento. ly ens, nō est in predicamento. ergo nō est supra
nec infra. Et cū dicitur oīs substantia est ens, qđ nō eō-
uerso. ergo ly ens, est terminus superior, nō valet cōse-
quentia, sed bene sequitur, ergo est terminus cōior, vel
prior, sicut nō sequitur, omnis substantia est homo vel
nō hō. & non eōuerso. ergo ly homo, vel non homo,
est terminus superiori, nullus enim terminus cōpositus
est supra vel infra aliquem terminum predicamentalem.
Quarta diffinitio fuit ista. Species specialissima est ter-
minus, qui cum sit species nō potest esse genus. Ex qua
inferebatur, quod species subalterna est terminus, qui
cum sit species potest esse genus. Contra arguitur sic, Contra
iste terminus homo, est species specialissima, & potest
esse gnus, ergo neutra diffinitio sufficiens, consequen-
tia tenet cum maiori minor probatur, quia potest con-
uerti cum illo termino animal. Dicitur, quod argumen-
tum nō procedit contra intellectum regule, qui est iste,
species specialissima est terminus qui cum sit species,
non potest esse genus, sic adēquatē significando, sicut
ly homo, sed iam in proposito, si ly homo conuertetur
cum ly animal, non adēquatē significaret hominē.
Quinta diffinitio fuit. Differentia est terminus vni-
uocus predicabilis in quale essentialē. Contra arguitur
sic, ly rationale est differentia, & tamen non est termi-
nus vniuocus, ergo diffinitio sufficiens tenet conse-
quentia antecedens probatur. nam significat homi-
nem sub ratione, quē sensitium & intellectuum, si-
gnificat angelum sub ratione, quia intellectuum, solū-
modo, ergo diuersis rationibus. Responderetur, quod ly
rationale, quod diuidit animal, quando dicitur anima-
lium aliud rationale, aliud irrationale, non significat
nisi hominem, quia est significat nisi animal rationale,
sed nullus angelus est animal rationale. ergo non signi-

TRACTATUS

beat angelum: & ita vnum assumptū fuit falsum. Sexta diffinitio fuit ista. Proprium est terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in eo, quod quale accidentale conuertibiliter, vt risibile, qd prædicatur de for. & Pla. accidentaliter conuertibiliter: Contra istam diffinitionem arguitur sic; ly risibile, est proprium, & tamen nō prædicatur de pluribus conuertibiliter, ergo diffinitio sufficiens tenet consequentia cū maiori, minor probatur, nā ly risibile, prædicatur de for. & Pla. & non conuertibiliter, qd for. & risibile non conuertuntur. vnde non sequitur risibile contrit: ergo for. contrit. ergo &c. Dicendū, qd ly conuertibiliter in diffinitione non respicit ly pluribus, sed illud ratione cuius de talibus prædicatur. videlicet subiectum, quod est iste terminus hō, cum quo conuertitur iste terminus risibile. vnde ista consequentia nō valet, ly risibile, prædicatur de for. & Pla. & non conuertitur cū illis, ergo nō conuertitur: arguitur. n. ab inferiori ad suū superius negatione præposita. Septima diffinitio erat ista: accidens est terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in quale accidentale non conuertibiliter. Contra istam diffinitionem arguitur sic, nā iste terminus hic albedo est accidens, quia est terminus accidentalis, & tamē nō est prædicabilis de pluribus, quia est terminus discretus, ergo diffinitio insufficiens. Soluitur hoc argumentū p distinctionē dicendo, qd accidens potest sumi largē p omni termino accidentali cōi vel discreto. & sic non sumitur in proposito. Alio modo pro termino accidentali cōi, & sic diffinitio ad præsens, & secundum istum modum patet quod iste terminus hic albedo, non est terminus accidentalis, nec est pluribus competens accidentaliter. Octaua diffinitio erat ista. Prædicatio directa est illa, in qua superius prædicatur de suo inferiori. Indirecta aut econuerso. Contra istas diffinitiones arguitur sic, quia ex illis sequitur, qd aliqua est prædicatio, quæ nec est directa, nec indirecta, vt hō est homo, animal est animal, quia nec superius, nec inferius prædicatur. Ideo respondetur concedendo conclusionem. Vltima diffinitio

Contra
diffi. acci-
dentis.

Contra
diffi. præ-
dictio-
nis dire-
ctæ & in-
directæ.

fuit

CONTRA SVMMVLAS.

84

fuit ista. Prædicatio essentialis est illa, in qua superius prædicatur de suo inferiori, vel differentia de aliquo itorū, aut econuerso. Contra ista diffinitionem arguitur sic. Contra hō non est animal, non est prædicatio essentialis, & tamen superius prædicatur de suo inferiori, ergo diffinitio insufficiens, tenet consequentia cum minori. maiorem probat: quia ista prædicatio est impossibilis. Respondetur, qd aliqua prædicatio essentialis est impossibilis. Similiter aliqua prædicatio contingens est prædicatio essentialis, vt tu es homo, & antichristus est animal. Item aliqua prædicatio necessaria est prædicatio accidentalis, vt homo est risibilis, animal est quantum, aut coloratum.

Contra præ-
dictio-
nis essen-
tialis.

Obiectiones contra c. vltimā in materia syllogismorum.
Cap. VII.

IN materia syllogismorum est aliquam obijciendū, vt quod nō expressē est prolatum ad lucem reducat. De primo arguitur probando insufficiētia figurarum sic, quatuor sunt figure, ergo diminute tres assignantur consequentia tenet, antecedens probatur, nā iste est optimus syllogismus, omnis homo est animal, omne animal est substantia, ergo omnis homo est substantia, ergo est syllogismus alicuius figure, non primæ, quia quod subijciatur in prima non prædicatur in secunda, nec est secundæ figure, quia non prædicatur idem in vtraque, nec tertie: quia non subijciatur idem in vtraque, ergo oportet dare quartam figuram, in qua illud quod prædicatur in prima subijciatur in secunda. Respondetur, qd non sunt plures figure quā tres, nec syllogismus propositus constituit quartam figuram, quia est in prima figura, & in primo modo, nec dictum est, quod non constituat primam figurā: quia est in prima figura alius syllogismus quā ille cuius subiectum primæ propositionis est prædicatum secundæ, sed dicebatur, si subiectum primæ est prædicatum secundæ sic resultat prima figura. Dicatur ergo, quod ille syllogismus constituit primam figuram.

Contra
sufficien-
tia figu-
rarum.

L 4 ram

TRACTATUS

ram, cuius subiectū. vnus premiffus est prædicatū al-
terius. Sed o arguitur insufficiētia modū primæ figuræ sic
syllogizādo, nullum aīal est lapis, quilibet hō est aīal,
ergo aliquis hō non est lapis, iste est syllogismus primæ
figuræ, & tamen non est in aliquo illorum nouem mo-
dorum, vt patet discurrendo per oēs, ergo plures sunt
quā nouem. Item syllogizatur sic. Oē aīal est substan-
tia, oīs hō est aīal, ergo hō est substantia; iste syllogis-
mus est primæ figuræ, & tamē nō est in aliquo illorum
nomen modorū, vt patet intuecū, nisi forte diceretur, q̄
esset in baralipton, nec hoc euadit, quia baralipton con-
cludit indirectē, & prædictus syllogismus concludit di-
rectē, ergo &c. Dicitur, q̄ primis syllogismus est in cela-
rent non immediate, sed mediatē, quia ex primis præ-
missis concluditur in celarent, nullus homo est lapis,
ex qua sequitur formaliter, q̄ aliquis hō non est lapis
in figura de melle. Confimiliter est dicendum ad secun-
dum syllogismum, quod est in primo primæ figuræ nō
immediate, sed mediatē concludendo istā cōclusionem
in figura de inesse ex propria cōclusionē, unde iste syl-
logismus est immediate in primo primæ, oē animal
est subiecta quilibet homo est animal, ergo quilibet
hō est subiecta, quia non exigitur aliquod mediū ad
hoc quod sit in primo primæ figuræ, sed alius syllogis-
mus est mediatē, quia non sequitur cōclusio ista, nisi
mediatē ista subintellecta, s. quilibet hō est subiecta,
tāquam ab uniuersali ad suā subalternā. Et si ex his cō-
cluderetur, q̄ barbara, vel celarent concludit indire-
ctē, vel indefinitē, uel particulariter, cōcedo nō imme-
diatē, sed mediatē. Tercio ostēdo insufficiētiā modo-
rū secundæ figuræ, sic arguendo. Nullus lapis est aīal,
quolibet homo est aīal, ergo aliquis hō non est lapis.
Vel sic, quilibet hō est aīal, nullus lapis est animal, er-
go nullus hō est lapis, q̄libet istorū syllogismorū est
in secunda figura, & non in aliquo illorū quatuor mo-
dorum, ut patet discurrendo per singulos. Nā primis syl-
logismus istorū duorū, constat ex duabus uniuersali-
bus

CONTRA SUMMVLAS.

85

bus concludit indirectē, qualiter non reperitur in ali-
quo illorum quatuor modorū. Respondetur ut primus
est mediatē in Cæsare, quia ex propria & immediate
conclusionē eius sequitur conclusio ad ducta formaliter.
Secunda uerō est in camestres etiam mediatē, q̄
ex propria & immediate cōclusionē eius, sequitur cō-
clusio illius syllogismi per conuersionē simplicē. Quar-
to ostēdo insufficiētiā modorū tertiæ figuræ sic ar-
guendo. Omnis homo est subiecta, omnis homo est
animal, ergo quādā subiecta est animal, vel sic, quili-
bet hō est risibile, aliquis homo est unus homo, ergo
aliquid risibile est vnus homo, isti sunt optimi syllo-
gismi in tertia figura, & non in aliquo mō, quia oīs
modi tertiæ figuræ concludunt directē, & prædicti syl-
logismi cōcludūt indirectē, ergo &c. Ideo dicitur, ut pri-
mū primus est in darapti, secundus in datisi nō im-
mediate, sed mediatē, per conuersionem simplicē im-
mediate conclusionis, & ita nō est in conueniens, quod
modi tertiæ figuræ concludant in directē, non imme-
diatē, sed mediatē solū.

Obiecta ad dictum ulii, cap. contra modos figu-
raturum. Cap. VIII.

Arguitur communiter cōtra figuraturum modos pro
bando syllogismos factos in illis aliquatiter non te-
nere. Et primo conara primum modum primæ figu-
ræ, nam iste syllogismus, non ualet, oīs homo uel ali-
nus est asinus, omne risibile est homo uel asinus, ergo
omne risibile est asinus. Et ponitur in primo primæ fi-
guræ, ergo modus iste insufficiens, consequentia tenet
cum maiori, quia omnia requisita ad primum primæ
sufficienter ex primorum, quod autem iste syllogis-
mus nō ualet, probatur, consequens est falsum & an-
tecedens est uerum, prebatur. Nam minor est uera, ut
patet ex suis exponētib, & maiorem probō inducti-
uē. Iste homo uel asinus, & ille homo uel asinus est asi-
nus, & sic de singulis, & isti sunt omnes homines, er-
go omnis homo uel asinus est asinus patet consequen-
tia

Contra
suffi. mo-
dori ter-
tiæ figu-
ræ.

Contra
primum
modum
primæ fi-
guræ.

TRACTATUS

tia à singularibus sufficenter enumeratis ad suam vniuersalem. Respondetur querendo de subiecto distributionis illius vniuersalis, ois hō vel asinus est asinus quid distribuitur. vtrum totum disunctum, vel prima pars solummodo, si totum disunctum, nego maiorem, & ad probationem adductam, dico q̄ quolibet singularis, in qua demonstratur hō, est falsa. ideo ista est falsa, iste hō vel asinus est asinus, demonstrando hoīem, q̄ significat, q̄ hoc qd̄ est hō est asinus. & hoc est falsum. Si aut solummodo prima pars distribuitur, nego consequentia, quia plus predicatum in minori, quam fuerit distribuitur in maiori. Vnde non oportet, q̄ subiectū totius propositionis maiori predicetur in minori, sed sufficit, q̄ subiectū distributionis, ita quod secundū istā responsionē, uniuersalis quę est maior habet subiectum distributionis, quod est prima pars disunctum. & habet subiectum propositionis quod est totū disunctum. primum subiectum expedit predicari in minori & secundum nec de tali intelligitur regula primę figurę. Contra scđm modum arguitur sic, ista syllogismus non valet, nulla conclusio est vera, sed omnis conclusio facta in celarent est conclusio. ergo nulla conclusio facta in celarent est vera. & tamē iste syllogismus est in celarent. ergo &c. Minor patet, quia sunt oia requisita. maior probatur ponendo, q̄ syllogismus factus sit omnis syllogismus. quo posito antecedēs illius syllogismi est verum pro qualibet parte, & consequēs falsum, quia falsificat idē. Ideo dicitur ut in materia insolubilem, quod dictus syllogismus non est intertio primę, quia conclusio est propositio insolubilis hypotheticę significans qualis non est aliqua præmissarū. Contra tertium primę figurę arguitur sic iste syllogismus non valet cuiuslibet hominis asinus currit, brunellus est hoīs asin⁹. ergo brunell⁹ currit, & tamē arguitur scđm tertiu modū. ergo modus insufficiens. consequentia tenet cum minori, maiorem probo. Et pono q̄ quilibet hō habeat duos asinus quorū unus currat,

alius

CONTRA SVMMVLAS.

86

alius non de quorū numero nō currētū sic brunellus isto posito antecedens est verum. ut patet. consequens contra casū. Idē dicitur quod argumentum non valet. quia plus predicatur in minori quā fuerit distributū in maiori. Nā distributum in maiori fuit præcisē ly hoīs, & predicatum minori erat hoc totum, hoīs asinus. Sed forte dicitur qd̄ adhuc stat argumentum, sic arguēdo: Cuiuslibet hoīs asinus currit, brunellus est hoīs. ergo brunellus currit. Dicitur qd̄ nōdū est syllogismus in tertio primę. quia in obliquis casibus, oportet subiectum maioris predicari in minori in recto sic dicendo, brunellus est hō & hoc negatur propterea bene sequitur, cuiuslibet hoīs asinus currit, Sor. est hō. ergo Sor. asinus currit. Notandum circa illum modum quod si aliqua præmissarum non fuerit quanta, non arguitur tunc scđm istum modum ut necessario ois hō est aīal, Sor. est hō ergo necessario Sor. est aīal. Itē ois hō est animal: sed tantū risibile est hō. ergo tantū risibile est animal. in qualibet. n. harum consequentiarum est antecedens verum, & consequens falsum. non est ergo aliquis istorum paralogismorum syllogismus in darij, quia in primo maior non est alicuius quantitatis, quia est modalis de sensu composito, in secundo minor non est alicuius quantitati, quia est exclusiua primi ordinis. Contra quartum primę arguitur sic, iste syllogismus non valet. Omne animal si est rudibile, nō est hō sed tu es animal si es rudibilis. ergo tu non es homo, & tamen arguitur secundum istum modum. ergo est sufficiens, consequentia tenet antecedens probatur. nam consequens est factum, ut patet, & quolibet præmissarum est vera scilicet tam secunda quam prima. ut patet per exponentes. Nam aliquod animal si est rudibile non est homo, & nullum est animal, quin illud si est rudibile non sit homo. patet etiam ex omnibus suis singularibus, quarum quolibet est vera. Respondetur ut in primo quod si totum conditionatum distribuitur, negatur maior. & tunc ad argumentum, dico

TRACTATUS

dico quod non bene exponitur. Primo, quia est uniuersalis negatiua quæ non exponitur. Secundo quia non debet assignari secunda exponens, quæ deberet esse ista & nihil est aial si est rudibile quin istud non sit hō quod est falsum, quia aliquod est animal si est rudibile, quod est hō. Nā hoc est hō, demonstrando hominem, & hoc est aial si est rudibile. ergo &c. Itē multæ singulares sunt falsæ, ut hoc animal si est rudibile nō est hō demonstrando hominem. quia dēt sic resoluti hoc non est hō, & hoc est aial si est rudibile, quarim prima est falsa. Si autē dicitur in principio quod distribuitur solum prima pars conditionati, tunc patet quod consequentia non ualet, quia plus prædicatur in minori quam fuerit distribuitū in maiori. Ideo debuit sic argui. Oē aial si est rudibile non est hō, sed tu es animal. ergo tu si es rudibilis non es homo. conceditur consequentia & consequēs. Notandum tamē quod in prædictis, & in cæteris modis oportet medium terminum semper supponere præcisē pro eodem vel pro eisdem. ideo non ualet iste syllogismus, nullus homo est mulier. berta est homo. ergo berta non est mulier, quia minor debuit esse talis, berta est aliquis homo quæ negatur. Contra ceteros modos prime figure non arguo, quia ex prædictis possunt elici obiectiones contra alios modos sufficienter. Contra primum secundæ figure arguitur sic ista consequentia non ualet, omnis Deus substantia non est omnis prima causa substantia est ergo omnis prima causa Deus non est, quia antecedens est verum consequens falsum & tamen est syllogismus in primo secundæ. Respondetur quod talis syllogismus non est in primo secundæ, quia talis debet fieri ex negatiuis de consueto modo loquendi, & non de inconsueto, qualiter fit in proposito, quia omnes negatiue sunt de inconsueto modo loquendi, ex quo predicatum præcedit negationem, sed bene sequeretur, omnis Deus nulla substantia est. omnis prima causa substantia est, ergo omnis prima causa Deus non est, sed maior est falsa, sicut &

conclu-

CONTRA SVMMVLAS.

87

conclusio hoc argumentum potest reduci ad omnes alios modos istius figure per transpositionem præmissarum, aut per mutationem quantitatis. Contra primum modum tertie figure arguitur. Iste syllogismus non ualet cuiuslibet hominis asinus currit, cuiuslibet hominis asinus quiescit. ergo asinus quiescens est asinus currens, quia in casu superiori est antecedens. verum consequens falsum, & tamen est in primo tertie figure. Dicitur quod non est in darapti, quia sicut præmissæ fiunt ex recto & obliquo ita conclusio debet fieri. ideo debet sic concludi. ergo asinus quiescens est alicuius, cuius est asinus currens. unde ly asinus, non est pars subiecti in præmissis, sed pars prædicati, ideo debet poni in conclusione. Contra secundum modum tertie figure arguitur. Iste syllogismus non ualet, omnis homo vel asinus est risibilis ergo risibile non est homo, quia antecedens est verum, ut patet ex suis exponensibus. vel singularibus. & consequens est falsum. Respondetur quod si in quolibet præmissarum disiunctum totum distribuitur quilibet illarum est falsa. & habet multas singulares falsas. Nam primo vniuersalis quolibet singularis est falsa in qua demonstratur homo & secundæ quolibet singularis est falsa in qua demonstratur homo & secundæ quolibet singularis est falsa in qua demonstratur asinus, ut patet ex suis resoluens. Si autem non distribuitur totum disiunctum, sed prima pars solum modo non arguitur tunc in secundo tertie, quia in tali modo oportet totum subiectum propositionis distribui qualiter non fit in proposito. Contra alios modos huius figure specialiter non arguo. Primo quia hæc duæ obiectiones ad omnes alios modos possunt reduci. Secundo, ut vitem prolixitatem, scriptor facientis tedium in animo. Tercio, ut vitem prolixitatem scriptor facientis tedium in animo studentis.

Explicit Septimus Tractatus.

IN-

IN CIPIT VLTIMVS

Tractatus huius operis, qui de obiectionibus contra consequentiarum regulas intitatur eas fortificando.

Obiecta contra regulas consequentiarum primi & secundum cap. Cap. I.

Post summarum obiectionum declarata notitia, sequitur ultimo ut in initio est premissum, consequentiarum rationibus fortificare materiam. Arguo igitur contra primam & principalem regulam quae fuit ista. Consequentia bona est illa cuius contradictorium consequens stat cum antecedente, ex qua inferebatur alia, quod consequentia mala est illa cuius contradictorium consequens stat cum antecedente. Contra arguitur sic aliqua est consequentia bona, & tamen contradictorium consequens stat cum antecedente, ergo ambae regulae falsae. Consequentia tenet antecedens probatur, ista consequentia est bona. Tu credis precise quod aliquis homo decipitur, ergo aliquis homo decipitur, & tamen contradictorium consequens stat cum antecedente, ergo prima pars antecedentis probatur, quoniam sequitur tu credis precise quod aliquis homo decipitur, ergo tu credis precise verum, vel tu credis precise falsum. Si tu credis precise verum, & tu credis precise quod aliquis homo decipitur, ergo aliquis homo decipitur. Si tu credis precise falsum, ergo tu deciperis. & tu es aliquis homo, ergo aliquis homo decipitur. Sed a pars antecedentis probatur. & pono antecedens in casu, cum hic quod nullus alius a te decipitur. Isto posito; tu credis precise quod aliquid homo decipitur, & nullus homo decipitur, ergo contradictorium consequens stat cum antecedente primam partem consequentis ponit casus, secundum probo. Nam nullus alius a te decipitur per casum, nec tu deciperis, ergo nullus homo decipitur, minorem probo, quia si non datur oppositum, & arguitur sic tu credis precise sicut est, ergo tu non deciperis, consequentia tenet & antecedens probatur. nam tu cre-

CONTRA SVMMVLAS. 88

tu credis precise quod aliquis homo decipitur per casum, & ita est quod aliquis homo decipitur, quia tu deciperis per responsum. ergo tu credis precise sicut est. Respondetur quod ista consequentia est bona, & quod oppositum consequentis non stat cum antecedente, immo repugnat. Et admissio casu concedo istam, tu credis precise quod aliquis homo decipitur, & nego istam nullus homo decipitur, quia concedo quod tu deciperis tamquam sequens, sequitur, nam aliquis homo decipitur & nullus alius a te decipitur, & tu es homo, ergo tu deciperis. Ulterius ad argumentum nego; istam tu credis precise sicut est. Et ad eius probationem nego. consequentiam istam, sic credis precise quod aliquis homo decipitur. & ita est quod aliquis homo decipitur, ergo tu credis precise sicut est, sicut non sequitur tu credis precise quod aliquis homo currit, & ita est quod aliquis homo currit, ergo tu credis precise sicut est. ut posito quod Sor. currat. & Pla. non currat. & credas precise Pla. currere, isto posito est antecedens verum, consequens falsum, sed bene sequitur, tu credis precise quod aliquis homo currit, & ita est quod ille quem precise credis currere currit, ergo tu credis precise sicut est sed minor est falsa in isto casu. Ita sequitur in proposito, tu credis precise quod aliquis homo decipitur, & ita est quod ille quem credis decipi decipitur, ergo tu credis precise sicut est, consequentia est bona, sed minor est falsa, quia in casu isto, tu credis alium te decipi. Notandum quod sub secunda regula ponebantur duae aliae regulae, videlicet. Ex impossibili sequitur quodlibet. Et necessarium sequitur ad quodlibet. Contra quas regulas arguitur sic, quia non sequitur, aliquis homo est alius, ergo nullus homo est alius & arguitur secundum ambas regulas, ergo ambae regulae falsae tenet consequentia cum minori & maior probatur. Primo, quia ex uno oppositum non sequitur reliquum. Secundo, quia contradictorium consequentis stat cum antecedente, eo quod convertitur cum ipso. Ideo respondetur quod ista consequentia est materialis bona, & non est inconueniens ex

*Contra
reg. con-
sequentia
bona ma-
terialis.*

TRACTATUS

uno oppositorum aliud inferri, dummodo ipsum sit impossibile. nego tamen quod oppositum consequentis sit cum antecedente. Et nego illam consequentiam oppositam, consequens conuertitur cum antecedente, ergo stat cum ipso. unde dico quod quilibet propositio modo sequitur ex illa, tu es asinus, & quilibet eidem repugnat, immo repugnat sibi ipsi, quia infero oppositum sui ipsius. Prima regula formalis consequentie erat ista. Si alicuius consequentie ex contradictorio consequentis sequitur contradictorium antecedentis, illa consequentia est bona. Ex qua inferebatur, quod si alicuius consequentie contradictorium consequentis non est illatum a contradictorio antecedentis, illa consequentia non valet. Contra ambas regulas arguitur sic. Aliqua consequentia est bona, & tamen ex contradictorio consequentis non sequitur contradictorium antecedentis ergo iste regulae falsae antecedens probatur ista consequentia est bona, tu credis precise, quod omnis homo decipitur, ergo tu deciperis, & ex contradictorio consequentis non sequitur contradictorium antecedentis, ergo &c. prima pars antecedentis probatur, quia sequitur, tu credis precise quod omnis homo decipitur, ergo tu credis verum vel falsum. Si credis falsum, ergo tu deciperis, si verum & tu credis precise, quod omnis homo decipitur, ergo ita est quod omnis homo decipitur, ergo tu deciperis, ista consequentia est bona, & secunda pars antecedentis principalis probatur, quia non sequitur tu non deciperis, ergo tu non credis precise quod omnis homo decipitur, probatur, & pono quod tu credas precise quod omnis homo decipitur, ito posito consequens est falsum per casum, & antecedens verum probatur, si non, detur oppositum, & arguitur sic, tu credis precise quod omnis homo decipitur, & ita est quod omnis homo decipitur, quia omnis homo non tu decipitur per casum, & tu deciperis per resolutionem, ergo tu credis precise sicut est, ergo tu non deciperis, quod erat probandum. Respondendum est non admitendo casum, quia non est possibile quod tu credis precise, quod omnis homo decipitur, nam sic sequitur quod tu deciperis, ut est ostensum vel ergo deciperis

CONTRA CONSEQUENTIAS.

29

deciperis in credendo omnem hominem decipi, vel aliquid aliud & per consequens tu non credis precise, quod omnis homo decipitur, quod est oppositum unius particulae & casus. Ea condicio sequitur quod non est possibile, quod tu credas precise ipsum decipi, probatur, nam si credis precise ipsum decipi, ergo deciperis, vel in credendo ipsum decipi, vel aliquid aliud, non primum, quia ipsum decipi est verum, ergo aliquid aliud, & per consequens tu non credis precise ipsum decipi. Secunda regula erat ista, Si alicuius consequentie bona antecedens est verum, & consequens est verum, & si antecedens est verum, & consequens falsum, ista consequentia non valet. Contra arguitur sic. Possibile est quod aliqua consequentia sit bona, & antecedens sit verum, consequens falsum, ergo regula falsa, consequentia tenet, antecedens probatur. Et pono quod ista consequentia, tu es homo, ergo tu non es homo, conuertatur cum bona consequentia antecedente, & consequente significantibus, ut prius, casus est possibilis, quia consequentia distinguitur ab antecedente, & consequens simul sumptis, quia eiusdem imperat ad notam consequentiam admissio ergo casus, ista consequentia est bona, tu es homo, ergo tu non es homo, quia conuertitur cum bona consequentia, & antecedens est verum, & consequens falsum, quia significat hominodice sicut prius ex casu, ergo &c. Ideo dicitur quod argumentum verbaliter procedit contra regulas. Et non contra intellectum, nam intelligitur sic, namque prima, si alicuius consequentie bonae significantis precise iuxta compositionem suarum partium antecedens est verum, & consequens falsum, consequentia non valet, sed iam in casu, ista consequentia proposita est bona non tamen significat iuxta compositionem suarum partium, quia ponitur ipsam conuerti cum bona consequentia antecedente & consequente significantibus, ut prius omnimode, ut ergo arguitur contra regulam, debet sumi hoc antecedens possibile est quod aliqua consequentia sit bona, significans precise iuxta compositionem

CONTRA 29

reg.

M sua-

TRACTATUS

suarum partium & quod antecedens sit verum, & consequens falsum. Et hoc negatur tanquam impossibile. Istum modum intelligendi de significatione partium & si non explicite, tamé implicite asserit quæcunque regula consequentiarum contra quarum quælibet potest verbaliter argui illo vel consimili argumento, nisi in glossa prædicta ceteræ regulæ verificentur. Tertia regula fuit ista. Si alicuius consequentia antecedens est necessarium, & consequens similiter est necessarium, ex qua inferebatur, quod si antecedens est necessarium & consequens est cōtingens, consequentia nō valet. Contra istas regulas arguitur sic, aliqua consequentia est bona, & antecedens est necessarium, & consequens contingens, ergo regulæ falsæ, consequentia tenet antecedens probatur. Nam ista consequentia est bona. Deus est, ergo hic est vera, Deus est, & antecedens est necessarium, & consequens contingens, ergo &c. quod antecedens sit necessarium manifestum. & quod consequens sit contingens probatur. Nam ista, Deus est, pōt esse falsa, & ipsa vera ergo ipsam esse veram est contingens, cōsequentia est nota cum minori, maior probatur ex hoc quod pōt conuerti cum falsum. Ideo probatur principalem consequentiam esse bonam, quia si non, stet ergo oppositum consequentis cum antecedente, & arguitur sic hæc non est vera Deus est, & ipsa significat adæquatè Deum esse, ergo Deum esse non est verum, & per consequens Deus non est, quod est oppositum alterius partis. Respondetur quod ista consequentia non valet Deus est, ergo hæc est vera, Deus est, nisi adderetur ista minor & hæc Deus est, significat adæquatè Deum esse quæ est contingens, & concedo quæ oppositum consequentis stit cum antecedente, tunc cum ponitur cum antecedente admitto, & concedo istam, Deus est & hæc non est vera, Deus est, & tunc ad argumentum hæc non est vera, Deus est & ipsa adæquatè significat Deum esse, ergo Deum esse non est verum, nego minorem, quia repugnat duobus, concessis sequitur enim Deus est, & hæc

non

CONTRA CONSEQUENTIAS. 90

non est vera, Deus est, ergo ipsa non significat adæquatè Deum esse, unde in hoc argumento est obligatio, & non apparet, cum enim dicitur, stet oppositum consequentis cum antecedente, hæc est vna positio implicitæ, ac si dicerem, pono tibi istam, Deus est, & hæc nō est vera, Deus est, quæ admittenda est, & consequenter respondendum est, ut prius. Quarta regula fuit ista. Si alicuius consequentia bonæ antecedens est possibile, & consequens similiter. Ex qua est illatum, quod si alicuius consequentia antecedens est possibile, & consequens impossibile, consequentia ista non valet. Contra istas regulas arguitur sic ista consequentia non est bona, omnis *CONTRA* propositio, est affirmatiua, ergo nulla propositio est *neg.* negatiua, antecedens est possibile, & consequens impossibile, ergo regulæ falsæ, consequentia tenet, & antecedens probatur pro prima parte. Nam oppositum consequentis repugnat antecedenti, ergo consequentia bona, antecedens pater. Nam ista repugnant, omnis propositio est affirmatiua, & aliqua propositio est negatiua, quod autem antecedens sit possibile, pater, quia possibile est quod hæc tu es sit omnis propositio, sed nunc probatur quod consequens sit impossibile, quia ipsum non potest esse verum, sic significando, probatur, nam si potest esse verum, vel ergo ipso existente, vel ipso non existente, non ipso existente, quia si ista propositio non esset, nulla propositio est negatiua, & sic ipsa non esset, vera nec falsa, nec etiam ipsa existente, quia quamdiu ista propositio est, aliqua propositio negatiua est, & per consequens semper est falsum, nullam negatiuam esse. Dicendum, quod ista consequentia est bona. Omnis propositio est affirmatiua, ergo nulla est negatiua, & consequens est possibile sicut antecedens, & tunc ad argumentum consequens non potest esse verum sic significando, ergo ipsum est impossibile, nego consequentia, unde multæ propositiones sunt possibles quæ non possunt esse veræ, ut omnis propositio est falsa, nulla propositio est vera, hoc est falsum, hoc non est verum scilicet

M a sum

TRACTATUS

sum demonstrato, ut determinatum est in materia insolubili. Etiam extra materia insolubili habet hanc dicta locum, ut hic non est Deus est in mente aut hoc non est demonstratio subiectum eiusdem propositionis ad cuius definitionem definere esse propositio illa, quolibet nullarum est possibilis, & nulla ipsarum sic significans per esse vera. Quinta regula fuit ista. Quicquid sequitur ad antecedens sequitur ad consequens. Ex qua inferebatur aliter dicitur. Prima, quicquid antecedit ad antecedens, antecedit ad consequens. Secunda a primo ad ultimum quando omnes consequentiae intermedie sunt bonae & formales & non variatae, consequentia est bona & formalis. Contra istas regulas arguitur sic. aliqua est consequentia bona, & aliquid sequitur ad consequens ipsius, quod non sequitur ad antecedens ipsius, ergo istae tres regulae falsae, consequentia tenet antecedens probatur, nam ista consequentia est bona quaternarius est, ergo binarius est, & aliquid sequitur ad consequens, quod non sequitur ad antecedens, ergo &c. consequentia tenet, quia contradiCTORIUM consequentis formaliter repugnat antecedenti minorem probo. Nam sequitur binarius est, ergo eius medietas est praecise unitas, & tamen non sequitur a primo ad ultimum, quaternarius est, ergo medietas eius praecise est unitas, quia medietas quaternarius non est unitas, sed binarius, simile argumentum fit, quadrupedale est, ergo bipedale est bipedale est, ergo eius medietas est praecise pedale, & tamen non sequitur quadrupedale est. ergo medietas eius est praecise pedale, quia medietas quadrupedalis non est pedale, sed bipedale. Dicitur quod regulae istae tenent extra materiam relatiuorum, & hoc propter mutationem significati ultimi consequentis ratione relatiui quod variat significatum ad variationem antecedentis, unde aliud significat ista propositio illius medietas est unitas, coniuncta cum hac propositione, binarius est, & aliud significat cum ista quaternarius est. Cum prima enim significat quod medietas binarius est unitas, quod est verum

CONTRA CONSEQUENTIAS.

91

rum cum secunda significat, quod medietas quaternarius est unitas, quod est falsum. intelligitur ergo sic prima regula. quicquid sequitur ad consequens, sequitur ad antecedens manente prima significatione, & quia ultimam consequens ratione relatiui non potest retinere primam significationem. ideo non est mirum si non sequitur ex primo antecedente, loco ergo eius ponatur una propositio significans idem conuertibiliter, sic arguendo quaternarius est. ergo binarius est. binarius est ergo eius medietas est unitas. ergo a primo ad ultimum quaternarius est. ergo medietas binarius est unitas, & ita in secundo argumento debuit inferri quadrupedale est. ergo medietas bipedalis est pedale & hoc est verum, & regula vera. Sexta regula fuit ista. Si aliqua consequentia est bona, & aliquid stat cum antecedente. Ex qua sequitur aliquid quicquid repugnat consequenti, repugnat antecedenti. Contra regulas arguitur sic. Ista consequentia est bona, lignum corripiebatur ergo impossibile est illud esse. & tamen haec, animal est, stat cum antecedente & eadem non stat cum consequente. ergo regulae falsae consequentia tenet & antecedens probatur. Nam quod illa consequentia sit bona, patet quia quod semel est corruptum amplius esse non potest, quod autem ista animal est, stat cum antecedente patet, quoniam haec simul stant, lignum corripiebatur, & animal est. quia quolibet illarum est vera. sed iam probatur, quod illa, animal est non stat cum consequente, quia ista copulativa est impossibilis, animal est, & impossibile est aliud esse. Respondetur, quod ista consequentia est bona, lignum corripiebatur, ergo impossibile est illud esse, & sicut ista, animal est, stat cum antecedente, ita stat cum consequente. Et cum dicitur ista copulativa est impossibile animal est, & impossibile est illud esse verum est, ergo ista, animal est, non stat cum consequente, nego consequentiam, quia secunda pars huius copulativae non est consequens primae consequentiae, nec secum conuertibile, quia relatiuum haec aliud & aliud significatum propter mutationem antecedentis. Et si dicitur quo-

Cōtra 6.
regu. 2. 6.

TRACTATUS

mo ergo stat ista aial est cu consequente. dicitur qd no oportet coniungere ipsam copulatiuam, sed sufficit, quod quilibet istaru sit uera, unde ista stat simul, tu es ho tu es albus, licet ex eis no fiat copulatiua, & si opponens uelit oino una copulatiua detur ista, aial est, & lignum corrumpebatur, & impossibile est illud esse, referendo se per ly illud, ad ly lignum illa copulatiua est uera, ergo prima pars stat cu vltima. Septima regula fuit ista. Si aliqua consequentia est bona, scit a te esse bona, & antecedens est a te concedendum, consequens est a te concedendum. Ex qua inferebatur, quod si antecedens est concedendum & consequens negandum, non ualet consequentia. Contra istas regulas arguitur sic. & pono quod istius consequentiae homo currit, ergo risibile currit. antecedens sit tibi positum & a te admissum, consequens uero tibi depositum, & a te admissum. isto posito arguitur sic. ista consequentia est bona, scit a te esse bona. ho currit, ergo risibile currit, qd scis, qd arguitur ab uno conuertibili ad reliquum, & antecedens est concedendum a te, quia tibi est positum & a te admissum, & consequens negandum, quia est tibi positum & a te admissum, ergo regulae false. Ideo dicitur admittendo casu, & concedo qd istius consequentiae antecedens est concedendum & consequens negandum, pp argumentu factu, sed nego, quod ista consequentia sit bona scita a me esse bona, quonia duobus concessis sequitur oppositu illius, sequitur. n. antecedens est concedendum a te & consequens negandum. ergo ista consequentia no est scita a te esse bona. Vltima regula fuit ista. Si aliqua est consequentia bona scita a te esse bona, & antecedens est scitum a te, & consequens eiusdem est scitum a te. Ex qua sequebatur qd si antecedens est scitum a te, & consequens non est scitum, non scitum consequentiam esse bonam. Contra illas regulas arguitur sic. hanc consequentia est scita a te esse bona, hoc est nescitum a te: ergo hoc est nescitum a te demonstrando consequens per utrumq; hoc antecedens est scitum a te & consequens non ergo regula

Cōtra 7.

reg. 2. 6.

Cōtra 8.

reg.

CONTRA CONSEQUENTIAS. 92

gulae false. consequentia tenet, probatur prima pars antecedentis. nam tu scis, quod tibi arguitur ab uno conuertibili ad reliquum, & qd oppositu consequentis repugnat antecedenti. ergo tu scis consequentia illa esse bona. secunda pars antecedentis probatur. na consequens est nescitum a te, & antecedens scis significare adaequate, quod ipsum consequens est nescitum a te, ergo antecedens est scitum a te, & consequens nescitum patet consequentia. na uel consequens est scitum a te, uel nescitum si est nescitum habeo intentu. si scitum, & ipsam adaequate significat qd hoc est nescitum a te demonstrando idem consequens. ergo illud consequens non est scitum a te. Respondetur qd ista consequentia no ualet, hoc est nescitum a te ergo hoc est nescitum a te. nec arguitur ab uno conuertibili ad reliquum, nec oppositum consequentis repugnat antecedenti, quia antecedens no est insolubile, sed consequens est insolubile significans hypothetice copulatiua, qd hoc est nescitum a te, & qd hoc est scitum a te, cuius contradictoriu no est illud. hoc non est scitum a te aut illud hoc est scitum a te, sed illud, no hoc est scitum a te, significans disiunctiua quod hoc est scitum a te, vel quod no est scitum a te, qd est veru ratione sed a partis. Eodem modo dicitur ad rone vel consequentiam predictam, sicut ad ista hoc est falsum, ergo hoc est falsum, demonstrando consequens sp, concedendo tales consequentias, & dico eas non valere, quia consequens est insolubile falsum, & antecedens propositio vera non insolubilis. quare &c.

Obiecta contraregulas, cap. 3. Cap. II.

Regularum particularum prima erat ista. Ab inferiori ad suum superius affirmatiua, & sine distributione, & sine signo confusionis impediens est consequentia bona. Contra istam regulam arguitur sic, ista consequentia non ualet. tu es apparatus asinus, ergo tu es aliquis asinus, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa, consequentia patet cum minori, qua ly apparet.

M 4 est

TRACTATUS

est terminus inferior ad ly. aliquale, maior patet quia
antecedens est possibile, & consequens impossibile. Nā
possibile est quod tu appareas asinus, sed non est possi-
bile, est qd tu sit aliquali asinus sicut non est possibile
qd tu, asinus. Respōd. qd nō agitur secūda intellectum
regulę qui est iste. Ab inferiori ad suū superius, rōne
totius extremi sine impedimento pcedente est bonū
argumentū, sed non arguitur in proposito rōne citius
extremi, sed patris solummodo, quia ly apparent asinus
non est terminus inferior ad ly aliquale asino, sed be-
ne ad ly aliquale apparens asinus: sicut ly apparens, ad
ly aliquale, unde bene sequitur, tu es apparens asinus, ad
ly aliquale ita bene sequitur, tu es apparens asinus, ergo
tu es aliquale apparens asinus unde conformes conse-
quentiæ in ceteris non valent, ut tu es pater Sor, ergo
tu es aliquod Sor, tu es domi. Pla. ergo tu es aliquod
Pla. Secunda regulā erat ista. Ab inferiori ad suū supe-
rius distributiue non ualet argumentum. Contra istam
regulā arguitur sic, ista consequentiā est bona, nullus bi-
narius est, ergo nullus numerus est, & arguitur p regulā
ergo regulā falsa tenet consequentiā cū maiori, qui
oppositū consequētis repugnat antecedenti, si nullus
binarius est, & aliquis numerus est, non n. datur aliquis
numerus, quin iste sit binarius, uel includens binariū.
Eodē mō pōt argui in simili, ut nulla propositio uera
scitur, ergo nulla propositio scitur, consequentiā est bona.
quia oppositū consequētis repugnat antecedenti,
& tamē arguitur distributiue ab inferiori ad suū supe-
rius, quia ly propositio uera, est terminus inferiori ad
ly propositio. cum oīs propositio uera sit propositio,
& non ecōuerso, sicut oīs binarius est numerus, & ecō-
uerso Ideo dicitur qd regulā nō dicit nūquā valere cō-
sequentiā ab inferiori ad suū superius distributiue sed
qd plurimū non ualet formaliter, & nūquam predictę
consequentię sunt formales de forma sunt enim forma-
les, quia cuiuslibet earū oppositum consequētis for-
maliter repugnat antecedenti, sed non sunt bonę do-
for-

CONTRA CONSEQUENTIAS.

93

forma, qā conformes in forma non valent, quia non se-
quitur nullus numerus binarius est, ergo nullus nume-
rus est, nec sequitur, nulla propositio, vera videtur vel
intelligitur, ergo nulla ppositio, videtur vel intelli-
gitur. Si ergo consequentię istę bonę sunt, hoc est solū
gratia materię, unde prima est bona gratia materię, qā
impossibile est numerū esse, & nō esse binariū. secunda
similiter tenet gratia materię vel termini norū, quia nihil
scitur nisi verū, nec est possibile aliquā ppositionē fal-
sē sciri. Tertia regulā fuit ista. Ab inferiori ad suū supe-
rius negatione postposita, & cū debito medio, est bonū
argumentū. Contra arguitur sic, ista cōsequentiā non va-
let, sciens propositionem non est aliqd demonstrando
istā, hō est asinus, & ista propositio est aliqua ppositio.
ergo sciens aliquam propositionē non est aliqd, & ta-
mē arguitur p regulā, ergo regulā falsa cōsequentiā te-
net cū minori maior pbat, nā antecedēs est verū, &
consequens falsum, ergo ista consequentiā non ualet. p
antecedēs sit verū, patet pro secūda parte, & pro prima
similiter, quia suū contradictoriū est falsum, sōme
sciens istā propositionē est aliquib. Respondetur, qd
ista consequentiā non ualet, nec arguitur cum debito
medio, quia subiectum primę propositionis debuit esse
subiectū secunde sic arguendo. sciens istā nō est aliqd,
& sciens istā est sciens aliquā ppositionē, ergo & c, tunc
concedo consequentiā, sed negatur minor. Notandum
circa hanc regulā, qd si argueretur ab inferiori ad suū
superius distributiue negatione postposita, non ar-
gueretur secundum regulā, ut patet in exemplo isto: oīs
hō non currit oīs hō est aial, ergo oē aial non currit in
telligitur, n. sic regulā ab inferiori ad suū superius
non distributum negatione postposita, est bona con-
sequentiā. Quarta regulā erat ista. A superiori ad suū
inferius affirmatiue, & sine distributione, non ualet
argumentum. Contra istam regulā procedunt argu-
menta facta contra secundam regulā pcedentē, arguē-
do ex opposito consequētis ad oppositū consequen-

Cūve 3.

Nia.

Cūve 4.

4. reg.

TRACTATUS

tis. ut aliquis numerus est, ergo binarius est, aliqua propositio scitur, ergo propositio vera scitur. sed arguitur spalius sic. ista consequentia est bona. tu es aial, ergo tu es hō, & tamē arguitur a superiori ad suū inferius affirmatiuē sine distributione. ergo &c. tenet consequentia & antecedens probatur, quia sequitur. tu es aial, ergo tu es, a tertio addiacente ad secundum adiacens. tunc ultra tu es, ergo tu es tu tu patet consequentia. quia oppositū cōsequētis formaliter repugnat antecedenti, & tūc ultra. tu es tu, ergo tu es hō. tenet cōsequētia per primā regulā. Ab inferiori ad suū superius affirmatiuē, & sine impedimēto, ergo a primo ad vltimū. sequitur. tu es aial ergo es hō. Ad hoc dicitur, ut prius qđ qlibet istarū cōsequentiā est bona & formalis. non tamē arguitur cōtra regulā implicite asserentem qđ nulla talis sit bona de forma. vnde cōsimiles in forma nō tenent. quia non sequitur aliquis numerus est. ergo trinaris est, aliqua propositio intelligitur. ergo propositio vera intelligitur, nec sequitur hoc est aial demonstrando asinū, ergo hoc est hō. Quinta regula fuit ista. A superiori ad suū inferius distributiā, affirmatiuā non valet consequentia, nisi cum debito medio. Contra arguitur sic ista consequentia est bona omne animal currit, ergo omnis homo currit. & tamē arguitur a superiori ad suū inferius distributiū affirmatiuē sine debito medio, ergo regula falsa consequentia tenet cum minori maiore probō cōtradietōrū cōsequētis repugnat antecedenti, ergo consequentia bona antecedens probatur. quoniam hāc repugnat oē animal currit. & homo nō currit. quia ex ipsis sequitur impossibile. videlicet hō, non est aial, in quarto modo secundā figurā. Dicēdum quod illa cōsequētia est bona non quod formalis, nec de forma. Non formalis quia oppositum consequentis est imaginabile cum antecedente ab quā contradictione. neque etiā de forma, quia aliqua sibi cōsimilis in forma non valet. ut omne animal currit, ergo quilibet hō currit, sed est bona materialis, seu gratia materiā, quia impossi-

Contra

5. reg.

CONTRA CONSEQUENTIAS. 94

bile est hominem non esse. tenet enim per hoc medium necessarium omnis homo est animal. Similiter sequitur gratia materiā. omne animal est, ergo omnis homo est, quia consequens est necessarium. sequitur etiā omnis homo est asinus. ergo tu non es asinus, quia antecedens est impossibile simpliciter, vnde non est aliqua regula contra quam non procedit argumentum gratia materiā, aut quia antecedens est impossibile, aut quia consequens est necessarium. vel gratia alicuius alterius mediū necessarij, & inuitabilis ut in prioribus consequētis dictū est. Sexta regula fuit ista. A superiori ad suū inferius negatione prapōsita distribuentē superius est bonum argumentum. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia non valet, non contingenter homo est animal, ergo non contingenter tu es animal, & tamē arguitur per regulā, ergo regula falsa. consequētia tenet, & probatur prima pars antecedentis, quia antecedens est verū, consequens falsum, ut patet assignando suū contradictōrium: hāc enim falsa contingenter homo est animal, & hāc vera, contingenter tu es animal, & secunda pars antecedentis probatur. nam qđ hic arguitur a superiori ad suū inferius patet. & qđ negatione distribuentē manifestum est, quia remota negatione ly hō, non staret distributiā, ergo per aduētum eius stat distributiā. patet consequentia per istā regulam. Quicquid mobiliter immobilitatum immobiliter mobiliter. Respondetur quod terminus aliquando stat distributiū immobiliter, quando ipsum non procedit, nisi vnum signū distributiū. ut omnis hō est. Aliquando stat distributiū immobiliter, quando ipsum procedunt duo signa, quorum vnum hēt vim distributiū, reliquum confundendi confusē tantum immobiliter, quia propter dico, quod non arguitur contra intellectum regulā, qui est iste. A superiori ad suū inferius negatione prapōsita distributiū mobiliter est bona consequentia, sed iam in proposito non distribuetur superius mobiliter propter impedimentum istius termini,

Contra
6. reg.

TRACTATUS

mini, contingenter, quia non licet descendere, ut argumentum aperte ostendit, propter eandem causam non sequitur tu non incipis esse coloratus. ergo tu non incipis esse albus, quia ex opposito non sequitur oppositum, ut in capitulo inceptionis patuit, & tamen arguitur distributivum negativum. Si ergo quaeritur, quid impedit, dico quod illud verbum, incipit, quia immobilizat eundem terminum quem distribuit precedens negatio.

Obiecta contra regulas. Cap. III.

Contra primam regulam
4. ca. huius tractatus
Contra regulas quarti capituli sufficienter est argumentum in materia insolubilitatis, specialioribus tamen medijs arguo contra eandem, quarum prima fuit ista ab universali suam particularem indefinitam, vel subalternam, est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic. Ista consequentia non valet. Incipit omne ens esse, ergo incipit aliquid ens esse, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa, tenet consequentia, & prima pars antecedentis probatur. nam antecedens est verum, consequens falsum, ergo consequentia non valet, quod antecedens sit verum, probatur, nam omne ens est, & non immediate ante instans, quod est praesens omne ens fuit, quia nunquam instans praesens fuit, ergo incipit omne ens esse patet. consequentia ab exponentibus ad expositum, quod autem consequens sit falsum patet, quia nunc in instanti praesenti aliquid est, & immediate post instans, quod est praesens aliquid fuit, & immediate post instans quod est praesens aliquid erit, ergo falsum est, quod iam incipiat aliquid esse, seu aliquid ens esse, quod idem est, sed secunda pars principalis antecedentis arguitur, nam haec est universalis, incipit omne ens esse, quia in ea subijcitur terminus communis signo universali determinatus distributivum, & haec est sua particularis incipit aliquid ens esse, quia in ea subijcitur terminus communis signo particulari determinatus, ergo arguitur per regulam. Dicendum breviter, quod non arguitur per regulam, quoniam nec antecedens nec consequentia est alicuius quantitatis, & tunc ad

CONTRA CONSEQUENTIAS. 95

ad probationem in ista propositione incipit omne ens esse subijcitur terminus communis signo universali distributivum determinatus, ergo est universalis, nego consequentiam, & si allegaretur regula dico quod intelligitur distributione mobili, & non immobili, sed iam ly ens distribuitur immobiliter, prope sic gloriatur regula. Propositionis universalis est illa in qua subijcitur terminus communis signo universali distributivum mobiliter determinatus, illud signum non est pars praecedentis, licet sit pars universalis. De particulari autem non procedit argumentum, quia in regula additur solo signo particulari determinatus, sed in ultra signum determinatus ly ens, hoc verbo incipit, ex quo fit confusio tantum, ideo fit haec regula. Propositionis particularis est illa, in qua subijcitur terminus communis signo particulari determinatus, existente aliquid istius, quod dico similiter pro praecedens propositionis particularis. Secunda regula fuit ista. A particulari, vel indefinita, ad suam universalem non valet argumentum. Contra istam regulam arguitur sic, ista consequentia est bona animal est homo. ergo omne animal est homo, & per consequens quaelibet alia valet ab indefinita ad suam universalem consequentia tenet antecedens probatur, haec propositio, animal est homo, significat omne animal esse hominem, sed omnis propositio significat quicquid sequitur ad eam, igitur ista consequentia est bona consequentia tenet cum minori, quia est regula. maiorem proba subiectum istius propositionis animal est homo significat omne animal, & praedicatum hominem, & copula esse, & tota propositio significat iuxta compositionem suorum terminorum, ergo ista propositio significat omne animal esse hominem consequentia patet, quia isto modo investigatur significatum propositionis. Respondetur negando secundam consequentiam, & ad probationem concedo quod ista, animal est homo significat

Contra secundam regulam.

TRACTATUS

ent oē aīal esse hoīem non adequatē primariā neq; secundariā, sed assertiua, & ad argumentum. nego istam cōsequentia ista proposito, aīal est hō significat oē aīal esse hoīem. & oīs propositio significat quicquid sequitur ad eā. ergo ista consequentia est bona: quia licet oīs propositio significat quicquid sequitur ad eā, non tamē quicquid propositio significat sequitur ad eā, quia triplex est propositionis significatum primarium & adequatū. quod est simile orationi coniunctiue vel infinitiue suae. Secundarium quod est significatum primarium propositionis sequentis ad eam si non sit secundum synonymia, & representatiuum, qđ ex terminis suae compositionis representatur iuxta quod solet magistraliter dici qđ quilibet propositio mundi significat infinitas falsitates. Veruntamen bene sequitur, iste animal est homo significat adequatē oē aīal esse hoīem, ergo ista cōsequentia fuit bona, sed negatur antecedens, quia nulla propositio mundi significat adequatē omne animal esse hominem. nisi aliqua talis. omne animal est homo. Tertia regula fuit ista. Ab vniuersali affirmatiua ad omnes suas singulares, tam collectiue quam diuisiue sumptas est bonum argumentum, cum debito medio &

Contra conuerso collectiue. *Contra* istā regulā arguitur sic. ista consequentia nō valet necessario omnis homo est animal, & isti sunt omnes homines. ergo necessario iste homo est animal. & necessario iste homo est animal, & sic de singulis, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori & maiori patet per exponentes istius termini necessario. Ex eodē medio arguitur quod non valet argumentū ab vniuersali ad suam singularem cum dubio medio. sic arguendo. necessario omnis hō est, sed tu es homo ergo necessario tu es. antecedens enim est verum consequens falsum. Ex eodem etiam fundamento arguitur, quod non valet argumentum a singularibus sufficienter enumeratis cum debito medio ad suum vniuersalem, quia non sequitur contingenter iste homo est. & contingenter

CONTRA CONSEQUENTIAS. 96

ter iste hō est. & sic de singulis, & isti sunt omnes homines ergo contingenter omnis hō est. patet per expositionē istius termini contingenter, quod antecedens est verū consequens falsum, & per consequens consequentia nō valet. Ideo breuiter respondeo, & dico qđ nullo mō arguitur per regulā, quia nulla istarum est alicuius quātitatis, scilicet necessario oīs hō est animal. cōtingenter oīs hō est animal, necessario iste homo est aīal contingenter iste hō est aīal. primae duae nō sunt vniuersales, quia ipsarum subiecta immobiliter distribuuntur. alie duae non sunt singulares, quia subijciuntur terminus cōis determinatus non solummō pro nomine demonstratio, immo alio termino probabili, videlicet termino modali. Ideo sic intelligitur definitio propositionis singularis. Propositio singularis est illa in qua subijciuntur terminus discretus, aut terminus cōis cum pronomine demonstratio, nullo signo probabili precedente. Ex qua diffinitione sequitur, quod si pronomen pluralis numeri est terminus discretus ista non est singularis. omnes isti currunt, quia subijciuntur terminus communis signo probabili precedente. Quarta regula fuit ista. Ab vniuersali negatiua ad quamlibet suarum singularem est bonum argumentum. *Contra* arguitur sic, ista consequentia non valet nulla chimera quae currit mouetur. ergo ista chimera quae currit nō mouetur. & tamē arguitur per reg. ergo regula falsa. consequentia tenet cū minori. maior probatur. antecedens. n. est verū, ut patet, & consequens falsum. ergo consequentia nō valet, quod consequens sit falsum probatur, nā sequitur ista chimera quae currit nō mouetur. ergo ista chimera currit, & illa mouetur. consequentia tenet, quia relatiuum resoluitur in, &, ille, illa, illud sed consequens est falsum, quia est una copulatiua affirmatiua cuius prima pars est falsa. ergo antecedens est falsū. quod erat probandum. Respondetur concedendo consequentiarum praedictam, & cum dicitur. antecedens est verum, & consequens falsum. nego quod consequens sit falsum.

quia

Contra
4. reg.

TRACTATUS

quia suum contradictorium est falsum, scilicet, ista chimera quæ currit mouetur. Et tunc ad probationem falsantis, nego istam consequentiam ista chimera quæ currit non mouetur, ergo ista chimera currit, & ista non mouetur & tunc ad regulam relatiuum, qui, quæ, quod, resoluitur in coniunctionem copulatiuam, & pronome demonstratiuum verum est in affirmatiuis, sed non in negatiuis, propterea bene sequitur, ista chimera quæ currit mouetur, ergo ista chimera currit, & ipsa mouetur, quia ergo ly quæ, in affirmatiua resoluitur in coniunctionem copulatiuam, & pronomen demonstratiuum, ideo in negatiua contradictoria debet resolui in coniunctionem disiunctiuam pronomen demonstratiuum, sic dicendo, ista chimera currit vel ipsa non mouetur, quia quicquid significat vnum contradictorium copulatiuum significat aliud disiunctiuum. Notandum circa istam regulam, quod si subiectum singularis supponit pro aliquo pro quo non supponit subiectum vniuersalis arguendo, tunc ab vniuersali ad suum singulare non arguitur per regulam, quia ista non est eius singularis, v.g. nullus homo currit, ergo isto homo non currit, nulla hō est aliquis homo, ergo iste hō non est aliquis hō. Prima enim singularis non est singularis. huius nullus homo non currit, sed illius, nulla homo currit. Secunda singularis non est istius, nulla homo est aliquis homo sed istius, nullus homo est aliquis hō. Quinta regula fuit ista. A particulari ad suam indefinitam & e conuerso, nam affirmatiua quam negatiua, est bona consequentia. Contra istam regulam arguitur sic, ista consequentia non valet animal est genus ergo aliquo animal est genus, tamē arguitur per regulam ergo regula falsa consequentia tenet, antecedens probatur, nam antecedens est verum, ut patet, & consequens falsum, ergo consequentia non valet, quod consequens falsum probatur, quia suū contradictorium est verum, videlicet nullum animal est genus, quia nec hoc animal est genus, nec hoc animal est genus, & sic de singulis, ergo & secunda pars probatur

CONTRA CONSEQUENTIAS. 97

probat, videlicet quod arguitur per regulam quia animal stat utrobique materialiter, probatur, nam si in aliqua istarū staret personaliter, hoc esset pp limitationē istius signi, aliquod, sed illud signū aliquod in aliis non limitat ad suppositionē personalem, ergo, nec in ista, consequentia tenet cum maiori, minore probatur in qualibet istarū, aliquod hō est species, aliquod hō est nomen, supponit ly hō, materialiter, ergo & in ista, aliquod animal est genus, patet consequentia, quia sicut ly aīal, est neutri generis, ita ly homo, materialiter sumptum. Respond, quod non arguitur per regulam quia in ista, aliquod animal est genus ly animal, supponit personaliter propter limitationē signi particularis. & cū dicitur ista, aliquod hō est species, non limitat ad suppositionē personalem, ergo nec in ista non valet argumentum, quia ly hō, personaliter sumptum non est neutri generis, & ly aliquod est neutri generis, ideo sibi additum non potest limitare ad suppositionē personalem, sicut si adderetur aliquod signū eiusdem generis, ut aliquis homo est species, aliqua hō non est nomen, sed ly aīal, personaliter sumptum est neutri generis, ideo sibi additum signum neutri generis limitat ipsum ad suppositionē personalem, dicendo, aliquod animal est genus, aut nullū animal est genus. Si ergo queritur in lemita istius particularis, aliquod animal est genus quæ est dicatur, quod est ista animal viuens est genus, & istius indefinitæ animal est genus hic est particularis, aliquod ly animal est genus, Notandum est quod oportet quod terminus supponat præcisē pro eodem, quare illius homo currit, non est hic particularis, aliquis homo currit sed est ista, aliquod quod est homo currit, & ista, aliquis homo currit, est hoc indefinita. homo masculus currit, & ita proportionabiliter in negatiua dicatur. Sexta regula fuit ista. A particularis vel indefinita ad oēs suas singulares diuisiue sumptas cum debito medio est bonum argumentum. Contra istam regulam arguitur sic, ista consequentia non valet, necessario homo est, & isti

Nota.

Contra
6. reg.

N sunt

TRACTATVS

sunt omnes homines, ergo necessario iste homo est, vel necessario iste homo est, & sic de singulis, & tamē arguitur per regulam, ergo regula falsa. consequentia tenet cum maiori, quia antecedens est verum, & consequens falsum minor probatur, nam ista necessario hō est, est propositio & non hypothetica, ergo categorica, & per consequens quanta, cum ergo non sit vniuersalis, particulari, vel singularis, ergo est indefinita cuius singulares non videtur esse alia quam prædicta. Ideo dicitur quod non arguitur per regulam, quoniam ista non est indefinita, necessario homo est animal ex quo subiicitur terminus communis mediante signo, & tunc ad argumentum ista est categorica, ergo quanta, nego consequentiam. Et si aliquis quo ad hoc allegaretur probando istam consequentiam esse bonam, respondeo quod ego similiter asserui oppositum, quare &c.

Obiecta contra regulas, §. cap. huius tertij tract.

Cap. IIII.

Q Vintum capitulum quasdam regulas præponebat quarū prima fuit ista. Ab exclusiua ad suā vniuersalē de terminis transpositis, & econuerso, est bona consequentia. Cōtra ista regula arguitur sic ista consequentia non valet, tantū asinus est hominis, ergo cuiuslibet hominis asinus, & arguitur per regulā, ergo regula falsa, tenet consequentia. cum minori, maiori probatur, ponendo quod non sit aliqua possessio hominis nisi asinus, tamē sic, aliquis hō qui non habeat asinū in possessione, isto posito consequens est falsum, vt patet, & antecedens est verum, quia asinus est hominis. & nihil non asinus est hominis, ergo &c. Secundo arguitur contra secundā partem regulæ sic ista consequentia non valet cuiuslibet hominis est asinus, ergo tantū asinus est hominis, & tamē arguitur per regulā, ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori, maiori probatur, ponendo quod qui habet homo habeat asinus, & equum, quo

posito

CONTRA CONSEQUENTIAS.

posito antecedens est verū per casum, & consequens falsum, nā aliquid non asinus est hominis, ergo nō tantū asinus est hominis tenet consequentia ab vna causa veritatis ad propositionē habentē illā. Ad primū dicitur quod non arguitur per regulā, quia non est vniuersalis istius exclusiue, sē ista, omne ens hominis est asinus, & ratio, quia in ista tantū asinus est hominis non distribuitur ly hominis, pro omni homine, sed solum pro homine habēte aliquid. Ad secundū dicitur similiter quod ista nō est exclusiua istius vniuersalis, sed ista tantū habens asinum est hō, quia ista propositio: cuiuslibet hominis est asinus, equiualeat isti, omnis hō est habens asinū. verumtamen, quia paucas, & grossas habentes considerationes, vt se expedirent dicerent regulas istas in obliquis non tenere. Ideo in recto arguam, primo contra primā, ista consequentia non valet, tantū ens necessario est substantia, ergo omnis substantia necessariū est ens, & tamē arguitur per regulā, ergo regula falsa, consequentia tenet cū minori, & maiori probatur. nā antecedens est verum, consequens falsum, vt patet per exponetes, ergo consequentia nō valet. Secundo arguitur contra secundā regulā, ista consequentia non valet, omnes Apostoli Dei sunt duodecim, ergo tantū duodecim sunt Apostoli Dei, tenendo ly omnes collectiue, ergo regula falsa, consequentia tenet, & antecedens probatur, antecedens, n. est verū, & supponitur, & consequens, falsum, quia secunda exponens est falsa, scilicet nulla non duodecim sunt Apostoli Dei, quia Petrus & Paulus sunt Apostoli Dei, & Petrus & Paulus sunt aliqua non duodecim, ergo aliqua non duodecim sunt. Apostoli Dei. Ad primū dicitur, quod ista non est vniuersalis istius exclusiue, sed ista omne ens necessario substantia, est ens, quia sunt in exclusiua ly necessario, non determinat istum terminū ens, sed solum ly substantia, ita in vniuersali debet esse Ad secundum dicitur quando ly oēs, tenetur collectiue, sed exclusiua non exponitur per negationem infinitatem, sed per notam pluralitatis isto modo,

N 2 do,

TRACTATUS

do, duodecim sunt Apostoli Dei, & non plures quā duo decim, & ista est vera, & exclusiua similiter, quando quilibet oēs, tenetur diuisiue, & tunc eidē correspondet dicta exclusiui exponibilis per negationē infinitatem, & tunc tū vniuersalis quam exclusiua esset impossibile, pp implicationē contradictionis suarum exponentium Secunda regula fuit ista. Ab exceptiua negatiua ad suā exclusiua affirmatiua est bona consequentia. Contra istam regulam arguitur sic, ista consequentia non valet, nullus homo præter Sor, currit, ergo tantū Sor, currit. & arguitur per regulam, ergo regula falsa. consequentia tenet cū minori, quia non videtur alia exclusiua assignari. & maior probatur, quia casu possibili posito, est antecedens verum, & consequens falsum probatur, & pono qd Sor, currat, & nullus alius masculus, tamen multa mulieres, isto posito antecedens est verum per exponentes, & consequens falsum, quia aliquid non Sor, currit, ergo non tantum Sor, currit. Respondetur quod ista exclusiua non est illius exceptiua, sed ista, tantum Sor, est aliquid homo currens secundum quod patuit in probationibus terminorum, capit. de exceptiuis. vbi hic regula declaratur. Tertia regula fuit ista. Ab inferiori ad suum superius a parte subiecti, dictione exclusiua addita eisdem, est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic. ista consequentia non est bona, tantum substantia non est accidens, ergo tantū aliquid nō est accidens, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa consequentia tenet cum secunda parte antecedētis, & probatur prima, nam antecedens est verum, & consequens falsum, ergo consequentia non valet, & antecedens sic verum, probatur, quia substantia non est accidens & quodlibet non substantia est accidens, ergo tantū substantia non est accidens, quod consequens sic falsum, patet, quia secunda exponens est impossibilis, scilicet quodlibet non aliquid est accidens, quia prima exponens huius est impossibilis, scilicet aliquid nō aliquid est accidens, vt bene patet per suas resoluētes. Idem dicitur

Contra 1.
reg.

Contra 3.
reg.

CONTRA CONSEQUENTIAS.

99

dicatur, quod non arguitur per regulam. neque arguitur ab inferiori ad suum superius, quia primitus est declaratum, quod terminus transcendens non est superius, nec inferior ad aliquid, ex quo non est in predicamento, nisi improprie sumendo superius pro priori, aut communiore, qualiter non accipit regula contra quā est argutū. Aliter tamē dicitur, & melius, quod regula intelligitur affirmatiue, non negatiue, vnde nō sequitur tantū corpus non est indiuisibile, ergo tantū substantia non est indiuisibilis, antecedēs, nō est verum, quia corpus non est indiuisibile, & qd licet nō corpus est indiuisibile, & tamē consequens est falsum propter secundam exponentem falsam, scilicet quodlibet non substantia est indiuisibile, nam albedo in pariete, est non substantia, & tamen non est indiuisibilis, quia est extensa ad extensionem parietis. Quarta regula fuit ista. Ab inferiori ad suum superius a parte predicati dictione exclusiua addita subiectis non valet consequentia, sed e conuerso cum debito medio. Contra quam arguitur sic vniuersaliter sequitur aliquid tantū homo est animal, aliquid tantū Sor, est homo, ergo aliquid tantū Sor, est animal, quia oppositum consequentis non stat cum antecedente, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori, quia dictio exclusiua additur in ista propositione, Et non copulatur, nec predicatur, ergo subiecto. Secundo arguo quod e conuerso, non valet argumentū, cū debito medio, quia non sequitur tantū homo est risibilis, antichristus est risibilis, ergo tantū homo est antichristus, & tamē arguitur per regulam ergo regula falsa, tenet consequentia cum minori. & maior probatur, nam antecedens est verum, & consequens falsum ergo consequentia non valet, quod autē consequens sic falsum, manifestum est, sed probatur antecedens, nam omne risibile est homo, ergo tantū homo est risibilis, tenet consequentia ab vniuersali ad suam exclusiua, secunda vero pars probatur, nam antichristus potest ridere, ergo antichristus est risibilis, patet consequentia

Contra 4.
reg.

N 3 sequen-

TRACTATUS

sequentia ab vno conuertibili ad reliquum. Ad primam rationem dico quod dictio exclusiua non additur subiecto, sed parti solummodo quia ex ipsa, & alio termino fit vnū subiectum, sed bene additur subiecto dicendo, tantum hō carrie. ly hō, est subiectū, & non pars subiecti negatur ergo ista consequentia, dictio exclusiua ponitur in illa propositione, & non additur copulæ neq; prædicato, ergo additur subiecto sufficit, n. qd addatur parti subiecti, vel prædicati. Ad secundam rationem dicitur quod ly risibile, dupliciter sumitur scilicet ampliatiue, & non ampliatiue. primo modo non conuertitur cum ly hō, sed secundo modo sumendo, ergo primo modo tam in minori quam in maiori negatur consequentia, quia in antecedente ampliatur tā ly hō, quam ly antichristus, & non in consequente, ideo bene sequitur, ergo tantū homo potest esse antichristus. Si autem sumatur secundo modo concedo maiorem, cui correspondet dicta vniuersalis, & nego minorem, & tunc ad argumentum, antichristus potest ridere, ergo antichristus est risibilis, non ualet argumentum nec arguitur ab vno conuertibili ad reliquum, quia dictum est quod ly risibile, non tenetur ampliatiue. Contra alias tres regulas non arguo. quia ex prioribus solummodo inferuntur, quare, &c.

Obiecta contra regulas 6. cap. Cap. V.

Contra primam regulam 6. ca. huius 1. tra. ista.
Pertinentium, atque impertinentium terminorum prima regula fuit ista. Ab affirmatiua vnus disparati ad negatiuam alterius, est bona consequentia. Contra quam arguitur sic, ista consequentia non valet, brunellus est asinus, ergo brunellus non est risibilis, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori, quia asinus & risibile sunt termini disparati sicut homo, & asinus probatur maior. nam antecedens est verum, & consequens falsum. ergo & cetera probatur. & facio istam consequentiam, brunellus est hōis, ergo brunellus est risibilis, cōsequē-

CONTRA CONSEQUENTIAS. 100

tia tenet ab vno conuertibili ad reliquū antecedens est verū, vt suppono, ergo & consequens. sed cōsequens est contradictoriū primi consequentis, ergo principale cōsequens est falsum, quod erat probandum. Dicitur dubitando ista consequentiam, brunellus est asinus, ergo brunellus non est risibilis. quia dubitatur qualiter tenetur ly risibilis, nunquid in nominatiuo casu, an in genitiuo? Si primo modo cōceditur consequentia, & consequens, & tunc ad probationem nego illā cōsequentiā, brunellus est hōis, ergo brunellus est risibilis, quia licet hō, & ly risibile, conuertantur, ac ē hōis, & risibilis, in obliquo, non tamē hic quoniam difformiter sumuntur, vnū, si in recto, alterum in obliquo. Si autē sumitur ly risibilis, in genitiuo casu, nego illā cōsequentiā, brunellus est asinus, ergo brunellus non est risibilis, quia non arguitur per regulā, licet, n. asinus & risibile, sint termini disparati non tamē asinus & risibilis in obliquo. Ideo concedo, ista duo stare simul quilibet asinus est risibilis, nullus asinus est risibilis, tenendo ly risibilis in prima in genitiuo, & in secūda in nominatiuo, nec sunt cōtraria, vel alterius oppositionis. Secunda regula fuit ista. Quā docunq; sunt duæ propositiones, quarum substantia cōuertuntur atq; predicata, in mente consimili denominatione, ab vna ad reliquā est bona consequentia. Contra istā regulā arguitur sic. Ista consequentia nō valet, quilibet homo est vnus homo, ergo omnis homo est vnus homo, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori, quia prædicata & subiecta conuertuntur manente consimili denominatione, prima pars antecedētis probatur ex quod antecedēs sit verum, vt patet per exponentes, & cōsequens est falsum, quia aliquid est homo, quod non est vnus homo. Respondetur quod substantia non conuertuntur licet sint similia, non enim sequitur ly homo, & ly homo, conuertuntur, ergo substantia conuertuntur, quia licet ly homo, & ly homo, conuertantur etiam ly homo, & ly homo, non conuertuntur, vnde subiecta ista-

TRACTATUS

rum non conuertuntur homo currie. & homo est species, non obstante quod sint similia, quia ly homo, in prima supponit personaliter. in secunda materialiter, ita in proposito substantia istarum non conuertuntur, quilibet homo est vnus hō, ois hō est vnus hō, quia licet sint similia & personaliter supponant, non tamen supponunt præcisè pro eisdem. sed in prima pro masculino sexu solummodo, in secunda pro vtroq; sexu, sed tunc conuertuntur ly homo, & ly homo, quando supponunt eodē mō & p. æcisè pro eisdem, vt omnis hō est rationalis, & ois hō est risibilis. eodē mō dicitur de ly homo, & ly risibile, quia aliquando conuertuntur, aliquando nō. Tertia regula fuit ista. Ab vno conuertibili ad rel quā est bona consequentia. Contra quā arguitur sic. Ista consequentia non valet. Sort. scis esse hominem. ergo Sort. scis esse risibilem, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori, quia homo & risibilis conuertuntur, maiori probatur, nam casu possibili posito, antecedens est verum & consequens falsum, ergo consequentia non valet, antecedens probo. & pono quod scias Sort. esse hominem: nescias tamen quæ sit propria passio hominis, sed credas quod risibile si propria passio aīni. Ito posito antecedens est verum, & consequens falsum, quia Sort. credis firmiter non esse risibilem, sicut credis ipsum non esse aīnum. ergo Sort. non scis esse risibilem. Ideo dicitur, quod ab vno conuertibili ad reliquum. ratione totius extremi, est bonum argumentum, ratione autem partis fallit consequentia, sicut in proposito. quia ly hominem, & ly risibilem, non sunt prædicatē. sed ista, sciens esse hominem, & sciens esse risibilem, quia inuicem non conuertuntur, exemplum patet in alijs terminis. vnde contradictorij contradictorium, & contradictorium inuicem conuertuntur, quia, si contradictorium est verum vel falsum. tunc contradictorium contradictorij est huiusmodi. & tamen non sequitur contradictorium, a, est verum. ergo contradictorium

con-

CONTRA CONSEQUENTIAS.

107
Contradictorij, a, est verū posito quod oēs, sit ista, hō est aīnus, tunc est antecedens verum & consequens falsū. Sin. contradictoriā contradictorij, a, est verum, omne, a, est contradictoriū contradictorij, a, ergo, a, est verū, quod est falsum. Defectus ergo stat in hoc, quia non arguitur ratione totius extremi, sed ratione partis licet n. contradictoriū & contradictorij contradictorij conuertantur, non tamen contradictoriā, & contradictorium contradictorij. Quarta regula fuit ista. Ab vno correlatiuorū ad reliquā propositionib. existentibus de secundo adiacente est bonū argumentū. Cōtra quā sic arguitur. Ista consequentia non valet pater est. ergo filius est & tamē arguitur p. regulā, ergo regula falsa, tenet consequentia cum minori, & maiore probo. Na casu possibili posito antecedens est verum, & consequens falsum, ergo consequentia non valet, antecedens probatur. Na dato quod ex pater habeat filiam, & non filium, tunc est antecedens verum & consequens falsum. Dicendū quod non arguitur per regulā, quia pater & filius non sunt correlatiua, sicut nec mater & filia, stat enim patrem esse & non habere filiū, sicut stat matrem esse, & non habere filiam, sed ista disiunctiua sūt correlatiua, videlicet pater vel mater, filius vel filia. Quinta regula fuit ista. A termino priuato ad terminū infinitum, est bona consequentia. Contra istam regulā arguitur sic. Ista consequentia non valet, a, fuit infinitum, ergo, a, fuit non finitum, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori, maiorem probo, ponendo quod, a, fuit totum tempus infinitum præteritū terminatū ad primum initis horæ præteritæ. Ito posito, a, fuit infinitum, quia a parte ante, & tamen fuit finitum a parte post, ergo falsum est quod fuit non finitum, quia ex illo consequentē sequitur quod non fuit finitum. Eodē modo arguitur linea est indiuisibilis, ergo linea est nō diuisibilis, non sequitur, quia antecedens est verum, vt patet, quia non latitudinem neq; profunditatem habet, & tamen consequens

Contra
4. reg.

Cōtra 5.

TRACTATUS

quens est falsum, quia linea est diuisibilis secundū longitudinē. Dicendum, quod infinitum, & indiuisibile non sunt termini priuati, quia non dicunt defectum, vt patet, quia conueniunt Deo. quare non mirū si nulla illarū consequentiā valeat, quia non arguitur per regulā sed bene arguitur p regulā isto modo, tu es iniustus. ergo tu es non iustus. Sort. est cecus. ergo Sort. est non videns, quia cecus, & iniustus, sunt termini priuati dicentes defectum in illis quibus conueniunt. Sexta reg. fuit ista. Ab affirmatiua de predicato infinito ad negatiuam de predicato finito, est bonum argumentū. Contra quā arguitur sic. Ista consequentia non valet, tu fui sic non albus, ergo tu non fuisti albus. tamē arguitur p regulam, ergo regula falsā. tenet consequentia cum minori. & maiore probō, nam casu possibili posito, antecedens est verū & consequens falsum. ergo consequentia non valet. antecedens probatur. & pono quod hari fueris albus. & pridie niger. isto posito antecedens est verū, quia quādoquē fuisti niger, fuisti non albus. & consequens falsum quia suum contradictorium positum est in casu. Respondetur quod non bene inferitur propositio negatiua de predicato finito, deberet ergo sic argui, tu fuisti non albus, ergo aliquādo tu fuisti non albus, tu eris nō currens ergo aliquādo tu nō eris currens. Notandum qd in terminis obliquis nō tenet regula dicta. unde nō sequitur, asinus est non sor, ergo asinus nō est sor. posito quod oīs asinus sit rā sor. quā Plac. tunc est antecedens verū & consequens falsum. Similiter nō sequitur, sor. est non asinus. ergo sor. nō est asinus. Septima regula erat ista. A negatiua de predicato finito, cum debito medio ad affirmatiuam de predicato infinito, est bona consequentia. Contra istam regulam arguitur sic. iam consequentia non valet, a, non est verum, cuius contradictorium est falsum. & a, est, ergo, a, est verum, cuius contradictorium est falsum. & tamē arguitur p regulā, ergo regula falsā consequentia tenet cum minori, & maiore probō, dato quod a, sit ista homo est asinus, antecedens

Contra
6. reg.

Contra
7. reg.

CONTRA CONSEQUENTIAS. 102

dens est verum & consequens falsum. ergo consequentia non valet, quod antecedens sit verū probatur secunda pars est vera, vt patet. & prima similiter quia siuū & contradictoriū est falsum, scilicet, est verum, cuius contradictorium est falsum quod autem consequens sit falsum arguitur sic, & facio tibi istam consequentiam a, est nō verum, cuius contradictorium est falsum ergo, a, est falsum, cuius contradictorium est falsum consequentia tenet, quia falsum, & non verum conuertuntur consequens est impossibile ergo & antecedens. Respondetur concedendo regulam, & consequentiam factam contra illam & nego quod consequens sit falsum. & tunc ad arguendum, a, est non verum, cuius contradictorium est falsum. ergo, a, est falsum. cuius contradictorium est falsum. nego consequentiam, & quando dicitur non verum, & falsū conuertuntur, concedo ergo ista consequentia est bona. nego argumentum, quia non arguitur ab vno conuertibili ad reliquum ratione totius extremi, sed partis. Unde licet, non verum, & falsum, conuertantur tamen nō verum, cuius contradictorium est falsum, & falsum cuius contradictorium est falsum non conuertitur. Notandum circa debitum medium, quod non sequitur. ser. non est asinus, & sor. est. ergo sor. est non asinus, quia antecedens est verum, & consequens falsum dato quod sor. nihil habeat, nec arguitur per regulam, quia illud non est debitum medium, sed illud sor. est aliquid. & non sequitur asinus non est sor. & asinus est, ergo asinus est non sor. dato quod nullus asinus sit alicuius est tunc antecedens verum, & consequens falsum non tamen arguitur per regulam, quia illud non est debitum medium, sed hoc asinus est alicuius quod est falsum, quare &c.

Obiecta contra regulas septimi capituli huius tractatus.
Cap. V l.

Septimi capituli prima regula fuit ista. Ab omnibus exponentibus. simul sumptis ad suum expositum est, bona

TRACTATUS

Cōtra 1 bona consequentia. Cōtra quā regulā arguitur sic, ista consequentia non valet. Aliqualis homo currit, & non est aliqualis homo, quin talis currat, ergo qualislibet homo currit, & tamē arguitur p regulā. ergo regula falsa, consequentia tenet & prima pars antecedentis probatur & pono quod non sint in mundo nisi homines albi quorum aliqui currant, & aliqui sedeant. isto posito consequens est falsum, vt patet, & tamen antecedens est verum, quia aliqualis homo currit, & nō est aliqualis, quin talis qualis ipse est, currat. Eodē modo arguitur in aliis terminis, vt aliquantus hō currit, & non est aliquantus homo, quin tantus currat, ergo quātuslibet hō currit, posito enim quod quilibet homo esset triplicis quantitatis, & quod aliqui current & aliqui sederent, tunc esset antecedens verum & consequens falsū, vnde relatiuum accidentis non necessitatur supponere pro omni eo pro quo suum antecedens. Ideo dicitur q nulla illarū consequentiarum valet, quia non arguitur per regulam, ex eo quod non recte assignatur secunda exponens. Nā huius vniuersalis, quālibet homo currit, secunda exponens est ista, nihil est aliqualis hō, quin illud currat. Istius vero quantuslibet homo currit, secunda exponens est ista, non est aliquantus homo quin ipse currat, sed ista nulla est aliquantus hō quin illud currat. Secunda reg. fuit ista, Ab omni exponibili ad quamlibet suarū exponentium, est bona consequentia. Cōtra quā regulā arguitur sic, ista consequentia non valet, tu incipis esse albus, ergo tu es albus, & non immediate ante instans quod est præsens fuisti albus, & tamē arguitur per regulā ergo regula falsa, consequentia tenet cū minori, quia incipit, exponitur vno modo p positionē de præsenti, & remotionē de præterito. ergo cōsequens est vna eius exponentium maiore probō, quia casui possibili posito antecedens est verum & cōsequens falsum, ergo consequentia non valet antecedens probō, & pono quod tu non sis albus: sed immediate post instans quod est præsens eris albus: isto posito, sequitur

CONTRA CONSEQUENTIAS. 103

tur quod tu incipis esse albus, tāquā ex suis exponentibus, & tamen non es albus, per casum, quod est oppositū primæ partis consequentis. Respondetur quod ista cōsequentia nō valet, tu incipis esse albus, ergo tu es, albus, & non immediate ante instans qd est præsens fuisti albus, nec arguitur ab exposito ad aliquā suarū exponentiū, & dicitur quod hæc verba incipis, & definit, non pprie exponuntur, sed habet causas veritatis, vnde copulatiua, cuius vna pars est affirmatiua de præsenti, & alia negatiua de præterito. dicitur vna causa veritatis, & copulatiua, cuius vna pars est negatiua, & secunda affirmatiua de futuro vocatur alia causa veritatis, & a qualibet illarū copulatiuarū ad propositionē inceptionis est bonū argumētū, econuerso autē non valet, vt eiusdē capituli vna asseruit regu. Eodē modo de desinit, est dicēdū. Et si aliquādo dixi illa verba de re exponi, non sum locutus pprie de expositione, sed secundū eōdem modū loquendi sumēdo expositionem cōter pro oī probatione terminorum. Ideo iam arguitur magis stricte sic. ista consequentia non valet, tantum non oīs homo est animal. ergo non omnis homo est animal, & tamen arguitur per regulā, ergo regula falsa, consequentia tenet, & prima pars antecedentis probatur. antecedens enim est verum, & consequens falsum, ergo consequentia non valet quod consequens sit falsum manifestum est. & probatur antecedens sic, omne animal est non omnis homo, ergo tantum omnis homo est aīal tenet consequentia ab vniuersali affirmatiua ad suam exclusiuam, antecedens est verum, vt patet ergo & consequens, & secunda pars antecedentis probatur. nam prima exponens exclusiua est præiacens eius, sed ly nō omnis homo est animal, est præiacens illius exclusiue, quia est illud quodd remanet dempta dictione exclusiua, ergo est exponens eius quod erat probandum. Respondetur concedendo consequentiam & negando antecedens. Et ad probationem nego consequentiā, quia ista non est exclusiua illius vniuersalis, sed hæc tantum

TRACTATVS

tum non ens omnis homo est animal, quæ est vera. Et si dicitur quæ est vniuersalis illius exclusiua, tantum, non ois homo est animal, dicitur quod non habet vniuersalẽ, quia est exclusiua negatiua. Tertia reg. fuit ista. Ex cuiuslibet exponentes contradictorio, sequitur contradictorium expositi. Contra istam reg. arguitur sic. Ista consequentia non valet tu es animal, ergo tu non differs ab animali, & arguitur per regulam. ergo regula falsã consequentia tenent cum minori, maiorem pro antecedens est verum, vt patet, & consequens falsum. ex eo quod suum contradictorium est verum. videlicet tu differs ab animali. probatur sic. tu differs ab animali, quod est asinus. ergo tu differs ab animali, & illud est asinus consequentia tenet per resolutionem relatiui in conjunctionem copulatiuam, & pronomen demonstratiuum, & antecedens est verum, vt patet per exponentes. ergo & consequens, tunc sic, tu differs ab animali, & illud est asinus. ergo tu differs ab animali, consequentia tenet a copulatiua ad alteram eius partem. Respondetur concedendo consequentia, & negando istam propositionem, tu differs ab animali. tunc ad rationem, tu differs ab animali, quod est asinus. ergo &c. negatur consequentia neque relatiuum determinatum per terminum confusum est sic resoluibile semper. vnde non sequitur, tu es ois homo qui est in a, domo ergo tu es omnis homo, & ille est in a, domo. Omnis homo currit mouetur. ergo ois homo currit, & ille mouetur. Existens tamẽ relatiuum in propositione sine signo sic haberet resoluẽ: vnde bene sequitur, son, qui currit mouetur ergo son currit, & ille mouetur antichristus erit homo qui est, ergo antichristus erit homo, & ille est. Quarta regula fuit ista. A resoluendis ad resolutum est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic. ista consequentia non valet hoc non est homo demonstrando alinũ, & hoc est animal si est risibile. ergo animal si est risibile non est homo, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falsã consequentia tenet cum minori & maior & probatur. Na antecede-

Contra
4. reg.

CONTRA CONSEQUENTIAS. 104

cedens est verum ut patet, & consequens falsum ergo consequentia non valet, quod consequens sit falsum. probatur, quia suum contradictorium est verum scilicet omne animal si est risibile est homo, vt patet per exponentes scilicet aliquod animal si est risibile est homo, & nullũ est animal, quin illud si est risibile sit homo, ergo &c. Dicitur quod consequentia est bona, & consequens est verum sicut & antecedens, & cũ dicitur quod suum contradictorium est verum, scilicet omne animal si est risibile est homo, dico quod secunda exponens non est sufficienter assignata quoniam ita est secunda exponens. nihil est animal si est risibile, quin illud sit homo quæ est falsã, quia suum contradictorium est verum, scilicet aliquod est animal si est risibile quod non est homo, probatur. hoc non est homo, demonstrando asinũ, & hoc est aliquod animal si est risibile, ergo &c. Quinta regula fuit ista. Ab officianibus ad officiatum est bona consequentia. Contra istã regulã arguitur sic. ista consequentia non valet, hæc propositio est necessaria. animal est homo, quæ adequatẽ significat animal esse hominem. ergo animal esse hominem est necessarium. & tamen arguitur per regulam, ergo regulam falsã, consequentia tenet cũ secunda parte antecedens, primam probõ, quia antecedens est verum, & consequens falsum, quod antecedens sit verum patet, quod consequens falsum probatur. nam animal esse hominem est impossibile. ergo falsum est quod animal esse hominem sit necessarium. consequentia bona, & antecedens probatur. hoc esse hominem est impossibile demonstrando asinus, & hoc est anima, ergo animal esse hominem est impossibile. consequentia tenet ab inferiori ad suum superius affirmatiuæ: sine impedimento. Respondetur concedendo primam consequentiam & antecedens, & consequens eiusdem negando quod animal esse hominem sit impossibile, & ad probationem nego consequentiam, & tunc ad illam regulam respondeo dupliciter. & primo quod

Contra
5. reg.

non

TRACTATUS

non arguitur ratione totius extremi, sedm qd̄ intelligit regula secundo qd̄ arguitur cū impedimento, qz ly impossibile immobilitas istū terminū aīal, & dictū est in una regula consequentiarum, qd̄ ab inferiori ad suū superius immobilitatē non ualet consequētia. Si aut̄ uellet quis fortificare illud argumentum dicens, quod arguitur a resoluētibz ad resolutā, hoc nego, quia ista, animal esse hoīem est impossibile, non est, resoluibilis, sed officiatiliter probabilis, vt in probationibus terminorū patuit. Sexta regula fuit ista. A descriptione ad descriptū est bona cōsequētia & econuerso.

Contra 6. reg. Contra quā regula arguitur sic. ista consequentia non ualet, tu intelligis hominē. ergo tu intelligis aliquid sub ratione qua homo, & tamē arguitur per regulā. ergo regula falsa consequentia tenet cū minori, maiori probatur. Et pono quod tu nullam habes intellectiōē nisi simplicē intellectiōē hominis. Illo posito tu intelligis hominem & tamē tu nō intelligis aliquid sub ratione qua homo, quia hominis ratio hominis est d̄ finitio, sed tu non intelligis aliquid sub aliqua diffinitione, quia nullā habes diffinitionē in mente, vt suppono in casu ergo tu non intelligis aliquid sub ratione quā homo. Dicendum quod consequentia prima fuit bona, cuius conceditur antecedens & consequēs in casu isto, & cum arguitur omnis rō hominis est diffinitio ipsius, nego, quoniam ratio hoīis est denominatio ipsius ly homo, nāque ab humanitate denominatur hō. ideo humanitas dicitur ratio ipsius & hæc est illa ratio sub qua tu intelligis hoc, demonstrando hominem. Septima regula fuit ista. A sensu diuiso ad sensum compositum, aut econuerso, non ualet argumentum. Contra istam regulam arguitur sic. Ista consequentia est bona tu potes currere, ergo possibile est te currere. possibile est antichristum esse, ergo antichristus potest esse & econuerso. dicitur quod in terminis simplicibus & discretis, sine impedimento alicuius signi, est bona consequentia, sed cum limitatione signi

CONTRA CONSEQUENTIAS. 105

signi non ualet consequentia, vt omne animal esse est necessarium; ergo omne animal necessarium est esse, anima tua necessario est, ergo necessario anima tua est. album potest esse nigrum. ergo possibile est album esse nigrum. Contra istam responsionem arguitur vltimam consequentiam valere. nam sequitur, album potest esse nigrum. ergo album est potens esse nigrum. patet consequentia resoluendo istud verbum, potest, in, sum, es, est, & suum participium. tunc vltra album est potens esse nigrum, ergo album est ens nigrum. patet consequentia ab vno conuertibili ad reliquum, quia potens esse, & ens conuertuntur, quia omne ens est potens esse, & omne ergo omne potens esse est ens. patet consequentia, & potens esse est ens, quia omne potens esse est, antecedens similiter per suas exponentes vltimus album est ens nigrum. ergo album est nigrum. patet consequentia, quia omne ens nigrum est nigrum, & vltra album est nigrum, ergo possibile est album esse nigrum. patet consequentia, quia quælibet de præsentī inter vnā de possibili de sensu composito, ergo a p̄mo ad vltimum, album potest esse nigrum, ergo possibile est album esse nigrum. Ideo respondetur breuiter quod ista consequentia non valet. album est potens esse nigrum, ergo album est ens nigrum, & ad probationem, ibi arguitur ab vno conuertibile ad reliquum, nego, & cum dicitur ly potens esse, & ly ens, conuertuntur. concedo, & etiam ly potens esse, & ens nō conuertuntur, vnde ly potens esse, nominaliter sumptum conuertitur cum ly ens, sed participialiter sumptum non conuertitur cum illo, quia non sequitur antichristus est potens esse, ergo antichristus est ens, & ita in proposito sumitur ly potens esse, participialiter, quare argumentum non procedit. Octaua regula fuit ista. Ab vna causa veritatis ad propositionem habentem illam causam, est, bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic, ista consequentia non valet, propositio est vera, & 3. reg. immediate ante instans quod est prædictus non fuit vera,

O

ergo

Contra 3. reg.

TRACTATUS

ergo, a, propositio incipit esse vera, & tamen arguitur p regulam, ergo regula falsa. consequentia tenet. & antecedens probatur, ponendo quod, a, propositio in prima parte proportionali hora preterite terminata ad hoc instans præsens, fuerit vera, & in secunda falsa, & in tertia vera, & sic alternatis vicibus, quod omnes partes proportionales horæ præterite. Ita quod in omni parte impari fuerint vera, & in omni parte pari fuerint falsa, & sic nunc in tanti præfenti vera, & ita continue erit isto posito est antecedens verum, & consequens falsum, ergo consequentia non valet, quod antecedens sit verum patet, quia nunc est verum per positum, & immediate ante hoc instans qd est præsens, fuit falsum. & quâ docunque fuit verum, ergo immediate ante hoc instans quod est præsens non fuit verum qd aut immediate ante instans qd est præsens a fuit falsum, probatur, quia immediate ante instans qd est præsens, fuit aliqua pars pars, sed quâdocunque fuit aliqua pars par, a, fuit falsum, ergo immediate ante instans quod est præsens, a fuit falsum. quod aut principale consequens sit falsum, arguitur quia, nunc est verum, & immediate ante instans quod est præsens, a, fuit verum, quia immediate ante instans quod est præsens fuit aliqua pars impar, ergo, a, non incipit esse verum Dicendo breuiter quod, a, non est verum, & tunc ad argumentum nego illam consequentiam primo factâ, nec arguitur per regulam quoniam illa non est causa veritatis, sed ista, a, est verum, & non immediate ante instans quod est præsens a, fuit verum, & hoc est falsum pp assignationem sui contradictorij unde conceditur quod immediate ante instans quod est præsens, a, fuit verum, & immediate ante instans quod est præsens a, non fuit verum, non tamê cû prima conceditur, quod non immediate ante instans quod est præsens, a, fuit verum, quia hæc sunt contradictoria. Nona regula fuit ista. Ab actiua ad suam passiuam, & e converso, est bonum argumentum. Contra quam regulam arguitur sic, ista consequentia non valet. promitto ti-

bi

CONTRA CONSEQUENTIAS. 106

bi denarium: ergo denarius tibi promittitur a me, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsa. consequentia tenet cû minori, maior probatur. Nam casu possibili posito est antecedens verum, & consequens falsum, ergo consequentia non valet, antecedens probatur, & pono quod tibi promittam denarium in confuso, nullum tamen denarium tibi promittendo, isto posito antecedens est verum, & consequens falsum per casum, ergo &c. Consimiliter, ergo quod non sequitur, a, quilibet homo videt aliquem hominem, arguitur aliquis homo videtur a quolibet homine. posito namque qd quilibet homo videat præcisè seipsum, est antecedens verum & consequens falsum. Respondetur quod istam consequentiarum nulla est bona, nec arguitur per regulam, quia termini debent semper supponere eodem modo. Sed in actiua supponit ly. hominem, confusè tantum. & in passiuâ determinatè. ideo non debite assignantur earum passiuæ. huic ergo promitto tibi denarium, correspondet hic passiuâ a me promittitur denarius, & isti quilibet homo videt aliquem hominem, correspondet hæc passiuâ a quolibet homine videtur aliquis homo. Decima regula fuit ista. A tertio adiacente ad secundum adiacens affirmatiuæ & sine termino distrahente, est bona consequentia. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia non valet tantum homo est risibilis. ergo tantum homo est. & tamen arguitur per regulam, quia affirmatiuæ, & sine termino distrahente, ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori, supposito quod ly risibilis, non sit terminus ampliatiuus, prima pars antecedentis est manifeste, eo quod antecedens est verum, & consequens falsum, ut patet cuilibet. Ideo respondetur etiam quod non tenet regula ista in exclusiuis primi ordinis, ratio, quia arguitur implicite ad inferiorem ad suum superius distributiue, suam cum dicitur tantum homo est includitur ly ens, suum participium, stans confusè distributiue ratione dictionis exclusiue,

Contra
9. reg.Contra
10. reg.

O a Contra

TRACTATUS

Contra etiam istam glosam arguitur, quia non sequitur, chimera est terminus, ergo chimera est, & tamen arguitur affirmatiue, & sine termino distrahente, & sine dictione exclusiua. Dicitur quod ista non est sua correspondens de secundo adiacente, sed ista ly chimera est, quia termini debent eodem modo supponere.

Obiecta contra regulam. 8. cap. Cap. VII.

Cōtra 1. reg. 8. c. 1. irat. **O**ctauum & vltimum capitulum regulas notificauit hypotheticarum. Quarum prima fuit ista. A copulatiua affirmatiua ad alteram eius partem principalem, est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic, ista consequentia non valet. Aliquantum videt Sor. & tantum Plato. videt ergo tantum Plato. videt, & tantum arg. per regulam, ergo regula falsa, consequentia tenet cum minori & maior probatur. Casu possibili posito antecedens est verum & consequens falsum, ergo consequentia non valet. probatur antecedens, & pono quod tam Sor. quam Plato. videat vnum pedale, isto posito antecedens est verū. Nam pedale videt Sor. & pedale videt Plato. ergo aliquantum videt Sor. & tantum videt Plato. Sed quod consequens sit falsū, manifestum est eo quod secunda exponens est falsa, scilicet nihil non Plato videt, immo est cōtra casum, quia Sor. videt, & Sor. est aliquid non Plato. ergo aliquid non Plato. videt, quod est oppositum secundæ partis. Dicendum quod ista dictio, tantū. potest teneri exclusiue & relatiue. Si exclusiue tam in antecedente quam in consequente, consequentia est optima, sed negatur secunda pars copulatiue, tunc ad probationem negatur consequentia. Si autem vtrobique relatiue. Iterum concedo consequentiam, & consequens, & ad eius improbationem, dico quod non habet exponi, sed significat conuertibiliter y quod tantum quantum Sor. videt Plato. videt quod est verum, vbi autē veller opponens quod ly tantum. teneretur in antecedente relatiue

CONTRA CONSEQUENTIAS. 107

ua, & in consequente exclusiue, patet, tunc quod non arguitur per regulam. Ex illa regula illarum est corollarie, quod a toto copulato ad alteram partem est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur sic. ista consequentia non valet. Sor. & Plato. sunt numerus binarius, ergo Sor. est numerus binarius, quia antecedens est verum, & consequens falsum. nec sequitur. Sor. & Plato. de per se ferunt lapidem. ergo Sor. de per se fert lapidem. quia dato quod, a portaretur ab ambabus simul. & a nullo per se posset portari, tunc antecedeus esset verum, & consequens falsum. Similiter non sequitur, tu differs ab homine & ab asino, ergo tu differs ab homine: quoniam antecedens est verum, & consequens falsum, vt patet per exponentes. nulla ergo illarum consequentiarum valet, & tamen arguitur per regulam vt patet. ergo regula falsa. Respondetur, quod coniunctio copulatiua sumpta copulatiue potest dupliciter teneri, idest collectiue vel diuisiue. Collectiue tenetur quando alterum extremorum inest ambobus copulatis simul, & non diuisim; aut per signum confusum determinatur. Sumebatur primo modo tam in primo quam in secundo exemplo. & secundo modo in tertio exemplo. Collectiue ergo sumendo non oportet quod a toto copulato ad alteram partem sit bona consequentia. Diuisiue autem tenetur, quando non limitatur per signum confusum. & cuiuslibet copulatarum inest alterum extremum. sicut toti, vt Sor. & Plato. sunt homines, Sor. & Plato currunt, vel vident, sic sumendo habet regula veritatem. Secunda regula fuit ista. A parte principali disiunctiue affirmatiue ad ipsam disiunctiuam est bona consequentia. Contra istam regulam arguitur sic. ista consequentia non valet. contingenter tu es, ergo contingenter tu es, vel tu non es. ergo regula falsa. consequentia tenet cum minori. & maior probatur: Nam antecedens est verum, vt patet, & consequens falsum, ergo consequentia non

Contra
corol. 1.
reg.

Contra
2. reg.

TRACTATUS

valet probatur quod consequens sit falsum, quia tu es vel tu non es; & non potest esse quin tu sis, vel tu non sis. ergo necessario tu es, vel tu non es, quod est oppositum consequentis. Ideo dicitur, quod si ly contingenter, determinat in consequente totam disiunctiuam. tunc non arguitur per regulam. quia sic sumendo non est pars prima, nec secunda categoricæ. Si autem determinat partem solummodo concedo consequentiam, & consequens. & ergo illam necessario tu es, vel tu non es, determinando ly necessario, consimiliter, id est vnam partem. vbi autem totum determinet iterum concedo consequentiam, sed tunc non sunt opposita, ex quo modi disformiter sumuntur. Ex ista regula inferebatur alia regula corollaræ, quod a parte disiuncti ad totum disiunctum, est bona consequentia contra istam regulam arguitur sic, ista consequentia non valet, tu differs ab asino, ergo tu differs ab homine vel asino, quem antecedens est verum, & consequens falsum, ut patet per exponentes. Etiam non sequitur, asinus est asinus, ergo iste homo vel asinus est asinus. Dicitur ut prius, quod coniunctio disiunctiuæ sumpta disiunctim capitur dupliciter, scilicet collectiuæ, & diuisiuæ collectiuæ sumitur quando determinatur per signum confusiuum, vel discretum, vel relatiuum exemplum primi, ut tu differs a te vel a me, exemplum secundi, iste homo vel asinus est asinus, volendo quod ly iste cadat supra totum disiunctum. Exemplum tertij. Sor. qui est homo vel asinus est risibilis. Diuisiuæ autem sumitur quando nullo illorum modorum sumitur, ut homo, vel asinus rurit, tu es homo, vel asinus. Dicatur ergo, quod a parte disiuncti ad totum disiunctum sumptum diuisiuæ est bona consequentia, & iste est intellectus regulæ, sed a parte disiuncti ad totum disiunctum sumptum collectiuæ non valet argumentum, sicut in oppositum est argumentum contra intentionem regulæ. Tertia regula fuit ista. A tota disiunctiuæ cum destructione vnius partis ad alteram partem est bona consequentia. Contra quam regulam arguitur, sic ista consequentia non valet, tu es asinus, vel

CONTRA CONSEQUENTIAS. 108

vel tu non es asinus, sed tu non es asinus. ergo tu es asinus, quia antecedens est verum, & consequens falsum, ut patet, & tamé arguitur per regulam. ergo regula falsa. Respondetur, quod non arguitur per regulam, quia in secunda parte antecedentis sumitur contradictorium primæ partis disiunctiuæ, vel sumitur secunda pars disiunctiuæ, si sumitur oppositum primæ partis patet, quod non arguitur per regulam, quia non consistit alia pars, videlicet tu non es asinus, quia illata concedetur consequentia, & consequens. Si autem dicitur quod per secunda parte antecedentis sumitur in secunda pars disiunctiuæ inferendo aliam iterum. Dicitur quod non arguitur per regulam, deberet enim sumi contradictorium eius isto modo, tu es asinus, vel tu non es asinus. sed tu es asinus, ergo tu non es asinus, sed negatur minor. Quarta regula fuit ista. A copulatiua negatiua ad disiunctiuam affirmatiuam factam ex partibus contradictorijs copulatiuæ affirmatiuæ, est bonum argumentum, & e converso. Ex qua inferebatur, quinta, quod a disiunctiuæ negatiua ad copulatiuam affirmatiuam factam ex partibus contradicentibus copulatiuæ affirmatiuæ, est consequentia bona. Contra istas regulas posset argui, ex nulla negatiua sequitur affirmatiua, ergo quolibet istarum regularum est falsa. Et qua responderetur quod ista regula non tenet in hypothecis, sed in categoricis. Ideo specialibus arguo sic, oppositum disiunctiuæ affirmatiuæ assignatum per negationem præpositam toti non conuertitur cum opposito eiusdem assignato per copulatiuam factam de partibus oppositis disiunctiuæ, ergo ambæ regulæ falsæ consequentia tenet, antecede probatur, & capio istam disiunctiuam necessario tu es, vel tu sedes patet quod ista est falsa, ergo hæc est vera, non necessario tu es vel tu sedes. & tamen hæc est falsa. necessario tu non es, & tu non sedes, arguitur ergo sic, ista disiunctiuæ negatiua est vera. & hæc copulatiua est falsa, ergo non conuertuntur patet consequentia, quia verum non conuertitur cum falso. Ideo breuiter respondetur: quod si disiunctiuæ affirmatiuæ ha-

Contra
3. reg.

Contra 4
et 5. reg.

TRACTATUS

ter responderetur, quod si disiunctiva affirmatiua habet hmoi duo opposita, quod ista inuicē cōuertuntur. sed non semper habet copulatiuam pro opposito factā de partib. oppositę disiunctiua. ut argumētū clarē ostendit, & hoc cōtingit. quādo disiunctiua categoricę probabilis, sicut in proposito rōne istius termini necessario. Infalibiler tamē, & regulariter teneatur, qđ tā disiunctiue affirmatiue quam copulatiue, datur contradictorium per negationē prępositā toti. Idem est iudiciū de copulatiua affirmatiua. hæc enim est falsa, necessario tu es hō. & tu es albus. ut patet, & consimiliter quęlibet istarum necessario tu non es hō, vel tu non es albus contingenter, tu non es homo, vel tu non es albus. quia ex qua libet istarum sequitur hæc disiunctiua, tu nō es hō, uel tu non es albus, quę est falsa, cum

Vale ab quęlibet pars eiusdem sit falsa. Sexta regula fuit ista. *exposita* A conditionali affirmatiua cum suo antecedente, ad *ad expo-* consequens eiusdem est bona consequentia. Contra *nante.* quam regulam arguitur sic, ista consequentia non ualeat, necessario tu animal es, si tu es homo: si tu es homo, ergo necessario tu es animal. & tamen arguitur

6. reg. per regulam. ergo reguli falsa. consequentia tenet cum minori, maior probatur. Nam consequens est falsum, ut patet, & antecedens est uerum. ergo & cetera. probatur pro prima parte, quia pro secunda non expedit, quoniam tu es animal, si tu es homo. & non potest esse, quia tu es animal si tu es homo. ergo necessario tu es animal, si tu es homo. Dicendum quod ly necessario duo potest determinare. aut præcisē consequens dictę conditionalis, aut ipsam totam. primo modo concedo consequentiam. & nego primam partem antecedenti, uidelicet necessario tu es animal, si tu es homo, quia equiualeat isti, si tu es homo. necessario tu es animal quę est falsa. Ad probationem nego consequentiam. quia illa conditionalis non est in casu categoricę probabilis. si autem ly necessario. determinat totam conditionalem, nego consequentiam.

neque

CONTRA CONSEQUENTIAS. 169

neque arguitur per regulam, quia inferitur ista, necessario tu es animal. quę non est consequens. sed ista solummō, tu es aīal, quia modus sic sumptus non est pars consequentis, nec antecedentis. sicut neque nota conditionis sed pars totius conditionalis. Ideo dubit sic argui. necessario tu es homo, sed tu es homo, ergo tu es animal. unde conditionalis sine modo, necessario conuertitur cum seipsa habente modum istum. unde sequitur, si tu es hō, tu es animal. ergo necessario si tu es hō, tu es animal. & econuerso. Vltima regula fuit ista. A conditionale affirmatiue cum contradictorio consequentis sequitur contradictorium antecedentis. Contra istam regulam arguitur, sicut prius, necessario si antichristus est albus, antichristus est coloratus. sed antichristus non est coloratus. ergo necessario ipse non est albus. patet bene quod antecedens est uerum, & consequens falsum. Tamen arguitur specialibus sic. ista consequentia non ualeat. si tu es homo, necessario tu es animal, sed non necessario tu es animal. ergo tu non es homo. & tamen arguitur per regulam, ergo regula falsē. consequentia tenet cum minori, maior probatur. nam antecedens est uerum, & consequens falsum. ergo consequentia non ualeat, quod consequens sit falsum patet. & probatur quod antecedens, sit uerum. Nam hæc est uera, non necessario tu es animal, nam tu es animal, quia suum oppositum est falsum. sed altera pars probatur, nam si tu es homo. necessario tu es aīal, nā tu es aīal, si tu es hō necessario. ergo si tu es homo necessario, tu es animal. tenet consequentia ab uno conuertibili ad reliquum: unde idem est dicere animal currit, si homo currit. & si homo currit, animal currit. Ideo responderetur ad argumentum primum, sicut ad argumentum alterius regulę, quod non arguitur per regulam, quia debet solummodo concludi ista, antichristus non est albus, ex quo ly necessario, non est pars antecedentis, nec consequentis. Et ad argumentum secundum, dubitatur nunquid

ista

Contra
7. reg.

TRACTATVS

ista consequentia sit bona, si tu es homo necessario tu es animal, sed non necessario tu es animal. ergo tu non es homo, quia dubito de ly necessario, an sit pars antecedentis vel consequentis, si autem ly necessario est pars antecedentis, nego consequentiam, nec arguitur per regulam, quia non sumitur oppositum consequentis, sed deberet sic argui tu non es animal. ergo tu non es homo necessario, & isto modo conceditur consequentia, & negatur minor, si autem ly necessario est pars consequentis, concedo consequentiam, & nego conditionalem, quia tunc requireret huius conditionali, si tu es homo tu es animal necessario, & tunc ad argumentum, tu es animal si tu es homo necessario, ergo si tu es homo necessario tu es animal, nego consequentiam, nec arguitur ab ab uno conuertibili ad reliquum, nec exemplum est ad propositum, quia in antecedente ly necessario, est pars antecedentis conditionalis, & in consequente est pars consequentis alterius conditionalis, quare &c.

FINIS.

INDEX
OMNIVM CAPITVLORVM
huius Logicae Pauli Veneti, in octo
Tractatu diuisa.

TRACTATVS PRIMVS.

DE diffinitione terminis, & eius diuisione, cap. 1. car. 2	quando personaliter, c. 2. 15
De nomine, c. 2. 2	De suppositione materiali, & de diuisione eiusdem, c. 3. 16
De verbo c. 3. 3	De suppositione personali, cap. 4. car. 17
De oratione, c. 4. 3	De signis consensuentibus, c. 5. 19
De propositione, c. 5. 3	De relatione pro quibus supponitur, c. 6. 22
De diuisione propositionum, c. 6. car. 3	De modo supponendi relationis, cap. 7. 23
De duabus alijs diuisionibus propositionum, c. 7. 4	De ampliationibus, c. 8. 24
De signis propositionum, c. 8. 5	De appellationibus, c. 9. 26
De natura propositionum, c. 9. 6	
De equipollentibus, c. 10. 6	
De enumeratione, c. 11. 6	
De propositione hypothetica, c. 12. car. 7	
De propositione hypothetica copulatiua, c. 13. 7	
De propositione hypothetica disiunctiua, c. 14. 8	
De predicabilibus, c. 15. 8	
De de omni predicamento, c. 16. 10	
De syllogismis, c. 17. 11	

Tractatus Secundus.

DE diffinitione suppositionis, & de diuisione eiusdem, c. 1. car. 13	DE diffinitione consequentiae, & eorum diuisionibus, c. 1. car. 27
De cognitione terminorum, quando supponunt materialiter, &	De regulis generalibus consequentiae formalis, c. 2. 28
	De regulis con forma penes superius atque inferius, c. 3. 29
	De regulis penes propositiones quantas, c. 4. 30
	De regulis penes propositiones non quantas, c. 5. 31
	De regulis penes terminos pertinentes & impertinentes, c. 6. car. 32
	De decem alijs regulis, c. 7. 32
	De regulis penes propositiones hypotheticas, c. 8. 33

I N D E X

Tractatus Quartus.

- D**E resoluibilib. s. 1. car. 34
De præpositionibus uniuersalibus. c. 2. 35
De officialib. proposi. c. 3. 36
De hypoth. descriptibili. c. 4. 38
De ly necessariis, & contingent. cap. 5. 39
De gradu positivo comparabiliter sumpto. c. 6. 40
De gradu comparationis. c. 7. 41
De gradu superlativo. c. 8. 42
De ly differ. c. 9. 42
De exclusiuis. c. 10. 43
De exceptiuis. c. 11. 44
De reduplicatiuis. c. 12. 46
De ly immediata. c. 13. 46
De ly incipit & desinit. c. 14. 47
De ly totus. c. 15. 49
De ly semper. c. 16. 49
De ly ab æterno. c. 17. 50
De ly infinitum. c. 18. 50

Tractatus Quintus.

- D**E diffinitione obligationis, & de reg. eius. c. 1. car. 51
De obiectionibus contra dictas regulas. c. 2. 53
De conuersione propositionum. c. 1. 57
De similibus, & dissimilibus propositionibus. c. 4. 59
De propositionibus terminorum. cap. 5. 61

Tractatus Sextus.

- D**E diffinitione insolubilibus, & diuisione eiusdem. cap. 1. car. 63
De obiectionibus contra insolubilia. c. 2. 65
De insolubili particulari, vel in defini. c. 3. 66
De insolubili uniuersali. c. 4. 67
De exclusiuis insolubilibus. c. 5. car. 68
De insolubili copulatiuis. c. 6. 69
De insolubili disunctiuis. c. 7. 70
De insolubilibus non appaentibus. c. 8. 72

Tractatus Septimus.

- O**biectiones contra dicta in ca. 3. huius primi tract. cap. 1. car. 73
Obiectiones contra regulas. c. 4. huius primi tract. continet. cap. 2. 75
Obiectiones contra regulas 5. ca. huius primi tract. c. 3. 76
Obiectiones contra diffinitiones 6. & huius primi tract. c. 4. 78
Obiectiones contra regulas. c. 7. huius primi tract. c. 5. 79
Obiectiones contra dicta in c. 8. huius primi tract. de prædicationibus. c. 6. 82
Obiectiones contra ca. ult. huius primi tract. in materia syllogismorum. c. 7. 84

Obie-

I N D E X

- O**biectione ad ult. c. contra modos figurarum. c. 8. 85
Tractatus Octauus, & Vlt.
DE Obiectionibus factis contra regulas primo & secundo c. huius terij tractatus in materia consequentiarum. cap. 1. car. 87
De obiectionibus contra regulas. c. 3. huius terij tract. c. 7. 106
ius terij tract. c. 2. 92
Obiecta contra reg. quartæ. c. huius terij tractatus c. 3. 94
Obiecta contra reg. quintæ. c. huius terij tract. c. 4. 97
Obiecta contra reg. sextæ. c. huius terij tract. c. 5. 99
Obiecta contra reg. septimæ. c. huius terij tract. c. 6. 102
Obiecta contra reg. octauæ. huius terij tract. c. 7. 106

F I N I S.

